

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Sistendi, Et Manvum Iniectione, Qvam Vvlgò
Arrestationem Vocant, Svccincta Explicatio**

Peck, Pierre

Antverpiæ, 1589

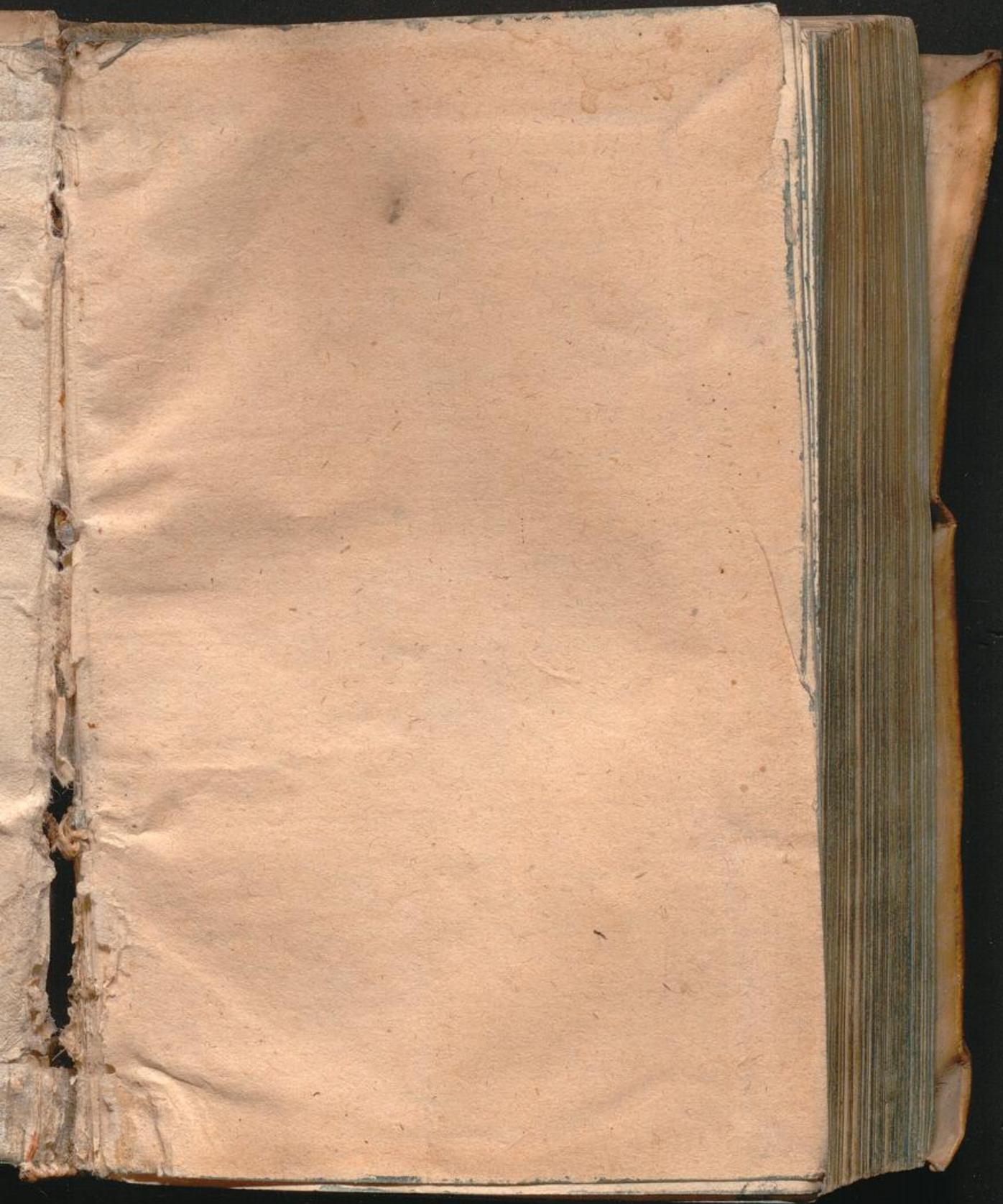
[urn:nbn:de:hbz:466:1-63495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63495)

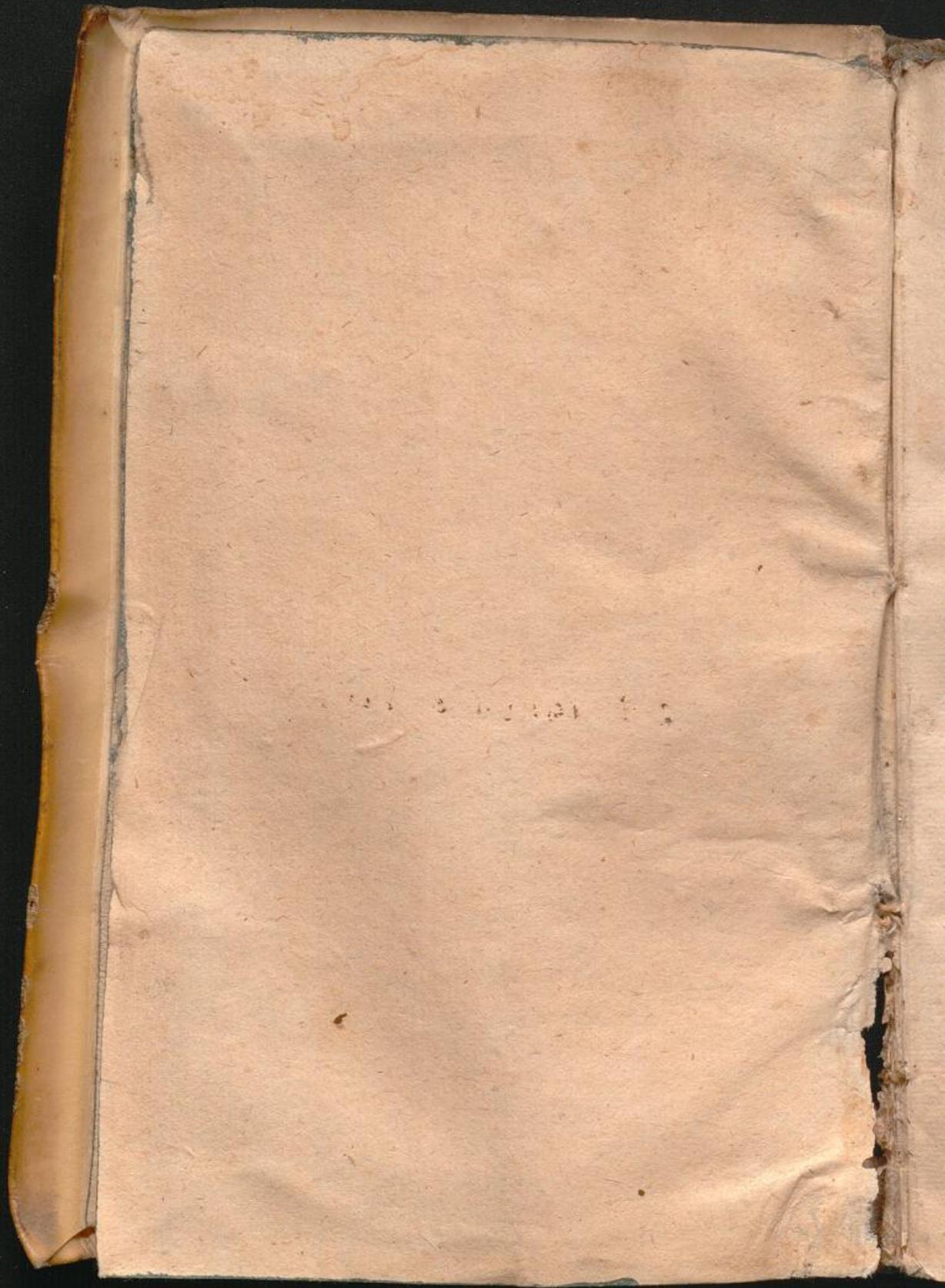

M. 1

44.

Jh. 4845.

DE IVRE
SISTENDI, ET
MANVVM INIECTIONE,
QVAM VVLGO ARRESTA-
TIONEM VOCANT, SVC-
CINCTA EXPLICATIO.

Auctore D. PETRO PECKIO Ziriczo
I. C. & ordinario Iuris Professore.

*Ultima editio, multis Capitibus
& locis aucta.*

ANTVERPIÆ,
Apud Balthazarem Bellerum.
Anno MD. C. XXXIX.

Auctor ad Lectorem

Hæc sunt pie Lector, quæ de Arrestis & Iure sistendi, dilucide ac succinctè scribenda existimaui. Meminisse te velim, me & hominem esse, & unum hominem, nec omnia vel amplius per me assequi, quàm ab homine mediocris ingenij atque institutionis. Itaque si quid inueneris in hoc opere, quod animi tui expectationi non satis respondeat, existimabis non esse hoc laboris vicium, sed tenebrarum humana mentis. Dicam cum Lactantio, Quod si vita optanda est sapienti, profectò nullam aliã ob causam viuere optarim, quàm ut aliquid efficiam, quod vita dignum sit, & quod utilitatem legentibus, si non ad eloquentiam, quia tenuis in nobis facundia riuus est, ad iuuandum tamen proximum, & viuendum adferat; quod est maximè necessarium. Gloria, honor, decus, potestas & imperium Deo in secula seculorum. Amen.

CLARISSIMO VIRO D.
Ioanni Richardoto I. V. Docto-
ri, Regiæ Catholicæ Maiestatis
in priuato Senatu Consiliario,
Suo Domino Petrus Peckius
Ziricæus I. C. S. P.

ANte annos tredecim, Vir clarif-
sime, tractatum De Iure sisten-
di, siue de Arrestis, vti nosti, edidi.
Sed cum ex variis iudiciis animad-
uerterem, & ex fideli multorum re-
latione intelligerem, eum viris magnis,
bonis & doctis, plurimum placuisse,
& tam ab iis qui pro tribunali ius po-
pulo dicunt, quàm iis qui litigantium
patrocina recipiunt, gratum ac vti-
lem fuisse; sedulò ac seriò iterum ani-
mum adieci meum, vt quatenus profes-
sio publica, læsaq; valetudo permitte-
ret, ea quæ ex vsu forèsi, succedentibus

A ij annis

annis deesse illi cognoueram, bono pu-
blico, quo nos labores nostros omnes
referre conuenit, paulatim supplerem,
& ea quae forte paulò obscurius prius
dicta fuerant, clarius explicarem.
Eundem igitur tractatum, multis de-
cisionibus locupletatum, plurimisq; in
locis auctum, pro mutua priuatâque
nostra amicitia, ad te mitto; quem ut
& benignè foueas, & aduersus ingra-
torum inuidorûmq; hominum calum-
nias, patrocinio tuo defendas oro.
Louanij, anno à nato Redemptore
nostro 1577. Idibus Septembris.

SVMMA CAPITVM
huius operis.

- A**rrestum quid sit, & vnde dicatur. Cap. 1. fol. 5.
Quo iure arrestum introductum sit, & qua ratione sustineatur. Caput 2. fol. 8.
Quis res vel bona alterius sistere seu arrestare possit. Caput 3. fol. 10.
Quis aut quorum bona legitime arrestentur. Caput 4. fol. 23.
Qui aut quorum bona seu res arrestari non possint. Caput 5. fol. 47.
Quo in loco arrestatio fieri vel non fieri possit. Caput 6. fol. 62.
Debitor an eo loco arrestari possit, ad quem à creditore transigendi causa vocatus est. Caput 7. fol. 68.
De privilegio Bullæ aureæ. Caput 8. fol. 69.
Verum redditus hypothecatus in uno loco, si decursus est, possit à creditore eius cui debetur, arrestari in loco domicilij debitoris qui illum debet. Caput 9. fol. 71.
Quo tempore arrestum fieri possit vel non possit. Caput 10. fol. 72.
Cuius loci statutum ad faciendum arrestum, spectandum sit, & quæ consuetudo si in diuersis locis alia atque alia sit spectetur. Cap. 11. fol. 80.
De renunciatione immunitatis & privilegij de non arrestando. Caput 12. fol. 81.
Renunciatio immunitatis an porrigatur ad heredes.

S V M M A C A P I T V M.

- dem debitoris. Caput 13. fol. 84.
 Quando arrestatus videtur privilegio fori tacite
 renunciaſſe. Caput 14. fol. 87.
 An arrestatus praestando cautionem de iudicio ſiſti,
 privilegio fori renunciaſſe videtur. Caput 15.
 fol. 89.
 Qua ſint neceſſaria vt debitor, vel quis alius arre-
 ſtari poſſit. Caput 16. fol. 90.
 Utrum arrestum indebitè factum, ex alia iuſta
 cauſa confirmari poſſit. Caput 17. fol. 95.
 Qua actione teneatur qui perſonam aut res alte-
 rius indebitè arreſtari fecit. Caput 18. fol. 100.
 Arrestatio per quem fieri debeat. Cap. 19. fol. 102.
 Utrum iudex per extraneum Apparitorem ar-
 reſtare poſſit. Caput 20. fol. 104.
 Utrum Apparitores magni Senatus vbique arre-
 ſtare poſſint. Caput 21. folio 105.
 De poena Apparitoris extra territorium arreſtan-
 tis. Caput 22. folio 107.
 Qua ſit poena eius qui ſe apparitorem eſſe ſimulat,
 cum non ſit. Caput 23. folio 109.
 De Apparitore metu, precibus vel ſordibus corru-
 pto, & arrestum non faciente. Cap. 24. fol. 110.
 Arrestatus an credere apparitori debeat. Cap. 25.
 fol. 113.
 Apparitori referenti ſe aliquem arreſtaſſe, an ſit
 credendum. Caput 26. fol. 115.
 Quis ſalarium apparitoris ſoluere ei debeat. Ca-
 put 27. fol. 117.
 De eo qui arrestum violat. Caput 28. fol. 119.
 Quantam multam ſeu poenam Satelles violatio-
 ni arreſti apponere poſſit. Caput 29. fol. 123.
 Utrum

INDEX CAPITVM.

- Utrum aduersus mulctam seu poenam violati ar-
restu prescribatur. Caput 30. fol. 125.
Arrestanti apparitori an resistere liceat. Cap. 31.
fol. 127.
Arrestanti resistens, eundemq, verberas quo pacto
puniat. Caput 32. fol. 129.
De his qui arrestatos eximunt, aut in preiudicium
creditorum occultant. Caput 33. fol. 131.
An ab arrestatione appellari possit. Cap. 34. f. 136.
Qua sit vis, & quis effectus arresti. Caput 35.
fol. 137.
In causa arresti quis sit actor aut reus. Caput 36.
fol. 140.
Statutum quo cauetur quod in causa arresti, de
triduo in triduum procedi debeat, quomodo in-
telligatur. Caput 37. fol. 141.
De statuto quo cauetur quod arrestans prima die
iuridica debet exhibere causas arresti. Cap. 38.
fol. 144.
De insinuatione arresti super bonis absentis facti.
Caput 39. fol. 145.
Inter plures creditores unius debitoris res seu bona
arrestates, qui preferendi sint. Cap. 40. fol. 147.
Debitore fugiente, quomodo Commentariensis te-
neatur. Caput 41. fol. 151.
Debitor arrestatus quomodo alii et tractari debeat.
Caput 42. fol. 153.
Contractus cum arrestato factus an infirmari pos-
sit. Caput 43. fol. 154.
De custodia & periculo rerum qua arrestata fue-
runt. Caput 44. fol. 158.
Arrestum qua ratione relaxetur. Cap. 45. fol. 160.

SUMMA CAPITVM.

Arresti resolutio cuius auctoritate fiat. Caput 46.
folio 168.

Arrestatus ex duabus causis, quarum altera tantum probata est, an relaxari debeat. Caput 47.
folio 170.

An debitor inuitus in quacunque iudicij parte, oblatam relaxationem arrestari procurantis acceperare debeat. Caput 48. fol. 174.

Debitor an possit ab aliis recommendari in arresto. Caput 49. fol. 175.

Debitor an possit pro expensis carceris à Commentariensi retineri. Caput 50. folio 177.

De modo & ratione expensarum, quas indebitè arrestatus facere, atque ab arrestante repetere potest. Caput 51. fol. 180.

De pacto quo alius debitum arrestati in se suscipit, & non soluit. Caput 52. fol. 182.

DE IVRE SISTENDI,
ET MANVVM INIECTIONE,
QVAM VVLGVS ARRESTA-
tionem vocat.

Petri Peckij Ziricai I. C. Liber vnus.

Arrestum quid sit, & vnde
dicatur. Caput 1.

ARGVMENTA.

- Sententia supreamum Curiarum cur Arresta
dicta sint. numero 1.*
A sententiis supreamae Curiae non appellatur. nu. 2.
*Clausula haec, Quia tale est nostrum placitum,
quid significet. num. 3.*
Arrestum, arrestatio, arrestare quid sit. num. 4.
Arrestare & prehendere quomodo differant. nu. 5.
Arrestorum duo genera. num. 6.

ARIA est Arresti appellatio, Su-
premorum enim Tribunalium
sententiae vulgò Arresta appel-
lantur, fortè à Græco verbo ἀρ-
παίσιον, quod significat incorru-
ptum, inuiolatumque, quod in illis supremis
Curis

De Iure Sistendi.

Curiis sententiæ incorruptæ, & iustissimæ
exceant, aut certè exire deberent, quæ inuio-
latae manent, nullaque prouocatione, seu
appellatione infringi aut suspendi possunt.
l. 1. ff. à quib. appella. non lic. Credit enim
2 Princeps, eos qui ob singularem industriam,
explorata eorum fide ac grauitate, ad huius
officij magnitudinem assumuntur, non ali-
ter iudicatos esse, pro sapientia & luce di-
gnitatis suæ, quàm ipse foret iudicaturus. l.
1. C. de offic. præfekt. Prætor. Ideoque Ar-
restum eiusmodi prætextu iniquitatis dam-
nari non potest. l. si quis. vbi id notant Cy-
nus & Salicetus. C. de precibus Imperator.
offer. Budæus verò ad l. final. ff. de Sena. &
Budæum secutus Franciscus Conanus libro
primo. Comment. Iuris Ciuilis capite vlti-
mo, numero nono, & Ioannis Imbertus In-
stitutio. Forens. libro secundo cap. 16. ad
verbum, adimitur. ἀπεσοῦν Græcè, Latinè Pla-
citurum & decretum dici existimat; sicut &
Regiis diplomatibus post declaratas breui-
ter rationes, quibus adductus est Princeps
vt quid iubeat, veter, aut permittat, po-
strema hæc tanquam omnium rationum clau-
sula subiicitur; *Et quia tale est nostrum pla-*
3 *citum.* Quibus verbis voluntatem pro iu-
sto imperio & ratione habendam esse non
censet Princeps; sed vult intelligi rem il-
lam se, de suorum procerum consilio, sta-
tuisse. Quamobrem placere Principi pu-
tauit Vlpianus, quod ratione & consilio ab
eo factum

De Jure Sistendi.

eo factum esset; Nam Civilibus legibus, & ut ait Dion. scripto Iure solutus est; ceterum Naturali lege tam est astrictus, quam quivis nostrum, aut etiam multò magis. Prior explicatio magis placet multis, Nam ut Rebuffus in constitution. Reg. tomo 2. titulo, ut contract. test. sentent. & alij omnes ac gallic. concip. verb. glos. 2. ait, Placitum non magis convenit Parliamentis, supremisque Curii, quàm inferioribus, quia etiam sententiæ inferiorum iudicum Arresta, id est, placita, dici possent, nisi per Antonomasiam dicas. Sed ita, inquit, de omnibus rebus dici posset, quod Citatio, Litiscontestatio, & omnia quæ Parliamentis & Curii conveniunt per Antonomasiam, de Parliamentis intelligerentur. Et iterum hoc probat tomo tertio, in tractat. de arrest. & opponentibus contra ea, in principio.

Alio modo Arrestum, prout nec Græca, nec Latina, sed merè Gallica vox est, significat impedimentum, siue interdictum, ne res, aut persona, loco aut statu suo moveatur.

Estque Arrestatio; iniectio manuum, cum alicui à magistratu interdicitur, ne excedat ex eo loco, in quo inventus est, nisi rebus cum eo compositis, qui de illo apud Iudicem questus est. cap. clerici. de immunit. ecclesi. libro sexto, Pirrus ad consuetudin. Aurelian. Rubric. de execut. instrument. capit. 9.

pit. 9. Lagus in sua Method. cap. de execut.
rei iudic. Vel etiam cum res alicuius qua-
cunque ex causa pro securitate nostra, au-
toritate publica detinetur, ita vt nobis in-
uitis ex loco illo, negotio nondum sopito
auferri non possit. Qua ratione sunt qui
Arrestare, idem esse dixerunt, quod gradum
sistere: quia postquam Arrestum factum est,
ibi sistendum est. Idem Pirrus, dicto lo-
co, titulo de execution. ex locat. capit. se-
ptimo, versiculo, Habes casum. & Ioan-
nes de Athon ad constitution. Angliæ, titu-
lo de decimis, in capit. erroris. ad verbum,
Arrestari, dicit Arrestationem esse citatio-
nem quæ fit verbo & facto. Porro autem
Cardinalis ad clem. prim. de hæretic. existi-
mat arrestationem absque manuum iniectione
fieri: Prehensionem verò sine manuum
iniectione fieri non posse. quod verum esse
asserit Molinæus ad consuetu. Parisiens.
titulo secundo, gloss. i. ad verbum, arre-
ster. numero tertio, versiculo, & dicendum
quia sicut plus est, rem aliquam prehendere,
quàm impedire; ita plus est personam ca-
pere, quàm impedire vel interdicere, seu,
vt vulgò dicunt, arrestare. Plerunque ta-
men promiscuè accipiuntur, vt ait Imola ad
dictam clem. i. numero vndecimo. Et hac
de re loquens Quintilianus Mendosius in
tractat. de monitoriis. quæstione octaua.
Arrestu formula in Curia Romana, inquit,
in monitorio est hæc. Et interim donec sol-
uat,

uat, vel donec respondeat positionibus vel articulis vel præparatoriis, puta an sit heres, pro quota parte, &c. vel donec quid aliud, super quo monetur, faciat, arrestetur; ne à Curia absque ipsius Iudicis monentis expressa licentia discedat, sub pœna & censuris. Rota decis. 394. incipient. si suspensio. in no. & Ioannes Milis in suo repertorio, ad verbum arrestare. Eodem etiam loco numero vndecimo, & sequent. latius explicat Molinæus, quid arrestum cum sequestratione & missione in possessionem bonorum, commune habet, & quatenus ab vtraque distinguatur; quod & Paulum Parisium quoque consilio 107. numero 72. libro tertio, fecisse video; quæ omnia nos hoc vno loco referre, non existimamus esse necessarium. De hoc autem arresto dicere institui-
mus.

Illud quoque obseruatione dignum est, 6
quod in dicto cap. octauo. in tractat. de monitor. scribit Mendosius, quod arrestorum duo sunt genera, quorum alterum est hominis, alterum legis. De arresto hominis, hoc est Iudicis hic loquimur. De arresto autem legis est textus in l. vnica. C. vt omnes iudic. tam ciuil. vbi cauetur, quod omnes Iudices tam ciuiles, quàm militares debeant per quinquaginta dies post depositam administrationem remanere in locis vbi administrauerunt, nec inde interim recedere. & vtrumque arrestum comparat, atque æqui-
parat

parat Oldradus consilio 65. incipient. Hic
agitur.

Quo iure arrestum introductum sit,
& qua ratione sustineatur.

Caput 2.

ARGUMENTA.

Debitor fugitivus propria auctoritate capi potest.
numero 1.

Animal in agro alieno repertum, an retineri queat.
numero 2.

*Debitoris non solventis, quod olim supplicium fue-
rit.* nu. 3.

Incipere ab executione non licet. nu. 4.

Arrestatio quatenus iure sit permessa. nu. 5.

Arresti introducendi, qua fuerit ratio. nu. 6.

Arresti usus an sit favorabilis. nu. 7.

ILLUD in primis quæri potest, quò iurè
Istiusmodi Arrestum sustineatur? Sunt qui
existimant ex l. final. C. ubi in rem act. exerc.
deb. probari, quod si quis equum, vel aliam
rem debitoris sui forensis hic inuenerit, si-
stere, & arrestare eam possit: verba legis hæc
sunt.

*Actor rei forum, siue in rem, siue in personam sit
actio, sequatur. Sed & in locis, in quibus res,
propter quas contenditur, constituta sunt, iube-
mus in rem actionem aduersus possidentem mo-
ueri. In cuius legis explicatione disputant
Interpretes, an forensis cum equo alieno*
pcc

per hanc civitatem transiens, conveniri possit. Quæ questio proprie huc non pertinet, quia de sola vindicatione non quærimus, in qua propter præsentem possessionem, aliquid amplius domino rei tribuendum esse, videri posset: Ipseque Accursius ibi, res mobiles, non nisi suspicione aduersus debentem militante, detineri posse respondit: ad quam suspicionis existentiam, vsum arrestorum non restringi constat. Sic cum æquitas postulat, lex concedit, debitorem fugitium, vel de fuga suspectum capi & detineri. leg. ait Prætor. §. si debitorem. ff. Quæ in fraud. creditor. Permittit etiam, si periculum sit, damnum datum non recuperari, & si dominus ignoretur, animal à quo damnum acceptum est, retineri, & non aliter. Nam alioqui, quamuis alienum pecus in agro suo quis deprehenderit, inquit Pomponius, sic illud expellere debet, quo modo si suum deprehendisset: quia si quid ex ea re damni accepisset, habet proprias actiones. Itaque qui pecus alienum in agro suo deprehendit, non iure id includit, nec agere illud aliter debet quàm supra diximus, quasi suum: sed vel abigere debet sine damno, vel admonere dominum suum ut recipiat, l. quamuis. ff. ad l. Aquil. l. qui seruandarum. §. final. ff. de præscript. verbor. Bartolus, Baldus, Paulus Castrensis. in l. hoc amplius. §. his autem. ff. de damno infecto.

huic

Specu

De Jure Siftendi.

Speculator in titulo de act. versiculo, sed pone inuenio pecudem. Idem Baldus ad l. 2. C. de seru. fugitiu. Panormitanus ad capit. Si laferit. de iniur. Angelus ad l. ratis. ff. de incend. ruin. naufrag. Et consuetudinem si quæ huic contraria sit, à scripto iure discrepare testatur Petrus Rat. ad consuetud. Picta. titulo de la dist. des iurisdic. articulo 57. & Pirrus ad consuetud. Aurelia. titulo de execut. ex locat. capit. 9. & Dom. Henningus Godden, consilio 34. numero trigesimoexto. Arrestum verò quo hodie nihil vltatius est, tam arctis finibus non concluditur, latiusque patet, & ad necessitatem aliquam semper non restringitur, eiusque vsus etiam ex sola vtilitate agentis consistit. Qua ratione permoti alij, afferunt leges nusquam huius cohibitionis mentionem facere, cuius exemplum olim in ll. duodecim tabular. extitisse videtur: Quia vt libro vigesimo, cap. primo testatur Gellius, confessis, conuictisque debitoribus, decem dies ad querendam pecuniam dati fuerunt, intra quos si non fecissent solutionem contracti æris alieni, facta est manuum iniection, & neruo, ac compedibus vincti sunt. Quam legis duodecim tabular. duritiem, Ius nostrum non patitur, sed e contra prohibet, ne homines priuati, debitores suos, tanquam iumenta, ergastulis includant: præterquam quod admittit debitorem qui decoxit, & obæratuſ est, (modo de fuga suspicio sit)prehendit

prehendi, & custodię detineri posse. l. j. & aliis
 ll. C. qui bo. ced. pos. Constat sane omnium a-
 ctionum instituendarum principium, ab ea
 parte edicti proficisci, qua Prator edicit de in-
 Ius vocando. parag. fin. Institu. de poen. temp.
 litig. & notissimam iuris regulam esse reos om-
 nes domum reuocandi ius habere, si nō ibi
 contraxerint, vbi conueniuntur. l. 2. ff. de iu-
 dic. Ideoq̄ue creditorem ab executione, cuius
 species est arrestatio, teste Molinæo ad cōsuet.
 Paris. part. 2. tit. 2. glo. 1. nu. 2. inuerso iuris or-
 dine, incipere non posse. l. j. C. de execut. rei iu-
 dic. l. si nulla. ff. de re iudi. Oportet enim debi-
 torem primo conuinci, & sic deinde ad solu-
 tionem pulsari. l. vnic. C. de seq. pecu. ne com-
 moditate possessionis, & veluti fruitione li-
 bertatis suę, quę maxima est, priuetur: adeo vt
 Iudex à præcepto incipiens, partiq̄ue aduersę
 deliberationis tempora denegans, nulliter a-
 git, nulloq̄; iure mandatum suum defendere
 potest. l. prolatam. C. de sent. & interloc. Bald.
 ad l. nec quicquam. parag. vbi. col. 2. ff. de offi.
 procons. l. heres. in fin. ff. de iudic. latè Rebuf-
 fus ad ord. reg. tomo j. in tract. de lit. obli. art.
 6. glo. j. & 2. ad verb. *nauront commence par exe-
 cution.* quia executio fit officio iudicis merce-
 nario, quod sententię deseruit, neque prius na-
 scitur, quam sententia transeat in rem iudica-
 tam, licet actio iudicati, ex quasi contractu in
 ipsa sententia oriatur, Bald. ad d. l. j. Sunt qui-
 dem casus, in quibus rerum necessitas efficit,
 vt ab executione incipiatur & etiam ante iu-
 dica-

De Iure Sistendi.

dicatum, æquitatis intuitu, permittatur manu-
num iniectio seu derentio, Felin. ad c. 2. de
5 offi. iud. deleg. in fin. Alberic. & alij ad d. l. j. In
quos si respicias, fatendum erit arrestationem
iuri communi esse conformem, seu potius ex
eo nasci & prodire: Id quod tenet, & sequitur
Benedictus Curtius in lib. de arrest. amor. ca.
8. incip. par vertu. versi. potest enim qui, &c.
Quatenus verò ulterius egreditur, & ad quã-
cunque penè personam, seu causam se porri-
git, scriptis legibus aduersatur, Zasius nu. 9.
Iason in 12. limit. l. fin. ff. de iurisd. om. iud. &
facit ad hoc elegans consilium Romani 224.
incipient. *Ista raptura. versi. incip. ultimo pon-*
derandum. Veluti si ciuem Melchliniensem
prepotentem & diuitem, qui in suo tam pro-
pinquo foro facile conueniri posset, hic
Louanij arrestari curem: nulla hic neces-
sitas subest, nullum fugæ periculum, sola con-
ueniendi in meo foro vtilitas & commoditas
spectatur, aduersus communes iuris regulas,
quibus cautum est, actorem rei forum sequi
debere. l. 2. C. de iurisd. om. iudic. c. cum sit. de
for. comp. Et ita in terminis de arresto distin-
guit Quintilianus Mendosius, in tract. de mo-
nitor. quæst. 8. quem non videram in priore
editione, sed solum nunc in hac posteriore: &
sic etiam intelligendum esse existimo, quod
loco mox citato voluit Molinæus, dum ait,
quod regulariter prohibita est arrestatio, nisi
quatenus iure, consuetudine, aut privilegio
apparet esse permissa. l. negantes. C. de act.
& ob-

& obligat. Vnde fit quod dubitem, vtrum Abbas consilio 42. libro secundo, & Abbatem secutus Castrensis consilio 56. bene dixerit, nullius momenti statutum esse, quo nulla verbali citatione procedente, captura permittitur; qua de re plura apud Boerium ad consuetud. Bituricens. titulo 1. paragrapho 13. videre licet. Ratio autem huius consuetudinis est generalis, ad vitandum sumptus & expensas quæ fieri possent, ad prosequendum debitorem, alibi commorantem: nempe quod aliquando plus in persecutionem solutionis debiti expenderetur, quam valeret, contra leg. mediterraneæ. C. de annon. & tribut. libro 10. & difficultas longinquum adeundi iudicem de summa modica, quam præstaret perdere, quam prosequi, actionem subuertit. arg. l. nam is. ff. de dolo. glo. ad l. heres absens. paragra. at si quis. in verb. debit. ff. de iudic. meliusque est in tempore occurrere, quam post recessum, rem persequi. l. 1. C. quand. lic. vnicuiq. sine iudic. Rebuff. ad constit. reg. tomo 1. tracta. de liter. obl. artic. 6. glo. 3. num. 41. Ex quibus omnibus facile intelligi potest, an vsus arrestorum tanquam fauorabilis extendendus; an potius veluti odiosus restringendus, & coarctandus sit: quod non modicam in se utilitatem habet. Augustinus Boerius q. 57. incip. Statuto. nu. 3. Huiusmodi statuta (inquit) contra ius commune, & exorbitantia dicuntur, vt colligitur ex iis quæ voluit Angel.

De Iure Sistendi.

Ioan. de Imol. & Alexā. ad l. si cum dotem. col. 3. parag. eo tempore. ff. solut. matrim. ergo restringenda sunt, vt minus derogent iuri communi, quā possunt. c. quæ contra. de reg. iur. & ita sunt intelligenda, vt in cæteris cum iure communi cōcordent, & propriè ac verè in casu in quo loquuntur, duntaxat locum habeāt, non autem ad alium, sub illorum verbis non comprehensum, trahantur. Autho. in c. cum dilectus. de cōsuet. c. dudum. de priuileg. quia hoc commune & vulgare est, quod si statutū est contra ius commune, certè est strictè interpretandum. l. quod vero. ff. de legib. & quicquid est contra ius commune, simul etiam stricti iuris est, teste Barto. ad l. Cæsar. versic. secūdo quæro. ff. de public. simulque etiam odiosum. Panorm. in c. quia. in 3. not. de priuileg. & ad c. olim. de verb. signifi. & consil. 1. lib. 1. Corneus consil. 89. lib. 3. & consil. 27. libr. 4. In quibus locis hoc veluti axioma ascribunt, omnis recessus à iure communi est odiosus. l. eū quidam. ff. de libe. & posthu. & odiosa omnia sunt stricti iuris. Bald. ad l. non possunt. in 2. lectur. ff. de legib. qua de re pulchrè Tiraquelus de vtroque retrac. in præfati. num. 62. cum multis sequentibus.

Quis res vel bona alterius sistere, seu arrestare possit. Cap. 3.

ARGUMENTA.

Creditor excommunicatus an arrestare possit. nu. 1.

Hospites an arrestare viatorē pro expēsis queāt. n. 2.

Legat-

- Legatarij an & quando heredē arrestare possint. n. 3.
Procurator creditoris quō arrestum impetret. nu. 4.
Generalis commissio de arrestando quoscunque ad
petitionem partis non valet. num. 5.
Cessionarius utrum arresti iure utatur. num. 6.
Potitor literarū cum clausula eius qui hanc feret, an
recte arrestum aduersus debitorem petat. num. 7.
Consortis litis quo casu licitè arrestari faciat. num. 8.
Quid de socio dicendum sit. num. 9.
Coniuncta persona an hoc iure utatur. nu. 10.
Heres creditoris an recte arrestum petat. nu. 11.
Scholaris creditor virum recte sistat debitorem. nu-
mero 12.

Suburbani homines iure civium gaudent. nu. 13.

HIS ita præmissis, quis vel res, vel personā alterius arrestare vel detinere possit, dispiciendū est. Et principio quidem de creditore, cui quid, quacunque ex causa legitima, debetur, non dubium est. Ipsius enim causa & ratione vsus arrestorum potissimum introductus est: adeo ut etiam excommunicatus, quā tumuis Canonibus & Legibus exosus, à fruitione eorum non repellatur. Francisc. Ripa ad c. 1. nu. 88. de Iud. Pan. ad c. cum inter. de excep. Siquidem regula generalis est, quod excommunicatus agens aduersus debitorem suum, à limine iudiciorum repelli possit. c. intelleximus. de iudi. etiam si per procuratorem suum, actionem suam intendere velit. c. cum inter. & ibi Felin. & alij de except. quia procuratoris personam, ex persona constituentis metimur. cle. penult. de procur. quo modo neque

De Jure Sistendi.

accusare. cap. 1. q. 1. neque suam, aut suorum
iniuriam prosequi, gl. ad c. omnibus. 4. q. vlti.
Fred. consil. 116. Anchor. ad c. 1. de rescrip.
in 6. neque spoliatus restitutionem petere po-
test. ca. ex insinuatione. de procur. cap. 1. 2. 3.
dist. est que infamis. cap. infames. 6. q. 1. Ro-
man. sing. 675. & vir non bonus esse præsu-
mitur. Anton. de Butrio, ad ca. cum dilectis.
de purg. cano. Soffin. consil. 45. incip. Visa ap-
pellatione. coll. 2. versicu. quis autem dubi-
tat. libro 1. Ea tamen regula, vt omnes fere
solent, restringitur, vt deficiat quando debi-
tor excommunicati de fuga suspectus est.
Abbas ad cap. 2. de except. Lex enim actio-
nis exercitium ipsi aufert ad tempus, quia si-
ne scandalo inter Christifideles versari non
potest: actionem tamen ipsi non adimit,
præterquam quod præscriptionis rigorem
aduersus eum currere sinit, si absolutionis
beneficium impetrare potuit, & tanto tem-
pore neglexit. Bald. à cap. 1. in fin. de præ-
script. glo. ad cap. quia diuersitatem. ad ver-
bum suspensionis, de concess. præb. quia qui
potest facere vt possit, iam posse videtur. l.
qui potest. ff. de reg. iur. Ea que ratione Fe-
lin. ad d. c. 2. num. 16. non aliter creditori ex-
communicato debitoris fugitiui prehensio-
nem & arrestationem concedit, quam si peri-
culum sit in mora; ita vt interim à iudice, vel
à superiore absolutionem impetrare possit.
Cui non refragatur d. c. quia diuersitatem, v-
bi non currit tempus præscriptionis impedi-
to, li-

to, licet impedimentum culpa eius euenerit: Ita enim illud accipi & intelligi debet, si in petenda abtolutione negligens non fuit. Balbus in tractat. præscript. 4. part. 4. partis principalis. q. 3. num. 6. col. versic. Sed puto quod ista decisio. Ex quibus satis colligi posse existimo, non indistinctè concessam esse facultatem excommunicato, vt suum debitore extraneum sistere & arrestare possit; sed suspectum de fuga, vagabundum, & nullo certo loco domicilium fouentem duntaxat; non etiam illum, qui facultatibus idoneus est, & in suo foro, atque domicilio facile conueniri potest: Hoc enim aliquali præiudicio, facilius inducetur ad veri æternique luminis agnitione. Et cum prehensionis, arrestationisq; eiusmodi usus, quatenus de fuga suspecti debitoris limites excedit, iuri cõmuni aduersetur, quod superiore capite diximus; strictè accipi atque interpretari, non etiam ampliari, & ad homines legibus odibiles prorogari debet. c. odia. de regul. iur. in 6.

Hinc etiã intelligimus, hospites, & caupones, cum creditores sint, pro consumptis, ius detentionis ac arrestationis habere. Cũ enim publicè interfit caupones esse, apud quos extranei & aduenç recipiatur. l. naura. ff. vt naur. caup. stab. publica vtilitas exigit, vt iis citissime soluatur, ne tædio affecti ab instituto desistant; quod ad rem subiectam not. Pirrhus ad consuetu. Aurelia. titu. de execut. ex locato. c. 7. & sequi videtur Ioan Papon. ad consuet.

B iij Burbon.

De Jure Sistendi.

Burbon. tit. des renuoy. parag. 12. nā inquit, cum his quos admiserunt caupones necessaria ministrare teneatur. l. debet. ff. naut. caup. stab. & custodiam omnium quæ in cauponam illata sunt, tacitè suscipiant, factumque etiam aliorum præstent. l. j. paragrapho fin. l. 2. & 3. eod. tit. adeo vt diuertenti bonæ famæ homini iurato credatur, asserenti se quippiam perdidisse, si præsumptione non deferitur, vt not. Bartol. ad l. 2. paragra. j. ff. furt. aduers. naut. & Cyn. ad l. certi. C. locat. vtique æquum fuit, eos etiam hac ratione subleuari, vt damnum facilius effugiant, sicut & super rebus per hospites consumptis eorum iuramento idcirco creditur. & in titulo des executiōs. paragrapho 134. & 135. multa alia priuilegia caupontum adducit, per quæ propter eandem causam reliquis creditoribus præferuntur, quem vide. & latè explicat Ioannes Bessianus ad consuetud. Auer. titu. des seruiens. cap. 3. art. 2. incipient. pleraque possent scribi.

3 Sed quid dicemus de Legatariis, quibus legatum testamento relictum est? sanè si solum creditoribus permittitur licentia arrestandi suum debitorem, legatarij heredem, saltem ante aditam hereditatem arrestare non possent, vt ait Ludouic. Roman. consil. 224. incip. Ita captura. quia legatarij propriè creditorum appellatione non continentur. l. fin. paragra. licentia. C. de iure delib. vbi text. ponit inter creditores & legatarios dictionem denotatiuam diuersitatis: & id quod ex legato debetur,

betur, non dicitur propriè creditum, vt decidit Bartol. ad l. j. ff. si cert. petat. & text. in l. si is cui. paragraf. Fanius. ff. de solut. Consuetudo autem quæ est cõtra ius, debet strictè accipi & propriè. l. quæ à iure. ff. de legib. Deinde verò non est legatariis ius petendi legatum ante aditam hereditatem. l. eam quam. C. de fideicom. & à die hereditatis aditæ, non autem à die mortis intelligitur dominium legati verè in legatarium transire. l. si tibi homo. paragraf. cum seruus. ff. de leg. 2. l. à Titio. ff. de furt. Sed quoniam in hac patria arresti, creditoris appellatio accipitur latissimè, & nõ tantum creditoribus, sed aliis quorum interest, datur licentia arrestandi, ego puto etiam legatarios habere potestatem arrestandi heredem, si modò adierit hereditatem, & non ante, nisi dum adhuc deliberet, sit forte in possessione rerum legatarum, & periculum sit ne illas prodigat vel euertat. Etenim omnibus modis voluerunt legislatores legata esse salua, ne fraudentur voluntates defunctorum. l. 1. & toto tit. vt in possess. legat. C. & ff. Deinde verò Andr. Barbat. ad rubric. tit. de testam. recitat 2 1. casus, in quibus legata, etiam non adita hereditate, peti possunt. & adhuc vnum alium addit Ioann. Bernard. Diaz à Luco in suis regul. regula 4 1 1. in quibus casibus non est dubitandum, quin arrestatio fieri possit.

Secundo, & is arresti ac prehensionis iure 4
vtitur, qui creditoris procurator est, Ripa ad
c. 1. num. 88. de iudic. Iason. ad parag. 1. Instit.

B v de act.

De Iure Sistendi.

de act. Hippol. ad l. 1. nu. 102. ff. ad l. Corne. de
ficar. glo. vnica, & singularis ad l. 1. iuncto te-
xtu C. vbi quis de curial. facit ad hoc l. refe-
ctionis. vers. ego. & ibi Castr. ff. commu. pred.
vbi dicitur, quod illud, quod possunt facere
per me, possum etiã facere per ministros meos
ad hoc necessarios, cuiusmodi sunt procura-
tores. l. 1. ff. de procurat. & concessio vno, om-
nia videntur esse concessa, per quã perueni-
tur ad illud l. 2. ff. de iurisdic. omn. iudic. Ro-
man. singul. 175. incip. Concesso. Rebuff. ex-
pressè hoc de arresto affirmat, ad ordi. reg. to-
mo 1. art. 6. gl. 3. num. 59. vers. & non solum.
Quid enim si Titio mādatum dederò, vt meo
nomine aduersus Sempronium debitorem a-
gat? vtiq; & hæc mea videtur fuisse cogitatio,
vt inuentum alibi, arrestari faciat, & contra ar-
restatum actionẽ intendat. Et in simili elegan-
ter decidit Rodericus Xuarez ad l. post rem. c.
incip. Quia supra visum est. ff. de re iudi. quod
procurator simpliciter constitutus ad agen-
dum, potest petere executionem instrumenti,
habentis paratam executionem. & nu. 32. qd
vbiunque debitor per instrumentum habes
executionem paratam cogitur ad soluedum,
procurator etiam si non habeat mandatũ ad
recipiendam solutionem, potest petere, vt res
extrahatur de potestate debitoris suspecti, &
deponatur apud idoneas personas, si mandã-
ti & domino ipsius sit vtile. l. si reus paratus.
ff. de procu. Sed quod speciale mandatũ requi-
ratur, videri posset ex eo, quod notat idem
Rebuff.

Rebuff. ad concordata inter Leonē 10. & Frā-
ciscum regem Gallia, in tit. de elect. derogat.
ad verbum. speciale mandatum. versic. incip.
Trigesimus octauus. vbi inter 48. casus, in qui-
bus requiritur speciale mandatū, recenset etiā
hunc, quod procurator non debet aliquē ca-
pere, sine speciali mandato domini, allegans
l. non solum. parag. si. ff. de proc. Socin. consil.
120. incip. Cum in præsenti. coll. 3. in princ. li.
1. cum ad relaxationem eius, qui detentus est
postulandā, speciale mandatum requiratur.
Barto. consil. 84. incip. In causa Statij. lib. 1. Fa-
uorabilior autem est relaxatio, quā apprehē-
sio, & detentio. l. Arrianus. ff. de act. & oblig.
l. absentem. ff. de pœn. tum verò quando agi-
tur de graui præiudicio afficiente personam,
requiritur mandatum speciatim, & nomina-
tim esse datum ad illum actum. d. l. non solū.
parag. fin. ff. de procur. atqui graue præiudiciū
ex arresto est, & speciem quandam seruitutis
continet. argu. l. 1. & 2. ff. de lib. hom. exhib. &
expressè Roman. consil. 60. incip. Mandatum,
ait ad capiendam alicuius debitoris personā,
mandatum speciale requiri: quia certū est, qđ
sine speciali mādato, nō potest procurator ad-
mitti ad faciendum ea, per quæ dñs in pœnam
incidere posset. l. 1. parag. si procurator. ff. si
quis ius dicet. non obtē. l. si procurator. ff. qđ
quisq; iur. sed p capturā, vel arrestationē iniu-
stā, posset dñs in pœnā incidere. Igit sine specia-
li mādato hoc pcurator nō pōt, ne qñ iniuste
detētus contra creditorē agat, vel ad pœnā ex
forma

forma

De Iure Sistendi.

forma statuti, vel ad id quod interest, ex iure communi, neget se de capiendo & arrestando mandasse. Adde quod Ulpianus non omnes actiones per procuratorem institui posse respondit: & speciale mandatum requiri ait, ut liberi qui in potestate absentis esse dicuntur, ducantur. l. Pomponius. in princ. ff. de procu. qua ratione & Felinum quoque ad c. 1. num. 11. versic. primum, itaque. de iudic. Bartolum secutum esse video. Contra tamen Alex. consil. 133. incip. Circa executionem instrumenti. lib. 6. respondit, speciale mandatum non requiri: quia regulæ, qua traditur, tantum operari generale mandatum, quo ad genus; quantum speciale, quo ad speciem l. 1. paragr. 1. ff. quod iussu. certis tantum casibus derogatur, inter quos iste non reperitur; adeoque inclusio expressioq; aliquorum, exclusionem aliorum operatur, c. nonne. de presumpt. Sic & Ange. ad l. generali. C. de decur. lib. 10. ait, procuratorem constitutum, ad petendam pecuniam à debitore, posse eundem debitorem fugientem capere, sicut creditor ipse potuisset. Sed & Ioannes Baptist. Caccialupi in tract. de debitor. suspect. 2. q. principal. hanc eandem sententiam secutus, ait, quod cum talis procurator habet mandatum ad causas, lites, seu ad agendum mandato consequenti, videtur mandatum esse, & omne necessarium antecedens. l. ad rem mobilé. l. ad legatū. ff. de proc. l. quamvis. C. de fideiuss. & procurator omnia facere potest, quæ non inveniuntur prohibita. l.

ta. l. 1. paragr. vsus. ff. de procur. Neque mouet quod in aduersantis opinionis confirmationem allegant nonnulli, procuratorem ad lites seu causas, & ad agendum, executionem sententiæ postulare non posse. Bart. & alij ad l. hoc iure. ff. de solutio. quia hic nulla petitur executio sententiæ iam latæ, vel iudicij finiti, sed futurum iudicium per arrestum præparatur, vnde potestas procuratoris non est finita. Castrens. ad d. l. hoc iure. Ioan. Baptist. d. loco. num. 3. Sic & quod Bar. de exemptione, & relaxatione incarcerati scriptum reliquit, plerisque displicet: etenim d. l. Pomponius. & l. 3. paragr. 1. ff. de lib. hom. exhib. quibus nititur suam sententiam Bartolus confirmare, alio, & diuerso casu intelliguntur: scilicet, quando ille, qui petebat detentum eximi, non comparabat tanquam procurator detenti, sed tanquam procurator alterius, cuius detentum eximi intererat, Alex d. consi. num. 11. versi. non obstat. Roman. quoque consi. 241. incip. Spectabiles domini. versi. primum quod aduersarij. col. fi. falsissimam esse ait Bart. opinionem, ex eo quod coniuncta persona, ad agendum non admittitur pro coniuncta persona in his casibus, qui speciale mandatum requirunt. l. 2. ff. vt legat. no. ca. glo. ad l. exigendi. C. de procur. Ideoque cum constet coniunctam personam admitti ad petendam incarcerationi relaxationem, absque mandato. l. 3. paragr. quod si mulier. ff. de lib. hom. exhib. sequitur speciale mandatum minimè esse necessariū. Nec vim
facit

De Jure Sistendi.

facit (inquit) d. l. Pomponius; quia loquitur in petitione exemptionis eius personæ, quæ est sub potestate paterna: nos autem loquimur in exemptione eius, qui est sui iuris: & de vno ad alium non procedit argumentum. d. l. 1. parag. in hoc. ff. de lib. hom. exhib. Quæ solutio etsi non sit satis exacta, & peremptoria, diligentius tamen inspecta, facile satisfacit doctis. Porro autem existimo, utramque opinionem iusta distinctione iuuari posse; scilicet, ut liceat procuratori ad agendum constituto; debitorem arrestare, & detinere, nisi illius sit dignitatis, splendoris & eminentiæ, ut verosimile sit, creditorem ipsum, eiusmodi debitorem arrestare noluisse. arg. d. l. non solum. parag. fin. Procuratoris enim potestas ad rationem, & consuetudinem agendi creditoris, à quo constituitur, formari, regulari, extendi & ampliari solet. l. j. & alia plures. ff. mand. Nam & satelles, seu seruiens, qui generalem habet ex more potestatem citandi, seu detinendi personas debitorum, citra speciale mandatum, officium suum non extendit ad egregias personas, quia non est verosimile hoc permittere voluisse eos, qui eum constituerunt ad actus eiusmodi exercendos. Felin. in d. c. 1. col. 5. qua de re latius inferius dicitur. Et rursus Rebuffus ad ord. reg. rom. 2. tit. de resti. gl. 13. nu. 9. dicit quod non valent commisiones generales de sistendo, seu arrestando omnes & quoscunque ad requisitionem partis: quia in illis requiritur cause cognitio & iudicis præceptum; & alioqui posset arrestari ille, qui

qui non pōt, vt docet Iacob. de Beluis. in prac.
sua in rub. de inquisi. num. 30. & Iason ad pa-
ragra. quadrupli. Instit. de act.

Sed vt omnis ambiguitas cesset, ratihabi-
tio sufficet, et in his quæ requirunt speciale
mandatū. l. qđ si de speciali. §. 1. ff. de minor.
Bal. ad l. si maritus. C. mand. Ang. ad l. licet. ff.
de iudic. & ideo si prehensio sine mādato spe-
ciali facta est, existimat Alex. d. conf. 133. nu.
8. versic. possit et sufficere, si creditor id quod
factum est à procuratore, ratum habendo con-
firmet. & Rebuf. in d. ver. trigessimus octauus.
Qua de re admodum dubito, propterea quod
id quod nullū est confirmari non possit, quia
caret fundamento; Ad hoc tamen rñderi pos-
set, quod licet id quod nullum est, solo tractu
temporis confirmari non possit. c. auditis. de
elect. tñ bene confirmatur nouo consensu, ta-
cito vel expresso. Ioan. And. ad c. nō firmatur.
de reg. iur. in 6. Rota decis. 31. in no. Ioann. de
Imol. ad c. cum vos. de his quæ fiunt à præl. &
probat in l. 1. C. si maior fact. rat. hab. Sed tu
vide ea quæ dixi latè ad c. nō firmatur. d. tit. de
reg. iur. & Sebast. Vantiū de nullitate. ti. quib.
mod. sent. nul. def. poss. num. 102. & 105. Vbi
post magnā disputationē decidit, qđ superue-
niens ratihabitio confirmat actū retro nullū,
nomine ratū habētis factū, et in eius fauorē.
Vñ aut colligi possit ista ratihabitio, facile po-
terimus cognoscere ex his q̄ scribit Tiraq. in
lib. de consti. parre 3. limita. 30 nu. 20. cū seq.
& ex illis quæ scripsi ad c. ratihabitionē. d. tit.
de reg. iur.

De Jure Siftendi.

de regim. vbi ea quæ ad huius loci explicatio-
nem adferri possent dixi fusissimè. Et econtrà
non est hoc loco omittenda decisio Rota 80.
incip. nota quod procurator. in antiqu. quod
procurator datus ad impetrandum & contra-
dicendum, vel ad impediendum, si literæ suæ
arrestentur per auditorem Palacij, potest im-
pedire, quod causa non deuoluatur, & potest
admitti vsque ad deuolutionē causæ quia sua
interest quod causa nō deuoluatur, sed quod
litteras posset impetrare, & ad partes mittere,
alias non admitteretur, vt not. per Archid. ad
cap. statutum. de rescript. in gl. super verb. ap-
pelleur, lib. 6.

- 6 Tertio, qui ius sibi à creditore cessū habet,
arrestare potest, Roma. consi. 142. incip. Quia
cessionario. Rebuff. ad ord. reg. tom. 1. arti. 6.
gl. 3. nu. 42. vers. & quia melius est. Bald. ad l.
per diuersas. q. 10. C. mand. Nam cum in eum
translatæ sint actiones, repræsentat iuris inter-
pretatione, primum creditorem. l. 2. C. de do-
nat. diciturque in qualibet dispositione credi-
tor. l. ab Anastasio, in verb. alium creditorem.
C. mand. & in libello se creditorem appella-
re potest. Bal. ad l. 1. q. vlt. C. de act. & obli. nisi
diuersa aut legislatoris, aut statuentium mēs
argueretur: vt quia eius rei facta esset cessio,
quæ iure cedi non posset. l. si mulier. parag. ex
asse. ff. de iure dot. Econtrà verò, reus propriè
cessionarij debitor appellatur, quia ab eo in-
uito extorqueri pecunia potest. l. debitor. ff.
de verb. signifi. & sine exceptionis ope, actio
aduer-

aduersus eum competit. l. postquam. C. de hereditate vend. l. emptori. ff. illo titu. & generale est, quod in fauorem cessionarij executio fieri potest, dummodo (vt quidam aiunt) fiat ex persona cedentis; quod cessionarius dicere tenetur, licet fiat ad ipsius vtilitatem. l. seruo. §. fi. ff. ad Trebell. Ang. & Imol. ad l. ille à quo. §. vtrum, eo titu. & maximè quando adposita esset illa clausula, in instrumento cessionis, quod cedens ponit cessionarium in locum suum. Barto. in l. in prouinciali. ff. de no. oper. nunc. Vnde cū cessionarius dicatur creditor, fiet & permittetur ei sicut creditori executio & arrestatio. Bald. ad l. 1. in fi. C. de act. & oblig. & ad d. l. per diuersas. q. 10. C. mand. vt lites breuioribus existant, & sumptus litium vitentur. Verum Rebuffus d. loco, & art. gl. 2. nu. 18. in fin. asserit, in foro non obseruari istud: sed sufficere quod cessionarius petat executionem nomine suo proprio, cum vtilis actiones habeat, neque seruus vel apparitor ista curat. Quod si opponatur coram iudice, executionem seu arrestationem nomine cessionarij esse factam, probabit cessionem præcessisse, & ita seruari ait. Quauis verò lex, vel statutum permittat petente creditore debitorem in carcerem duci, non ducet tamen cessionarius, nisi cessione demonstrata, & nisi denunciauerit debitori cessionem sibi esse factam: cum propter ignorantiam nihil possit imputari ei, qui non soluit. Alcia. ad l. j. nu. 74. ff. si cer. pet. & ad l. quoties. nu. 69. ff. de no. oper. nunc. dicens se vidisse sepius à carceribus

De Iure Sistendi.

bus dimitti obxatos viros ob id, ceu nō legitime detētos. & probat Bald. d. q. 10. Hyppol. sing. 26. Boerius q. 10. Inno. ad c. quia. de iud. quod & Ioann. Imbert. lib. 1. instit. forens. ca. 4. probat his verbis. Verum nec cessionarius, ex forma statuti aut instrumenti, potest apprehendendum curare debitorem, nisi eo prius vocato, de cessione fidē faciat, atque (vt forēsi vocabulo vtar) in creditoris locū surrogetur. Itaq; cum debitoris pignora curasset per apparitorem auferenda, is cui nominis ius cessum fuerat, atq; id ex authēticis vtriusq;, videlicet cessionis & nominis instrumētis; debitor aut̄ prouocasset ad supremā Curiā, ac eā dūtaxat questus esset iniuriam, se pignoratori nō fuisse obligatum, appellatio in oppositionis vicē est cōmutata: hęc ille. Vsu tamen in plerisq; locis receptum esse iasserit idem Rebuffus nō ostensa aliqua cessione, eiusmodi quid fieri posse, nisi peteretur: quemadmodum & in cessionario denunciante debitori ne soluat creditori, non est ei necesse instrumētum cessionis ostēdere, ac nec causam quidem huius denūciationis exprimere, nisi petatur: quod pluribus & diuersis auctoritatibus, legibus ac responsis confirmat Tiraq. in lib. de vtroque retract. §. 1. gl. 10. num. 105. vers. sed consequēter. sufficitque in progressu causæ hęc producere. Quidā verò, qđ cessionarius in initio teneatur fidē cessionis facere, ita verum esse intelligunt, si nomine cedentis agat, secus si suo & vtili actione, quia tunc sufficit id fieri post
litē

litem contestatam. Specul. in tit. de cess. §. 1.
& in tit. de instrum. edit. §. nunc dicamus. ver.
sed quid ecce. Anfrer. decis. cap. Tholos. quæst.
294. Decius consil. 302. Rota decis. 34. in no.
Doct. ad auth. si quis in aliquo. C. de edend.
Nos de ea re latius sub eo capite dicemus, quo
quæ necessaria sunt ad arrestum impetrandū
explicabimus: egregiamque operam in hu-
ius articuli explicatione posuit D. Rodericus
ad l. post rem, in 7. extensione. ff. de re iudic.
folio 571.

Quartò, huc etiam pertinere existimo por-
tatores seu latorem literarum. Solet enim Ti-
tio creditori vel portatori literarum, debitor
promittere, & ideo iuxta suam obligationē
teneretur. l. iuris gentium. §. ait prætor. ff. de pac.
Rebuff. d. loco, tomo 1. art. 1. gl. 9. nu. 33. vers.
poterit tamen executionem. Ita tamen ut por-
tator ille reddat literas obligatorias, & cautio-
nem indemnitis præstet. l. dissolutæ, & ibi
Bald. C. de condict. ob caus. quod idem Rebuf-
fus artic. 2. glo. 1. num. 75. vers. præterea si quis.
per Senatum iudicatum fuisse ait. Nihilomi-
nus tamen loco prius citato. num. 34. respon-
dit non requiri, quod is qui defert literas, seu
instrumentum, probet sibi à creditore illud
esse traditum: quia postquam illud habet, præ-
sumitur sibi ab eo, vel eius voluntate tradi-
tum esse. Ioannes Gallus, in quaestione per
arresta. quæst. 4. Boerius decis. 154. incip. A-
liud ortum. per l. labeo. Et l. sequent. ff. de
pact. alioquin enim præsumeretur subtractio

& delictū, contra l. merito. ff. pro socio. Quod si tamen constare posset de non iusto illius titulo, qui illas literas defert, exceptio iusta nō denegaretur debitori, etiā si alter cauere vellet quia nemo ex improbitate sua, actionem consequi potest l. itaque fullo. ff. de furt. Et quamuis clausula portatoris literarum ad solutionem faciat, & vigore illius ius exercende actionis etiam absque cessione, in latorem literarum transeat; tamen quemadmodum de iure communi in cessione nominis requiritur titulus, seu iusta causa ad translationem dominij sufficiens. l. fin. C. mand. ita etiam literarum, vel nomina huiusmodi per traditionem virtute clausulæ prædictæ nō acquiruntur accipienti sine iusta causa. vt per Bald. in l. 2. C. ne lit. pend. & ad d. l. per diuersas C. mand. Et non solum de iure, sed etiam de cōsuetudine latori literarum obiici potest hoc vitiū, quod ipsi creditori obiici potuisset. argu. l. si quis in rem. & ibi gl. ff. de procur. Et ideo quod vulgo dicitur, non inspici quis in literis istiusmodi creditor designatus est, sed quis eas adferat, ciuili modo accipiendum est, si de malo & iniusto illius titulo, non appareat; nam veritate detecta, & vitio tituli latoris literarum patefacto, omnia iura dicunt, & recta ratio suadet, vero creditori non præiudicari, eundemque si cum isto literarum latore cōcurrat, præferri. Consuetudines enim rediguntur ad limites rectæ rationis. l. quod non ratione. ff. de legib. l. 2. C. de noxal. act.

Quin-

Quintò, arrestum postulare potest consors
litis, qui pro consorte agere, & excipere po-
test. l. 2. C. de consor. lit. Bello. consil. 26. num.
5. quia negotium est commune. Sed hoc re-
stringitur vt verum sit, dummodo aliàs habi-
lis sit ad agendum; quia consortium non po-
test duos supplere defectus, videlicet, defectū
mandati, & defectum personæ. cum duo spe-
cialia concurrere non possint. l. 1. C. de dot.
pro doct. ad cle. religiosus, de procur. Francis.
verò Ripa, ad c. cum omnes, de constit. nu. 59.
vers. ex præmissis. latius hæc suo more expen-
dens, variaque & multa hinc inde disputans,
limitans & distinguens, tandem nouem esse
necessaria ait, vt consors litis pro cōsorte age-
re possit; quod & ego ad arrestum antecedens
trahendum reor. Primò, quod causa sit ciuilis:
Secundò, q, lis simul sit ab omnibus contesta-
ta; quid enim si lite cōtestata suspectus fiat de
fuga debitor? Tertio, q, consortes non prohi-
buerint. Quartò, quod causa nō exigat specia-
le mandatum. Sextò, quod consors sit persona
habilis ad agendum. Septimò, quod negociū
sit commune. Octauò, quod sit eadem causa,
& idem ius agendi. Nonò, quod consors ca-
ueat de rato. Sed an omnia ista indistinctè ne-
cessaria sint, & quæ cuiusque rei propria causa
sit, latè cum eo explicat d. loc. Felinus. Nos ne
commentatio hæc nostra in immensum ex-
crescat, sola ratione erimus contenti, vt qui
illius articuli tractationem ex professo non
assumimus.

C iij Sextò,

- 9 Sextò, eadem est ratio in socio: quia socij inter se dicuntur aliquod habere tacitum mandatum, ad ea quæ sunt vtilia societati. Bald. & alij ad l. nemo. ff. pro socio. cuiusmodi & arrestum esse, superius est ostensum: quemadmodum & missionem in possessionem rei cõmunis, pro debito socij reuocare. l. si is cui. §. si ex duobus, & ibi Bar. ff. vt in possess. legato. & ex facto socij agere. Bal. ad l. cum te. C. si cert. pet. & pro socio conueniri. l. iustissimè. ff. de edil. edict. possunt & si diuersis in locis negocientur, inuicem præpositi esse videntur. l. si hac. §. penult. versic. si libera. ff. de in ius voc. l. traditio. in fin. ff. de acquir. rer. dom. quemadmodum cum in eodem quidem loco, sed diuerso negocij genere; vel eodẽ negotio, sed alternis vicibus, & alter altero absente, mercantur. Satis enim est socios esse, & communi ex vtilitate agere. l. si tamen. & ibi Bartol. ff. de exerc. act. Castren. Alciat. Bar. Iason. Roman. Zas. & alij ad l. eius qui in prouincia. circa finem illius legis. ff. si certum pet. quamuis extra illos casus, communiter in viriles portiones solum obligentur, neque inuicem præpositi censentur. l. fina. §. si plures. ff. naut. caup. stabul. Alexand. consil. vlt. libro 7.
- 10 Septimò, vt coniuncta persona, pro cõiuncta persona etiã sine mandato agere. l. non solũ ff. solut. matri. l. manifestissimi. §. fin. C. de furt. curatorẽ bonis absentis postulare. l. 3. C. de capt. & postl. reuer. procuratorẽ cõstituire. l. exigedi. & ibi latè Ias. C. de procur. rescriptũ
in ple-

in plerisque casibus impetrare, Felin. ad c. nō- 8
nulli. §. sunt & alij. coll. 16. de rescript. tutorē
petere. l. quod dicis. & ibi Bart. C. qui dar. tut.
& deniq; appellationem interponere potest.
Doct. ad c. auditis. de elect. Ita quoque & arre-
stare coniunctæ personæ debitorem, non pro-
hibetur, vt facultate sibi à lege cōcessa vtatur,
& agat, dummodo caueat, eum pro quo id fa-
cit ratum habiturum. l. sed & hæc. ff. de pro-
curat. Roman. singular. 613. incip. Tu audi-
sti, &c. quia cum quid conceditur, vt hic con-
ceditur facultas agendi, omnia censentur esse
concessa, per quæ ad id quod concessum est,
perueniri potest. d. l. ad rem. d. l. ad legatum.
& exactè Præses Euerardi in loco à concessio-
ne consequentis. col. 1. Cauere autem de ra-
to debet, quia eius factum coniuncto non
præiudicat, l. 3. §. 1. ff. iudica. sol. non enim co-
gitur, sed potest habere ratum, nisi omnino v-
tiliter nomine illius actum ostendatur, vt no-
tat Romanus & alij ad d. l. nō solum. Et quæ-
admodum Ioan. Besianus mulierem ad simi-
lia faciendum admittere videtur, si coniun-
cta persona est, ad consuetu. Aluern. titu. 1. ar-
tic. 9. Ita quoque sunt qui filios familias sine
mandato patris, hanc arrestandi licentiam no-
mine patris, & proprio, permittunt. quo-
rum sententiam multis rationibus & argumē-
tis confirmat Andreas Barbat. consil. 86. in-
cip. Illud referam. lib. 3. & quidem potissimū
si agitur de causa, aut in foro mercatorum, in
quibus, & inter quos, omisis iuris solemniti-

De Jure Sistendi.

tatibus & apicibus, ex æquo & bono omnia statuuntur. Sed quibus casibus agere non potest conjuncta persona, iis quoque neque arrestare eam posse existimo: eiusmodi sunt: Primò, si sanguine quidem conjunctus est, sed ex damnato coitu natus; quia ne filius quidem ex nefario congressu genitus, pro patre, siue mandato patris, agere potest. Iason in d. l. exigendi. num. 8. Ego de hac restrictione vehementer dubito, propterea quod eum qui magna amicitia iunctus est, agendi potestatem pro amico habere, gravissimis argumentis tradidit Iason d. loc. num. 4. Maior autem est amicitia patris & filij quantumvis naturalis ob nexum sanguinis, quàm extranei. Verum quidem est, quod quo ad dignitates familiæ adipiscendas, quæ ad instar successio-num deferuntur, non censentur esse in domo, familia, vel cognatione, Innocen. ad d. c. nonnulli. latè Guil. Benedict. ad cap. Raynuntius, circa medium. de testam. sed quod in his, quæ sanguinis conjunctioni tribuuntur, & nullo eius lucro sunt excludatur, admodum durum est: nisi dicas patrem naturalem ex nefario illo congressu, eo commodo dignum non esse. Felinus quoque cõsuetudinis patriæ rationem habendam esse ostendit, multaque accumulât ex quibus ea finitio restringi posset. ad d. cap. nonnulli. versicu. prædictis obstant. Secundò, non habet locum, quoniam cõiuncta persona habet tutores, vel curatores, vel etiã procuratores ad illum actum directè, aut indi
rectè

rectè constitutos. Iason ad d. l. exigendi. Bald.
ad l. senatusconsulto. C. qui accusa. tum quia
mandatum expressum facit cessare tacitum.
d. l. 3. l. fin. C. de pact. conuent. tū quia qui ve-
niunt ex iure speciali; nunquam admittun-
tur, donec illi qui veniunt de iure communi,
sint in mora constituti. l. sepulchri violati. ff.
de sepul. violat. tum quia coniunctus procu-
ratorem dimittendo, censetur aliis ne agant
prohibuisse, nisi procuratore illo existente ne-
gligente. l. cum pretor. & ibi doct. ff. de iudic.
Existimant etiam omnes, non admitti con-
iunctum in his, quę requirunt speciale man-
datum. l. patri. l. illud. ff. de minor. Sed solus
Decius reclamatur, propterea quod ad impetra-
dum rescriptum speciale mandatum requira-
tur, & tamen coniunctus admittitur ad impe-
trandum illud pro coniuncto. d. c. nonnulli.
agiturque de modico præiudicio, quia coniu-
ctus coniuncto non præiudicat, nisi ratificet.
Sed reiectis istis rationibus, ad d. c. cum om-
nes. Francisc. Ripa num. 59. versi. Sed istis non
obstantibus, communem opinionem sequen-
dam docet, quia lex non tantum respicit præ-
iudicium coniuncti, pro quo agitur, quàm cō-
siderat præiudicium eius, contra quem agi-
tur. c. fin. de procur. lib. 6. neque mouet. d. ca.
nonnulli, quia vt Felinus colum. 14. nume.
52. Abbas & alij ibi annotant, speciali iure re-
cipitur, quod coniuncta persona, quæ in ca-
sibus speciale mandatum exigētibus nihil po-
test, admittatur ad impetrationem rescripti,

C v propter

De Iure Sistendi.

propter modicum præiudicium quod in ea re
versatur, nisi tamen peteret tanquam procu-
rator, quia allegando mandatum, fecit se alie-
num à legis prouisione. l. maritus. C. de proc.
Adde quod cōiunctus pro coniuncto præsen-
te non agat. Imol. ad d. c. cum omnes. nu. 40.
Aliique casus inueniuntur plurimi quibus po-
testas, à lege coniunctæ personæ tributa, defi-
cit, quos partim Alex. & Ias. ad d. l. exigendi.
partim Felin. & alij ad c. coram. de offi. deleg.
partim etiam Petrus à Duennas reg. 122. tra-
diderunt. Tu de his latius vide Guido. Pa-
pe. consil. 68. incip. circa processum. nume. 2.
libro 1. Panor. ad c. accedens. de præbend. Bar-
bat. ad c. ex parte Decani. nu. 135. de rescript.
Castren. ad d. l. 1. versic. ex prima parte nota.
Socin. consil. 110. & consil. 231. lib. 2. latè Di-
dacum lib. 1. variar. resolut. cap. 6. in quibus
locis amplè tractatur, quo modo pater pro fi-
lio, filius pro patre, coniuncta persona pro
coniuncta persona agere, & in iudicio esse
potest, & quidem potissimum in his quæ re-
quirunt speciale mandatum. Sed quoniam
hic articulus dependet ex eo, quem latè su-
perius discussimus, vtrum ad faciendum arre-
stum debeat procurator habere speciale man-
datum, nec ne, remitto te ad ea quæ ibi diximus.
Porro autem quamuis coniuncta persona,
personam debitoris detinere & arrestare possit,
solutionem tamen ab eo recipere non potest,
soluens enim non liberatur. d. l. non solū. l. 2.
ff. vt in possess. leg. l. qui hominem. §. gener. ff.
de solut.

de solut. l. qui aliena. §. quanquā. ff. de nego. gest. Alex. conf. 4. lib. 2. quia non magis debet operari tacitum mandatum ex dispositione legis proueniens, quale est penes coniunctam personam, quam mandatum expressum: Sed habenti mandatum expressum ad agendum, non potest solutio fieri. l. sed tantū. ff. de pact. l. hoc iure. ff. de solut. ergo nec habenti tacitum. Verior ratio est, quod si coniuncta persona posset recipere solutionem, saepe consumeret pecuniam, & coniunctæ personæ creditoris præiudicaret, quæ ratio cessat in agendo: quia cum agit, cogit tantum debitorem ad deponendam pecuniam debitam, apud Iudicem. Bald. ad leg. fin autem. ff. de negot. gest. Iason verò limitat hanc conclusionem ad dictam l. non solum, vt locum habeat, præterquam si coniuncta persona, sit alias legitimus administrator, vel si soluatur coniunctæ personæ ex contractu cum ea celebrato. De quo latius ibi Roman. nu. 7. col. 2. versi. tamen dicta communis opinio.

Octauò, & heres quoque creditoris hoc iure utitur, qui etiam debitorem suspectum capere potest, quantumuis intra tempora conficiendi inuentarij existat: & si ex instrumento agendum sit, non posset illi obiici, quod in illo instrumento non est nominatus; quia nominato creditore, censetur nominatus & eius heres. Baldus ad l. 1. C. quo leg. Bartol. ad l. postulante. ff. ad Trebell. Ioann. Crotus ad l. nemo. col. 4. & sequet. ff. de leg. 1.

& ex

De Iure Sistendi.

& expressè in hac arresti materia Rebuffus ad ordin. reg. tomo 1. artic. 6. glo. 3. nu. 74. versic. tertio amplia. & versic. seq. Ang. ad l. 1. §. 1. ff. si cui plus quàm per Falc. Ripa ad d. cap. 1. num. 88. de Iudic. Iason ad l. vinum. ff. si cert. petat. Decius consilio 262. Socin. consilio 141. libr. 2. Cotta in memorabil. ad verb. heres censetur. Ioannes Imbertus instit. forens. libro 1. cap. 1. dicens quod creditoris herede postulante, executio instrumenti fit aduersus obligatum, & sequitur in terminis præmissis Rodericus Suarez ad l. post rem. ff. de re iudica. cap. incip. extensio prima. num. 10. Bald. in l. vnic. §. videamus. C. de rei vx. act. Ioan. Andre. in titu. de cess. act. in addi. ad Specul. Nam si id concedatur legatario, vt ait Rodericus d. loco, num. 11. & Bal. ad l. ex legato. C. de lega. multo magis heredi hoc concedendum est, qui defunctum repræsental. Et in ea quoque sententia est Boerius q. 10. incipiente, cessionario. in fi. dicens tamè quod postea oportet quod doceat se heredem esse, cum alioqui nullum ius haberet ad debitum. Sed Rebuffus d. libro, art. 3. gl. 2. num. 14. existimat hoc tunc tantum verum, & necessarium esse, quando aduersarius excipit, non alias. Ego Boerium sequi malim, quia titulum suum nominare, & demonstrare debet qui agit, secundum Rodericum loco proximo citato, hoc in specie proposita decidentem & allegantem Bald. ad d. l. per diuersas. C. mand. & Ang. ad d. l. creditores. C. de pignor. Sed quod diximus hoc habere

bere locum, etiam si heres intra tempora conficiendi inventarij existat, intelligit Iason in d.l. vinum. num. 13. quando debitor est suspectus de fuga, quia alias regula est, quod heres existens intra tempora conficiendi inventarij, neque debitores hereditarios convenire, neque à creditoribus hereditariis conveniri potest l. fin. §. donec. C. de iur. delib. quod tamen falsum esse respondit Castren. ibi in fin. d. §. donec. quia hoc inductum est in favorem heredis, ut conveniri interim non possit. Sed quia heres post mortem defuncti continuo ipso iure heres est, præcipuè attenda consuetudine generali legem explicante, ideo interim non prohibetur dum conficit inventarium, debitores convenire hereditarios, Tiraq. lazè in tract. Le mort saisit le vif. 2. part. declar. 11. num. 14. vers. quod autem postea. Boerius q. 53. incip. Insuper in audiètia. circa medium. Angel. & Imol. ad d.l. 1. §. 1. ff. si cui plus. Barr. ad l. ultim. C. de fruct. & lit. expens. & ad d. §. donec.

Nonò, quod si versemur in patria iuris scripti, & in eo loco in quo arrestorum non nisi adversus suspectas, nullus est usus, nisi forte ex privilegio speciali, certo alicui loco à Principe concessio, existimo etiam studiosos scholasticos hoc privilegio gaudere: quoniã scholares gaudent privilegiis civium illius civitatis in qua agunt. Ioan. de Platea, & alij ad l. ciues. C. de incol. lib. 10. Ecòtrà verò, si quæ sunt grauamina civibus imposita, illa ad scholares

lares

lares non extenduntur. Qua de re plurima cumulat Rebuffus in tract. de priuil. scholar. cap. 125. cum cap. seq.

- 13 Eodem modo gaudebunt hoc priuilegio homines suburbani, Rebuff. d. art. 6. gl. 3. nu. 4. 2. versi. idem dicerem. quia suburbani in fauorabilibus appellatione ciuium veniunt. l. aedificia. ff. de verb. signifi. quod latius Alciat. Cepol. & alij, tum ibi, tum ad l. 2. tum ad l. Alphenus. ff. d. tit. explicant.

Qui, aut quorum bona legitimè arrestentur. Cap. 4.

ARGUMENTA.

- Debitor manifestè inops, vtrum arrestari possit. n. 1
Cedere bonis, qui non possint. nu. 2.
Debitor qui bonis cedere nō vult, aut non pōt, ad hoc damnari, vel se obligare potest, vt creditori exoperis suis satisfaciat. nu. 3.
Arrestari an possit aduena quem quis statim recessurum sciuit. num. 4.
Citatio ante arrestationem non requiritur. n. 5.
Debitor in diem, vel sub conditione an sisti possit. n. 6
Debitor etiam facti arrestari potest. n. 7.
Diffamans à diffamato arrestari an queat. num. 8.
Fideiussor, an arrestari possit. num. 9.
Heres debitoris an rectè arrestetur. n. 10.
Pecunia debitori debita vtrum arrestari queat. 11.
Factores & Institores mercatorū arrestari pñt. 12.
Procurator, qui alieno nomine contraxit, rectè sistitur. numero 13.
Clericus debitor, an & à quo arrestetur. num. 14.
Testi

Testimonij dicēdi cā arrestare licet, et executores. 15
Reus ab actore, item actor à reo arrestari possunt, ut
respondeant positionibus & articulis. num. 16.

Civis an pro debito civitatis arrestetur. num. 17.
Res qua pro parte est debitoris, an tota arrestari pos-
sit. numero 18.

Creditor an rectè petat debitorem arrestari in cuius
bona missus fuit. num. 19.

Apparitor cui mandatum arrestandi datum est, an
possit arrestare, si iudex mandās moriatur. n. 20.

Defructuatores bonorum obligatorum rectè arrestā-
tur. nume. 21.

Veftigalia non soluentes, detineri possunt. num. 22.

Contumax quoque rectè sistitur. num. 23.

Animalia pro damno dato licitè detinentur. n. 24.

Res proprie, an arrestari possint. num. 25.

Fructus in fundo meo ab alio possessio iacentes, vel
existentes, arrestare possum. num. 26.

PROXIMA huic quæstio est, quis, & cuius
res arrestari possunt. Et regulariter qui-
dem constat debitorem cuiusque, quacunque
legitima ex causa sisti & detineri posse, teste
Manfuerio, in sua praxi. tit. de execut. & sub-
hast. circa initium: sicut ex legis dispositione,
cū periculum fugæ subest, capi & appren-
di potest. l. ait prætor. § si debitorem. ff. quæ in
fraud. credito. l. generali. C. de decur. libr. 10.
adeo ut plerique existiment nihil referre, etiā
si constet debitorem illum propter manifestā
inopiam solvere non posse, cum & ex operis
suis, & mercede diurna, deductis tamen prius
alimentis, tantum corradere posset, unde cre-
ditori

ditori fiat satis. Roman. num. 8. & Ange. cum aliis ad l. pro herede. §. si quid tamen. ff. de acqui. hered. non multo aliter, quā is qui ab alio redemptus est, donec precium redemptionis soluerit, detineretur. l. senatus. §. fin. ff. de legat. 1. l. qui testamento. paragra. potestatis. ff. de testa. Quid igitur, si nec ex eo vlla utilitas sperari possit? Quid si nihil penitus artis sciat? Ange. citato loco, & Angelum ibi num. 7. secutus Roman. in simili respondent, quod creditor non potest petere se immitti in ius, vel rem debitoris, si ea immissio nullum ipsi lucrum adferret. Atqui mores nostri acerbiores sunt, etiamque hi aut carceri mancipantur, aut bonis cedunt. Cedere verò non possunt, si nequitia, profusione, culpave sua in paupertatem inciderint, dolove malo, cum se soluendo non esse scirent. cōtraxerint. l. sunt. ff. de re iudic. doct. ad l. 2. & vlt. C. qui bo. ced. poss. Sunt etiam interdum, qui in carcere manere, quā aut creditori servire, aut bonis cedere mallent. Sed ad servitium præstandum quod attinet, audiendos non esse respondit Rodericus decl. l. 2. foro ll. li. 3. c. incip. Quæro tertio, existimatque præcedenti capite, statutum valere, quo cautum est, debitorem operari debere creditori, donec debitum fuerit satisfactum, cum secundum l. 12. tab. etiam dilaniandus creditoribus datus fuerit. Videtur itaque aduersus Bartol. & Romanum sentire, ex iuris communis dispositione illud non licere: quia ob æs alienum servire liberos creditoribus

toribus, iura compelli non patiuntur respon-
dit Imperat. in l. ob æs. C. de actio. & obliga-
tum quia hoc valde extraneum & diuersum
est ab obligatione contracta, vt ibi ait Bal-
dus, tum quia hæc seruitus est cōtraria liber-
tati, cui debitum pecuniariū equari non po-
test. l. plane. 2. de leg. 2. Sed hoc intelligunt a-
lij, si vellet creditor debitorem vel in perpe-
tuam seruitutem trahere, vel ad sordidissima
quæque obeunda vrgere. Salic. & Fulg. ibi. tū
verò cōstitutio illa de liberis debitoris loqui-
tur: de debitore verò qui promissum facere nō
potest, & cedere bonis non vult, non loquitur:
aliasque qui soluendo non sunt, carceri de iu-
re mancipari possunt. l. 2. §. tutores. ff. de su-
spect. tutor. Quapropter in ea opinione ver-
sor, vt existimem, debitorem si aliud non ha-
bet, & bonis cedere non velit, aut non possit,
in hoc damnari posse, vt deductis alimentis,
ex operis suis satisfaciat, aut creditori libera-
liter, moreque aliorum in seruiat: iuxta ea
quæ notat Bald. ad d. l. ob æs. in versicu. extra
glossam. & alij ad d. §. tutores. & ad l. nemo.
de exact. trib. C. li. 10. Certum est enim, quod 3
posset quis alicui creditori se obligare ad ope-
ras suas tamdiu, quousque per precium ope-
rarum, pecunia debita solueretur: quia ista
non est species seruitutis, sed quidam modus
soluendi debitum, adhibita moderatione &
miseratione. Bald. ad l. 1. col. penult. versic tu
concorda. C. qui bo. ced. poss. leges autem &
statuta potissimum considerant ne creditores

D cre-

credito suo fraudulentur, vt ait Paris. consil. 99. incip. Iste Ioann. num. 2. lib. 3. Vnde non male dixisse videtur D. Præses Nicol. Euer. in loco à seruo ad monachum. col. 3. quod etiã seruus potest arrestari, & pro debito detineri.

Quid autem si quis cum eo cõtraxerit, quẽ statim recessurum esse sciuit, cuiusmodi esse solent aduena & peregrini? hunc non posse arrestare videtur; nam licet Bald. ad rubric. C. de his quæ in fraud. cred. contrarium decideris ait, quod licet creditor sciat illum recessurum ilico, non tamen credere debuit eum recessurum antequam satisfaceret; communis tamen sententia est, quod is, qui cum forensi, vel aduena contrahit, sciens eum statim recessurum, conuenire eum ibi non potest. l. heres absens. §. proinde. ff. de iud. semperq; præsumitur forensis statim recessurus: & qui sic cum eo contrahit, fidem illius secutus videtur, suspectusque (vt ibi dicunt interpretes) dici non potest, & ad cautionem de iudicio fisti præstandam, minimè compellitur. Bartol. ibi. glo. ad l. 2. §. sed & si dubitetur. eod. titul. & sequitur Lancfranc. ad c. quoniam contra. ad verb. recusationes. num. 15. his verbis. Et ideo si quis contraxerit cū forensi, & dicat, Domine Iudex, habeo debitorem hic quem vellẽ detineri: nõ poterit, quia hoc imputer sibi quod contraxit cum forensi. Hactenus ille. & posset dicere Iudex, Tu vidisti quod habebat pileum in capite, & calcaria in pedibus, debebas esse cautus, & exigere solutionẽ, aut eam ilico stipu-

stipulari. Sed hoc ita accipiendum existimat post Bart. Bald. Costalium, & alios, Rodericus d. loc. cap. incip. Sed attende. num. 37. nisi aliqua essent expedienda tempore contractus, ut traditio rei empte. Quid enim si ab eo equum emi, & illius equi traditionem habere velim, id quod in sua potestate est? Finge etiam me equum peregrino vèdidisse; nam nisi exemplo pecuniam soluat, possum cū eo lege agere, ne detur illi fugæ occasio, cum re mea, quia fidem illius hoc casu non videor esse secutus, & si non dat, videtur delinquere & me decipere. l. 3. ff. de pignor. act. & sic etiam qualicumq; modo, ratione delicti conveniri & arrestari posse videtur. Nam & in simili, qui in nundinis mercantur, eius contractus ratione, nundinis non obstantibus, conveniri possunt, licet alias pro aliis contractibus arrestari vel cōveniri ibi non possent. l. vnic. C. de nund. & ibi Docto. Et sic intelligi posset id quod dicit his verbis Iason ad l. si ab arbitro in 4. limitatione. Quando, inquit, quis cōtrahit cum advena, & sic cum eo quem sciuit verisimiliter esse recessurum, licet nulla causa superueniat post debitum contractum, tamen eum volentem recedere absque satisfactione, potest facere personaliter capi. Et quod Bartol. Lancfrā. & alij dicunt eum capi non posse, intelligendum est, quando verisimile est quod fidem eius secutus est; aut saltem quando non apparet quod fidem eius, exceptis prædictis casibus, secutus non est. De quo Barbat. ad cap. fi.

D ij num.

num. 85. de for. comp. Ego autem puto quod nisi appareat fidem de precio esse habitam, aduenam arrestari posse ut soluat, aut caueat, si solutio ibi fieri debeat. Angel. ad d. l. heres absens. §. 1. num. 8. iuxta dictum Bald. Iason. & qui eos sequitur Romani, ad l. 2. ff. sol. mat. At in his quæ non cum ipso contractu, sed postea ex interuallo facienda sunt, aliorum sententia locum habere posset, quod & Costalius ad eundem §. 1. notat.

5 Ex quibus etiam non difficulter intelligi potest, nulla hic citatio præuia opus esse, sed ab ipsa arrestatione incipiendum esse, alioqui enim fugam facile adornaret debitor, Castres. consil. vlti. libro 1. versic. Secundus articulus. Felin. in c. cum non ab homine. de iudic. Bal. ad l. cum fratrem. C. de his quib. ut indig. & ubi periculum est in mora, ibi partis citatio non requiritur, Alexan. & Iason ad l. fideiussor. §. satisdatum. ff. qui satisda. cog. Iason ad §. 1. num. 89. instir. de act.

Quinimo, quod amplius est, etiam pendente lite arrestari posset in eiusmodi casu. Quia licet pendente lite nihil sit innouandum. l. 1. ff. nihil no. app. pend. tamen si periculum fugæ immineat, vel alias æquum iudici visum fuerit, urgetur arrestatus, ut caueat de iudicato soluendo, quia litis contestatio damnum creditori adferre non debet. l. non solent. ff. de reg. iur. & remedium extraiudiciale non impeditur per litis pendentiam ex noua causa, teste Ripa, ad c. 1. num. 88. de Iud. Decius cōsi.

§ 62. nume. 8. Iason ad l. vinum. num. 3. ff. si cert. petat. & ad l. 2. ff. de iurisd. om. iud. Alex. consil. 105. lib. 3. Angel. ad l. neminem. C. de exact. tribut. & sequitur Iason. in d. l. si ab arbitro. num. 6. versu. Quid si lite pendente. his verbis. Quid si lite pendente contra debitorē, incipiat debitor esse nō soluēdo; an pēdente lite poterit tanq̄ cōtra suspectū impetrari captura personæ à iudice? videtur qđ non, quia lite pendente nihil est innouandum. l. 1. & 2. C. vt lite pendent. facit quod notanter dicit Bald. ad l. si C. de seruit. & aqua. quod pendente iudicio super re quam peto, non debeo propria auctoritate ingredi possessionē talis rei: quia via quam elegi, hæc mihi pateat. l. si mulier. §. fin. ff. quod met. caus. Contrarium est verum, quia licita est captura personæ ante iudicium. ergo etiam eo pendente; quia litis contestatio nō debet creditori damnum adferre, neque debet esse deterior conditio creditoris, qui litem contestatus est. l. non solet. ff. de reg. iur. hæc tenus Iason: & plura ad istius cōfirmationem adducit Paris. consil. 99. num. 3. lib. 3.

Et hæc non solum in debito puro, verum etiam in debito in diem, locum habent: quia licet ante diem agens, non solum exceptione repellatur, l. cedere diem. ff. de verb. sign. l. vni. C. vt act. ab hered. l. quod in diem. ff. de compens. Bart. ad l. ita stipulatus. ff. de verb. oblig. l. 1. §. fin. ff. quando dies. vt iust. leg. ced. verū etiam à iudice ex officio repellij possit, glo. ad l. vbi pactum. C. de transact. Bartol. ad l. lecta.

D ij ff. si

De Jure Sistendi.

ff. si cert. peta. nihilominus tamen, debitor in diem, si periculum est de fuga, & non aliter, si arrestari que potest, teste Bart. Bald. Roma, & aliis ad l. si debitori. ff. de Iud. In omnibus enim bonæ fidei iudiciis (inquit Papinian.) cum nōdum dies præstandæ pecuniæ venit, si agar aliquis ad interponendam cautionē, ex iusta causa condemnatio fit, l. in omnib. eo. tit. & est elegans textus, & ibi gl. ad l. quæsitum. ff. de pignor. vbi ita loquitur Vlpianus, Quæsitum est, si nondum dies pensionis veniat, an & medio tempore, persequi pignora permittendum sit? & puto dandam pignoris persecutionem, quia interest mea, & ita Celsus scribit. Quod & in stricti iuris actionibus, vel iudiciis locum habet, l. 2. & 3. de condict. cau. dat. l. si creditores. ff. de priui. credito. etiā vt quis chirographum suum agnoscat, vt censuit Senatus Parisiensis teste Costalio ad d. l. in omnibus; quia interea aut mori posset, aut fugere; sed interim sustinetur executio, donec dies aduenerit. l. in lege Aquil. ff. ad l. Aquil. Sic si commodato dedi alicui rem meam, possum reperere, non statim, sed aliquo tempore trāfacto, quod ex iudicis arbitrio decernetur: quia ex quo dedi cōmodato, tempus aliquod transire debet, ne alioqui inutile esset commo datum. l. 3. C. commod. Si tamen commodato dedi alicui, de quo suspicio est ne fugiat, etiam ante tempus reperere possum. Bal. & Docto. ibi. Sic si est pactum factum inter creditorem & debitorem, vt liceat creditori ingredi propria

propria auctoritate possessionem rei hypothecata, non poterit creditor pacti illius utilitate uti, nisi præcedente mora, super obligatione principali. l. debitores, & ibi Bartol. C. de pigno. l. soluitur. §. 1. ff. quibus mod. pignor. vel hypot. sol. sed hoc verum est, nisi subsit iusta causa, quia fortè dubitat probabiliter debitorem decessurum: eo enim casu, etiam ante moram, ingredi potest, teste Barto. ad l. 3. ver. Item quæro quando, quia ius executionum ex pacto competens potest ex causa exerceri ante tempus. d. l. quæsitum. Et hanc sententiam quod debitor in diem suspectus, cõueniri potest ut caueat de soluendo die adueniente, latè confirmat Paulus Parisius d. consil. 99. incip. Iste Ioannes. libr. 3. per d. l. in omnibus; & quia mora periculum creditori posset adducere, si fortè debitor postea aufugeret, & inanè faceret creditoris actionem. Anchor. consil. 192. Decius consil. 75.

Quibus rationibus motus vir eruditus Rodericus Suarez Hispanus, ad l. post rem iudicatam, ff. de re iudi. in declar. legis regni. in 7. limit. ostendit creditorem tempore priorem, sed in diem præferri aliis creditoribus posterioribus, quorum dies iam cesserat, quando est periculum in mora. Quæ decisio Roderici, cum sit elegans foroq̃ue seruiens, subiiciam eius verba. Quidam mercator diues (inquit) „rupit & fugit, ut multoties faciunt eiusmodi, „quando vident se diuites esse, & dimisit iste „mercator aliqua bona, non tamen tanta ut

D iij suffi-

De Jure Sistendi.

fufficerēt omnibus: statim fuga arrepta, ve-
nerunt multi mercatores, & inter omnes e-
rat vnus, qui habebat obligationē cum hy-
potheca bonorum, qui erat prior tēpore o-
mnibus aliis aliorū obligationibus: attamē
dictæ obligationis solutio erat in diem, quæ
dies adhuc non venerat. Petebāt omnes exe-
cutionem obligationum suarum. Iste cuius
obligatio erat prior tempore, petebat etiam
executionem, & dicebat se præferendum ex
regula, qui prior est tempore, potior est in iu-
re. Opponebatur verò ei, quod non erat au-
diendus, quia nihil poterat petere, ex quo
dies destinata solutioni nõdum venerat: &
etiam quidam Iudex dimisit eū ex hac causa
desperatum, qui venit ad me pro remedio, &
aliis duabus vicibus habui de facto, & cõsu-
lui in fauorem istius mercatoris, illum esse
aliis præferendum, dato quod dies solutionis
nõdum venerat, ex eo quia debitor fugerat:
& motus fui per text. singularē, in d. l. qua-
situm. vbi est casus, iuncta glo. quod etiam
si dies pensionis, & sic solutionis nondū ve-
nisset, tamen ex iusta causa potest creditor
persequi pignora, & agere hypothecaria pro
debito, vt quia recessurus putabatur. Hinc
est quod Bart. ad l. 1. C. de condict. ex leg. cõ-
mendat illum textum, dicēs esse ad hoc sin-
gularem, quod omnis debitor fugitiuus po-
test capi & detineri ante diem. Hactenus
Rodericus. Et idem decidit Bald. in l. vbi. C. de
iur. dot. Math. de afflict. decis. 108. incip. Pro-
cura-

curator. & Benenutus in tract. de decoctorib. parte 3. in fin. Et quamuis pro debito in diem vel sub conditione nulla adiudicatio fieri possit, vt ait Bald. confi. 135. incip. in causa. lib. 2. per l. Fulcinius. §. si in diem. ff. quis ex caus. in poss. eat. potest tamen bene peti, vt caueatur ex causa, secundum prædictos Doctores.

Quod autem de debito in diem diximus, idem & in debito sub conditione locum habet, arg. l. omne æs. ff. pro socio. vbi ante conditionis euentum, si imminet periculum suspicionis, potest creditor petere, sibi caueri per fideiussoris dationem; quod & ibi contra debitores suspectos, & pro eorum creditoribus annotat Bal. qua in re, & dictum Rodericum iam d. loc. num. 4. in fin. versi. Accedat text. & latius in quinta limitatione dicto loc. & Iasonem ad l. vinum, num. 3. ff. si cert. pet. & Franciscum à Ripa, ad c. 1. num. 88. de Iudic. sequaces habet; & ante hos quidem Ang. & alij plerique ex vetustioribus, ad d. l. quasitum, priores tradiderunt. Nam quod Albericus contrarium existimat. ex eo quod d. l. quasitum, de debitore in diem loquitur, nō de debitore sub conditione; & quod quando debitum est in diem, est nata actio & obligatio, secus quādo est sub conditione. d. l. cedere diem. nihil mouet: eadem enim est ratio, eadem est æquitas, eadē ergo debet esse iuris dispositio. l. adigere. ff. de iur. patro. Alioqui enim creditor sub conditione, debito suo facile frustrari posset, adeo, vt his Alberici rationibus, quæ in fron-

De Iure Sistendi.

te aliquid habent, in recessu verò nihil, nimis facile motum fuisse Iasonem arbitror, ad l. pecuniam. num. 9. ff. si cer. pet. Ideoque etiam a libi de veritate huius ampliacionis, quam ante animose tutatus erat cepit dubitare. Porro autem vniuersa hæc cautionis interponenda ratio, per quam arrestum euitari posset, ex discretione & arbitrio eius qui iurisdictioni præest, dependet. d. l. in omnibus. quod & apud Tiraquel. in tracta. de vtroque retract. §. 1. gl. 18. nu. 44. cum seq. multis videre licet.

7 Et hæc quidem de debitore, tam quantitas quam facti; memini enim quendam fuisse arrestatum Louanij à suo domino, cui promiserat se seruiturum Antuerpiæ, in arte faciendorum vitreorum, ad aliquot annos, eoque in scio aufugerat, vt aut factum promissum præstaret, aut ad id quod intererat damnaretur.

8 Idem dici posse puto de eo qui alium diffamat, aut illum iactitat suum esse debitorem; Nam vt ait Bartholomeus Blarerius ad l. diffamari. cap. 1. num. 2 1. C. de inge. ma. diffamatus vbicunque locorum diffamatorem suum deprehenderit, protinus contra eum apud eius loci iudicem experiri, ac eius iudicis officium inuocare potest.

9 Eadem etiam ratio est fideiussoris: quia omnis fideiussor, fugitiuus & suspectus, ante diem eadem illa ratione sisti, capi, & detineri potest, teste Ioan. Constan. ad constit. reg. art. 66. incip. Et quant a celles. coll. fin. vers. nota præ-

præterea, Baldus tamen quem allegat ad d. l. j. C. de cond. ex lege, de debitore, non etiam de fideiussore, loquitur. Quinimo vt Bal. voluit ad cap. cum contingat. col. 5. de dolo. quando reus & fideiussor obligarunt personam suam & renunciatio facta est, reo capto seu detento, detineri etiam potest fideiussor, & non captura seu prehensio, sed solutio rei, liberat fideiussorem, sicut pendente lite contra reum, non impeditur executio contra fideiussorem. Bal. ad l. fin. C. de fideiuss. Quod quo pacto intelligendum & restringendum sit, latius tomo j. arti. 11 gl. 3. nu. 25. cum seq. explicat Rebuffus, & hunc secutus Petrus à Duennas ad reg. iur. 276. incip. executio potest fieri. Quo in loco quatuor limitationes, & restrictiones recēset, ad illam regulam pertinentes. Quid igitur de eo constituemus, qui tanquam principalis alterius obligationi subscripsit? Vnus ex multis Zasius respōdet ad l. si ita. §. Chryfognus. ff. de verbo. oblig. num. 3. eodem modo hunc conueniri posse, atque si principaliter scripsisset. l. fideiussor. §. 1. ff. de pignor.

Idem quoque iuris est in herede debitoris, 10
quia ad id, ad quod potest cōpelli defunctus, potest compelli & eius heres. l. postulante. ff. ad S. C. Trebellia. Crotus in repetit. l. nemo. ff. de leg. 1. Rebuff. d. loc. num. 74. Iason ad l. diuortio. §. interd. num. 6. ff. solut. matrim. & ex persona heredis, qualitas, seu natura debiti non alteratur. l. 2. §. ex his. ff. de verb. oblig. Ideoque etiam instrumentū executoriū, non sola-

sola-

solum contra principalem, verum etiam aduersus heredes illius, executioni mandari potest, licet verbis legis, vel statuti id non exprimat. Et si ex forma statuti debitor possit carcerari pro debito, heres etiam illius carceri mancipari potest, teste Barto. & Ang. ibi. quia licet loquatur statutum de debitore, tamen heres debitoris etiam debitor dicitur, cum ille proprie debitor sit, à quo inuito debitum exigi potest. l. debitor. ff. de verb. sign. cuiusmodi heredem esse constat. In qua sententia reperio etiam fuisse Bald. ad l. per diuersas. C. mandati. Castrens. ad l. si decesserit. ff. qui satisd. cog. Roman. ad l. alia. §. eleganter. ff. solu. matr. l. mol. & Angel. ad l. 1. ff. de his quæ in testa. del. quia ex quo debitor est obligatus in instrumento, obligatio suorum heredum etiam virtualiter continetur, licet hoc in instrumento non exprimat. arg. l. 1. C. si cert. pet. l. si pactum. ff. de proba. Et exceptio quæ quotidie versatur in foro, de eo quod aduersarius non est nominatus in instrumento, hic cessat: & nominato Titio, videtur in eodem instrumento eius heres nominatus. Angel. ad l. creditores. C. de pignor. Alex. ad l. in ratione. 1. ff. ad l. Falcid. Vnde & Castrens. ad d. l. postulante. respondit. quod etiam si statutum dicat, instrumentum esse mandandum executioni, contra debitorem in ipso instrumento comprehensum vel descriptum, mandabitur nihilominus executioni contra heredem eius, quamuis alias statuta de persona, ad personam non extendantur.

tur. l. si verò. §. de viro. ff. sol. matrim. quia talis dispositio statuti, intelligitur repellere illam personam, quæ non est & non reputatur eadem persona, secus si reputatur eadem. vt in auth. de iureiur. à mor. præst. Quo casu verè nulla extensio, sed potius inclusio & interpretatio fieri dicitur, l. non erit. §. de eo. ff. de iureiu. neque enim heres noua persona est, sed vna & eadem cum defuncto, l. heredem. ff. de regu. iur. & quæ eidem defuncto cum sua causa & vitiis succedit. l. vitia. C. de acqu. poss. adeundoque hereditatem, & sic cum debitoribus hereditariis quasi contrahendo, debitor constituitur, §. heres. instit. de obli. quæ ex quasi contr. Chassan. ad consuet. Burg. tit. des cens. §. 6. glo. vlt. l. quod ipsis. ff. de reg. iur. adeo vt priuilegium heredis succedentis, sæpe non extinguat, aut impediatur ius executionis. Bart. & Iason ad auth. quas actiones. C. de sacros. eccle. Salic. ad l. 3. q. 5. & 7. C. de pig. Dec. confi. 536. Gomez. ad §. fuerat. Instit. de act. Rebuff. d. tomo 1. de liter. ob. art. 3. glo. 3. num. 9. 10. & seq. Multa quoque de his libr. 1. c. 1. Institut. forens. scripsit Ioann. Imbert. excutiens illam quæstionem, an heres defuncti debitoris, in vim instrumenti habentis executionem paratam, possit prehendi, & in carcerem mitti. Et quamuis distinguat hoc pacto, quod si ex statuto debitor possit prehendi, statutum aequè heredem ac debitorem obligat, si verò consensum & promissionem consideremus, non; quia heres à defuncto bona accipit, non personam;

tamen

De Jure Siftendi.

tamen postea addit constitutionibus in Gal-
lia editis, etiam aduersus heredem, & in bonis
illius propriis executionem dari. Sed hæc la-
tius explicare opus non est, cum ad facien-
dum arrestum nobis sufficiat, heredem debi-
torem esse, aut pro debitore repurari. d. §. he-
res. non obstantibus etiam illis quæ scribit
Ioan. Papon. ad consuetudines Bourbon. tit.
des executions. §. 106. Ex quo nata est quæ-
stio vtrum clericus heres laici, coram iudice
ecclesiastico conueniri possit: qua de re latissi-
mè disputat Didacus Couuar. libr. practic.
quæst. c. 8. & Rodericus Suarez d. loco, nu. 4.
quem, si libet, vide.

Quinimo etiam si heres minor sit 25. an-
nis, nihilominus (vt existimo) arrestari bona
eius possunt: sed an ipsemet arrestari possit,
inferius dicemus. Ratio autem quæ me mo-
uet, hæc est, quod executio potest mortuo te-
statore fieri in heredem, & si iste heres fuit
minor, potest nihilominus fieri executio in
bonis quæ à defuncto ad eum peruenerunt.
l. pupillus. iuncta glo. in §. sed & si creditor.
ff. de auctor. tut. l. 1. C. quând. decret. non
est op. Et cum minor curatorem non ha-
bens, ipso iure ex contractibus suis obligetur.
l. si curatorem. C. de in integr. restit. &
nisi soluat, aut bonis cedat, in carcerem con-
iciatur. l. cum & filij. C. qui bon. cede. poss.
& quæ ibi notant Doctor. nihil dubito quin
etiam arrestari & detineri possit, iuuante cre-
ditorem communi iuris regula, quod cui licet
quod

quod plus est, utique ei id quod minus est, licere debet, cap. cui licet. de regu. iur. in 6. Et quod amplius est, arbitratur Iason consil. 88. incip. In presenti. volu. 3. nec Fiscum quidem, & eum quia Fisco causam habet successionis, immunem esse. Sed cum de executione effusè & generaliter loquatur, dubito an in materia arresti eo iure utatur Fiscus, de quo etiam paulò inferius latius dicemus.

Porro autem successorem debitoris sisti, vel arrestari posse, non est indistinctè & semper verum. Sunt enim plerique casus, quibus id non licet. Principio enim locum non habet infra tempus conficiendi inventarij de bonis defuncti: quia intra illa tempora, à creditoribus vel legatariis, conveniri non potest, etiam si adversus defunctum sententia lata fuerit. l. fin. §. donec. & §. & si præfatam. C. de iur. delib. Baldus ad l. ait prætor. §. si quis. ff. de procur. Iason ad §. fuerat. nume. 61. Instit. de act. Boerius decis. 10. nume. 3. Chassan. ad consuet. Bourg. rubr. des successions. rubr. 7. §. 14. num. 9. Bald. ad l. per diuersas. q. 10. C. mand. Corneus consil. 221. lib. 4. Præses in loco à ratione legis script. coll. 4. Rebuff. ad ord. Reg. tomo 1. art. 9. glo. 2. num. 8. etiam si hereditas sit locupletissima, & notoriè sit solueda. Bald. ad d. §. donec. & §. cum igitur. Idq; propter occupationè, quã habet in inventario conficiendo, teste Rode. d. lo. nu. 5. in fi. latius verò Augustin. Beroius, q. 57 incip. statuto. respondet statutũ de arrestado & capiendo debitorẽ,
contra

De Jure Sistendi.

contra heredem, sub beneficio legis & inuen-
rarij, locum non habere, sed via ordinaria cō-
tra eundem procedendum esse. vt per Imo. ad
l. 4. §. si prator. ff. de damno infect. Et si cōtra
heredem tale quid tentatum esset, processus,
sententia, & omnia acta, essent ipso iure nul-
la, vt idem Beronius ait. Sed hoc non procedit
in herede conuento vt restituat vsuras, quan-
do defunctus iussit eas restitui, vel cauit secū-
dum formam text. in c. quamuis. de vsur. libr.
6. nam tunc propter periculum animæ, quæ re-
bus omnibus longè præferenda est, restitutio
non debet differri, vt in l. sancimus. C. de sa-
crofan. eccle. c. cum infirmitas. de pænit. & rem-
is. & hanc limitationem ponunt Doc. in d.
§. donec. præcipuè Iacobus de sanc. Georg. nu-
me. 2. Philip. Corn. num. 1. Suarez in d. l. post
rem iudicatam. in 1. extensione. nume. 6. fol.
132. col. 1. ff. de re iudic. & ideo datur dilatio,
quia omnibus remanet ius suum saluū: quod
in isto casu non esset, cum animæ detrimentū
iam illatum, non per hoc postea tollatur. arg.
I tutor qui repertorium, in principi. ibi, vel si id
quod dilationem modicā expectare non pos-
set. ff. de administ. tuto. & piū defuncti pro-
positum sine vlla cunctatione adimpleri con-
uenit. l. nulli. C. de episc. & cler.

Secundò nō procedit, quoties heres inquie-
taret alios ex causa hereditatis; nam tunc po-
test reconueniri ab eo, quem ipse prior con-
uenit. arg. text. in l. 2. in §. sed si agant. ff. de iu-
dic. & in authen. consequenter. C. de sent. nisi

illos

illos conueniat heres necessitate compulsus, puta quia debitores hereditarij cum pecunia fugiebāt, quos fecit capi, vel domus vicini minabatur ruinam super domum hereditariā, vnde petat cautionem damni infecti, vt in d. l. 2. §. sed si agant. Ita expressè tenet Angel. in eodem §. sed si agant. num. 3. & idem Ang. vbi dicit ita se vidisse de facto practicari, & iudicari, in l. 1. §. hæc stipulatio. versic. tertio fallit. ff. si cui plus quam per l. Falci. quem sequitur ibi Io. de Imo. nu. 10. Phil. Corn. in d. §. donec. nu. 2. & Rodericus loco mox citato, n. 8.

Tertio locum non habet, quoties petitur aliquid ab herede pro impensa funeris; tunc enim non opponit de inuentario. Ita expressè tenet Angel. in d. l. 1. §. hæc stipulatio, nume. 16. quem seq. Philip. Corn. in d. §. donec. nu. 2. quod & ibi Ia. de sanct. Georg. num. 1. probat.

Quarto fallit quando conuenitur heres pro legatis piis, non ferētibus dilationem; vt sunt alimenta pauperum, qui interim fame perirent, vt expressè tenet Angel. in d. §. hæc stipulatio. num. 16. versic. secundo fallit. quod dictum sequitur ibi Ioan. de Imol. num. 10. vbi dicit se ita vidisse practicari. Eandem opinionem tenet Philip. Corn. in d. §. donec. num. 2. Iacob. de sanct. Georg. num. 1. Bar. de Chass'a. in consuet. Burg. in titu. des successions. §. 14. col. 1. num. 9. fol. 281. In his enim in quibus ius suum cuique saluum & integrum esse, ac manere potest, non in his quæ moram nō ad-

E mit-

De Iure Sistendi.

mittunt, cōcessa est dilatio. l. tutor. ff. de auct. tutor. Roderic. d. loco, in 1. extensione.

Postremò restringitur, quoties conuenitur heres rei vendicatione, quia tunc conuenitur vt quilibet possessor, non vt heres, vt in d. l. de eo. §. penult. ff. ad exhiben. Ita expressè tenet Odo fre. Guil. de Cugneo, Bald. Salic. Pau. de Castr. & ibi Philipp. Corn. num. 1. Iacobus de sanct. Georg. num. 1. Ang. in d. §. hac stipulatio. num. 16. & ibi Ioann. de Imol. num. 18. Roderic. Suarez. in loco supra allegato, nu. 7. Iason consi. 88. lib. 3. Socin. reg. 135. fallent.

Secundò, arrestari vel conueniri successor non potest, quando est successor ex conuentione. Nam quamuis regulariter hereditas pacto dari non possit. l. stipulatio hoc modo. ff. de verb. oblig. excipiuntur tamen casus nonnulli, vel fauore militum, l. licet. C. de pact. vel in gratiam matrimonij contrahendi. Zas. & alij ad d. l. stipulatio; & his iisdem casibus, heres eiusmodi in debitum hereditarium non succedit: quoniam quidē non iure hereditario, sed ex pacto & cōuentione succedit. Mas. in sua prax. rub. de exec. §. itē q̄ro. col. 2. Ego verò hic subsisto, & de ea restrictiōe admodum dubito; quia pactio huiusmodi, licet ex cōuentione nascatur, facit tamen saepe eum qui sic pactus est, heredem esse. Quid. n. si de maxima parte bonorum inita sit, nullusq; alius heres instituat minima parte bonorum legis exhausta? Rursum verò aperta esset via fraudibus. si hac ratione onus aeris alieni liceret euitare. Memini mulierem quādam inter viuos facta dona-

na-

natione, sibi que rerum omnium possessione seruata, ita cū nepote suo conuenisse, vt omnia eius bona mobilia haberet post eius mortem, nulliq; creditorum obnoxius foret, cū tamen eo in loco vbi id factum fuit, apprehensor bonorum mobilium, ad exolutionem æris alieni teneatur. Cōsultus cum aliis quibusdam, respondi ob præsumptam fraudis coniectionem, nepotem illum stipulatorem, ab æris alieni præstatione immunem non esse: quia alioqui facile deciperetur creditores, nisi haberent hypothecā. Interim verissimū esse puto, qd si inter maritū & vxorem cōuenerit in cōtractu antenuptiali, quod vxor habebit præmoriente marito mediam, vel aliq; partē bonorum, absque vllō onere æris alieni; eo casu ipsa quidem creditoribus obnoxia erit; sed cogentur heredes mariti, aduersus eosdem creditores eandem vxorem indemnem conseruare, atque defendere. In qua opinione etiam videtur fuisse Chassa. ad consuetu Burg Rubri. des droictz, & app. des gens mariés. §. 10. Eodem modo accipiendum puto, quod dicitur in eum qui hereditati renunciauit, executionem nō dari, vt scilicet procedat si nunquam alias hereditatem adiit: nam si adiit & vendidit, certē vt à creditoribus conueniri, ita etiā fisti poterit, iure suo aduersus emptorem hereditatis saluo. l. ratio. C. de hered. vel act. vend.

Singularis quoque successor, & qui heres non est, non ex promissione seu debito defuncti, qua minimè ligatur, sed tantum vt rei mo-

E ij bilis

bilis alienæ possessor, arrestari potest. l. 1. §. si heres. ff. ad S. C. Trebell. l. fin. C. de hered. act. Et in his, in quibus singularis successor, cuius modi est legatarius rei alicuius, paratam executionem habet, sicut defunctus ipse haberet, prout semper habere videtur, Bald. ad l. ex legato. C. de legat. Rodericus d. loco, in 1. extensione, num. 12. in fin. in iis etiam casibus, è cōuerso sisti potest. Doct. ad l. si debitori. C. si aduers. cred. præscript. gl. ad l. ea lege. C. de condict. ob caus. Iason ad l. quædam. §. nihil interest num. 7. ff. de eden. & in l. ait prætor. nu. 10. ff. de iureiur. & ad l. si vnus. §. ante omnia. num. 5. ff. de pact. & ad d. l. 1. §. si heres. nu. 4. Et ideo possessor bonorū hereditatis, via executiua conueniri non potest. Barto. ad l. controuersia. num. 7. ff. de transact.

11 Quod de herede debitoris diximus, idem in debito debitoris nostri locum habet; Quia licet debitor debitoris, quem creditor ex contractu vel quasi contractu obligatum non habet, detineri & arrestari non possit, vt notat Romanus consil. 224. incip. Ista captura, sed executio sententiæ cōtra debitorē lata, subinde aduersus eum mandatur executioni. l. 2. C. quand. fisc. vel priuat. Id quod latè & eleganter explicat Rodericus Zuarez. ad l. post rem. cap. incip. Secundò quæro. ff. de re iud. potest tamen creditor, id quod suo debitori ab alio debetur arrestare, vsque ad quantitatem debiti concurrentem. Rebuff. ad constit. reg. tom. 1. tract. de liter. obl. arti. 12. glo. vnica. nu. 22. etiam si

etiamsi de debito nō constet ilico per literas,
sed postea intra breue tempus, de quo mox di-
cemus, constare possit. Phirrus ad consuetud.
Aurelia. tit. de execut. ex locat. cap. 9. argu. d. l.
2. C. quam fisc. vel priuat. l. heres. in fin. ff. ad
Trebel. & debitorem debitoris auctoritate iu-
dicis, ad certum aliquem diem citare, vt veniat
si velit, & audiat rationes arresti proponi, be-
neque ac iuste factum esse declarari; Tum ve-
rò, vt d. art. 6. gl. 3. nume. 64. Tradidit Rebuff.
vbi in iudicium venit, interrogatur an & quā-
tum debeat, vel an res debitoris eiusmodi, &
quas res detineat, quod & sub iuramento dice-
re cogitur: si se aut debere, aut detinere confi-
tetur, præceptū ei fiet, ne cuiquam sine iudicis
aut creditoris voluntate tradat, neve debitori
soluat, quod deinde principali debitori signi-
ficatur, diesque ei dicitur; quo die si compa-
reat, & iustam causam non alleget, cur arrestū
sustineri non debeat; Iudex ex ea pecunia sic
arrestata, creditori soluendum esse decernet,
seu alias rem illam distrahi, & distractæ rei pre-
ciū, dicto creditori numerari præcipiet. Pro-
pius verò ad nostros mores accedens Māsue-
rius in sua dicta praxi, tit. de execu. coll. 7. ver.
Item si creditor, asserit quod postquam credi-
tor pecuniam debitori suo debitam arrestauit,
sufficit vt præceptum fiat debitori debito-
ris sub pæna, ne debitori soluat, vel res eius di-
mittat. Et hic quidem si rursum debitori suo
hoc significauerit, ipse à creditore suo ad sol-
uendum, arresto prius amoto, compelli non

De Jure Sistendi.

potest, quamvis à creditore creditoris sui arre-
stante vrgeri possit ad pecuniam illam debi-
tam apud iudicem deponendam: ne alioqui
eadem difficultate ab eo consequatur pecu-
niam arrestatam, qua debitum ab ipso debito-
re assequi non potuit. Gaudent enim, & saepe
etiã procurant debitores, vt, quo facilius mo-
ram soluendi trahant, pecunia quam debent,
apud ipsos arrestetur. Cum verò eam pecu-
niam petente creditore deposuit, vel non pe-
tente, creditori suo non soluit, etiam si ad cer-
tū diē sub pœna & addito iuramento soluere
promississet, nō tenetur, quia iussus iudicis & à
mora, & à pœna, & à periurio excusat. l. non
videtur. §. qui iussu. ff. de reg. iur. l. si. ff. de leg.
commis. Rebuff. d. loco. Lucas de Penna. ad l.
unic. C. vt nullus ex vicar. lib. 11. Practicus
Ferrar. in form. sequest. seu saxan. coll. penul.
Bart. & Dyn. ad l. creditor. ff. de solu. Anchor.
confi. 64. Dec. consil. 25. Iason confi. 26. lib. 3.
Decif. Neap. 150. Barbat. consil. 29. lib. 3. Cu-
manus confi. 185. Castrens. consil. 285. libr. 1.
præterquam si debitor debitoris (quod, vt di-
xi, saepe fit.) ex malitia & improbitate sua, im-
pedimentum istud arresti sollicitauerit. Felin.
ad c. fin. de test. & ad c. fin. de for. compet. arg.
l. & qui data. ff. ex quib. cau. maior. Barb. con-
fil. 56. lib. 1. Hieronimus Cag. ad d. §. qui ius-
su; vel si tam notoriè videatur arrestum esse ini-
què aut perperam factum, vt nullo iure defen-
di, aut subsistere queat, teste Decio ad d. §. qui
iussu. & latius Iason d. consil. 26. libro 3. Arre-
stata

stata verò hæc pecunia cū fuerit, dies dici debitori principali debet, vt compareat, & se si velit, rationibus arresto proponendis opponat. Et quamuis sint qui existiment, cogere hunc posse suum debitorem, vt soluat interposita cautione indemnitate aduersus creditorem arrestantem, arg. l. penul. C. de pos. l. is à quo. ff. de rei vend. l. ad l. non solum. §. morte. num. 28. ff. de op. no. nunciat. Contrarium tamen d. loco tenuit Rebuff. qui ea in re Paulum Paris. confi. 107. libr. 3. sequacem habere videtur, præcipuè, cum in facultate arbitrioq; eius positum atque collocatum sit, iusta satisfactione omnem facti arresti vim dissoluere. Quid igitur, si debitor debitoris, se verum debitorem esse negauerit? Sanè non potest creditor, plus iuris aduersus debitorem sui debitoris habere, quàm haberet ipse primus debitor, idemq; debitoris sui creditor. Ideoque in primis probare debirū oportebit. l. si debitū. C. quād. ff. de vel. priuat. gl. ad l. 2. eo. tit. Roder. d. l. post ré. c. inci. Secūdo q̄ro. fol. 675. Doc. ad l. Diuo Pio. §. sic quoque. ff. de re iud. Quod si verò res debitoris occultauerit, & se eas habere negauerit, iustis remediis huiusmodi impudentia coercebitur, legitimaque mēdacij sui p̄nas feret. De quibus inferius latius dicetur.

Dico præterea etiam Factores & Institores mercatorum arrestari posse: quia certum est, quod ex contractibus à se etiam nomine dominorum suorum iniris, conueniri possunt. l. 1. in verb. ipsum tamen institorem, vel domi-

De Jure Sistendi.

num eius convenire poterit. ff. de institut. act. & l. 1. §. est autem. ff. de exercit. act. De qua re eleganter loquens Alciat. ad l. si institorem. ff. si certum petat. ita ait. Sed an ex re in qua prepositus est institutor, ipse quoque teneatur & durante officio traditum est, debere eum solutionem procurare, & ideo tanquam institorem teneri. l. & si quis. §. penul. ff. de institut. act. Vnde finito officio conveniri non poterit, l. fin. eod. tit. Idque siue institutorio nomine expressè contraxerit, siue simpliciter, ex ea tamen causa, in qua appareat non eius contemplatione contractum esse. l. post mortem. ff. de admin. tutor. Tu ea dere vide latè Docto. ad d. §. est autem. Imo eodem loco idem esse dicit de procuratore alterius, & eo, qui alieno nomine contraxit. Nam sicut à Domino arrestari & conveniri potest, ut actiones quas acquisivit cedat ei, l. possessio quoque. §. si. ff. de acquir. poss. l. servum filij. ff. mandat. ita quoque subinde ab eo cum quo contraxit, rectè convenitur, & per consequens iuste arrestatur, veluti cum se suo nomine obligavit. l. procurator qui pro euiet. ff. de procurat. cum illius solius fidem secutus est, contrahens, aut si dominus ei satisfecit: nam cum pecunia ad eum iam peruenit, æquum est creditoribus eum solvere, & directas actiones aduersus eum intendi posse, secundum notat. in l. 1. C. de act. & oblig. & vide Socin. confil. 18. lib. 1. & Castrè. Costalium & alios ad l. Plantius. ff. de procu. & ad d. §. est autem.

Quid

Quid autem dicendum sit de tutore aut curatore proximo cap. declarabimus.

Clericos quoque debitores arrestari posse existimo; Nam in his quæ pertinent ad processum, etiam in foro ecclesiastico servatur consuetudo laicorum. cap. cum venisset. in verb. vellent procedere. de eo qui mit. in poss. Et cū eiusmodi statutum vel consuetudo, nihil turpitudinis habeat, pertineatque ad abbreviandas lites bono publico, etiam à clericis servari convenit, c. constitutus. de in integr. rest. gl. in l. ex ea. ff. de postul. Raphael Cuma. consil. 41. & 83. & Philip. Franc. ad c. seculares. nume. 3. de for. compet. lib. 6. vbi dicit, quod licet consuetudo non porrigatur extra territorium, cū sit localis. c. 1. de constit. eod. lib. porrigitur tamē bene ad aliud forum in eodem territorio, & sic (inquit) consuetudo laicorum probat contra clericos in omni foro, dummodo detur competentia iudicis. Ideoque Bartol. ad l. cunctos populos. col. 8. vers. hoc præmissio. C. de summa trinit. respondet. quod cum ex statuto civitatis, instrumentum meretur paratam executionem, poterit laicus in foro ecclesiastico, eiusmodi instrumenti executionem, aduersus clericum postulare: quod & Rodericus quoque voluit. d. loco, in 8. ampliat, quantumvis ad d. l. cunctos. dissentiat Baldus. Sanè in clerico de fuga suspecto, dubium non est, quin ex mandato Iudicis ecclesiastici detineri possit, teste Francis. Ripa. lib. 1. de leg. respons. 13. & ad c. 1. de iud. cum etiam quod amplius est, à laico

E V si fu-

De Iure Sistendi.

si fugitiuus iam sit, rectè capiatur. Panor. & alij in c. cum non ab homine. eod. tit. Bart. ad l. si quis in seruitute. ff. de furt. Hippol. singul. 43. incip. Debitor. Iason in §. 1. de act. & in materia arresti. Rebuffus d. artic. 6. glo. 3. circa fin. vers. Quintò amplia. Rodericus d. loco, in tit. de los emplagamientos. num. 48. & 49. nulla que fori præscriptio, in huiusmodi necessitate opponi seu allegari potest. Iason ad l. 2. nu. 15. 16. & 17. ff. de iurisd. omn. iudi. & ad l. si arbitro. num. 9. ff. qui satisdar. cog. Idem in prouisionalibus executionibus & namptizationibus dici solet, quia, vt laicis, ita etiam clericis, ad prouisionem, seu (vt vocant) namptizationem, condemnatur, teste Rebuffo d. tomo 1. in proæmio, glo. 1. num. 69. præcipuè quod huiusmodi prouisio, non tam decisionè causæ, quàm ordinem procedendi sapiat, quare etiam Imbert Instit. forens. libr. 1. cap. 24. & lib. 3. c. 7. quædam annotauit. & etiam Iohannes Bessian. ad consuet. Auer. tit. 1. art. 8. dicit quod secundum stylum Curie Parlamenti, si clericus est obligatus per literam manu sua signatam & sigillo suo sigillatam, potest conueniri coram Iudice seculari, & tenebitur cognoscere vel negare, & ad vltiora in causa procedere, quamuis actio sit merè personalis; & si condemnatur, executio fiet in bona temporalia eiusdem. Quam tamen consuetudinem, & multas alias similes, non posse iure satis defendi puto, vt quæ libertati ecclesiasticæ plurimùm adueriantur, & proinde non valent apud iustos

iustos & catholicos Iudices qui timorem Domini habent, auth. cassa & irrita. C. de summa trinit. licet valeant apud eos, apud quos quicquid libet licet, & qui ecclesiam oderunt, eaq; principibus secularibus libenter in omnibus subiicerent, confusionem passuri in magno illo die, cum ad iudicandum eos veniet, cuius sponsam nunc contempserunt, & iniuria afferunt. Et quamvis statuta & consuetudines laicorum, debeant etiam in Curia episcoporum observari, intelligitur tamen quod servatur, non à Iudice laico contra clericos, sed ab episcopo contra clericos, & si libertati ecclesiastica non repugnent, sed iustitiæ & æquitatis rationem habeant, ut notat Boerius ad consuetu. Bituricen. tit. des iuges & leur iurisdic. §. 11. in prin. sicut & contra clericos tunc à Iudice seculari servari possunt, quando clerici rãquam actores in iudicio seculari, contra laicũ procedunt, iuxta notata per Rebuffum in tomo 1. in præfat. num. 62. cum seq. & Guil. Bened. ad ca. Raynutius. ad verb. & vxorẽ. decis. 2. num. 125. cum seq. de testam. His rectè adicias, quod Ioan. Fabri ad §. is quoque. num. 3. vers. quid si sit clericus, Instit. de act. respõdet, quod si clericus se obligavit ad arrestũ pro debito civili, valet obligatio, arrestumque tenet; Ita tamen ut in Curia ecclesiastica, non in seculari detineatur: detentus verò, neque carceri mancipetur, neque vinculis alligetur. Quam Fabri opinionem & Guido quoque q. 81. secutus videtur, quod & Boerius q. 349. nu. 11.

col.

col. antepenult. probat. Et licet Rebuffus ad ord. reg. tomo 1. tit. de liter. oblig. art. 2. glo. 1. num. 11. dicat, quod hodie si clericus fuerit in personam obligatus, potest à Iudice seculari comprehendi, & ad carceres episcopi duci, & ibi detineri, non video tamen id vlla lege aut ratione probari posse, nisi Iudicis ecclesiastici copia haberi non possit: Nam tunc, vt superius dixi, si est euidentis periculum fuge, iudex aliqui incompetens potest personam sibi non subiectam detinere, vt eum suo Iudici deinde tradat. §. audient. in authen. de defens. ciuitat. Inno. in cap. vt fama de sentent. excom. Concludo igitur in hoc articulo, posse clericos detineri & arrestari, sed auctoritate Iudicis ecclesiastici duntaxat, nisi copia illius haberi non possit, & periculum sit in mora. Idem dico de bonis eorum mobilibus, quia sicut in illis à Iudice seculari executio sententiæ fieri non possit, sed bene à Iudice ecclesiastico, ideo quod sequuntur personam, & sic priuilegio personæ vti debent. c. ecclesiarum seruos. 12. q. 2. glo. in c. fin. de vita & honest. cler. Rebuf. in terminis d. art. 2. glo. 1. num. 106. etiam si non haberet clerici nisi illa bona mobilia, vt ipse ait; Ita quoque non puto in his fieri posse arrestationem. Excipit tamen idem Rebuffus aliquot casus ibi, num. 119 in quibus putat, bona mobilia clericorum, à iudice laico pro executione capi posse: vt si non clericaliter, sed more mercatorum in iis bonis versentur; si fructus sint in fundo pendentes, &c. quem vide. Et in

Et in terminis nostris, quod Iudex secularis bona mobilia clerici arrestare nō potest, tenet & consuluit Iustinus Goblerus, consil. incip. 15
Cum satis constet.

Sed & testes, vt testimonium dicant, Tabeliones, vt instrumenta exhibeant, Apparitores, Nuncij, & Executores, vt executionis testationem præbeant, sisti atque arrestari possunt. Imbert. libr. 1. instit. forens. c. 1. Rebuffus ad ord. reg. tomo 3. tit. de citatio. arti. 2. glo. 4. num. 19. & tradunt Doct. ad tit. de testib. cog. Bald. & alij ad l. quibus diebus. in principi. ff. de cond. & demonstr. Quomodo & Domini de Rota decis. 90. incipi. Iudex. in no. decidunt quod iudex appellationis à grauamine potest literas arrestare, & testes absuturos recipere, propter periculum, & c. quoniam. extra. vt lit. non contest. & valebunt eiusmodi attestaciones, sic receptæ coram iudice à quo est appellatum, si pronūcietur per eum bene processum esse, & malè per partem appellatum. & extat decisio 572. incip. Primò. in antiq. etiam de litararum arrestatione, quam vide. 16

Potest etiam litigans arrestari, vt respōdeat libello, si personalis sua respōsio desideretur, vt decidit Iacob. de Beluisio. in repetitione c. Romana. §. contrahentes. in septima & vltima oppositione. de for. compet. lib. 6. & Bald. ad l. 1. C. de lit. contest. per cap. fin. & ibi glo. & Doct. de for. comp. Id quod tamen limitant Domini de Rota decis. 31. incipi. Voluerunt. in no. hoc pacto, quod reus de Curia recessurus non

rus non potest arrestari, nec compelli ad respondendum interrogationibus principale negotium tangentibus, nisi positivè dentur per modum articulorū & in scriptis. Et ideo decisio 394. incip. Si suspenso, etiam in no. dicit quod litigans in possessorio, de Curia recessurus, arrestari potest, donec respondeat articulis super petitorio per reū datis, cuius responsio tunc possessorio non præiudicat, maxime interveniente protestatione, & idem econtra, quod quando intèratur possessorium, potest actor per reum arrestari, ut de Curia non recedat, nisi respondeat articulis per ipsum reum productis, ne probationum copia pereat, tenet Milis in suo repertorio, ad verb. Possessorium. & D. Ant. ad ca. pastoralis. de caus. pos.

17 Adde quod civis pro debito civitatis detineri, sisti & arrestari potest, quando civitas se & suos, suaque & suorum bona (sicut fieri solet) solemniter obligavit, neque solum pro rata & portione sua arrestari poterit, sed pro debito uniuerso. Ias. Fran. à Rip. & alij ad l. 4. in initio. ff. de re iud. & ad l. si is qui bona. n. 7. ff. de pig. & hyp. Doc. ad l. sicut. ff. q. cuiusq. vni. no. Nā q. pleriq. existimant, unū quēq. ceteri pro sua parte obligatum, nisi aliud sit expressum; respectu civium inter se, nō respectu creditoris verum est; Scire enim creditor nunquā posset, quota cuiusque sit portio; neq. etiam illud in contrahendo actum seu cogitatum fuisse dici potest, planeque vsus arresti sic tolleretur, & particularis hæc præstatio, plurima
secum

secum incommoda ferret. l. planè. ff. familer-
ciscun. Porro autem, quod ita arrestatus vel
detentus præstitit, damni que quod accepit æ-
stimationem ac refusionem, à communitate,
vel ciuitate recuperare potest, vt testatur Lau-
rentius Syluanus consil. 35. num. 8. lib. 1. Car.
& alij ad l. nam Seruius. ff. de nego. gest. & ad
l. 2. §. fin. ff. de verb. oblig. Panor. consil. 21. in-
cip. In quaestione, lib. 2. & consil. 60. libr. 1. Nō
me later quod D. Henningus Goden, consil.
34. num. 33. fuisse admodum sustinet, ciues ali-
cuius ciuitatis, pro debito eiusdem capi, deti-
neri, vel incarcerari à creditoribus ciuitatis nō
posse; sed opinionis illius in hoc articulo, iusta
defensio esse non potest, tum quod moribus
nostris contrarium seruetur, tum quod non
videatur loqui, quādo res & bona singulorum
nominatim creditoribus obligata & supposi-
ta fuerunt. Porro autem quemadmodum res
ista utilis est & quotidiana, maiorē desiderat
explicationem. In eo enim conueniunt pleri-
que, quod si villa aut communitas alicuius lo-
ci, non habeat bursam communem, potest ta-
lis communitas imponere collectam, & solu-
ere illis, quibus tenetur, secundum Doctor.
ad l. 1. ff. quod cuiusq. vniuer. no. & Specul. de
execut. sent. §. sequitur. vers. Quid si vniuersi-
tas. Et executores deputati ad talem collectā
seu talliam (ita enim loquuntur interpretes)
possunt capi & conueniri, lapso termino eis
dato ad exigendum & soluendum. vt l. 1. ff. de
munerib. & hon. Id quod sequitur Guido Pa-
pon.

pon.

De Jure Sistendi.

pon. quæst. 87. incip. Si villa. limitans hoc ta-
men sic, quod licet disputari possit, an villa,
ciuitas vel communitas hoc possit sine aucto-
ritate sui superioris, de quo per Bart. in l. 1. C.
de mulier. tamen seposita iuris disputatione,
de cōsuetudine & de facto, ciuitates, villa, aut
communitates, nō possunt indicere collectā,
siue pro eorum necessitatibus, siue pro publi-
ca collecta, sine auctoritate Curia, Parlamen-
ti, aut superioris, & si contrarium faciunt (in-
quit) in quæstantur, & arbitrio iudicantis pu-
niuntur, & dicit se semper vidisse ita obseruari
in praxi. Rectè dicit de consuetudine aut fa-
cto, quia iuris decisio in eo articulo est anceps
& varia, vt licet videre ex decis. Capell. Tho-
los. q. 347. Bellono. conf. 28. num. 11. Aymo.
de antiq. tempo. parte 4. cap. incip. Circa præ-
missa. Caputio. Decis. Neapol. noua. 148. & la-
tissimè ex Egid. Thomate, in lib. de collectis.
cap. incipi. Retenta proxima discussione. vbi
dicit hoc onus imponi posse, vt exoluatur de-
bita, pro vtilitate & necessitate publica con-
tracta, & in cap. præcedenti, num. 33. dicit suf-
ficere, si hoc postea notificetur Principi, & ab
eo impositio, aut onus hoc confirmetur, si for-
tè illius consensus, antea haberi non potuit:
Sicut hoc Louanij habere non potuit, cum
Princeps Auriacus valido exercitu Louaniū
obsideret, & ciues ad sedecim milia floren-
orum, pro compositione & redemptione coge-
ret anno dñi 1572. mense Septembri. Sed hęc
quæstionem ita hoc loco delibasse satis est: Il-
lud

Iud verò propius huc spectat; An is qui desit esse ciuis, & aliò domicilium suum transfudit, pro debito, suo tempore contracto arrestari & conueniri possit, vel econtrà, an is qui tempore contractus non fuit ciuis, sed postea incipit esse ciuis, possit conueniri & arrestari pro debito, ante sua tempora contracto? In tractatu meo de reparandis ecclesiis. cap. 10. aliquid de hac re dixi. Sed ibi locutus sum non propriè de istiusmodi debito, per ciuitatem, aut communitatem contracto, sed de collecta vel gabella, subditis imposta. Ad propositam tamè quoniam existimo esse respondendum cū D. Henrico Godè, cōsi. 34. inci. Cōsules duodecim. nu. 32. ver. inci. circa hanc cōpositionē, q. si ciuis, qui fuit ciuis tēpore debiti cōtracti à ciuitate recedat, potest non obstante recessu, pro debito suo tempore legitimè contracto arrestari, aut detineri. Sufficit enim quod causa, propter quam debitum contractum fuit, habuit originem illo tempore, quo ille erat ciuis, & quod tunc contractum fuit. Bart. ad l. incola. ff. ad municip. Specul. in tit. de cens. §. nunc dicendum. ver. sed quid erit. Econtrà verò (inquit ille) si quis tempore debiti contracti, ciuis nō erat, detineri non potest, nisi tunc illic haberet bona, ex quibus debitum soluendum quoque fuerat, quia de illis indifferenter teneretur tam veniens quàm recedens. arg. l. 2. & authē. ibi. posita. C. sine censu vel reliq. Id quod plurimum obseruandum & notandum est, si in praxi obtineri posset; **V**sus enim arrestorum

F

latè

De Iure Sistendi.

latè nunc passim extenditur, videmusque passim etiam eos arreltari pro debito ciuitatum, qui tempore contracti debiti, in iisdem non habitauerunt; quod an consensu populi receptum sit, an potius ignoratione iuris ab arrestatis non propositi fiat, dubito. Et pro hoc usu facit consil. Castrenf. 455. incip. Visis. lib. 1. vbi dicit, quod iuris est de ipsa communitate, idem esse debet de hominibus, qui postea d. communitati adiiciuntur, quodque communitas est quædam vniuersitas iuris que recipit augmentum & diminutionem, & ideo pacta cum ea facta extenduntur ad illos, qui de ipsa postea efficiuntur, cum semper eadem esse dicatur; videnturque ea conditione esse recepti, vt pari iure vtatur: & puto quod ita in dubio pro hoc usu iudicaretur. Pro priore tamen opinione facit id quod not. Bald. conf. 47. incip. ad euentiam. lib. 3. num. 4. quod syndicus siue administrator ciuitatis nõ potest obligare eos, qui tempore contractus non sunt de ipsa vniuersitate. vt C. de decurio. l. prouidentum. libro 10. & hoc est verum, inquit, quod non potest eos obligare tanquam singulares personas, quia cum inspiciatur tempus contractus. l. si filius. ff. de verb. oblig. & tempore contractus, isti non erant de vniuersitate, obligari non potuerunt tanquam particulares personæ. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pact.

Quid igitur si posteaquam ciuitas aliqua, se pro debito aliquo obligauit sola, postea Statu patriæ, aut tota prouincia se obligat pro eodem

eodem debito? Respondeo nihilominus ad-
huc posse pro illo debito, ciues illius ciuitatis
conueniri, nisi nouatio intercedat, quia & ip-
sa quoque in Prouincia est. Et in simili deci-
dit *Bald.* ad l. si tibi homo. §. si testamento. ff.
de leg. 1. quod si pro aliquo debito ecclesie
soluendo Papa imponit collectam vni com-
munitati, deinde verò generaliter toti Pro-
uincia, est in potestate creditoris, vtrum spe-
ciali, an generali impositione vtatur, quia neu-
tra derogat alteri. argu. d. §. si testamento vbi
grauamen generale, non liberat grauatum sin-
gulariter, nisi solutione legati secuta, & sequi-
tur ibi *Iason* num. 14. & alij cum eo.

Sed de eo dubitari posset, quid agendum
sit, si debitor & is qui arrestatur, in re que arre-
stari debet, portionem aliquam indiuisibilem
duntaxat habuerit? nihil referre asserit *Rebuf-
fus*, d. art. 6. glo. 3. num. 33. nihilque impedire
existimat, quo minus ratione partis, tota ar-
restetur: ita tamen vt arbitror, quod istiusmo-
di debitor, suo socio de damno ipsius in alte-
ra parte accepto teneatur. In simili enim re-
ceptum est, animal alterius publicari, & fisco
ascribi subinde posse, sed succurritur eo casu
domino animalis, vt contra eum, cuius culpa
commissum incidit, pro damno accepto expe-
riatur. *Roman.* & alij ad l. dotem. §. dominis.
ff. de pub. & vectig. & ad l. fin. ff. de pign. act.
Præsumitur tamen, inquit *Rebuffus*, res apud
debitorem inuenta, esse eius. arg. l. fin. C. de rei
vend. & c. ecclesia. de caus. possess. quo modo

F ij aduer-

aduersus generum quendam iudicatum fuisse ait, qui arresto se opposuit, & equum apud focerum repertum, suum esse dixit, nec aliter probauit. Ideoque debitor rem eiusmodi, alterius esse, incontinenti probare debet, si arrestum euitare velit, Alberic. ad l. 2. C. ne vxor pro mar. quemadmodum vxor, si eo tempore quo aduersus maritum sententia mandatur executioni, se opponat, & res quas apprehendit executor, suas esse contendat, hoc probare debet, quia mariti esse presumuntur, teste Bal. & Petro de Bellaper. ad eandem l. 2.

19 Imo quod amplius est, si creditor petiit, se mitti in possessionem bonorum sui debitoris, & missus fuit, nihilominus tamen debitor sisti & arrestari potest. Decius conf. 460. nume. 9. nam & Barto. ad l. consentaneum, coll. fin. vers. 2. quaro. C. quo. & quand. iud. & Bar. secutus Baldus ad l. ignorare. C. de restitu. nul. & ad l. 1. §. fin. ff. si quis in ius dicent. non ob. responderunt, quod creditor immissus in possessionem bonorum debitoris sui, curare nihilominus potest, eundem debitorem apprehendi, quia scilicet, hæc remedia cumulatiue competunt ad eundem effectum, & per electionem vnius, alterum non tollitur. Et hoc idem sequitur Ioan. Papon ad consuet. Bourbon. tit. des executiōs. §. 104. His verbis. Melius est statutum quam iuris communis dispositio, quo etiam si debitor simpliciter nexus sit, utroque remedio creditor liberè vti potest: & ita arresto sapius sancitum est; Nam post acceptum
pignus

pignus creditori vt satisfiat, iudex aditus pro-
uidere debet. verba sunt text. in l. qui legati.
C. vt in poss. leg. Bald. ibidem, & in authē. quæ
supplicatio. C. de precib. imper. off. & in l. fin.
verfi. sed si cum. ff. si cert. pet. & Iason consil. 9.
nu. 1. libr. 1. resoluunt, quod etiam si creditor
pignoribus captis debitorem teneat, nihilo-
minus eum prehendi, & personaliter detineri
curare potest, & econtrà. ca. ff. de eo qui mit. in
possess. rei seruand. caus. lib. 6. & expressè Bar.
in l. consentaneum. in vlt. collat. C. quomo. &
quand. iud. Hactenus ille. Et idem rursus ibi-
dem. §. 130. his verbis. Excipio autem perso-
nales executiones, quia is cuius pignora capta
sunt & distrahuntur? prehendi & detineri po-
test, & econtrà, vt tenet Iason consil. 9. in tertio
themate lib. 1. & videtur sequi Marian. Soci-
nepos, consil. 17. libro 2. Neque mouet quod
dicitur, eum qui viam iuris elegit, amplius ad
viam facti redire non posse. l. si mulier. in fin.
ff. quod met. caus. Salic. ad l. 2. in 10. quæst. C.
de seruit. & ad l. 1. in princi. C. de exec. rei iu-
dic. tum quia via arresti est vera via iuris: tum
quia regulæ illi nullus est locus, quando plu-
ra remedia ordinata sunt ad eundem effectū,
in fauorem actoris. teste Decio d. loco. nume.
12. Quo modo Boerius quæst. 306. respondet,
eum creditorem qui pignus accepit, posse ni-
hilominus personali actiōe debitorem vrge-
re: neque audiendum esse debitorem si dicat,
Tu habes pignus, & es securus, quod & Cor-
næum consil. 108. lib. 4. voluisse ait. Et si quis

F iij in pos-

De Jure Sistendi.

in possessionem legati seu fideicommissi seruandi causa missus est, contra heredem adhuc agere potest, l. qui legati. C. vt in possess. lega. Rursum qui ad petitionem creditoris excommunicatus est, nihilominus ad soluendum vrgetur, non multo aliter, quam is qui hostagia (vt nostri dicunt) seruare promisit. Guido Papæ consilio 99. incip. Ioannes Borelli. libro 2. Barto. ad l. 1. ff. de leg. commis. Sed paulò apertius idem Guido cons. 117. incip. Ex actis. versic. vltterius non obst. & cons. 114. num. 4. lib. 2. ait, quod si quis est incarceratus, ad instanciam sui creditoris, potest nihilominus creditor bona illius persequi, & econuerso, si primò conuolauit ad bona debitoris, potest postea pro residuo adhuc facere capi personam debitoris. Angel. ad l. 4. §. si ex conuentione. & ibi Zasius numero 8. ff. de re iudic. tum quia carcer qui ad custodiam deputatus & constitutus est, l. 1. C. de custod. reor. l. aut facta. §. solent. ff. de panit. neque debitum soluit, neque perimit aut extinguit obligationem: tum quia illa remedia ad vnum effectum tendunt; tum quia æquum est, illi vltterius succurrere, cui vnum remedium non sufficit. Corn. d. cons. 108. lib. 4. Rebuffus d. tomo 1. art. 11. gl. 3. nu. 12. Quæ omnia dubium non habet, vt videtur, si persona & bona debitoris simul erant obligata, quod fieri curat cauti creditores, vt d. loco nu. 8. ait Rebuff. non ignorantes quod abundans cautela non nocet. l. penu. C. de iur. Et quidem præcipue hoc tempore,
quo

quo fides atque charitas friget, & aduersarius noster diabolus, mille artifex nouas atq; inuitatas decipiendi formas quotidie suggerit debitoribus ad fraudandum propensioribus. Alioqui verò difficile esset in vltimum forensem quæ dicta sunt adferre, & rem ac personam debitoris sistere, vel arrestare, quod multarum prouinciarum mores non admittunt.

Illud etiam notari potest, si Iudex qui arrestare debitorem præcepit apparitori, ante factum arrestum, vel moriatur, vel officio defungatur, poterit nihilominus apparitor arrestum facere, & præceptum sibi factum exequi, quia præceptum Iudicis, illis modis non extinguitur, licet aliud in commissione obseruetur. Hyppol. ad l. fin. num. 185. ff. de iurisdic. omn. iudic. Rodericus ad declarat. l. 2. tit. de los emplazamientos. lib. 2. fori. nu. 28. per text. in authen. vt nulli iudi. §. si verò. coll. 9. & l. fundi venditor. ff. de acquir. hered. Et licet alias præceptum Iudicis regulariter non duret vltra tempus suæ iurisdictionis, l. fin. ff. de pæn. l. eum qui. §. magistratus. ff. de iurisd. omn. iud. l. 1. C. de postul. cap. præsentis. de offic. leg. nume. 6. hoc tamen verum esse intelligunt nostri, nisi sit factum cum causæ cognitione. Ideoque Ang. ad l. si per epistolam. ff. de acquir. here. ait, quod iussus Iudicis factus causa cognita, vt eius sententiam exequatur apparitor, non perit eius morte, ea denique ratione ibidem, quod hic dicimus, affirmat.

Dico etiã præterea defructuatores bonorum 21

F iij obli-

De Jure Sistendi.

obligatorum recte pro debito, & reddito decurso conveniri & arrestari posse: Quia ubi bona sunt obligata pro certa annua prestatione, actio personalis competit contra possessorem pro tempore quo possedit & defrustravit. Castrensis, ad l. Imperatores. in princip. ff. de public. Hostiensis. Joann. Andre. & Panor. ad cap. parochianos. de decimis. & idem Panor. ad c. parochialis. & ad cap. cum homines. in fin. eo. tit. Frederic. de Senis. consil. 18, & oritur hic actio ex quasi contractu secundum predictos Doct. ad d. ca. parochianos, quia sicut heres obligatur creditoribus ex quasi contractu, per aditionem hereditatis, licet aliter cum illis non contraxerit. l. 3. & 4. ff. ex quib. caus. in poss. Ita etiam obligatur ille ex quasi contractu, qui defrustravit rem alteri obligatam, vel qui fructus obligatos percipit, licet sit singularis successor. Et qui fructus percipit, debet solvere onus reale. l. neque stipendium. ff. de impens. in rebus dotal. fact. & haec est pulchra decisio D. Praesidis Euerardi consil. 147. incip. Praclarissime D. Decane. ubi dicit, quod defrustrator bonorum super quibus est constituta pensio ecclesiastica, potest pro decursa pensione conveniri, & non obstat, inquit, si dicatur quod hoc sit verum, si conveniatur hypothecaria, secus si actione personali: quia dicit idem esse etiam si conveniatur actione personali, ut est decisio Delphina, 576. quam decisio vidi, & Guido Pape in eadem decidit quod possessor potest conveniri pro alimentis, decimis aut annuatim.

niuersariis decurris, & sequitur Hieroni. Cy-
gas, in tract. de pens. quat. 39. Alcia. confi. 22.
& 40. & dixi latius in lib. de reparand. ecclesi.
Et in contrarium non mouet secundum eun-
dem D. Præsidentem, quod actio personalis non
datur contra singularem succellorem aut pos-
sessorem. l. 1. §. si heres. ff. ad S. C. Trebel. l. fin.
ff. de contrahend. empt. quia hoc est verum,
quando actio est merè personalis, non respec-
tiuua ad rem. exempli gratia, Tu es mihi ob-
ligatus ex mutuo, vel ex causa emptionis, in
decem, & vèdis bona tua Titio, certum est quòd
ego non habeo actionem contra Titium em-
ptorem & possessorem eiusmodi bonorum, li-
cet ea defructuet, sed quando actio nò est me-
rè personalis, sed respectiuua ad rem, tum bene
sequitur possessorem & fundum, vt ait, Iason
ad l. 1. C. de iure emphy. sicut etiam videmus,
quod actio personalis in rem scripta, datur cò-
tra eundem. l. metum. §. fin. ff. quod met. caus.
& quod vbicunque res est affecta, actio perso-
nalis datur contra possessorem. Bald. ad l. 2. q.
13. C. de rescind. vend. Alex. in d. §. si heres. Et
eo cessante, inquit, officium iudicis datur cò-
tra eundem, maximè quando principalis nò
est soluendo, & defructuator sciuit rē esse affe-
ctam. l. in causâ. ff. de minor. Et secundum hanc
sentētiam, quæ est, quod defructuator bono-
rum, pro redditu obligatorum potest conue-
niri, & per consequens in patria arresti arresta-
ri, tenet generalis consuetudo patriæ Leodien-
sis, vt audio, & aliorum locorum; Et licet ab

F v aliis

aliis hac de re dubitatum fuisse memini, non video tamen ob quam rationem ab opinione eiusdem D. Præsidis & aliorum superius citatorum interpretum recedere debeam; pro qua opinione, se consuluisse, & in iudicio obtinuisse asserit idem Gygas d. q. 39. in fin. ubi multas alias similes decisiones adducit, de charitativo, subsidio, alioque onere præterito & non soluto à possessore & defructuatore exigendo; quæ ad istius articuli confirmationem plurimum facere videntur.

- 22 Subiicimus etiam his, Nautas, aurigas, & reliquos qui vectigalia non solvunt, & contra quos multo magis quam contra alios, via executiva & detentio permittitur, ut ait Castrensis consilio 455. lib. 1. & Baldus consilio 238. libro 1.
- 23 Omnis præterea contumax, arrestari potest, & sicut providetur contra contumaciam per pignorum captionem. l. cum eo. ff. ad l. Jul. pecul. Instit. de satisf. tutor. §. si verò reus. Ita etiam per arrestationem personæ, ut ait Rebuffus, ad ord. reg. tomo 3. tractat. de contum. art. 13. gl. vni. nu. 8. & allegat Florianum ad l. si is cum quo. ff. commu. diuid.
- 24 Animalia quoque in alieno prædio reperia, arrestari & detineri possunt pro dāno dato, ut cap. 2. latius diximus, & latius de ea rescribit Bartolus & Moderni post eum, ad leg. hoc amplius. §. de his autem. ff. de damno infect. & in cap. si laferit. extra de iniur. & an stari debeat iuramēto Domini agri seu prædij,
super

super damno fuse tradit Ioannes Belsianus ad consuetud. auer. tit. des pasturages. art. 13. & 21. & Francif. Mignon ad consuetud. Anpeganen. titu. de la punition des crimes. artic. 183. vbi conciliat pugnantes, Bartoli & aliorum sententias.

Nihil etiã dubito, quin & res propriæ sifsi 25
& arrestari quoque possint: quia licet arrestum naturam pignoris prætorij, aut iudicialis habere videatur, vt supra dictum est, pignus autem rei propriæ esse non possit. l. neque pignus. ff. de regul. iur. l. si rem alienam. ff. de pignor. act. Arrestatio tamen rei propriæ non prohibetur: quæ non ideo fit vt ex ea dominus aliquid consequatur, vel vt aliquid ius nouum sibi in ea acquiratur; sed ne res illa sua, quæ furto fortè ei sublata, aut vi erepta est, aliò transferatur, vt vendicari postea non possit. Quid enim si exterus aliquis, qui rem meam à fure, aut à non domino emptam habet, hac transeat? quid si fur apud tertium aliquem eam deposuit? Quid si eam in naui vel curru inuenio? argumen. l. cum ex eo. ff. ad l. Iul. pecul. Et hoc in terminis decidit Rebuffus ad ord. reg. tomo 1. artic. 6. glo. 3. numero 562. his verbis. Iam hoc arresto vtimur, contra forensem, rem meam habentem, & hac transeuntem, vt etiam rem meam sistere & arrestare possim. Et hæc fuit prima opinio posita in l. fina. C. vbi in rem act. Vbi possem conuenire deferentem rem meam, vbi repertus fuerit, cum

cum

De Iure Sistendi.

ca quia ratione rei suæ potest conueniri quis
vbi res est. d. l. si. qui loquitur generaliter, ergo
de quacunque re mobili vel se mouente inrel
ligi debet, tum quia actio rei vendicationis
procedit ex possessione. l. non alias. §. 1. ff. de
Iudic. ergo habebit locum contra hunc foren
sem possidentem. Et hanc opinionem sequi
tur glo. in l. sed & si suscepit. §. vlti. ff. de iu
dic. & glo. in cap. fin. de foro compet. & Com
post. in cap. dilectus. 2. de rescrip. Hostiens. &
Socin. in c. sanè. de for. compet. Et ista opinio
communiter in iudiciis seruatur, teste Alberi
in d. l. si. & est magis communis secundum lo
annem de Plat. ad l. cum neque. C. de incol. li.
10. & in hoc regno seruatur, teste Phyrro ad
consuet. Aurel. in eo tit. c. 19. sequitur Ang. &
Iason in l. si fideiussor. §. fin. ff. qui satisd. cog.
Ioã. Lupi in repetit. c. per vestras. §. 18. fol. 55.
col. 4. de dona. inter vir. & vxor. & secundum
istam opinionem fuit iudicatum Burdegala,
vt refert Boerius in decis. suis. q. 218. incip. si
quis transiens. Hactenus ille. Ex quibus ver
bis intelligimus, quod huiusmodi arrestatio,
secundum eum, eo casu nõ pertinet ad ius ali
quod pignoris, sed potius ad præparadam vè
dicationem, & recuperandam possessionem.
Quomodo & Decius & Mafuerius & Cagno
lus, & alij ad d. l. neque pignus, docent quod
licet dominium rei acquirere dominus non
possit tunc cum iam illud in tus habeat, nihil
tamen eidem regulæ obstat, si ad possessioné
assequendam, aut recuperandam alium titu
lum

lum adiiciat. De quo vide eleganter loquentē
Tiraquel. de retract. conuent. §. 2. glo. 1. & v-
nica. nume. 42. vbi latè docet, quod licet quis
non possit habere pignus in re propria, aut eā
emere, hoc tamen est verum respectu iuris ip-
sius rei, sed non respectu iuris reuocādi eam,
vel alterius.

Quibus ita constitutis nihil hæsítandum ²⁶
est, quin fructus in fundo meo quē alius pos-
sidet, iacentes & extantes arrestare possim, ne
aliò transferantur, vnde eos repetere non pos-
sem. Sed illud maioris ponderis & momenti
est, an id mihi permittendum sit, antequam
fundum illum vendicem & in iudicio vendi-
cationis dominus illius declaratus sim: vide-
tur enim quæstio dominij esse præiudicialis,
& proinde præmittenda. l. si de hereditate. l. si
status. l. si res. C. de ord. cognit. Quia si is qui
arrestat fructus, in probatione dominij defece-
rit, arrestum ab eo factum inane est. Sed hoc
me nihil planè commouet, quo minus exi-
stimem contrariam sententiam esse veriorē.
Etenim licet in iudicio arresti quo is qui arre-
stari fecit fructus, non obtinebit, nisi in eo se
probet dominum fundi & fructuum esse, aut
se ad possessionem eorum restituendum esse;
si de possessione agatur, nisi probet veterem
suam possessionem: arrestatio ramen fructuū
veluti ad iudicium illud preparatoriè bene
permittitur, periculo arrestantis, sicut & in
omni arresto, causa arresti facti postea verifi-
cāda est, eaquē cessante cessat illius effectus, &
condem-

De Jure Sistendi.

condemnatur arrestari procurans in expensas
damna, & interesse, sicut inferius latius dice-
tur. Et in materia iudicij quo agitur ad exhib-
endum, exhibitio quidem petitur, & ad rem
exhibendam reus condemnatur, quod iudi-
cium est preparatorium. l. 1. l. si res tuas. C. ad
exhibendum. Sed non statim ibi vrgetur ac-
tor ad probationem dominij, vel iuris sui: cū
solum preparatoriam actionem intendat, &
satis fuerit eum postea hoc probare in vendi-
cationis processu, satisque est, causam allega-
re, quare exhiberi voluerit rem ab aduersario
possessam, & eam quidem probabilem. l. 3. ff.
dict. tit. Oldendorpius in suis classib. classe 3.
act. 1. de act. ad exhibend. in forma libelli ar-
tic. 2. incip. vestis illa, &c. sicut etiam superius
diximus, & inferius adhuc dicemus quod Iu-
dex probabilitatem causæ arresti etiam pon-
derat.

Qui, & quorum bona seu res, arrestari
non possint. Cap. 5.

ARGUMENTA.

- Scholares & eorum bona arrestari non possunt. nu. 1.*
Quis probabit bona scholaris esse vel non esse. nu. 2.
Parentes scholarium an arrestari possint. nu. 3.
Scholaris unius academie, an scholarem alterius a-
cademie arrestare queat. num. 4.
Quid de Bedellis ministris, & seruatoribus schola-
rium dicendum. num. 5.
Milites an rectè arrestentur. nu. 6.
Commeatum ferentes ad castra non sistuntur. nu. 7.
FIN.

<i>Fructus beneficiorum an arrestentur.</i>	nu. 8.
<i>Quid seruetur in legatis Principum.</i>	num. 9.
<i>De Consiliariis & Aduocato Regio.</i>	nu. 10.
<i>Arrestari non potest qui euocatus venit ad Curiam Principis.</i>	nu. 11.
<i>Arrestari an possint qui causa religionis ad locum aliquem veniunt, seu per eum transeunt.</i>	nu. 12.
<i>De aduocatis & Medicis.</i>	nu. 13.
<i>De muliere debitrice.</i>	nu. 14.
<i>Obligare se ad carceres seu arrestum an quis possit.</i>	numero 15.
<i>De Cessione bonorum.</i>	nu. 16.
<i>Literas dilatorias solutionis habentes, non arrestantur.</i>	nu. 17.
<i>De his qui exceptionem competentia habent.</i>	nu. 18.
<i>De rebus alienis.</i>	n. 19.
<i>An pro debito minimo concedatur arrestum.</i>	n. 20.
<i>Res immobilis non arrestatur.</i>	n. 21.
<i>Boues, equi, & aratra an arrestentur.</i>	n. 22.
<i>Cadaver hominis mortui an arrestari possit.</i>	n. 23.
<i>Debitor qui tempore contractus non fuit soluendo, an possit arrestari.</i>	num. 24.
<i>Creditor in dubio praesumitur ignorasse debitoris cum quo contraxit conditionem.</i>	num. 25.

QVAMVIS verò regulariter, res aut persona, legitima ex causa debitoris, fisci seu arrestari possit: recipit tamen ea regula exceptiones subsequentes;

Et principio quidem Scholares eorumque bona, arrestari non possunt, adeo ut is qui ausu temerario contrarium facere tentauerit, non solum infamiae notam contrahat, verum etiã ad qua-

De Jure Sistendi.

ad quadrupli præstationem teneatur. authen. habita C. ne fil. pro patr. Quis enim, inquit, ibi Fredericus Imperator, eorum non misereatur, qui amore scientiæ facti exules de diuitibus pauperes, semetipsos exinaniunt, vitam suâ multis periculis exponunt, & à vilissimis hominibus sæpe (quod grauius ferendum est) corporales iniurias, sine causa perferunt. Et quamuis Imbert. lib. 1. c. 27. Institu. forens. & Ioannes Papon in lib. de arrestis Gallia. lib. 5. titul. 14. §. 4. dicant in summo Galliarum prætorio iudicatum fuisse, quod priuilegium fori, & alia similia, non tuentur scholarem, nisi sex mensibus ante in vniuersitate studuerit. Nos tamen in hac Academia aut regione, illo iure non vtimur, sed in hæremus generali legis dispositioni in d. authen. habita. & decis. Barto. in tract. de repræsal. quæst. 7. num. 7. dicentis in simili, quod contra scholarem non possunt concedi repræsalia, siue iam applicuerit ad studij locum, siue peregrinetur causa studij, id quod est conforme priuilegiis nostræ vniuersitatis Louaniensis, secundum quæ, adolescens ab ea hora, qua primum suum pedem mouet à domo patris, vt huc veniat studiorum causa, est sub protectione eiusdem vniuersitatis, & ideo arrestari aut detineri non potest. Et istud quidem in hac nostra arresti materia asserit Rebuffus d. tom. 1. ad ord. reg. art. 6. glo. 3. num. 68. & in tract. de priu. scho. c. 83. & Ioan. de Plat. ad l. colonos. C. de agric. libr. 10. quod etiam tunc locum habet, quâdo
antequam

antequam scholares fierent, contraxerunt, vel scholares cum sunt, in patriam proficiscētes, ibidemque aut alibi, se obligauerunt, si modo non ob crimen aliquod atrox admissum, vel ignominiosè dimissi, vel ab Vniuersitate proscripti fuerint, teste Rebuffo d.li. de priuileg. cap. 122. Nam quamuis ob tenellam & florescentem ætatem, in qua plerumque existunt scholares, mitius puniantur, tum quod adolescētia sit veluti suapte natura proprium & peculiare vitiorum irritamentum: tum quod nondum sit huic ætati plenum rationis iudicium atque consilium: tum quod spes est eos emendatiores futuros, vitiaque vnà cum adolescentia deposituros. l. auxilium. §. in delictis. & ibi Docto. l. si ex causa. §. nunc. ff. de minorib. l. 1. §. impubes. ff. ad S. C. Sillani. omnino tamen impunitum delictum manere non potest. l. impunitas. C. de pœn. l. 1. & 2. C. si aduers. delict. latè Tiraquel. de pœn. temper. caus. 7. sed nec in loco quidem studij, ob non solutam domus pensionem, seu aliam causam, arrestari posse ait, cap. 19. nullo scilicet tacito pignoris seu hypothecæ iure, hoc casu à lege aduersus eos concessio, Iason & Ang. ad §. item Seruiana. Institut. de act. quo modo dicto loco idem Rebuffus, se ad laqueum damnatos vidisse ait nonnullos, ob eam causam, quod recedentium scholarium libros detinuerant & exusserāt Tholosæ, anno 1525. Sunt etiam qui existimāt id adeo esse verum, vt arrestari vel detineri non possint, quan-

G

tumuis

De Iure Sistendi.

tumuis iurassent ex academia non decedere, nisi prius soluto ære alieno; si modo iussu parentum reuocentur. Alexand. & Roman. ad l. fin. ff. qui satisda. cog. quia in omni iuramento, intelligitur excepta auctoritas superioris. cap. veniens. de iureiurand. Rebuffus in tract. concord. rubric. de collat. §. 1. ad verb. Onus. versicu. & hanc residentiam. Quod tamen d. tract. de priuileg. cap. 73. ita intelligit, nisi eiusmodi euocationem parentum, malitiosè & studiosè procurassent & affectassent, missis literis precatoriis, vt auocarentur; quod & Fredericum à Senis consil. 191. & Benenutum Stracham, in libro de mercatura. sub tractat. de nauigat. cap. 1. nume. 22. secutos esse video. ² Quid igitur, credétne statim contrahens extraneus, qui non in loco studij cum scholare cōtrahit, scholarem esse, & sic ipsum dimittet? rursus, credétne Publicanus nauitis & nunciis, res scholarium se portare afferentibus? Sanè Card. ad cl. 1. de excess. prælat. respondet, clericum vel scholarem tantisper detineri posse, donec se scholarem esse docuerit; Id quod etiam non difficile erit colligere ex qualitate rerū, quas secum defert, & similibus, vel ex cōsuetudine eūdi & redeūdi ad studium, vel ex aliis multis, quæ diligens Iudex, qui super hoc cognoscet, poterit inuenire; vt ait Bartol. in tractat. repræs. quæst. 7. nume. 10. versicul. sed qualiter probabitur quod sit scholaris? Qua in re & alios quoque ad cap. si Iudex. de senten. excommu. idem Card. fecum

cum consentientes habet. Ad nuncios verò vel nautas & aurigas quod attinet, existimant nostri, nuncios vel nautas & aurigas, si literas testimoniales scholaritatis adolescentis studiosi habent, compellendos vltèrius ad aperturam rerum non esse, sed in omnem euentum, iuramento eorum standum esse. glo. ad clem. fi. de censib. Alexan. Iason, & alij ad l. cætera. §. sed si quis. ff. de leg. 1. Rebuff. priuileg. 147. Immo Bonifacius in d. cap. fin. num. 35. & 74 in simili, nisi probabilis fraudis præsumptio subfit iuramento clerici (de eo enim loquitur, nõ de scholari) standum esse putat, quem vide. Hæc tamen omnia quæ dicta sunt, videlicet quod scholares & eorum bona, quando recedunt, arrestari non possunt, intelligunt nonnulli, si aliàs de fuga non sint suspecti, & periculum sit, ne creditor vnquam aliàs suum cõsequatur; Nã alioqui daretur eis potestas cõtra omnem æquitatẽ, sub hac specie alios fraudandi. l. si legationis. ff. de Iudic. quod & vsus fori recepit. Sic, si se laicos esse mentiti sunt, vel dolo malo contraxerint, promittentes a libi paratam solutionem, graue erit illis per hoc priuilegium, cum iniuria aliorum subuenire. l. sunt qui. cum ll. sequent. ff. de re iudic. Et ideo Bartolus Blarerius in repetit. l. diffamari. quæst. 2. nume. 92. C. de ingenu. manu. Si, inquit, scholaris recessurus ex Academia, metuit ne in abitu malitiosè cõueniatur, eaque ratione suppellex & bona sua, tanquam obligata sequestrentur: ne suscepta profectio

G ij impe-

De Iure Sistendi.

impediri, & ipse grauioribus expensis in ma-
ius detrimentum suum, detineri queat, ac se
vltra debita praestita redimere cogatur, & ad
omne periculum euitandum, futuraeque lites
redimendas, potest Iudicis officium implora-
re aut publicum edictum, cum certi termini
a signatione, intra quem creditores, si qui sint
volentes petere, compareant, sub pena seclu-
sionis: sicut & praefecti militum & gubernato-
res rerum publicarum (si boni & iusti sint)
subinde facere solent, secundum eundem.
Addit praeterea eodem loco Blarerius, quod si
istiusmodi scholaris esset obligatus alicui mer-
catori in centum, pro qua summa duos dedit
fideiussores, deinde volens recedere, tradidit
pecuniam vni ex illis fideiussoribus, vel post
recessum suum, ad vnum eorum misit, si cre-
ditor contra alium fideiussorem postea agat,
ille recte excipiet, vt primò agat contra illum
qui pecuniam recepit. arg. eius quod notat gl.
& Castren. ad l. vnde quaeritur. ff. commod.

- 3 Quod verò de scholarib. superius dictum
est, etiam in parentibus eorum, eos visitanti-
bus, locum habet, vt scilicet in loco studij arre-
stari non possint. gl. ad l. 2. §. legatis. ad verb.
ob aliam causam. ff. de iudic. Expedi enim
parentibus proprios liberos, quos plus quam
se diligunt, isti quidem. ff. quod met. cau. vi-
sitare, eorumque vitam & mores perquirere,
& vt ibi nume. 7. ait Angelus, delectantur pa-
rentes in visitatione filiorum, qui sunt baculi
senectutis eorum. Tobia: cap. 10. & in auth.
de nupt.

de nupt. in princip. Quod tamen Rebuffus d. tract. de privileg. cap. 77. intelligendum putat, nisi in loco studij contraxerint, aut ibi solvere promiserint, vel longo tempore illic in fraudem creditorum moram traxerint, aliásve quacunque ex causa ibi domicilium fortiti sint. Quæ & in nunciis, & famulis scholarium, sine quibus esse non possunt, locum habent, cap. licet. de privileg. Rebuffus d. loco, privileg. 166. Non me latet tamen, quàm studiosè nonnulli aduersus hanc æquabilem iuris dispositionem, abusum contrarium inuenire conentur, sed malè. Sed quid si scholaris Louaniensis, bona scholaris Duacensis arrestare velit? existimo eam quæstionem eleganter in simili ab Imberto d. cap. 27. lib. 1. foren. institut. his verbis esse decisam. Sed ambigua est quæstio, an si scholasticus vnius academix, alterius scholasticum apud suæ academix iudicem conueniat, reus autem ad suæ academix iudicem remitti postulet, rursus actor resistat; vtri morem gerendum habeat Iudex? Et sanè reo annuendum crediderim. privilegiatus enim non vtitur aduersus privilegiatum suo privilegio, l. verū. §. vlti. ff. de minor. Deinde fauor duplex rei partibus inest, quia reus est; fauorabiliores enim rei sunt quàm actores; tum rei forum actor sequi debet. l. vlti. C. vbi in rem act. Atque hanc sententiam Curia summa Parisiensis comprobauit.

Quæcunque verò de scholaribus diximus, ea etiam in Bedellis ministris & seruatoribus

G iij eorum

De Jure Sistendi.

eorum intelligenda esse ex Socin. in d. ca. fin. predictis Doctoribus in d. §. legatis, ex Felin. in cap. 2. de foro compet. & ex his quæ latè dixi ad c. priuilegium personale, de reg. iur. lib. 6. abundè cognosci potest. & not. Bart. in trac. reprasfal. q. 7. num. 7.

6. Proximi verò his sunt milites: hos enim eorumque arma, animalia, aut stipendia, quæ do ad bellum properant, sistere & arrestare non licet, glo. ad l. nepos Proculo. & ibi Doc. ff. de verb. signific. l. stipendia. C. de execut. rei iudic. Rebuffus d. arti. 6. glo. 3. num. 68. Iason ad §. Item Seruiana. Instit. de act. Doctor. ad l. commodis. ff. de re iudic. quia hi fauorem merentur, quòd armis suis sanguine rutilantib. Rempublicam defendunt, l. 1. ff. de mil. testa. & quantum ad forum attinet, priuilegium habet, ne alibi, quàm apud magistrum militum conueniantur, l. magisteria. C. de iurisd. omn. iudic. scilicet, ne à militia distrahantur. Quam ob causam administratio rerum alienarum militibus interdicitur. l. milites. l. vltim. C. locat. Quod si verò ignominiosè dimissi sunt, adeoque pœnis potius quàm beneficiis afficiendi sunt, hoc priuilegio non gaudent, vt l. milites. C. de quest. Quid igitur si equos, boues, aut animalia rusticorum auferat, vt sæpe fit, sistere poterunt? Sanè qui non tam militant, quàm latrocinantur, nullo priuilegio digni sunt, d. l. milites. reatusq; omnem honorem excludit, l. 1. C. vbi senator. vel clarif. ideoque ne detur eis cõtra omnem æquitatem potestas, sub hac specie

specie, res alienas auferendi, videtur quod ibi
vbi sunt, coram magistro militum conueniē-
tur, vel si is non adest, coram ordinario Iudice
loci, res vendicabitur. argum. l. si legationis. ff.
de iud. quia vendicatio est ex præsenti posses-
sione, vel saltem eo nomine ibi cauebitur. Bal-
dus ad l. fin. C. de iurisd. omn. iud. Docto. ad l.
vnic. C. in quib. cau. mili. for. præsc. nō vtūtur.

Eadem est ratio eorum qui ad exercitum 7
commeatum vel pecuniam adferunt, nusquā
enim arrestari aut detineri possunt. l. semper
ff. de iur. immunitat. l. 1. C. de nauicul. Qua de
re Caroli V. Imperat. Augusti, olim principis
nostri potentissimi & clementissimi extat cō-
stitutio, anno 1544. die 19. mensis Maij, & an-
no 1554. die 5. mēsis Augusti, Bruxellę edita.

Existimant plerique pro condemnatione 8
clerici, fructus præbendæ, seu beneficij ecclesia-
stici, in executionē capi non posse, si alia bona
clericus ille non habet. Bar. Alexan. & alij, ad
d. l. commodis. & ad l. à Diuo Pio. §. in vendi.
ff. de re iudic. & ad cap. peruenit. de fideiuss.
quod & ad arrestum non malè trahas, vt scilicet
arrestari non possit, si aliud vnde viuat, non
habeat, ne contra dignitatem ordinis mendi-
care, vel nudus incedere cogatur. c. 1. de restit.
spol. in 6. cap. Odradus. de solut. sed alio mo-
do conuenienti, Iudicis ecclesiastici cognitio
aduersus eum procedet. Rebuffus d. tom. 1. ar-
tic. 2. glo. 1. num. 108.

Legati quoque Principum, ius reuocandi 9
domū habent, etiam si in loco legationis, ante

G iij lega-

De Jure Sistendi.

legationem contraxerint. l. 2. §. legatis. ff. de Iudic. cap. vlti. de for. compet. ne impediatur legatio. l. de eo. illo tit. de iudi. & ne ab officio ceptæ legationis, amoueantur. l. non alias. in fi. eo. tit. ob q; neq; propriis negociis neq; alienis debêt se interponere l. Paulus. §. 1. l. legatus. ff. de lega. legatos aut hic intelligimus (inquit D. Mudæus ad d. §. legatis) nō solū à Principe missos, sed ad Principē quoq; missos à patria sua. l. legatus creatus. ff. de leg. sed & ab vna prouincia in aliam, vel ab vno municipio ad aliud missos. Ex delicto tamen suo, suorumque tunc admissio, tenentur iudicium ferre. d. l. non alias. §. legati. quod si alios ibi conuenire velint; eodem iure aduersus eosdem vti debent. Docto. ad l. actor. §. fin. ff. de iureiu. & ad d. l. legatis. & in actionibus tempore perituris, aliquid singularitatis constitui solet, l. 2. §. sed vtrum. eod. titul. Qua de re in libr. variarum lectionum, sub tractatu iuris singularis, cap. de priuileg. reuocandi domum, agit Oldendorpius.

¹⁰ Parem causam habere videntur, Cōsiliarij & Aduocati Principis, quos propter præiudicium publicum, nusquam silti, aut arrestari conuenit, sicut nec alibi conueniri possunt. Liubemus. l. petitionum. C. de aduocat. diuer for. iudic. Rebuffus in comment. concord. rubric. de elect. derog. ad verbum, Regium aduocatum. Guido Pape quæst. 423, circa medium. & plura de priuilegiis istorum cumulat Boerius in tracta. de auctorita. Parlamenti, vel

ti, vel magni Consilij.

Idemque est de rebus ad illos deferendis. Ideoque idem Rebuffus ad concordata inter Pontificem & Regem Galliarum, in proemio ad verb. summas. versic. 34. dicit quod Publicani vel alij non debent sistere, aut arrestare bona quae deferuntur causa victus, ad Consiliarios, & quod in Curia ita decretum fuit anno 1374.

Sed & Masuerius nobilis Galliarum practicus, 11 in sua praxi. titu. de execut. coll. 8. versic. Item pro debito, respondet, quod pro debito non privilegiato, is qui ad Curiam Principis venit, arrestari non possit, quoniam in Saluocoductu Principis esse videtur, maxime quidem, si non vltro vt literas restitutionis, aut quid aliud petat. Socin. in d. cap. fin. de foro compe. sed si à Principe ob publicam causam, euocatus & coactus venit: quod in simili de instrumento executiuo loquens sentire videtur Zuzarez ad l. post rem. cap. incip. circa iudicem. nume. 21. ff. de re iudic. his verb. Fallit hoc & secundò. si aliquis reperiatur in hac Curia regis vel in Cancellaria: quia cum sit communis patria ibi potest conueniri, & exequi contra eum instrumentum, nisi veniret ad Curiam necessitatus seu coactus.

Ex quo & illud quoque consequitur, quod Deputati Statuum patriae & ciuitatum, quando ad Curiam vocati veniunt, pro debito ciuitatum arrestari non debent, quia & legatorum locum tenent, & coacti veniunt. Quo modo & glo. in d. cap. fi. de fo. compe. ad verb.

G v com-

compelli, ait, quod qui dicendi testimonij, vel iudicij causa vocati veniāt, ius reuocandi domū habent: & sequitur Fulgo. ad d. §. legatis. num. 2. his verbis. Nota secundò quod vocati causa testimonij dicēdi ad aliquem locum, vel per locum aliquem transeuntes occasione testimonij dicendi causa in alio loco non possunt capi: quod est verum secundum Bart. quādo quis est vocatus extra iurisdictionem & forum & curiam suam. Nam vt ibi ait Castren. non videtur illic esse postquam ibi est ex causa necessaria, durante illa causa; & sequitur ibi Curtius num. 2. per cap. fina. extra de dilat. & proinde sicut si verè ibi non essent, conueniri nō possunt, ita conueniri aut detineri nō possunt quando finguntur ibi non esse, quia idē operatur fictio in casu ficto, quod veritas in casu vero, l. qui ad certum. ff. locat.

¹² Idem esse dicit glo. Romanus, Curtius, & alij in d. §. legatis. si non erat necessaria, sed probabilis causa: vt causa religionis, si venerat illuc pro aliqua indulgentia, quia peregrini visitantes Sāct. Iacobū, vel Sanc. Anthonium, vel Limina Apostolorum, non possunt capi, conueniri, aut detineri, secundum eos, & Fulgo. ibi. nume. 3. per tex. in authent. omnes peregrini. C. communia de succe. vbi Imperator vult, quod liberè hospitentur, & hoc ponderat ibi Bald. & latè Socin. in d. c. fin. Angelus tamē, Castrensis & Curtius asserunt, hæc de consuetudine non obseruari, & quod ideo nullus sub hoc prætextu debet confidere: &

ego

ego etiam puto quod de consuetudine generali huius patriæ non seruetur, quod illi qui iudicij dicendi, vel testimonij ferendi, vel uxoris ducendæ, vel nuptias contrahendi causa veniunt, arrestari non possent, quia quotidie obseruatur contrarium, licet existimè eos arrestari non debere, quos constat religionis causa peregrinari, fauore religionis, ne consuetudo laicorum, religioni præiudicet, & magnus est fauor, qui pro religione facit, l. sunt personæ. ff. de relig. & sumpt. funer. & vt ait Bartolus in dicta authen. omnes. nullus debet eis inferre molestias, & ideo (inquit) in signum peregrinationis, portant scatsellam, & burdonam, vel vt ait in tractatu repræs. quæst. 7. nu. 14. portant caculum & perulam, sicut legati oliuam portabant. l. sanctum. ff. de rerum diuis.

Aduocatos quoque Doctores non scholares, & in Vniuersitate non degentes, ac Medicos, plerique opinantur sisti non posse. l. medicos. C. de profess. & medi. Doctor. ad l. 1. C. qui bon. ced. & ad l. miles. ff. de re iudi. quod tamen Iason, Castrensis, & Abb. & alij, de facto non seruari conqueruntur. Lex hos capi, & carcerari pro debito non posse ait; vt nec mulieres, nec pupillos, qua de re latissimè agit Rodericus ad declarat. l. 2. Foro ll. libro 3. cap. vlti. Doct. ad l. neque impubes. ff. de in ius voc. auth. sed hodie. C. de of. diuer. iudi. las. ad l. pleriq;. ff. de in ius voc. authen. nouo iure. C. de cust. reo. arrestari tamen & si.

De Iure Sistendi.

& sisti posse, non nisi sub generalibus verbis
verat. Existimo tamen ex mente Legislatoris,
sub titu. de profess. & med. & sub titu. de ad-
uocat. diuersi iudic. id satis colligi posse, mul-
tumque in eo versari iudicis religionem, vt
necessitatem ponderet, & facti circumstantias
colligat. Nuper enim medicum arrestatū, sen-
tentia Senatus Brabantici absolutum & di-
missum fuisse intelligo, propter periculum
quod agris ex longa absentia illius, qui in par-
ua ciuitate vnicus erat, imminebat.

Et sicut stipendia militū arrestari non pos-
sunt, quod superius diximus; Ita quoque ne-
que stipendia honoraria, vel salaria Doctorū,
quia stipendia istorum æquiparantur. Et ideo
nescio quid velit Barbatius ad capi. olim nu.
40. de rescrip. dum ait, stipendia professorum
sequestrari posse, quando constat de debito
per publicum instrumentum; nisi id intelli-
gat, quando talis professor, habet alia bona
sufficiētia præter stipendia, ex quibus pos-
set viuere.

De mulieribus quoque quod dixi, non o-
mnino expeditum est; Sunt enim qui pro de-
bito eas capi, & carceri mancipari posse pu-
tant. Barbatius ad capit. 2. de pignor. Gomez.
ad cap. 2. num. 22. de iudic. libro 6. Præposi-
tus ad cap. ex parte. de appell. Hippol. in prac.
criminal. §. attingam. numer. 64. Bald. ad l. 1.
versic. quero cum in ciuitatibus. C. qui bon.
ced. cum & mulieri ad euitandū carceris squa-
lorem, celsione succurratur. l. fin. C. qui bon.
ced.

ced. poss. Mihi nouo iure videtur priuilegium
sexui traditum esse. ne pro ciuili debito carce-
ri mancipetur. d. authen. hodie. C. de custod.
„ reor. cuius verba sunt hæc. Hodie nouo iure,
„ nullam mulierem pro pecunia fiscali seu pri-
„ uata causa, in carceré mitti aut includi aut
„ custodiri concedimus. Sed si pro fiscali aut
„ priuato debito pulsetur, per virū suum, aut
„ quem alium legitimè respondeat. Quibus
verbis, vsus arrellationis non est interdictus:
vnde & arrestari eas posse, vt sic respondeant,
& iuri ibi sistant, puto, quod & vsus probat.
Tum verò quod dicitur mulierem pro debito
capi, & carcerari non posse, etiam si ipsa ve-
lit, vt ait Philipp. Franc. in cap. mulieres. in
princip. de iudic. libro 6. in honesta muliere
locum habet, non in meretrice, seu turpiter
viuente: has enim vitæ vilitas, dignas legum
obseruatione non credidit. l. quæ adulterium.
C. de adulter. sequiturque Bald. ad d. l. con-
sentaneum col. 7. Roman. ad l. si verò. §. de vi-
ro. ff. solut. matrimo. l. si vxor. §. 1. ff. de adul.
Quinimo vbicunque mulier esset obligata
pro tutela quam administravit, & in assump-
tione officij renunciauit S. C. Velleiano, om-
niq̄ue auxilio, capi & in carceré mitti potest.
Barto. in authent. vt matr. & amie. C. quand.
mulier. off. tut. Ale. ad d. l. plerique. Et quam-
uis Andreas Siculus, nouarum opinionum,
pro ingenij sui dexteritate studiosissimus, cō-
trarium opinetur. ad d. c. 2. Rodericus tamen,
eius dictis non esse fidēdum loco mox citato,
num.

nu. 9. in fine, admoner. Certè Bald. ad l. etiam.
colum. 4. versic. sed nunquid Abbatisa. C. de
execut. rei iudic. ait Abbatisam per Episco-
pum pro debito monasterij detineri seu capi
non posse: Professa enim, bona quibus cede-
re potest, non habet, & propter bona, non
quidem recta via, sed in subsidium, ad carce-
rem deuenitur. l. 3. §. tutores. ff. de susp. tutor.
Latius verò & exactius hac de re agit Couuar-
ruuias, libro varia. resol. 2. cap. 1. num. 3. sicut
& Boerius. q. 345. coll. penulti. ait, de stilo &
consuetudine Curiarum Franciæ, pro emen-
16 da, seu pæna pecuniaria, mulierem carceres
non euitare ob suam paupertatem. Et quem-
admodum mulier mercatrix obligatur & ob-
ligat maritum suum in rebus mercantiæ vel
negotiationis, atque earum occasione, vt not.
Faber ad §. 1. Institut. quod cum eo. Ita quo-
que pro his, in iudicio agendo & defenden-
do esse potest. secundum Ioan. Belsianum ad
consuetu. Auer. titu. des adiournemens. art. 9.
incip. Sicut iure communi. & per consequens
censeo eam pro iisdem causis rectè arrestari
posse. Et etiã si ex aliquo casu mulier arrestari
non posset, res tamen eius arrestari possent.
arg. eius quod notat Barto. in tracta. de repræ-
fal. quæf. 8. vbi dicit, quod quædam sunt perso-
næ, contra quas non possunt concedi repræsa-
liæ, solum ratione personæ, vt quia mulier in-
fans, vel furiosus, aut similis, tunc sine dubio
contra res eorum poterunt exerceri. l. satis. ff.
de in ius vocand. modo non capiantur res eo-
rum

rum taliter, vt per hoc videretur teneri personæ: non enim posset mulier spoliari vestimentis vel aliis rebus suis, sine quibus honestè vivere non posset. l. in eadē. §. si. ff. ex quib. cau. maior. Quadam sunt personæ, contra quas non possunt concedi repræsalia, ex certa causa, vt contra scholares, vel Ambassiatores, & similes, & tunc contra res eorum quas portat, vel habent, necessarias ad illam causam, non debent exerceri repræsalia. Hactenus ille.

Huc etiam pertinere puto eam disputationem, vtrum quis se ad carcerem seu arrestum obligare possit? Quidam enim existimant, non valere hoc pactum, quasi libertati repugnet. Salicet. & alij ad d. l. 1. C. qui bon. cede. poss. & ad l. alia. ff. solut. matrimo. Alij contra, quod per legem fieri potest, posse etiam per pactum fieri arbitrantur. l. non est impossibile. ff. de pact. sed per legem propter debitum potest quis capi, & in carcerem deduci. d. §. tutores. ergo per pactum licere debet. Zasius libro 2. sing. intel. ca. 8. Henningus Godden consili. 103. num. 56. d. l. nam & Seruius. ff. de negot. gest. Baldus ad d. l. 1. nam carcera-ri aliquem pro debito per magistratum, non est actus illicitus, à iure enim permittitur; vt not. Doctor. ad eandem l. 1. & est apert. text. in l. nemo carcerem. C. de exact. tribut. libr. 10. Cum igitur talis actus illicitus non sit, in pactum venire potest. Cui assertioni, pluriū nationum consuetudo, vt Zasius ait, subscribit, vbi per magistratum, debitores ex pacto capiun-

De Jure Sistendi.

capiuntur, potestque debitor renunciare executioni ex eo competenti, quod ordine iuris executio fieri deberet. l. 3. C. de pignor. præterquam si carcer horridus vel ruinosus esset, ex quo vitæ periculum immineret: additque; permissam esse consuetudine hanc pactionem, ne debitor recedat à certo loco, debito prius creditori non soluto, licet, an id iure fieri posset, speciemque quandam servitutis contineat, à plebisque probabilibus argumentis in utramque partem disputetur, ad c. ex rescripto, de iureiu. & pro parte affirmate est. c. exposita, de arbitri.

16 Et quamvis ex his quæ dicta sunt, satis intelligi possit, cessionem bonorum, quæ petitionem, actionisque exercitium differt, arrestum quoque impedire: plurima tamen existunt, ex quibus ea cessio oppugnari, atque reiici potest; Si enim creditores renunciarent iuri carcerandi debitorem, cessio non admittitur. Ratio enim squaloris carceris, quæ locum fecit flebili cessione d. l. 1. cessat: ideoque eo casu, prout singulis diebus lucrabitur debitor ille, creditoribus solvere tenetur. Bald. ibi. col. 3. à quo Baldo, & si dissentiat ibi Salicetus, pluribus tamen, & quidem illustrib. ingeniis probatur, quia fraudibus istiusmodi nebulonum obviam eundem est. l. in fundo. ff. de rei vend. ne in eorum facultate sit, creditoribus quibus solvere aliqua ratione possunt, præiudicare; & ne ignavi ac desides alantur alieno labore, cum quemlibet deceat in sudore vultus sui comedere panem suum. Quam opinionem tanquam

quam animæ illorum magis conuenientem, Reipublicæ vtilem, & piam, ad d.l. 1. commēdat Cynus, & Cynum secutus Rodericus ad d.l. 2. tit. de los Gouiernos. c. 1. nu. 13. Sic & is qui ea spe debita contraxit, vt bonis cedendo liberaretur, cessionis illius beneficio nō gaudet. l. fi. §. fi. de his quæ in fraud. cred. Ang. ad l. is qui bonis. ff. qui bon. ced. poss. Felin. ad ca. fin. de testib. vt nec ille quoque, qui tempore contractus sciuit se soluendo non esse. l. pen. in fi. ff. de iure dot. aut qui ex delicto, vel quasi delicto, vel Fisci debitor existit. l. 2. C. de exac. trib. l. generaliter. ff. de pœn. Eodem loco sunt, qui inuentarium bonorum hereditariorū nō conficiunt. §. sancimus. in authen. de hered. & falc. Bald. ad d.l. 1. versicu. quæro an heres: qui dilationem quinquennalem habuerunt, glo. & Ang. ad l. fi. C. qui bo. ced. poss. qui à principio negauerunt debitum. Ias. ad §. eum quoque. Insti. de act. quæ uel aliàs inter eas personas numerantur, quas ad longū regula 46. fallēt. suarum recenset Socin. & quæ constitutione Principis nostri Caroli V. Imper. adiciuntur, quemadmodum & Boerius quoque respondet quæst. 215. num. 6. decoctores, quos Banca fallitos vocat, beneficio cessionis, & immunitate debita non gaudere; sicut nec quinquēnali, aut annali dilatione à Principe concessa gaudent, teste eodem Boerio. q. 349. nu. 10. Bald. confi. 11. incip. In quæstione. l. 3. cum interim fugere possent hi, quod adferret parti præiudicium non modicum, in quo Princeps

H non

non intendit parti præiudicare. In son latè ad
l. quoties. C. de prec. Imper. offerend.

17 Adiciamus etiam prædictis eos qui literas
dilatatorias solutionis vel annales, vel quinque
nales, vel alias similes, à Principe impetrauerunt: Hi enim durante tempore illo, pro debito arrestari non possunt. arg. d. l. quoties. & notat in terminis Ioannes Papon lib. 10. de arrest. Gall. tit. 9. de respites & quinquennales. dicens in Senatu iudicatum fuisse quod hoc verum est, etiam si dictæ literæ nõdum fuerint interiuatæ, si modò citatio interuenit; & hoc propter reueretiam Principis. Sed hoc, inquit, nõ impedit quo minus processus procedat contra impetrantem similes literas, si modò solutio non vrgeatur: & notat etiam alia quædam similia, in tit. præc. des lettres d'estat. & latissimè de his scribit Vitalis de Cambanis in suo tractatu clausular. cap. incip. nihil nouari securitate pèdente, & c. seq. inc. nihil nouari dilatione pendente. qui cum omnia refecerit, tradat, & expendat, quæ huc pertinent, nolo illius verba transcribere.

18 Huc etiam trahere videntur nonnulli eos, qui nisi in quantum facere possunt, conueniuntur, quando quidem capi non possunt. Nam si filius qui se hereditati paternæ immiscuit, non est soluendo, mater pro dote in carcerem illum immittere non potest. Bal. ad l. liber. C. de capt. & postlim. reuers. Aret. ad l. maritum. ff. solut. matrim. Roder. d. loco, nu. 3. Sed ego, quæ de carcere dicuntur, ad simplex arrestum trahi

trahi posse, non puto: Nam & multi cōueniri possunt, qui in carcerē mitti nō possunt, d. auth. Hodie. tum verò an, & quantum facere possint, hic discuti potest, arrestumque iusta ex causa fiet, saltem vt debitum hic agnoscant. Quid enim si coram certo iudice recognitio fieri debeat? & quidem in simili, nisi apertè cōstet, debitorem nulla habere bona, creditores citati ad videndam cessionem, fieri, etiam lite pendente aliquando iure postulant executionem, vt testatur Anfrerius decis. Capel. Tholos. 28.

De rebus alienis non arrestandis vel sistendis, nullum est dubiū. Vnde bona vxoris, pro debito mariti arrestari non possunt. Rebuffus d. art. 6. gl. 3. num. 51. nisi in se debitum illud transtulisset, vt in tit. C. ne vxor pro marit. Ne fil. pro patr. Sed an bona præsūmātur esse mariti, etiam si vxor clauēs habeat, partim superius dixi, partim etiam consil. 54. libr. 1. explicat Bertrandus.

Indecorum quoque esse videtur, quod quis pro minimo debito arrestari posset: quia pro debito minimo aliquis suspectus dici non potest. Roma 2. sing. 96. incip. Dic mihi quod non potest. Bal. ad authē. Sed iam necesse. C. de donat. ant. nupt. & statutum de debito loquens, ad debitum minimum se non extendit, neq; ex eo cogitur debitor pro debito minimo cauere. Ripa ad c. 1. nu. 87. de iudic. Boerius cōf. 42. nume. 10. latissimè verò omnium Tiraq. in tractat. de iudic. in rebus exiguis ferendo.

H ij Quam;

De Iure Sistendi.

Quamuis enim Docto. qui hac de re verba faciunt, loquantur de captura, & carceratione, non de simplici arrestatione, quæ minus præiudicialis & ignominiosa est, Castrenf. ad l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudi. & plerisque in casibus arrestatio permiffa est, in quib. captura non est permiffa. Ioan. de Neufsa. confi. 32. num. 29. puto tamen in arrestatione quoque idem obtinere, vt scilicet iis casibus non concedatur, quibus ob vilitatem rei, actio nõ tribuitur; de qua re tractari solet ad §. gallinarũ. Instir. de rer. diuis. ad l. si oleum. ff. de dolo. Za-
fius libr. 2. sing. respon. cap. 26. In cuius rei cognitiõe arbitriũ eius, qui iurisdictioni præest, plurimum versabitur, iuxta ea quæ notat Hypolit. ad l. quæstionis. ff. de quæstion. & hanc decisionem, quod arrestare pro debito minimo non licet, apud Ripam respon. 13. nu. 31. sub tit. de leg. & long. consuet. Item apud Decium consil. 75. videre possumus.

21 Arrestari seu fisci similiter non poterit rerũ nostrarum immobilium possessor: sed coram iudice, vbi res sita est, competenti, iure conueniri debet. l. 2. C. vbi in rem act. Rebuff. como 1. art. 3. gl. 2. & art. 8. gl. 2. Qui verò res nostras mobiles habet, non est in eadem conditione; quia & hunc & eas detinere & sistere possumus; quamuis interdum quibusdam in locis, rerum immobilium possessores tanquam eandem defructuatores arrestari videamus: Regula autem est nõ nisi pro debito, personali actione obligatum debitorẽ, detineri pre-
hen-

hendi que posse. d. l. nemo. glo. ad d. §. tutores.
Bal. in margarita. in verb. Carceratus. q. 10. &
in verb. Finis. q. 43. Iason ad §. 1. num. 50. In-
stit. de act. Socyn. in trac. de citat. art. 20. q. 24.
Alexan. confi. 159. libr. 2.

Item arrestari non debent boues aratorij, e- 22
qui rusticorū, ligones, aratra, aut alia anima-
lia, vel instrumenta ad culturam necessaria, ar-
gum. l. executores. C. quæ res ignor. oblig. pos-
cum Authent. sequen. Bertachus in tractat. de
gabell. 2. part. 8. par. q. 5. idque non solum pro
debito priuato, imo ne pro tributis quidem,
& Regiis denariis, teste Rebuffo ad const. reg.
tomo 1. artic. 2. glo. 1. nume. 101. ne abductis
squallere contingat arua aratris. Et quamuis
leges ea de re loquentes, de pignoribus & exe-
cutionibus loquantur: paritas tamen rationis
efficit, vt & de arrestis, quæ executionis for-
mam continent, intelligantur, etiam si rustici
nihil aliud possiderēt, Petrus, & Alber. ad d. l.
executores. Rebuffus d. loco, nume. 105. licet
contrarium & malè, sentiant, Hipp. sibi con-
trarius ad rubr. ff. de fideiussor. q. 27. numero
202. Ripa in tracta. de peste. fol. 75. & seq. Go-
mes. ad §. Item Seruiana. Instit. de act. Petrus à
Duennas. reg. 275. nu. 2. Qui omnes tamen,
non tam quid ex iure fieri conueniat, quàm
quid vsu obseruatum est considerāt: qui vsus
vtiq; pessimus, & Reipublicæ quæ plurimum
ex agricultura pendet, perniciosus, etiam no-
stras ciuitates occupauit, contra text. in c. fin.
de treug. & pac. vbi text. ait, Rustici euntes &

H iij redeun-

De Jure Sistendi.

redeuntes, vel in agricultura existētes, & animalia quibus arant, & semina portāt ad agrū, congrua securitate latentur. Qua de re multa extant apud Mathæum de afflict. ad constiru. Neapol. incip. ab officialib. col. fin.

23 Quoniam verò hominem mortuum sepeli
ri debere, natura, humanitas, verecundia, & salubritas reipubl. docet, quod etsi facilis sit iactura sepulchri, tamen qui superstites sunt, tam barbari esse non debēt, nullam vt habeāt humanitatis rationem. Meritò cautum reperitur, ne mortui corpus debitoris, fisci seu arrestari possit, sub pœna amissionis debiti, & aliis Diuina constitutione comprehensis, l. cum sit. C. de sepulcr. viol. Boerius decis. 287. Ripa tracta. de peste. c. de præseruat. remed. nu. 101. Didac. Couuar. lib. 2. variar. resol. ca. 1. nu. 10. & cum non minus expediat Reipubli. mortuos humari, quàm viuos conseruari, vt ait Bald. ad l. si. C. de neg. gest. & latè Guil. Bened. ad c. Raynutius. ad verb. mortuo itaque. nu. 56. de testam. Cadauera sine obstaculo, in memoriã humanæ conditionis sunt sepeliēda. l. quidã in suo. ff. de condit. instit. Interdicta; est omnis appellatio, ne cadauer sepeliatur. l. si. ff. de appell. recip. c. ex parte 1. de sepult. Spec. ad tit. de appell. §. in quibus. etiam si contra defunctum, & pro debito extaret instrumentū garantigiatum, Fely. ad c. sicut Iudæi. vers. Item nota. de iudic. Petrus à Duennas reg. 397. ver. & quia interdicta est. Licet malè cōtra sentiat Ange. in auth. vt defuncti seu funera. §. 1. quæ rectè

rectè reprehendit Roderic. in 5. extensione l. postrem. ff. de re iud. fol. 570. docēs quod nullius instrumēti vigore, potest fieri executio in corpus mortui pro debito, aut illius sepultura impediri. per d. authē. defuncto. & in l. si. C. de sepul. viol. in verb. debitumq; exigendo sepulturā illius impediuit. Et d. l. si. generaliter loquens extēdit se ad oēm actū, factū pro debito cōsequēdo, cuiusmodi, pculdubio est arrestatio: & istud in specie videtur decidere Pan. in c. ex parte. nu. 3. de sepul. reprobata cōsuetudine Anglorū cōtraria, de qua habet in c. qua frōte. de appel. Nā si affines, fideiussores, & heredes defuncti, intra nouē dies à tēpore mortis debitoris, pro debito molestari nō possunt. d. l. cum sit. certè nec corpus mortui detineri potest; quia aliās, quod vna via denegaretur, alia cōcederetur, scilicet detinēdo corpus defuncti, propter debitum defuncti, q, ab heredibus, vel fideiussoribus eiusdem soluendum esset: Qua de re & Carol. V. Imp. cauisse memini, & inter leges Hispanicas extat similis lex, videlicet 13. tit. de las des bouras, partita. 7. & idē sequit̄ gl. in c. 1. in tit. de simo. ad verb. sepultura. in prouinciali Anglię, siue Guil. Lyn deuode his verb. Sed q̄ro nunquid pp debitū defuncti possit, seu debeat differri sepultura? Dicit Tancredus q, sic in Anglia, & sic hoc olim erat statutū. ext. de app. c. qua frōte. Sed vt dicit Io. Andre. hoc tanq̄ iniquitatē cōtinens, fuit sublatū de tex. mors namq; omnia soluit. auth. de nup. §. deinceps. Nā licet i vita possit

De Jure Sistendi.

debitor pro debito carcerari quandoque, vt extra de solut. c. Odradus. cadauer tamen à tali vinculo est solutum, per rationem prædictã, vt notat. extra de sepult. ca. ex parte. 1. ad fin. per Petr. de Anchora. Hactenus ille. Et ad hoc facit gl. in d. c. qua fronte. ad verbum decedat. quod non est indulgendum malitiæ creditoris, qui ex tali actu à corpore solutionem consequi nõ potest. Quid igitur dicemus de multis Pastoribus rusticanis, qui cadauer in quolibet pago, per quẽ à loco mortis, ad sepelitionis locum defertur, pro iure quod prætendunt, curant arrestari? multoque his audaciores sunt custodes, & qui vix inter atrianos seu focarios numerari possent. Certum est, quod locus destinatus tantum inspicitur, non is ad quẽ casualiter peruenitur. l. quæsitum. §. si. ff. de leg. 3. Ideoque is qui natus est in aliqua ciuitate, per quam mater transibat casu, ciuis illius ciuitatis dici non potest l. 1. C. de capt. Doct. ad l. huiusmodi. §. legatum. ff. de leg. 1. & gabella (vt nostri loquuntur) de his solui non debet, quæ casu fortuito ad eum locum, vbi soluitur, perueniunt. l. interdum. §. si propter. ff. de pub. & vectig. Felyn. ad c. Rodolphus. col. 8. de rescr. Socyn. nepos consi. 49. lib. 1. & consi. 1. libr. 2. Guid. ling. 11043. Bald. consi. 51. lib. 2. & consi. 61. lib. 1. Alex. consi. 66. lib. 4. Boerius decis. 13. num. 51. Ripa in tracta. de peste. in 8. priuile. Bart. in tract. repræs. 7. 4. princ. versic. ad decimum. Ratioque funeralium quæ solum domicilium, laboresque Pastorum propiorum, & ad-

& administrationem sacramentorum respicit, de quo Doc. ad c. 1. & alia de sepult. hic cessat. nullusq; nostrum ignorat, cadauera per aerem deferri non posse, ad locum sepelitionis, facileque hoc pacto libera sepulturae electio, quae nulla ratione constringi potest. c. de vxore. de sepult. impediretur ob nimios sumptus, quos hereditas defuncti ferre non posset. Existimo vero, hunc errorem & abusum ex pietate ortum esse: sicut semper humanarum rerum haec vicissitudo fuit à condito mundo, quod optima quaeque per abusum corrumpentur paulatim ad prauitatem: Videntur enim olim homines religione atq; pietate ducti, in singulis ecclesiis pagorum, per quos cadauera deferrebantur ad locum sepelitionis, mortuos deposuisse, donec Pastores illic cum clero, preces suas ad Dominum effudissent pro defunctis. Sed cum haec pia consuetudo, tantum fuerit voluntaria, ad necessitatem vel ius trahi non potuit, eaque quae sunt merae facultatis non praescribuntur.

Haec tamen limitantur & restringuntur vno casu, quem ponit Robertus Maranta in tract. de ordine iudiciario, parte 4. distinc. 11. nu. 33. versi. Vigesimo quinto potest. his verb. Potest Iudex ecclesiasticus sequestrare corpus mortuum alicuius vsurarij, & facere quod non sepeliatur, donec illius heres caueat de vsuris restituendis, ita tenet Ang. in auth. vt defunc. seu funera. in prin. Et quamuis sicut nonnulli huius temporis Doctores etiam celebres & in-

H v ter pri-

De Iure Sistendi.

ter primos, qui (vt ex illorum familiari colloquio deprehendi) existimant consuetudinem patriæ eiusmodi esse, vt etiam cadauera debitorum arrestari possint ne sepeliantur, eandemq; difficile conuelli posse; Dubito tamen, vtrum consuetudo eiusmodi sit vel non sit, quod ex facto non ex iure prodit, & etiam si probata foret, defendi & sustineri eam posse, nullo modo arbitror ex causis præmissis.

- 24 Postremò autem, debitorem sisti non posse existimant nostri, qui tempore contractus non fuit soluendo. Ideoque vt ad l. qui arbitro. ff. qui satisfd. cog. ait Bart. malè faciūt aduocari, qui debitorem tanquam suspectum de fuga detineri consulunt, nulla iudici prius fide facta de eo quod debitor ille, tēpore contractus erat soluendo, posteaque primum in peius mutauerit conditionem. Qua Bartoli sententia Angelus gloriatur se mille capturas irritas fecisse. in §. superest. Instit. de act. quod ibi nu. 84. retulit Iason, quasi scilicet sibi imputare debeat, quod cū tali cōtraxit, cuius cōditionē scire debuisset. l. qui cū alio. ff. de reg. iur. Bald. ad l. si is à quo. §. si semel. ff. vt in pos. leg. l. creditores. ff. de priuil. cre. Sic & idē Bar. ad l. fin. C. de spons. ait, qđ si ex statuto, à debitore suspecto cautio exigi possit, intelligi, de eo debitore, aduersus quem, post tēpus cōtractus suspitio illa primū haberi cepit: quia non pōt de paupertate conqueri, qui pauperē, vt diuitē, accepit, d. l. si ab arbitro. §. qui ex causa

causa. l. qui bona. §. de illo. ff. de damn. infect.
Ideoq; cautū esse oportere aduocatū admo-
ner Ang. & Ang. ad l. si pro ea. C. mā. secutus
Bal. vt causam suspicionis post contractū debi-
tū euenisse alleget. Sed hæc ego ita intelligo,
nisi creditor tēpore contractus, cōditionē de-
bitoris probabiliter ignorasse potuisset, vt po-
te si cāpsor (vt aiūt) erat, publicè idoneus repu-
tatus, sed latenter & occultè inops. Ang. ad d.
l. si creditores. pl. liberto. §. largius. ff. de ann.
leg. l. creditor. C. de pig. act. Alex. ad l. 2. ff. sol.
matr. quo modo d. l. qui cum alio, accipi & in-
telligi solet, teste Hiero. Cag. ibi, nu. 15. quia
qñ ignorātia est probabilis, & iusta, excusatur
cōtrahēs etiā si aliter nō inuestigauit veritatē.
Alex. cōf. 60. l. b. 5. Castr. conf. 34. sic etiā si p-
bari posset, q. debitor dolo creditorē ad cōtra-
hendū tanq̄ cū diuite, induxisset: dolosus ille
debitor, amitteret priuilegiū allegādi se diui-
tē tūc nō fuisse, cū contraheret. Cast. ad l. etiā.
ff. sol. matr. Alex. ad d. l. 2. Ias. ad d. l. si ab arbi-
tro. & Roder. vtrāq; hāc limitationē sequēs,
loco mox citato, nu. 38. cum seq. asserēs præ-
terea, præsumi in dubio creditorē debitoris cō-
ditionē ignorasse, & contrariū probari oport-
tere, teste Bal. ad l. si. C. de spōl. & ad l. si legib.
C. de epis. audient. Quod si tēpore contractus
incept dilapidare bona sua, nō tñ tantū, quin
adhuc satis diues esset, ad debitū dissoluendū,
etiā si postea amplius deficere, minūq; sol-
uendo fieri incipiat, detineri potest. Bal. ad d.
l. si pro ea. in prin. & Ias. ad d. §. superest. n. 87.

Quo

De Iure Sistendi.
Quo in loco arrestatio fieri, vel non fieri possit. Cap. 6.

ARGUMENTA.

- Debitor an in loco sacro arrestari possit. nume. 1.
Debitor an in monasteriis hospitibus, domibus Canonorum intra ambitum ecclesie existentibus, & in Palatio Episcopi arrestari possit. num. 2.
Debitor in sua vel aliena domo existens, an recte arrestetur, & qua sit ratio. nu. 3. & 8.
An in molendino, apotheca, taberna, seu nau. nume. 4. & 5.
Existens in porticu, ostio, vel schalis, extra domum, an possit arrestari. nu. 6.
Debitor an in portu eius ciuitatis in qua arrestari non posset, eadem immunitate gaudeat. nu. 7.
Ad publicum officium assumendus an tam ex sua quam ex aliena domo extrahi queat. nu. 9.
Scholaris vel alius debitor, utrum in scholis publicis alicuius Academia, rite arrestetur. nu. 10.

NVNC verò videndum est quo in loco arrestatio eiusmodi fieri possit. Sanè in primis debitor quantumcunque suspectus de fuga, capi in templo non potest. Oldrad. consil. 54. Panor. ad cap. inter alia, de immunitate eccles. Hyppol. ad l. vnic. num. 111. C. de rapt. virg. Anfrer. decis. cap. Thol. 422. Boerius decis. 215. num. 6. Ripa ad c. 1. num. 88. de iudic. Didac. Couuar. lib. 2. variar. solut. c. 20. nume. 14. Rodericus ad l. 2. tit. de los gouernos. lib. 3. fori. q. 4. num. 1. à qua opinione, sine ratione recedit Iason ad l. vinum. num. 3. ff. si cert. pet.

pet. confutanturque eius argumenta rectè à
Comesio, ad §. superest. Instit. de act. Ideoque
nec arrestari illic debitorem posse arbitror:
quia hæc immunitas à Deo Opt. Max. data &
inuenta est; quæ nullis Principum cōstitutio-
nibus, nullis ciuitatum statutis, nullis legisla-
tionibus conuelli, aut eleuari potest. c. ecclesia
S. Mariæ. de constit. Anfrer. d. decis. 422. Ioan.
de turre cremata. ad c. sacrilegium 17. q. 4. In-
iuria quippe fit Deo, & sanctis, quando in ec-
clesia Dei & sanctorum quid huiusmodi per-
petratur. c. frater. ca. miror. ibidem. Nam quã-
uis iuxta communem sententiam interpretū
iuris, verbalis citatio, in tēplo fieri possit, Bar.
ad l. pleriq;. Alex. & alij ad l. 2. ff. de in ius voc.
idem etiam Bar. ad l. præsentis. C. de his qui ad
ecclē. confu. In reali tamen citatione, ac de-
fensione, cuiusmodi est arrestatio, hoc minimè
permittitur. Panor. ad d. c. inter alia. Robert.
Maranta in tract. de ord. iudiciar. part. 6. c. in-
cip. Proposui. nu. 129. etiam si ecclesia illa
nondum esset consecrata. cap. ecclesiæ. de im-
munit. ecclē. Porcius ad §. sacræ. Inst. de rer. di-
uif. Rebuffus ad ord. reg. tom. 2. tit. de immu-
nit. ecclē. art. 1. glo. 1. nu. 10. Quod verò pra-
cticus Papiensis in sua praxi, in foro inquisit.
glo. 1. vers. ex his. hanc immunitatem multū
denigret, cum suo more faciat, cōsiderandum
non est, quia nullo bono iure nititur: Imo
quod amplius est, existimant plerique ex eo
hanc immunitatem etiam extendi, vt si non
ex proposito, sed velocitate fugæ eo peruene-
rit de-

rit de-

De Jure Siftendi.

rit debitor, ab insequentibus militibus detineri non possit. Bald. ad d. l. plerique nulla que esse potest principij & loci ex quo fugit ratio, quando principij & finis, hoc est, loci ad quem fugit, diuersa causa existit. Alex. ad d. l. plerique. Baldus ad l. si quis non dicam rapere. C. de episc. & cler. col. 5. Sed quoniam plerique putant debitorem immunitate ecclesie non gaudere; vide quod tertio ab sequenti capite, resolutiue sum dicturus. Pro quibus facit, illud quod notat D. Præses Nicolai Euerardi in loco à seruo ad monachum, his verbis. Imo plus voluit singulariter Albericus in d. rubric. C. de iis qui ad ecclesi. confu. quod in locis, in quibus potest quis pro debito capi vel arrestari ex statuto vel consuetudine, debitores confugientes ad ecclesiam, etiam si sint liberi homines, ex quo sunt conditionati vt serui, non debent gaudere immunitate ecclesie sed possunt inde extrahi, quod tene menti. Hactenus ille. Et in simili notat Rodericus Zuarrez in d. declaration. l. 2. for. ll. libro 3. titulo de los gouernos. capi. incipi. Quinto quaritur; vbi dicit multos tenere, quod si statutum habet quod debitor possit compelli ad seruiendum pro debito, tunc ecclesie immunitas ei non prodest: quia non videtur concessa esse immunitas, cum præiudicio istius, qui est quasi dominus. argum. eius quod de seruo dicitur in d. capi. inter alia. & quia iustum est ne alter priuetur iure suo, quod competit sibi contra illius personam. Sed dicit tamen quod

quod hoc dictum non vidit obtentum in practica, sed bene contrarium illius.

Eadem est ratio monasteriorum. Alexand. 2
confi. 145. incip. Viso themate. lib. 7. eodemq;
iure gaudent hospitalia, Archidi. ad cap. diffi-
niunt 14. q. 4. Bal. ad l. si quis ad declinandam.
16. col. C. de epif. & cler. Roderic. d. loco, c. in-
cipien. Quintò quæritur. & si Barbatio cre-
dimus. consil. 33. col. 2. libro 4. etiam domus
canonicorum intra ambitum ecclesiæ existē-
tes, immunes sunt. & idem Didacus d. libro 2.
& d. cap. 20. num. 5. putat similiter palatium
Episcopi hanc habere immunitatem. c. consti-
tuimus. 17. q. 4. & hoc in praxi receptum esse
ait. Quatò minus sisti posset debitor qui cor-
pori sacerdotis, per plateam sacrosanctum
corpus Domini nostri Iesu Christi, deferentis
adhæret, à quo ne ob nefandum quidem cri-
men abstrahi posset. Arch. d. loco. Card. ad cle.
1. §. Institutione. de reliq. & vener. sanct. Ol-
drad. confi. 54. Nam si Adonias filius Davidis
timens Salomonem regem, fugiensque in ta-
bernaculum Domini, & tenēs cornu tantum
altaris fuit immunis, vt est 3. Reg. c. 1. & si ve-
teres, eos qui ad Imperatorū statuas confuge-
runt, immunitate donauerunt, vt tit. C. de his
qui ad stat. confug. quantò magis immunitas
concedenda est illi, qui ad Pastore, deferentem
tam preciosum thesaurum, cibum angelorū,
Dominum cæli & terræ, Iudicem & vindicem
omnium, liberatoremq; nostrum cōfugit, cū
certè nō sit minus tribuendū Pastori, in cuius
manu

De Jure Siftendi.

manu esse dignatur Dominus, quàm secula-
rium, & subinde etiam impiorum Principum
statuis, aut eiusmodi altari, in quo olim Deus
colebatur, & ad quod Adonias confugiens sal-
uatus fuit. Id quod catholicis scribo, non iis
qui primam fidem irritam fecerunt, ab eccle-
sia catholica defecerunt, & hanc deferendi ad
ægrotos sacrosancti corporis consuetudinem
rident, à sanctissimis patribus, & vbiq; ab
antiquis temporibus testatam. Et quamvis
Didacus d. c. 20. lib. 2. variar. resol. nume. 6 de
hac decis. dubitet, ideo quã immunitas istius-
modi, nullibi Eucharistiæ extra ipsas ecclesias
data reperitur, ratio tamẽ quæ prædictos Do-
ctores permouit, videtur mihi esse verissima,
& efficacissima, quam etiam sequuntur, &
amplectuntur Ludou. Gomefius ad §. pana-
les. num. 50. Instit. de act. Roman. sing. 335.
Cotta in dict. rationes idoneitatis. Abb. inc.
sanè. de celeb. miss.

- 3 Parem ferè immunitatem habet domus
cuiusque; nam vt in domo propria aut alie-
na, contradicente domino capi debitor non
potest. l. nemo ex domo. ff. de reg. iur. & si ca-
ptus fuerit, statim relaxari debet. Roman. &
Iason ad d. l. plerique. ita & vsus & identitas
rationis probat, sicut & arrastari eum ibi non
posse. Lex enim illa, quæ immunitatem ad-
ibus concedit, & domum tutissimum cuius-
que refugiũ appellauit, quia fauorabilis est,
facilè ampliari & extendi potest. Romanus
d. loco. Ideoque & in minimo vilissimoque
tugu-

tuguriolo, & in stabulo iuncto domui, & in horto ad quem ex domo aditus est, & in molendino, quantumuis debitum magnum sit, locum habet. *Bal. ad authen. ei qui. C. de bon. auth. iudic. possid. & ad l. 1. §. 1. ff. nauit. caup. stab. l. hoc iure. §. stabula. ff. quib. modis pign. tac. contrah. l. fi. & ibi Bal. ff. de seru. vrb. prad. & Iason latè ad d. l. pleriq; Ripa ad l. quominus. nu. 2 §. ff. de flum. vbi ita dicit. Et hac ratione infertur quod molèdinum dicitur prædium rusticum, & nō vrbatum, quia in reditu est. d. l. vrbana. & firmat Bald. in d. l. certi iuris. & probatur in l. cum de lanionis. §. inde consultis. ff. de fund. instr. Quod credo verum, nisi quantum ad molendinarium ibi habitantem; & ideo ipse non poterit capi pro ciuili debito, in molendino; quia quantum ad eum, molendinum dicitur etiam inuèrum ad habitandum. hactenus ille. Maior posset esse difficultas de apothecis aut tabernis, & hoc latè discutit Castrens. cons. 221. inci. Viso puncto. lib. 1. vbi dicit, quod si statutum sit quod quis non potest capi in aliqua domo, non habet locum in illis qui capiuntur in apothecis, vel tabernis; quia appellatione domus, continentur solum illa, quæ sunt apta, & deputata ad habitandum principaliter vel secundariò, nō autem illa, quæ deputata sunt ad alium vsum: vt taberna, apotheca, seu meritoriū, aut stationes, vel theatrum ac balneum. l. lex cornelia. §. domum. circa fin. ff. de iniur. Vnde de iure cōmuni, licet de domo propria quis in-*

I uitus

De Iure Sistendi.

uitus pro debito extrahi non possit. d. l. plerique: tamen de theatro vel balneo proprio vel conducto, etiam si non præstet aditum, nec in cōspectu appareat, potest re ipsa citari vel extrahi. gl. & Bart. in l. sed etiam. ff. de in ius voc. Eodemque modo de statione, apotheca seu taberna, maximè si ad ipsos pateret accessus, siue aliqua fractura. l. satis. d. tit. quia talia non ad refugium, siue ad tutelam sunt inuēta, vel deputata, sed ad quæstum faciendum. Et licet similitudinem habeant cum domo in hoc, quia constant plerumque ex fundamento tecto & parietibus, non tamen possunt dici domus: & statutum aut consuetudo non debet extendi ad ea, quæ nō sunt domus, liceat participet cū domo, participatione illa, qua quælibet species participat cū suo genere. Sed postea limitando prædicta, hoc pacto idem Castrensis loquitur, Prædicta puto clarè procedere, si dicta taberna penitus esset separata ab habitatione domus, ita quod supra eam nō erat habitatio, sicut videmus in multis tabernis malè regulatis. l. eo iure. §. stabula. ff. in quibus causis pig. vel hypoth. tac. cōtrah. Si verò dicta taberna erat subtus habitationem, tunc aut ad habitationem non erat accessus per tabernā, sed aliunde ex publico, & tunc idem, quia censetur separata; quod patet, quia vnus potest possidere partē superiorem & alius inferiorem. l. si duo. §. item videamus. ff. vti possidet. Si autem ad habitationem nō erat accessus nisi per tabernam, tunc reputatur pars inferior,

ferior, & superior vna & eadem, vt ibi not. & l. arbor. §. de vestibulo. ff. commun. diuid. & sic maius videtur dubium, tamen ego idē puto, quia tunc pars inferior trahetur potius ad superiorem, quàm econtrà, cum superior non possit possideri per alium, quàm per eum qui possidet inferiore, nisi in casu qui habetur in d. §. planè. & sic quando pars inferior est deputata ad tabernam, pro taberna habebitur, licet pars superior sit deputata ad habitandum: quæ non nihil ad se inferiorem, quæ est capacior, potissimum si ad perpetuam tabernam, &c. Hæc ille.

Quinimò etiam ad naues, quæ prædio urbano æquiparantur, teste Bald. ad l. certi iuris. col. 2. C. locat. argum. l. 1. §. si quis de nauì. ff. de vi & vi arm. hoc omnes trahunt, ad d. l. plerique. Alberic. ad l. penult. §. si. per illum text. ff. de his qui deie. vel effu. quamuis absque iusta ratione, vt mihi quidem videtur, solus dissentiat Romanus ad l. 1. §. domini. ff. ad S. C. Sylla. quem imperiti iudices sæpe sequuntur. Quod tamen ita intelligendum existimo, nisi debitor tanquam viator in nauì, exiltat: quia vt vsus & experientia quotidiana docet, quando quis est in hospitio publico tanquam viator, nisi priuilegium aliquod singulare ciuitatis repugnet, ibi capi, & multò magis arrestari potest, præterquam si ad annum, longumque aliquod tempus habitandi quodam modo causa, cubiculum ibi conduxisset. l. 1. §. habitare. l. penult. §. in factum. ff. naut. caup. stabul. Ias.

d. loco, que casu non vt aduena arrestari, sed tanquam is qui quodammodo domicilium ibi habet, ordinario iudicio, quando nullus fugæ merus accedit, conueniri debet. Nihilominus de arrestatiōe eorum qui in naui sunt, vide ea quæ inferius proximo capite subiiciā.

6 Eum quoque qui in porticu domus hæret, non esse immunem crediderunt nostri; non quidem indistinctè, quod tamè ex verbis Bar. Bal. & Angel. ad d. l. plerique videri possent: sed ita demum si porticus ædibus non adhæreat, Zasius ad l. cætera. §. hoc senatus. & ibi Iason nu. 6. in verb. Quia est separata. ff. de leg. j. Castrenf. ad l. quod conclaue. ff. de damn. infect. quemadmodum & de apotheca, & de aliis dici solet: quia connexorum eadem est ratio, separatorū verò diuersa. c. super eo. de parœciis. Sic & quādo debitor est in ostio extra clausuram domus prehendi potest teste Bart. ad l. 1. §. si ab hostib. ff. de cloac. quia quod fit in ostio intra clausuram domus, hoc dicitur fieri in domo, non quod extra fit. Idem Bart. ad l. 1. §. de inspiciendo. ff. de ventr. inspici. glo. in l. fina. §. final. ff. de seruitu. vrba. præd. & probat Ange. in d. l. plerique. cum seq. in fi. his verbis. Quid autem erit si in limine ostij stat? dicas idem, si sit extra clausurā, casus est melior qui sit de iure. Instit. quib. mod. patr. pot. sol. §. si ab hostibus. Et hoc sequitur Signorolus de Homodeis consil. 16. inci. Statuto ciuitatis Papiæ, dum ita loquitur. Et quæritur an repertus in limine portæ domus, possit capi,
nec ne?

nec ne? & primò videtur quod non. per l. cætera. & quod ibi notat. per Doctor. ff. de leg. 1. In oppositum videtur, quod iste non prohibetur capi, vigore supradictæ legis municipalis. Nam propriè in domo dicitur esse, quod cõprehenditur intra parietes domus; quæadmodum in ciuitate id quod comprehenditur intra parietes ciuitatis. casus est in l. cum ancillis. in fi. C. de incest. nup. & pro hoc optimè facit l. olimpio. §. 1. ff. de seru. vrb. præd. & ibi adducit adhuc alia argumenta, quæ vide. Et memini anno 1570. mense Augusto, Louanij fuisse quæstionem de eo, in quæ satellites volebant manum iniicere, & qui fugiens versus domum, cecidit ante vestibulum ostij, & māsferat iacēs inter domum & canalem, qui erat ante domum in platea publica, & sub tectoriolo, quod solet ante ædes mercatorum propèdere: existimabat. n. ille qui illic à satellitibus detinebatur, & inde ad carcerem deducebatur, se perinde atque si in domo fuisset, ibi tutū fuisse, maximè quod parietes & muros domus, capite suo attingebat. Sed errabat & contra eum, iuxta prædictas decisiones iudicatum fuit. Contra quod tamen facit doctrina Bal. ad rubr. ff. solut. matri. versic. Et ideo si statutum. vbi dicit quod is qui est in ostio, partim est in domo, partim extra domum, vt no. de pœnit. dist. 2. c. dum sanctam. & quod sufficit tangere partem. vt l. vulgaris. ff. de furt. & facit. ff. de cloa. l. 1. §. cloacæ appellatione. Nā si hoc est verum, quod sufficit tãgere partem,

I iij ergo

De Jure Sistendi.

ergo sufficiebat in prædicto casu tãgere capite ostium, vel murum, siue parietem. Sed ad hæc responderi potest, quod d. l. vulgaris, non obstat, quia in ea hoc tantum dicitur, quod is qui ex aceruo frumenti accipit vnum modium frumenti, etiam si reliquum totum non accipit, fur est: quia sufficit partem frumenti accepisse. & not. ibi Doct. quod tota res tãgitur, quando pars eius tangitur. ca. vulgaris. & ibi Ioan. de tur. cre. de pœn. dist. j. Sed priuilegium quod conceditur debitori, & de quo hic agimus, nõ loquitur de debitore qui attingit domum, aut ostium domus, sed de eo qui est in domo. Illud autẽ quod est extra ostium, aut clausuram domus, non est in domo. & ideo idem Bal. in l. ceteri. §. itẽ hoc prohibetur. ff. de leg. 1. dicit enim non posse extrahi, qui est in ostio domus; sed non facit mẽtionem illius, qui est extra ostium domus, licet pede vel capite suo attingat illud. Quo modo accipiendum erit (ni fallor) quod Bal. ad d. rubric. ff. solu. matr. voluit, videlicet eum qui aliquẽ, in ostio domus existẽtem inuadit, perinde teneri, atque si in domo ipsa eum inuasisset. Eandem putat esse rationẽ eius qui in schalis parieti domus incumbentibus, seu appositis, extra domum est: quia & is extra domum esse videtur. Bald. ad l. si fistulam. §. scalis. ff. de seru. vrb. prædio. à quibus tamen in explicatione d. l. plerique Romanus dissentire videtur: Sed Baldi sententia, morib. nostris magis videtur esse probata. Huc quoque pertinet illud, quod consi.

21. incip. Visis scripturis. ver. Non obstat etiã,
not. D. Præses Nicolaus Euerardi, quod si ci-
uitas habet priuilegium, sicut habet ciuitas
Middelburgensis, quod mercatores forenses,
illic declinantes cum suis nauib. bonis, & re-
bus, plena gaudere debeant immunitate, ita
quod conueniri & molestari non poterunt,
pro contractibus prius alibi celebratis; non
possunt arrestari in portu dictæ ciuitatis, ex-
tra eam, sicut est Armudæ, quia cum talis por-
tus, sit de districtu & territorio ciuitatis, idem
iuris est statuendum de eo sicut est, de ipso op-
pido: iuxta notat. per glos. Ioan. Andr. & Doc.
in c. vbi periculū. §. porro. de elect. libr. 6. & ad
l. Cæsar. ff. de vectig. & publ. vbi est casus, quia
portus insulæ, sunt pars insulæ, vt ibi, & in l.
insulæ. ff. de iudiciis. maximè quando merca-
tores ad ciuitatem illam cum nauibus & re-
bus suis, declinare non possunt, nisi per talem
portum.

Porro autem quod de immunitate ædium 8
diximus in debito fiscali locum non habet.
Bald. in lectura antiq. & Iason nu. 28. d. l. ple-
rique. Nam cum fortunas omnes nostras, cor-
pus etiam & vitam Reipu. cui nati sumus, de-
beamus, bono autem publico pecunia fisci sit,
quæ vna, belli, pacis, ocij, negocij, rerum deni-
que quocūque tempore gerendarum neruus
est, non iniquum videri debet, si debitor ad-
uersus fiscum non iuuetur. Non est absimile,
quod potest quis capi, & ex propria vel aliena 9
domo trahi ad officium publicum assumen-
dum,

I iiij dum,

De Jure Sistendi.

dum, ad quod officium deputatus vel assumptus fuit. l. ex omnibus. C. de decurio. libr. 10. Ideoque d. loc. Romanus consultum esse existimat creditoribus, ut debitorem ad officium publicum assumi procurent, & sic egredientem conueniant. Renunciari quoque posse huic priuilegio, verius est, teste Ias. ad d. l. plerique. num. 29. quod (ut ipse ait) fecisse videtur is, qui omni iuris auxilio renunciauit, quomodo quotidie ex usu receptum videmus, rusticos omni immunitatis auxilio renunciare; Versantur quoque nonnulli in ea opinione, & precipue quidem iam d. locis Bald. & Iason, ut existiment debitorem omnino fugituum dictis locis detineri posse.

10 Postremo quemadmodum Rebuffus de priuileg. scho. c. 102. ait in scholis publicis alicuius Academiae, capi aliquem non posse, ut schadalum & tumultus videntur; Ita eadem ratione dici potest, quod in scholis publicis, debitor arrestari non potest, quia scholae in quibus Doctores profitentur, sunt veluti domus propriae studiosorum.

Debitor an eo loco arrestari possit, ad quem a creditore, transigendi causa vocatus est. Cap. 7.

ARGUMENTA.

*Compromisso pendente nihil est innouandum. nu. 1.
Colloquio de transigendo vel componendo durante
nihil creditor aduersus debitorem attentare debet.*

nu. 2.

Saluus

Saluus conductus etiam tacitè dari potest. nu. 3.

Partes dum sunt in tractatu pacis, omnis ratio procedendi cessat. nu. 4.

EXISTIMO etiam debitorem eo loco arrestari non posse, ad quem à creditore vocatus est, vt super causa debiti petiti & prætenfi tráfigat, vel amicabiliter componat, aut de transigendo, siue componenno loquatur cum eodem, etiam si non transigat, neque cõponat; quia sicut Compromisso pendente altera pars, contra alteram partem nihil attentare debet, clem. quamdiu. de appel. & regulariter in omni causa Compromisso pendente, nihil est innouandum. Barb. consil. 18. incip. Clementissimum. col. 5. vol. 3. Rebuff. ad ord. reg. tomo 3. tit. de appel. art. 16. gl. 1. num. 25. etiam si compromissum illud postea corruat, aut ad effectum non perueniat, iuxta nota. in d. clem. quamdiu. Ita etiam non debet creditor aliquid attentare, contra debitorem, pendente eiusmodi colloquio, ad componendum & transigendum destinato: Sicuti & cum duces exercituum, simul de pace componenda agunt, etiam si expressè hinc inde Saluus conductus aut securitas non præsterur, intelligitur tamen hoc tacitè esse actum, quia alioqui non venissent. Nam & tacitè Saluum conductum dari posse. notat Salycet. ad l. nullus. C. de iudic. Alex. consil. 1. lib. 2. & consil. 8. libr. 6. Hyppol. sing. 77. & alij quos citat Petr. Pre-nius in tract. de securit. promiss. quæst. 6. in fi. versicu. incip. Minimè autem. Alioqui enim

I v contin-

De Iure Sistendi.

contingeret debitorem miserè decipi, sub hac confidentia, qui alioqui non venisset, quod esse non debet; Et in simili in quotidiana praxi, vsu receptum esse videmus, quod quando partes sunt in tractatu pacis, omnis ratio procedendi & processus litis cessat.

De priuilegio Bullæ aureæ. Cap. 8.

ARGUMENTA.

Brabantus an Brabantum arrestare possit, & ubi, numero

Statutum absolutè prohibens comprehendit subditum in alieno existentem territorio. nu. 1.

*Statuendi potestas inter subditos, territorio non ar-
statutur. nu. 2.*

Excommunicatio ligat subditum in omni loco. nu. 3.

Interdictio bonorum facta prodigo, contractum eius irritat quocunque loco factum. nu. 4.

Bona mobilia sequuntur personam. nu. 5.

Debitor fugitiuus non inuatur ullo priuilegio. nu. 6.

INCOLIS Ducatus Brabatiæ speciali iure à Carolo Quarto Imperatore aliisque Principibus indultum est, vnum Brabantum, non posse alterum Brabantum extra Brabantiam arrestare.

Quæro igitur an Brabantus Brabantum arrestare possit in Hispania, Italia, Anglia, Gallia, & aliis prouinciis aut regnis, quæ nõ sub-
sunt Imperatori & Principibus qui priuilegiũ illud concesserunt? Et paucis videtur dicendum quod non: quia sicut statutum prohibitorium absolutè loquens, comprehendit sub-
ditum

ditum existentem in alieno territorio, vt not. in cap. vt animarum. de constit. lib. 6. Ancho. in c. canonum. extra eo. tit. Bart. in l. cunctos populos. in 6. quæst. C. de summa trinit. Ita etiam & hoc priuilegium, quod vim statuti habet.

Secundò, quia potestas statuendi, inter subditos, territorio non arctatur. l. si. ff. de decret. ab ord. fac. l. si quis. C. de episc. & cler. c. tua. de cleric. non resid. Vnde si statutum vetet vxorem donare viro, vxor etiam extra territoriũ existens donare non potest. Salice. in d. l. cunctos. Hipol. ad l. fin. nu. 142. ff. de iurisd. omn. iudic. ergo etiam subditi extra territorium existētes, debent & statuta Principis sui, & priuilegia per eum concessa, nec planè voluntaria, sed fauore debitorum indulta, & obseruari mandata, diligenter obseruare.

Tertiò, quia si lex Principis suos subditos liget ybicunque sint, & quocunque eant. l. 2. C. de commer. & l. 2. C. de vectig. ca. fi. de constitut. ergo etiam & priuilegium illius, quod voluit habere vim legis & statuti.

Quartò, quia si sententia vinculo excommunicationis ligat subditum quocunque loco sit, quæ tamen fertur in inuitum. l. ex ea. ff. de postul. c. quisque. 4. q. 5. multò fortius sanè ligat priuilegium communi consensu populi & subditorum impetratum, & in quod omnes semel consenserunt. l. qui minor. ff. ad municipal. l. de quibus. ff. de legib.

Quintò, quia in simili videmus quod interditi

terdi-

De Iure Sistendi.

terdictio bonorū facta prodigo ligat eum in quocunque loco & territorio contrahat. l. re- legatorum. §. interdicere. ff. de interd. & relig. ergo etiam & hoc priuilegium prohibituum ligat ciuem vbicunque existētem. Et his ipsis rationibus Ludou. Roman. consil. 39. incipi. In proposita quaestione, tenet statutum prohibitorium de restando aut ligando, ligare subditum testantem extra territorium. Idem censeo dicendum esse de rebus Brabantini, à Brabantino in alia prouincia existentibus, arrestandis, id quod dicta bulla etiam exprimit. Quia quando statutum aut lex, non respicit principaliter res, sed personas, vt hic, cum dicitur, quod Brabantinus non potest Brabantinum, aut res eius alibi arrestare, verba directè proferuntur & diriguntur, in personam Brabantini arrestantis, & tunc extenditur ad bona alibi sita. l. propter lites. §. licet. ff. de excusat. l. 2. C. eod. titu. Romanus d. loco. & per multas alias rationes & leges, per eum ibi allegatas, & per Ioan. Crotum consil. 5. circa fi.

6 De quo tantò minus dubitandum esse puto, ideo quòd hic loquimur de bonis mobilibus debitoris, quæ sola arrestari possunt; ea enim personam sequuntur, & eandem cōditionem cum ea sortiuntur; Vnde sicut persona arrestari non potest, ita nec bona mobilia eiusdem. Et videmus in simili, quod quando bona alicuius cōfiscantur, à Iudice vnus territorij, bona immobilia alibi sita, ad illum Iudicem non pertinent, bona tamen immobilia sunt illius, Bald.

Bald. in l. mercatores. C. de commerc. Alexan.
consilio 92. lib. 4.

Excipio tamen hic debitorem fugitivum; 7
etenim existimo quod nō obstante dicta bul-
la aurea, Brabantus potest Brabantum, & res
eiusdem, siue in locis subiectis Imperio, siue
in aliis locis, arrestare aut sistere, & detinere, si
est fugitivus aut de fuga suspectus: quia cō-
tra debitorem fugitivum, cessant priuilegia.
Potest enim aduersus communes regulas ab
ipso creditore comprehendere. l. ait prætor. §. si
debitorem. ff. quæ in frau. cred. potest capi die
feriato, etiam in honorem Dei & Sanctorum
introducō. glo. celebris. in l. vlt. C. de fer. Bal.
in c. fin. eod. tit. Potest etiam iudex incompe-
tens illum comprehendere. Anchora. consilio
192. & Iason in l. vinum. nu. 5. ff. si cert. petat.
putat illū ab ecclesia auferri posse, & D. Præ-
ses in loco, à loco ad tempus. & Oldrad. consi.
54. decis. Capell. Tholos. 422. Boerius decis.
215. quod tamen non puto esse verum, vt &
Didac. lib. 2. variar. resolu. cap. vlt. num. 14. &
ideo in genere dicit Bal. consil. 1. & Ioā. Bapt.
Caccialupi de debitore suspect. q. 8. in princi-
num. 2. quod talis debitor non gaudet bene-
ficiis legalibus, & sic prædictum priuilegium,
debet accipere interpretationem à iure com-
muni.

Vtrum reditus hypothecatus in vno
loco, si decursus est, possit à credito-
re eius, cui debetur arrestari in loco
domicilij debitoris, qui illum debet.

Ca-

De Jure Sistendi.

Caput 9.

ARGUMENTA.

Locus promissionis in dubio censetur esse locus solutionis. num. 1.

Creditor ad domum debitoris accedere debet probandam solutionem, si non sit eiusdem cum eo fori. n. 2.

Actionem hypothecariam & personalem simul haberi posse nihil prohibet. nu. 3.

CONSULTVS fui superioribus mensibus super casu infra scripto; Quidam Brabantus cuidam Leodiensi, in provincia Leodiensi, & coram Scabinis ibidem, recognouit certum redditum annuum, super certis suis bonis, in eadem provincia Leodiensi sitis; Creditor eiusdem Leodiensis cui recognitio illa facta erat, sub praedicto debitore Brabanto, in Brabantia habitare, & auctoritate Iudicis Brabantii, decursos redditus pro debito suo arrestauit, seu arrestari fecit. Quasitum à me fuit, vtrum arrestatio valeret, tanquam debito loco facta, & an non obstante dicto arresto poterat Leodiensis agere, in patria Leodiensi actione hypothecaria, super dictis bonis propter solutionem dicti redditus consequendam. Et certè primo aspectu videbatur, quod ea arrestatio non poterat sustineri, propterea quod, sicut dicta recognitio redditus erat facta in patria Leodiensi, ita quoque solutio similiter ibi erat facienda, quia ubi aliud non conuenit, locus promissionis censetur esse destinatus ad solutionem faciendam. l. si cum dies. §. arbiter. ff. de arbit. & per consequens neque debitor dicti

dicti reditus potest cogi, vt soluat in Brabantia, nō magis ab ipso creditore, sui creditoris, quam à suo creditore, in cuius locum ille succedit. l. 2. & aliis ll. C. quando fisc. vel priuat. neque etiam inuito suo creditore cui reditum recognouit, in Brabantia solutionem facere potest, de cuius dissenſu certum est constare ex eo, quod se arresto opponat. Secundò quia ipsa bona hypothecata pro dicto reditu sunt affecta, & ideo potest Leodiensis ille non obstāte dicto arresto, actionem hypothecariam instituire in loco vbi bona illa sita sunt, & personam eius qui reditum illum recognouit omittere.

In contrarium tamen videtur esse veritas, Primò quia quod semper locus promissionis, est locus solutionis, negat expressè Barto ad l. quod si Ephesi. in fine principij. ff. de eo quod certo loco. Et regulariter vbi creditor & debitor, sunt diuersi fori, creditor vt solutionem suam consequatur, domum debitoris accedere debet, glo. & Doctor. in l. item illa. ff. de cōstit. pec. nisi aliud actū esse probetur, aut colligatur: Adeo quod nec emphyteuta quidem cogatur deferre canonem ad domum domini sui, si non est de foro domini. Bart. ibi. Secundò, quia si creditor velit potest, à debitore illic vbi habitat solutionē postulare, in vim actionis personalis orientis ex obligatione etiam personali, quia debitor promisit singulis annis reditum eiusmodi soluere: Nam licet bona ipsa, dicto reditu sunt affecta, pro maiori securi-

securi-

De Jure Sistendi.

3 securitate creditoris, promissio tamen soluendi reditum, facit principalem contractum. Et certè in arbitrio creditoris esse videtur, ut vel hypothecaria actio super bonis hypothecatis agat, vel ut actionem personalem contra promissorem reditus intendat, quia hypothecariam habere actionem, & personale habere meram, nihil pugnat. Bald. in l. edita. C. de eden. & in l. aduersus. C. de act. & oblig. satisq; est in proposito negotio, quod promissor, vel debitor reditus, saltè volenti suo creditori in Brabantia soluere posset, quodq; ea solutione facta arrestandans forsitan omni spe consequendi creditum suum, aut conueniendi illum in Brabantia, frustraretur: Et si creditor cui reditus debetur, durante arresto, eoque non obstante agat contra promissorem reditus actione hypothecaria super bonis obligatis in illo loco, in quo sita sunt, potest promissor, vel debitor excipere, reditum cessum sub se arrestatum, & sub pena à Iudice sui domicilij, sibi esse prohibitum, ne soluat. Illa enim prohibitio & interdictio Iudicis, eum excusat. l. fin. & ibi Bald. ff. de leg. commissor. glo. in ca. significasti. de censibus. Ioann. Petr. de Ferrar. in sua praxi, in forma libelli, de sequestratio. ad verbum Audet.

Quo tempore arrestum fieri possit, vel non possit. Cap. 10.

ARGUMENTA.

Debitor an in feriis arrestari possit.

uu. 1.
Art.

- Arrestatio an post solis occasum admittatur.* n. 2.
Nundinarum tempore arrestare non licet. n. 3.
Mercatores an in eoloco arrestari queant, sine quo ad nundinas venire non possent. nu. 4.
Nundinae non omnes liberant ab arresto. nu. 5.
Contrahens in nundinis potest ibi arrestari. nu. 6.
Criminosi privilegio nundinarum non gaudent. n. 7.
Debitor de fuga suspectus an in nundinis arrestari queat. num. 8.
Rescriptum Principis impediens arrestum, an indistinctè admittatur. nu. 9.
Heres intra nouem dies post mortem defuncti arrestari non debet. nu. 10.
Arrestatus an iudicis incompetètiã obicere possit. num. 11.

PORRO autem quia de loco ad tempus iusta ducitur argumentatio. l. fina. ff. de condiēt. triticar. ordo est, vt qui præcedentib. capitibus de loco in quo arrestatio fieri possit diximus, nūc etiã de Tēpore, quo fieri debeat, pauca quædam dispiciamus. Et prima quidē dubitatio esse posset de feriis. Sanè de debitore suspecto, vno ore affirmant oēs, capi & detineri eum posse, etiam in feriis diuinæ Maiestati dedicatis, glo. ad l. fin. C. de feriis. Albericus & alij ad d. l. si feriatis. ff. illo titulo. Iason ad l. 1. ff. eod. titul. & ad l. 2. ff. de iurisd. omn. iudic. Baldus ad cap. si. de feriis. adeo vt etiam in summis solennitatibus ac feriis id fieri, & fieri posse dicat Albericus, quia periculum est in mora. Obiecit quidem Esaias cap. 58. iis qui die sancto & ieiunij, ieiunabant, quod
K omnes

De Iure Sistendi.

omnes debitores suos eo die repetebant, & exigebant debita importunè; Sed hoc eò non pertinet, quod creditor debitorem fugituum solenni die sistere nō posset, quia vt Palladius libr. rei rustic. 1. cap. 6. ait, Necessitas feriis caret, & notat Propheta (ni fallor) dūtaxat eos qui nulla misericordia ducti, externisque & profanis rebus veluti affixi, tempore sancto debitores suos, importunè exigebāt: sicut seruus ille nequam euangelicus, & qui ieiunium in solis externis obseruationibus constituebant, nulla alioqui religione, pietate aut miseratione ducti. Sed an aliud sit in debitore extraneo non suspecto, vel in ciue aliò migrante die festo, nullus eorum quos legi, dicit. Rodericus Suarez in interpretatione l. postrem, ff. de re iudic. in 4. extensi. in simili latè disputat, an ius executiuum vigore instrumenti, possit exerceri tempore feriarum: tandemque etiam concludit, quod si executio ista causæ cognitionem requirat, aut periculum non sit in mora, exequi non posse, etiam si feriæ eiusmodi ob necessitatem hominū duntaxat introductæ sint. Eoque modo accipiendum esse ait, quod ex cap. significarunt. de iudic. ad l. omnes. C. de feriis, voluit Bart. quod quando instrumenta guarantigiæ, siue confessio-nata, vt vocat, habent executionem paratam, sicut sententiæ diffinitiuæ, capi possunt homines pro executiōe diebus feriarum ob necessitatem hominum introductarum, nō etiam his feriis, quæ Maiestati diuinæ cōsecratæ sunt, quod

quod & Bald. quoque ad l. in minorum. C. in quib. caus. restituit. & ad l. prouinciarum. C. de fer. & ad auth. Sed omnino. col. 10. C. ne vxor. pro mari. asseruit. Ex quo videri posset, quod si ex more ciuitatis, aut loci, cognitio aliqua ad arrestū faciendum requireretur, & periculum fugæ non existeret, fortè quod diues aliquis debitor Mechliniæ habitans, hic Louanij reperiretur, arrestatio concedi nõ deberet. Constat sanè, citationem die festo fieri non posse, etiam si in diem non festum citatio facta sit, l. fin. C. de fer. Panorm. ad cap. conquestus. eod. titu. Castrensis consilio 270. libro 1. Multò igitur minus realis citatio & detentio fieri posse videtur, præcipuè cum ne in nundinis quidem, quæ cum feriis, in honorè Dei introductis, conferri nullo modo possunt, arrestari nõ queant debitores. Sed in contrariū facit quod videmus executionē, in qua causæ cognitio non consideratur, nec strepitus Iudiciorum, potest fieri, die feriato ob honorum Dei & sanctorum. Panorm. & Anton. de Butrio. in cap. fina. de iudic. sicut & eo die appellari. l. 1. & ibi glo. C. de fer. Libellus dari, l. miles. ff. de adult. adoptio, emancipatio, manumissio, testium examinatio, donationis insinuatio, & interpellatio fieri potest. l. actus. C. de adopt. Ioan. An. in addit. ad Spec. §. porro. circa finem. tit. de instrum. edit. Imò & pignoratio tali die fieri potest, secundum Guid. Pape quæst. 215. vbi loquitur valdè accommodè ad hunc casum, dicens quod pignoratio in

K ij cau-

De Iure Sistendi.

causam iudicati, potest fieri die feriato ob honorem sanctorum, & potest dicere executor sententiae debitori, pignero te pro tali debito, ad instantiam talis creditoris, & de tuis talibus bonis. Sed tamen nominatim ibi excipit dominicum diem. per l. dies festos. C. de fer. Rebuff. verò ad ord. reg. tomo 1. arti. 6. glo. 3. nu. 60. ait, etiam die feriato in honorem Dei, hoc concedi, nam si, inquit, debitor capi potest die feriato, multò fortius eo die arrestum fieri poterit; quia periculum est in mora, iuxta ea quae not. Iason ad l. pupillo. §. si quis riuos. ff. de no. oper. nunc. qui tamen loquitur in debitore suspecto de fuga. Quo modo & Ioan. Belsianus ad consuetu. Aluer. art. 2. ait, quod in feriis introductis ob honorem Dei & sanctorum, illud exerceri potest, quod vel necessitas suadet, vel pietas vrget, vel causae cognitionem, & strepitum iudiciorum non exigit. Intelligit itaque Rebuffus arrestum concedi die feriato, si periculum est in mora, scilicet quod debitor illic amplius non inuenietur, etiam si est diues, & alibi habitet, vel quod inops est, & periculum sit, ne vnquam etiam alibi vtiliter conueniri, aut inueniri posset, quamuis secundum leges scriptas & communes, debitor non suspectus, eo tempore detineri non posset. Guid. d. q. 215. l. dies. l. omnes. de fer. Alex. conf. 159. lib. 2. Et istud quidem mores nostri hic quoque recepisse videntur, qui etiã solam facilitatem conueniendi debitorem, quantumuis diuitem, considerant, & in omnibus penè
locis

locis, arrestationem, nulla habita feriarum ratione, permittunt, pro quibus facit id quod *Zal. ait ad l. fin. C. de fer. in primo notabili*, q^d si timetur de recessu debitoris, potest detineri & executio in illum fieri, etiam in die feriato ob honorem Dei, secundum *gl. ibi*, quam dicit esse singularem; & quod propter talem suspicionem, tali die potest fieri sequestratio. Et *Castrenf. ad l. 1. ff. de fer.* dicit, quod si quis est suspectus, potest cogi die feriato satisfacere de sistendo iuri, finitis feriis. Sed utinam zelus divini numinis ita animos creditorum inflammaret, ut eam immunitatem quam ciues secularibus nundinis concedere debent, vltro divino honori tribuerent, maxime, quando periculum non est evidens in mora.

Eadem quoque ratione dici posset, debitorem extraneum, si periculum est ne abeat, etiam post occasum solis, & quacunque noctis parte arrestari posse; quod tamen vel iuris vel consuetudinis ignoratiōe, difformiter apud multos, magno Reipub. malo observatur. Et hanc questionem habui aliquādo de facto, in causa *Domicilli Ioannis vander Tommen*, contra *Paulum Broeckelmans*.

Illud in confesso est, tempore nundinarum, ut mox dixi, res aut personas alicuius filii vel arrestari non posse. *l. 1. C. de nund.* Dico tempore nundinarum, quod est notandum, secundum *Francisc. Mignon ad consue. Andegauenf. tit. des seigneurs, barons. art. 49. nu. 4. versi. incip. Et debet. vbi dicit, quod est distin-*

K iij guen-

De Jure Sistendi.

guendum inter nūdinās, & inter mercatum; quia mercata (ita loquitur) non sunt tuta pro debitis & gabellis, sicut sunt nundinæ; Neq; refert siue illæ nundinæ sint septimanaria, siue mēstruæ, siue annales, siue lustrales, siue septennales, siue apparitionis, hoc est, quæ circa tempus Natiuitatis Domini, quo stella apparuit Magis, celebrantur: siue sint nundinæ Paschatis, vel omnium Sanctorum, aut mensis Augusti, quarum omnium consil. 61. nu. 23. lib. 2. meminit Marianus Socynus Nepos: Et ratio quidem est, vt merces, quæ proculdubio, ad huius vitæ cōseruationem necessariæ sunt, liberius, & maiore copia inuehantur, & euehantur, quæ de re plura extant apud Alex. ad l. ne quid. ff. de incend. rui. naufra. Bald. ad l. si quis nō dicam rapere. C. de episc. & cler. & ad ca. 1. quæ sunt reg. Signorolus de Homodeis, consil. 108. Ang. consil. 363. Dec. consil. 51. Iason consil. 147. Zasius cōsi. 14. & consil. 15. lib. 1. Quod tamen ita accipi velim, nisi debitū sit iuratum; quia sicut constitutio tollens generalem aliam constitutionem, non refertur ad constitutionem iuratam. Panor. ad cap. 1. de his quæ fiunt à maior. part. cap. Roman. sing. 7. & consil. 517. & sicut saluus conductus concessus alicui, non extenditur ad debita iurata, quemadmodum secūdum dispositionem iuris, in Senatu Neapolitano conclusum & iudicatū fuisse decis. sua 5. incip. Dominus Rex. recenset Math. de Afflict. ita etiam & ob eandem causam, sisti atq; arrestari posse videtur; ideoque

ideoque consultum est creditorib. vt promissionem solutionis, vinculo religionis & iurisiurandi confirmari faciant.

Quemadmodum verò tempore nundinarum in loco vbi illæ exercentur, arrestare aliquem non licet; ita etiam nec in illo loco, sine quo mercatores ad nundinas venire non possunt. Vnde Nicolaus Euerardi confi. 2 1. decidit, quod sicut quis propter nundinas in oppido Middelburgensi arrestari non potuit, ita etiam in portu Armudano arrestari non potuit: quia cum dictus portus Armudanus, sit de districtu & territorio, dicti oppidi Middelburgensis, idem iuris constituendum est de eo, quod de dicto oppido Middelburgensi, iuxta not. per gl. Ioan. And. & Doc. ad c. vbi periculum. in §. porro. de elect. libro 6. & in l. Cæsar. ff. de publi. & vectig. vbi de hoc est casus, quia portus insulæ, sunt pars insulæ. vt ibi, & l. insulæ. ff. de iudic. maximè cum mercatores exteri, ad oppidum Middelburgense declinare non possunt, nisi per dictum portum: Et quando alioqui dispositio careret effectu, suburbia & alia similia loca, etiam continentur. ca. si ciuitas. de sentent. excommu. libro 6. & Pannorm. in cap. fin. de præb. Et nec Louanienses quidem ferrent vlla ratione, quod aliquis ad nundinas Louanium veniens, in aliquo loco sibi subdito, per quem venire oportet arrestaretur; quia alioqui vtilitas nundinarum per indirectum læderetur, & infringeretur. Et pro eo facit decisio Iasonis in l. quo minus.

K. iiij num.

De Jure Sistendi.

nume. 17. ff. de flumi. quod dispositio que habet locum in existente in termino, habet locum in existente in via; & ubi aliquid prohibetur in termino, intelligitur etiam prohibendum in via. l. abesse. & l. qui mittuntur. ff. ex quibus caus. maior.

Sed & hæc nundinae quas populus Principem aliquem superiorem agnoscens, nullo Principis sui privilegio, nulla ve immemorialis temporis præscriptione, & veluti continente scienteque Principe, sibi usurpat, privilegium istud non habent, d. l. 1. versic. Veterum indulto. aut nostra auctoritate. & ibi Bald. & Salicet. C. de nund. Immemorialis enim temporis consuetudo loco privilegij est, ex certa scientia à Principe concessi, ca. super quibusdam. §. præterea. de verbor. signific. Specul. ad tit. de caus. poss. & propriet. §. quia verò. versic. Quid de colligentibus. Ideoque qui immemorialis temporis iustam possessionem, vel quasi possessionem habet, potest sicut Princeps, privilegium studij generalis concedere. Barto. ad 1. constitut. ff. arg. l. hoc iure. §. aque ductus. ff. de aqua quotid. Alias verò sicut solus Princeps saluum conductum dare potest, Bald. ad l. reos num. 43. ff. de accusa. & ad cap. Imperialis. nume. 4. de pace Constanc. præterquam, si etiam civitati, aut alicui alteri inferiori, propria iurisdictio competit, quibus tunc quoque idem permissum est, teste Petro Preamo in tract. de securit. promiss. cap. 2. ita nemo alius nundinas instituire potest.

Solent

Solent etiam ab hac immunitate excludi, qui 6
in ipsis nundinis contraxerunt. Bald. Salicet.
Fulgo. ad d. l. 1. Ioannes Papon ad consuetu.
Burbon titu. des executions. §. 123. & notat
Petrus Rat. ad consuet. Pictaviens. art. 63. tit.
de la distinction des iurisd. his verbis, Ecquid
autem de eo mercatore dicas, qui cum ad nū-
dinas profectus esset, ac multis se creditorib.
obnoxium videret, quibus cum se haud fatis
posse facere secum cogitaret, cedere apud se
decrevit, itaque sarcinulam composuit, non-
nullam secum pecuniam auferens. hiciā am-
bigit creditor, an ob suspiciōē illum ipsum
per territorij illius Iudicem sistere, ac retinere
possit? Et hoc casu videndum est, an debitum
ipsis in nundinis cōtractum fuerit; tum enim
haud dubium est quin possit: aut quidem iam
antea debebatur. qua cōtingente specie, sum-
maria fugæ inquisitione opus est, quæ nisi sit,
conueniri nō potest eo loco nec retineri. C. de
nund. Hactenus ille. Et in simili literę mora-
torix seu dilatorix solutionis, in eo quod quis
à mercatore extraneo emit, locū non habent,
ne materia, occasio & fomentum delinquen-
di tribuatur. Rebuffus d. tomo 2. arti. 1. glo. 1.
num. 35. Et cum emptor recipit merces exteri
mercatoris, eo animo accepisse intelligitur, vt
mercib. illic receptis, ilicō & statim soluat pre-
cium, ipsaque naturę & humanitatis ratio di-
ctat, exteros nullo modo esse molestandos.
auth. omnes perigrini. C. Communia de suc-
cesso. Vnde & eadem illæ merces, tanquā fide

K v de pre-

de precio non habita vindicari possunt, l. Aurelius. ff. de liber. leg. §. vendita. Insti. de rer. diuis. Hæc tamen opinio minimè placet iis, qui existimant eum qui cum forensi quem mox abiturum nouit, contrahit, fidem illius secutum videri; Sed quoniã aperto iure prior sententia, quam & vsus probat, stabilitur, d. l. 1. C. de nund. ridiculum est ea de re amplius dubitare, & cum lex ipsa de facienda solutione ita disponat, quilibet præsumitur, secundum legem cõtraxisse. l. quæro. §. inter locatorem. ff. locat. si non aliud actum esse euidenter appareat. Et cū latissimè de hac re superius disputatum sit, iterum hic non repetam, eo què magis quod & Didac. practic. quæsti. cap. 10. & Felynus atque Barbatius in d. cap. fin. de for. compe. latissimè omnia quæ eò pertinent discussulerunt.

7 Exules sanè & proscripti, seu qui crimen aliquod contraxerunt, immunitate ista nundinarum nõ gaudent, etiam si iniuste proscripti essent; donec pscriptio illa declaretur iniuste esse facta. l. relegati. ff. de poen. l. diui fratres. eod. titu. Bal. ad d. l. 1. versic. sed nunquid banniti. Huiusmodi enim homines existimantur esse hostes ciuitatis. l. amissione. §. qui deficiunt. ff. de cap. minut. l. 1. & ibi Doctor. C. de hered. instit. & §. neque homicidis. in auth. de mand. Princip. & ibi gl. ad verb. Neque custodies. l. 2. C. de exhib. reis. Ange. in tract. malefic. ad verb. Qui dominus Iudex. nume. 58. Bart. ad l. 1. ff. ad l. Iul. Maiest. Ideoque in proclama-

clamatione & denunciatione nundinarum, à securitate atq; immunitate earundem, istiusmodi personæ nominatim excipiuntur. Non enim talia admittentibus parcere conuenit, d. §. neque. qui non nisi cum summo dolore, & cruciatu multorum videri, vel in ciuitate versari possunt, quiq; cum semel mali esse cœperint, metuendum foret, ne pessimo exemplo, vel furandi, vel malignandi animo, ad nundinas accederent, pacēque publicam turbarent, & odiosas, noxia s̄q; redderent nundinas quas liberrimas & vtilis omnibus esse, maximè cōuenit, quorum ob id malitiæ occurrendum est, l. in fundo. ff. de rei vend. & in authent. de monach. §. si verò.

Existimat tamen Rodericus loco mox citato. num. 27. quod tanta posset esse suspicionis causa, vt saltem ad satisfactionem, illo in loco vbi nundinæ celebrantur, debitor cōpelli posset, motus ex eo, quod Angel. ad l. dies festos. C. de feriis. ait, quod licet ex forma statuti Perusini, veniens ad nundinas, debeat esse securus, & liber, & eius bona detineri non possint, tamen ex maxima causa suspicionis, capi potest, vt saltem caueat de iudicio s̄isti: quia si lex permittit debitorem à creditore die feriarum ob suspicionem detineri, vbi aliter hoc permissum non esset: eodem modo inquit, & in nundinis quoque id fieri debet. l. si serui. C. de noxal. quod ad restringendam & limitandam nundinarum patriæ, ciuitatis, seu Regni libertatem perpetuò mente tenendū esse suader.

8

der.

De Iure Sistendi.

det. Quam sententiam etiam Pet. Rat. loco illic citato paulò ante secutum esse dixi, & ex his quæ confi. 99. lib. 3. scribit Parisius, confirmari potest.

9 Quid autem si quis à Principe literas impetret, ne tempore nundinarum sisti posset, an etiã in eo casu licitè arrestabitur? Mouet quidem sed non resoluit hanc quæstionem ad d. l. 1. C. de nund. circa fin. Bartholomæus à Saliceto. Constat quod cum Princeps moratorias vel dilatorias literas solutionis alicui concedit, eo tempore pendente, neque persona, neque res debitoris sisti vel detineri potest. Boerius decis. Burdeg. quæst. 296. incip. Princeps. col. 2. Rebuffus ad ord. reg. tomo 2. titu. de dilat. artic. 1. glo. 1. nume. 92. Sed illud generale rescriptum ad emptorem mercium extraneum, se non extendit: & quod amplius est, etiam speciale rescriptum super hac re impetratum, si dicto Rebuffo ibi credimus, quia ad iniuriam alterius pertinet, non subsistet, tanquam per importunitatem verisimiliter impetratum; Sanè si omninò constaret de mète Principis, eaque penitus esset indubitata, existimarem rescripto eiusmodi esse stādum, quia Princeps ex causa rei nostræ dominium auferre posset. l. item si verberatum. ff. de rei vend. Felynus & alij, ad cap. quæ in ecclesiarum. de constitut. modò tamen pro rebus emptis cautio interponeretur, aut alias venditor & creditor ab initio de illo privilegio certior factus fuisset, iuxta ea quæ not. Iafon. & alij, ad l. 2. & l. oēs.

C.ii

C. si contra ius vel util. pub. Nihilominus quod
dicimus, quod si alicui concessa est à Principe
dilatio, & immunitas, præstari debere idoneam
cautionem, super solutione futura, intelligi
debet si à parte petatur. l. peto. §. fina. in verb.
Quod si cautio non fuerit desiderata. ff. de leg.
1. & l. 3. §. hoc autem. ff. de damn. infect. Nam
& in simili compensatio fit ipso iure, sed ita
tamen si petatur. l. ult. C. de compens. §. in bo-
na fidei. & ibi glo. & Docto. Instit. de act. Fal-
cidia refecat ipso iure. l. linea. ff. ad l. Falci. sed
ita demum si heres petat. l. parrem. ff. de his
quæ in fraud. cre. Testamentum ratione præ-
teritionis est nullum, si præteritus ipse dicat
& petat, non alias. l. filio. & ibi glo. & Docto.
ff. de iniust. irrit. & rupt. testa. aliaque huc per-
tinentia, suo more multa ad l. si vnquam. C.
de reuoc. donat. ad verb. reuertatur. nu. 8. 9. &
seq. cumulat Tiraquellus.

Deniq; & illud adiicio, quod heres propter ¹⁰
debitum defuncti, intra nouē dies post mor-
tem defuncti arrestari non debet, quasi id tem-
pus illi ad lugendum indultum sit: secundum
casum singularem in §. meminisse & ibi Bart.
in authē. vt cum de appel. cognos. vbi dicitur
quod nemini licitum est heredibus & fideiuf-
soribus defuncti, vllam inquietudinem aut
molestiam, occasione debiti defuncti inferre.
& concordat elegans textus, in l. fina. C. de se-
pulch. violat. sicut nec executio instrumenti
quantumcunque liquidi, infra illos dies contra
heredem fieri potest; imò ne sentētia quidem
quæ

De Jure Sistendi.

quæ trāsiit in rem iudicatam, vt notat Rodericus Zuarez, ad l. post rem iudicatam. in §. ampliatione, & in nona limitatione. ff. de re iudic. Quia eo ipso quo lex vetat aliquem inquietari, cēsetur prohibere executionem. l. si. §. donec. & ibi Barto. C. de iur. deliber. & cum lex præsumatur esse in viridi obseruantia, nisi probetur contrarium. l. Arrianus. C. de hæreti. non audiam nostri temporis rabulas occlamantes illam legem non obseruari, nisi mihi de contraria consuetudine, legitimè & vt decet introducta, fidē fecerint, maximè cum in naturali æquitate & honestate fundata sit.

11 Possumus quoque & huc multa adferre, de eo quod disputant plerique, an debitor de fuga suspectus & captus, incompetentiam iudicis allegare, & remissionem ad suum iudicem postulare possit, de qua re Iason ad d. §. 1. num. 95. Bertran. consi. 182. lib. 1. & consilio 304. lib. 3. Latius idem Iaf. ad l. 2. ff. de iurisd. omn. iud. & alij ex professo agunt. Sed quoniā mores nostri quocunque loco iudicem in hac re competentem faciunt, nolo in ea re per se clara, diutius in hære. Dixi autem superius, clericum ob periculum fugæ à laico detentum, custodiæ ecclesiastici iudicis tradendum esse.

Cuius loci statutum ad faciendum arrestum spectandum sit; & quæ consuetudo, si in diuersis locis alia & alia sit, spectetur Capite Octauo.

Caput 11.

AR

ARGUMENTA.

Locus celebrati contractus, quando consideretur. n. 1.

In solvendis gabellis, quæ consuetudo attēdatur. n. 2.

Forenses ligantur statutis loci, ubi conveniuntur, in his quæ ad ordinationem iudiciorū pertinent. n. 3.

SED cum de tempore & loco quo vel fieri vel nō fieri arrestatio posset disputamus: incidit etiam hæc quæstio, cuius loci statutū, aut consuetudo, spectari debeat, si in loco celebrati contractus, iure arresti, vel prehensionis utimur, & in loco destinatæ solutionis non utimur? Quam quidem quæstionem, nō in specie, aut, ut nostri aiūt, in terminis, sed in simili & propinquo admodum casu, decisam inuenio. Interpretes enim ad l. si fundus. ff. de euct. ad l. quaro. ff. de solut. Et D. Præses Nicola. Everardi consilio 78. incip. Ex literis. col. 7. versicu. aut quærimus. aiunt, quod si in loco celebrati contractus sit statutum, quod debitor possit capi & incarcerari, vel quod instrumenta notariorum habeāt executionem paratam: in loco verò destinatæ solutionis, nō sit simile statutum, sed seruetur ius commune, attendetur quo ad hoc, mos, obseruantia, statutum, aut lex loci destinatæ solutionis; quippe quod in his quæ concernunt iudiciariam executionem, inspicitur locus destinatæ solutionis. Bal. Angel. Alber. & alij, ad l. heres absens. ff. de iudic. Dominic. Philip. Francus, Anchor. ad cap. Romana. de foro compet. lib. 6. & hoc latè & eleganter profequitur Rodericus Suarez, ad l. post rem iudicatam. capit. incip.

incip.

incip. circa Iudicem. ff. de re iudic. Sicut & in his quæ respiciunt extinctionem actionis propter prescriptionem statutariam vigentem in vno loco, & non in alio: vel quo ad exactiōem pœnæ adiectæ quantitati, quando statuta & iura municipalia locorum sunt diuersa, l. 3. §. fin. ff. de test. l. cum clericus. C. de episc. & cler. §. fin. Institu. de satisfd. Bart. & Angel. ad l. 1. ff. de vsur. ad d. l. si fundus. & ad l. cunctos populos. C. de summa trinit. Nam licet quo ad alia quæ concernunt solemnitatem actus, seu eius perfectionem, inspiciatur consuetudo loci celebrati contractus. l. magis puto. §. illud. ff. de rebus eor. & Bal. ibi. & ad l. 1. quæst. 5. C. de contrahen. empt. & ideo si ex statuto loci requiratur certa solennitas in ipso contractu, vel si ad subsistentiam contractus requiratur solutio gabellæ, vel quid simile, tunc tale statutum debet obseruari, licet in loco destinatae solutionis non sit simile statutum. Iason numero 55. in 2. lect. Barto. & alij, ad d. l. cunctos. Tamen in his quæ superueniunt, post absolutum contractum, & eo iam perfecto tendunt ad eius executionem; cuiusmodi est arrestatio, ibi locus destinatae solutionis inspicitur, sibi que imputare potest, qui ita contraxit; quia in executione eiusmodi, non consideramus causam de præterito, sed locum & tempus vbi & quando fiet, teste Bal. ad auth. Quas actiones. C. de sacrosan. eccles. Ioann. de Platea. ad l. misit. C. de exact. libr. 10. Iason ad d. l. cunctos. in 1. lect. nu. 20, Barto, ad l. à diuo Pio. §.

Pio. §. sententiam. ff. de re iud. Doct. ad cap. 1. de sponfal. Castr. ad l. 2. C. quemad. testa. aper. Et latissimè omnium quæ ad huius rei confirmationem adferri possent, dicto loco cumlavit D. Præses; cuius argumentis, & per similitudinem rei motus, existimo, quod & in arrestatione, si similis casus occurrat, locus destinatæ solutionis & iudicij spectari debeat. Et propterea si in loco contractus initi non procedatur per arrestum, sed iure communi & ordinario, tamen si is qui ex eo cōtractu promittit solvere, hic reperiatur in hac nostra Belgica, quæ est patria arresti, poterit hic arrestari & ad solvendum cōpelli: sicut & in casu cōtrario decidit Angel. in d. l. si fundus. quod si in loco contractus est statutū, quod quis capiatur pro debito; & in loco iudicij est statutum, quod non capiatur, debet inspicere locus ubi debitor convenitur, & ubi fit executio, & vide Bal. ad l. 2. C. quemad. testa. aper. Huc etiam pertinet, quod si cōtractus factus sit in loco, ubi gabella non debetur, traditio autem in alio loco ubi debetur, tunc inspecto loco traditionis debetur, ut voluit Bald. ad l. multum. col. vlt. versi. pone ergo. & ibi quoque Salice. in fi. C. si quis alter. vel sibi. Nam & aliàs contractum fuisse videtur, non in eo loco, quo negociū gestum est. sed quo pecunia solvenda vel tradenda est, iuxta ea quæ superius dixi, ad hūc effectum. l. 3. ff. de bon. auctor. iudic. poss. l. contraxisse. ff. de act. & c. Roma. de for. comp. lib. 6. Sed quid si quis cōtraxit in loco in quo illius

L

loci

loci homines non vtuntur arresto, neque promissit soluere in patria arresti, sed tamen illic reperitur, ytrum nihilominus arrestari possit? existimo quod sic, si vel tempus solutionis elapsum, vel in mora periculū sit, vt late superius dictum fuit: quia adhuc verum est dicere, quod statutum & consuetudo loci iudicij seruari debet in istiusmodi. l. 3. in fin. ff. de testib. l. cum clericis. C. de episc. & cler. & in his quæ ad ordinationem iudiciorum pertinent forēses ligantur statutis loci vbi cōueniuntur. l. al. & alij ad d. l. cunctos populos. C. de summa trinit. & fide cathol.

De renunciatione immunitatis & privilegij, de non arrestando. Cap. 12.

ARGUMENTA.

- Renūciatio immunitatis nundinarū an valeat. n. 1.
- Nundina publicum fauorem continent. nu. 2.
- Renunciatio feriarum an subsistat. nu. 3.
- Argumentum bonum est à Lege ad Pactum. nu. 4.
- Princeps sua lege immunitati ecclesia non preiudicat. num. 5.
- Debitor an in ecclesia capi possit. num. 6.

ILLVD autem quæri potest, an ne debitor immunitati huic temporis aut loci, renūciare possit? Sanè ad tempus quod attinet, non dubium est quin immunitati nundinarum renūciare possit: quia licet fauorem publicum habeant nundinae, scilicet, vt hinc inde merces in ditionem vel ciuitatem, quibus illa eget, inuehantur; principaliter tamen de priuatorum commodo agitur, & sic regula commu-

communi stādum est, quæ habet, Quod quoties priuato favore lex aliquid principaliter introducit, licet secūdario publicam causam annexam habeat, renunciari huic favori posse. Docto. ad l. ius publicum. ff. de pact. Alciat. num. 33. & alij, ad l. penult. C. de pact. Bart. ad l. vniuersi. num. 2. C. de legat. libro 10. modò tamen renunciatio ista specialis sit & expressa, l. 1. & ibi Roma. & alij, ff. si quis in ius voc. Vnde grauiter peccare videntur nonnulli tēporis nostri pragmatici, qui generalem renūciationem sufficere arbitrantur, sicut omnia incocto & indigesto stomacho accipere solēt: Bonus autem Iudex, facile animaduertet ex verbis fusè vel strictè prolati, quatenus renūciatio sese extendat, & an ad nundinarum libertatem sese porrigat. Quod si certo in loco, feriarum in honorem diuini numinis introductarum, is honor, & ea religio fuerit, vt in illis ipsis, omnino sistere debitorem non liceat; existimauero renunciationi locum non esse, iuxta vulgatam regulam, quod feriis in honorem Dei constitutis, renunciare non licet. glo. ad cap. si feriat. de fer. l. fin. C. illo tit. Iason ad l. 1. nu. 4. ff. eo. Sic etiam nemo consentire posset (ni fallor) vt in loco sacro capi posset. Iniuria quippe fit Deo & Sanctis quādo in ecclesia Dei & Sanctorum talia aguntur. cap. frater. cap. miror. 17. quæst. 4. & alias qui in loco sacro vel monasterio existit, pacto eiusmodi suo immunitati monasterij præiudicaret. Et licet ius monasterij pro futuro tē-

L ij pore

pore nō tolleret, esset tñ pleni res mali exēpli,
neq; posset debitor renunciare favori suo, mi-
xto cū favore alterius. Paul. Parisius conf. 73.
nu. 41. & 42. lib. j. & in venerabilib. istis locis,
cū pace & quiete, vota cōuenit celebrari. l. de-
nunciamus. C. de his qui ad ecclesi. confug. a-
deo vt in præiudicium illius, principes secula-
res disponere non possent. c. ecclesiæ. de con-
stitu. Anfrer. decis. Tholos. q. 422. Quod verò
4 lege aut statuto fieri non potest, pacto quoq;
fieri nequit. l. fina. C. de reb. alien. non alien. l.
fi. C. de fideiuss. quia pactum, lex, & statutum,
æquiparantur. c. sacrosancta. c. Massana. de e-
lect. & maior est potestas legis, quàm hominis
qui legi subest, vt ait Præses ad locum, à pacto
ad legem. Caterū hic paulò altius insistendum
est; Sunt qui existimant, quod si teneat resti-
tuere rem aliquam, & ad ecclesiam cōfugero,
nihil mihi immunitas prodest. l. 1. C. de his
qui ad eccles. confug. ibi, *Nec ante suscipian-
tur, quam debita vniuersa reddiderunt.* Et quā-
uis textus ille loquatur de seruis, idem tamen
iuris esse in liberis hominibus, concludit Azo
in summa ibi: quia debitor tributorū, pro de-
bito in ecclesia capi, & ab ea extrahi potest, l.
nemo. C. de exact. tribut. lib. 10. quippe quod
fiscalium ratio, & militibus, & priuatis, & ip-
sis quoque templis, & vniuersæ denique Rei-
publicæ, utilis atque necessaria est. Authen. de
mandatis princip. §. publicorum. col. 3. Ol-
drad. confi. 54. incip. Aufugiens. Nam alias si
cum ego rem meam tibi commodarē, vel mu-

tuogen-

tuo centum numerarem, vel merces venderē,
tu ad ecclesiam confugeres, & res meas cōsu-
meres, daretur tibi occasio delinquendi con-
tra l. cōuenire. ff. de pact. dotalib. & immuni-
tas ecclesiæ quæ ad vitæ & membrorum con-
seruationem est concessa, ius pecuniarum, vel
bursale partis lædere nō debet. l. 2. C. de in ius
voc. c. de raptoribus. 36. q. 1. Ideoque prouisio
extrahendi, concessa fuit à Senatu Burdegalē-
si, cuidam mercatori, cōtra suum Institorem,
teste Boerio, q. 2 15. incip. Incarceratus. & Re-
buff. ad ord. reg. tomo 2. tit. de immun. eccles.
gl. 2. nu. 2. Alij verò contrà dicunt, quod Impe-
rator nō potuit per suū ius nouissimū præiu-
dicare immunitati ecclesiæ, à lege concessæ, cū
istud priuilegium sit datum nō subdito, iuxta
ea quæ not. in c. nouit. de iudic. tum etiam ca-
nō generaliter loquitur. d. ca. miror. & immu-
nitas ista ex iure diuino profluxit. cap. 2. libro
3. Regum.

Alij verò opinātur, quod inspecto iure cō-
muni, debitor non potest in ecclesia capi, nec
inde extrahi, l. præsentī. C. de his qui ad eccles.
confug. quia liber homo de iure nō potest ca-
pi pro debito, nisi sit ad hoc expressè obliga-
tus. l. ob æs. C. de act. & oblig. c. lator. de pign.
Imò nec extra ecclesiam caperetur, si bonis ce-
dere velit. l. 1. C. qui bo. ced. pos. inspecto tamē
iure municipali, secūdm quod, capitur quis
pro debito, ab ecclesia extrahi posset. cū per-
sona per ius municipale sit affecta, ne creditor
defraudetur re sua, vel sibi debita. Ego verò

L iij existit-

De Jure Sistendi.

existimo opinionem hanc, quod renunciare nō liceat, esse verissimam, & reliquas esse falsas. Nam præterquā quod alias semper in dubio fauendum est ecclesiæ, & eius immunitati. d.l. præsentis, nusquam tamē cautum est, in hac specie, ecclesiarum immunitatē non prodesse his, qui ad eas confugiunt: & ideo regulę standum esse respondēt Abbas in c. inter alia. nu. 22. de immu. eccle. per text. in d.l. præsentis. Roderi. ad l. 2. de los gouiernos. q. 5. Didac. Couuar. lib. 2. variar. refol. c. vlt. num. 14. verū sed profecto, etiam si debitor sit obnoxius publicis tributis. Cyn. ad d.l. præsentis. quia nouellæ Cæsarium Constitutiones, tanquam iuri Pontificiæ in hac re contrariæ, non sunt recipiendæ. Possēt tamen fortassis, inquit Didac. hoc admitti in mercatoribus & campforibus, qui maximo Reipublicæ dispendio, ex pecuniis & rebus alienis, dum negotiationē quaestuariam exercent, operam vsuris & fauoribus strennuè dantes, lautè & opiparè viuentes, & decoctores tādē versuram faciunt, & ad ecclesiā fugientes, creditores omnes miserè fallunt; quod quidem grauissimum crimē est, & ob id hi famosi latrones appellantur. Sed, inquit, an iustè fiat, aliorum iudicium esto, quāuis id iure fieri posse, existimet Boer. d. decisi. 215. nu. 7. quo in loco plura de his mercatoribus tradidit. Addit præterea Couarruuias, in supremo Prætorio Hispaniarum Regis Principis nostri, rescriptum fuisse ecclesiasticis Iudicibus, vt præstita per Iudicem secularē cautione,

tione, de non puniendis criminaliter debitoribus, ipsos debitores quoscunque ab ecclesiis abduceret, & eorum bona, si qua in ecclesiam attulissent, auferrent. Sanè mores nostri ostendunt, decoctores ad ecclesiam, & monasteria confugientes, abstrahi non posse. Ex quibus omnibus, etiam existimo, huic iuri debitorem renunciare non posse, quod ad diuini numinis venerationem est introductum.

Renunciatio immunitatis, an porrigatur ad heredem debitoris.

Caput 13.

ARGUMENTA.

Heres eius qui personam suam obligauit, an capi possit. num. 1.

Privilegium personale aut pactum, personam non egreditur. nu. 2.

Heres compelli potest ad omne id, ad quod compelli poterat defunctus. nu. 3.

Instrumentum publicum meretur executionem contra heredem. num. 4.

Quilibet in contrahendo aut renunciando, praesumitur se conformare legibus vel statutis patriis. n. 5.

Renunciatio immunitatis quid tacite in se contineat. numero 6.

Heres utrum arrestari possit, antequam ipsi fides aliqua de debito facta sit. nu. 7.

Heredem debitoris sui qui arrestat, probare debet eum heredem esse. nu. 8.

PORRO autem cum eadem sit persona heredis & defuncti, iuris potestate & fi-

L iiij ctione;

atione; dubium esse posset, vtrum hæc fori & immunitatis renūciatio, etiam stringat heredem renunciantis, veluti si, vt sæpe fit, debitor meus rusticus, renunciet immunitati nundinarum, certum est enim, quod eo casu, die nundinarum sisti, atque arrestari poterit. Sed an eo mortuo, heres eius possit, quæstionis est? Et quidem prima facie, negatiua pars probabilior videtur, quia quando debitor obligauit personam & bona sua, ratione huius obligationis, heres capi non potest, licet debitor potuisset. Bart. ad l. si decesserit. ff. qui satisd. cog. tum quia conuentio est merè personalis, quæ ad aliam personam nō transit, sicut etiam nō transit priuilegium personale. c. priuilegium, de reg. iur. libro 6. tum quia heres ad hoc non fuit obligatus, nec potuit defunctus heredē, qui neque deliquit, neque contraxit, ad arrestum, & sic per consequens ad carcerem, nisi soluat aut caueat, obligare; sed illa obligatio censetur extincta per mortem debitoris, quo ad heredes, teste *Benedicto de Barzis* in tract. de guarant. quæf. 9. primæ partis. Et vt ait *Rebuffus* d. tomo 1. art. 3. glo. 2. nu. 13. ex differentia, quando lex, vel ordinatio concedit ius capiendi debitorem, tunc etiam heres detineri & capi posset, quia debitor est, & quia lex semper loquitur. l. *Arriani*, C. de hæreti. Quod non est in tali contractu, qui merè est personalis, & lege non adiutus; & ideo ad heredes non transit. *Iason*. ad d. l. si decesserit, col. 3. ff. qui satisd. cog. facit lex 3. & seq. ff. de censib. & ideo

& ideo inquit, is qui conuenit, vt nō facta solutione, præstata die, possit detineri & in carceres conici, si non soluat tali die, capi potest, quia est in mora, & sic in culpa; Sed heres qui in ius alterius successit, iustam habet ignorantia causam an debeat. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. Ideo non est in mora, & sic nec in culpa, vnde detineri, aut in carceres detrudi non debet.

E contrario verò videri posset, affirmatiuā partem esse veriore, quia heres censetur esse vna eademq; persona cum defuncto, vt in authent. de iureiu. à mor. præst. col. 4. l. hæredē. ff. de reg. iur. succeditq; cum sua causa, suisq; vitiis. l. vitia. C. de acq. possess. l. Pomponius. ff. illo tit. & ad id, ad quod poterat cōpelli defunctus, potest etiam cōpelli heres eius, l. postulante. ff. ad S. C. Trebel. licet verbis legis nō exprimatur. Ad cuius legis interpretationem respondet Bartolus, heredem debitoris, vinculis mancipari posse, si ipse debitor potuisset; quia heres debitoris etiā debitor est, à quo inuito debitum exigi potest. l. debitor. ff. de verborum signifi. & instrumētum publicum, quod meretur executionem contra debitorem, eodem modo meretur executionem contra eius heredem. Imola & Angelus ad l. 1. ff. de his quæ in testa. del. quia ex quo debitor est obligatus in instrumēto, obligatio ipsius heredis, virtualiter quoque cōtinetur in instrumēto, licet hoc ibi non exprimatur. argu. l. 1. C. si cert. peta. & l. si pactum. ff. de prob. l. 1.

L v ff. quor.

De Iure Sistendi.

ff. quor. leg. vbi notat Bal. quod exceptio, Tu non es nominatus in instrumento, non nocet heredi, quia nominato auctore, cēsetur etiam heres eius esse nominatus. Alex. ad l. in ratione. §. si filio. col. 5. ff. ad l. Falcid. aliasque in l. ex contractu. ff. de re iud. clarē dicitur ius executiuum transire contra heredem, qui non est noua persona, sed eadem cum defuncto, teste Bartol. ibi. Et quamuis ius exequendi nōdum natum, non transit ad heredem. arg. §. seruus. In situ. de cap. dimi. tamen quando iam est in esse productum, tunc illud ius exequendi formatum, transit ad heredem. l. si superatus. §. 1. ff. de pignor. l. si mater. §. 1. & l. iudicata. ff. de excep. rei iudic. Barto. ad l. 3. quæst. 4. C. de pignor. Et quemadmodum stipulator cēsetur non solum sibi, verum etiam heredibus suis, etiam si eorum nulla facta sit mentio, stipulari. l. si pactum. ff. de probat. Ita econtrā, & promissor quoque de heredibus suis intellexisse, eosque obligasse videtur. l. 2. ff. de verbor. obligat. ex quo generale illud actioma profluit, quod omnia pacta actiuē & passiuē transeāt in heredes, etiam si de illis mentio nulla facta fuerit; adeo vt plerique existiment, heredem non excludi, etiam si in renunciatione vel promissione adiecta fuerit dictio taxatiua. Qua de re in vtramq; partem, multa suo more accumulāt Tiraquel. in tractat. de vtroque retractu, cap. de retract. conuent. §. 1. glo. 6. num. 3. cum multis sequētib. quæ omnia hoc vno loco referre non expedit. Ego hic confidero

dero quod in simili, licet pactum non valeret, quod debitor omiſſa citatione, & cauſæ cognitione capi, & carcerari poſſet, vt exiſtimarunt Bald. conſil. 185. libro 3. Ripa ad l. obligatione, numero 27. ff. de pignor. & hypoth. Angel. & Alexand. & alij, ad l. alia. §. eleganter. ff. ſolut. matr. Panorm. & Felyn. ad cap. de cætero. de re iudic. valet tamen eiufmodi conſuetudo. l. miſi opinatores. C. de exact. tribu. libro 10. quamuis enim quicquid poteſt fieri per pactum, poſſit etiam fieri per conſuetudinem. l. ſin. & ibi id notant Bald. Bart. Salycet. & alij. C. de fideiuſſ. Infinita tamen ſunt quæ per Legem, Statutum, aut Cõſuetudinem introduci & fieri poſſunt, pacto autem defendi non poſſunt. Caſtrenſis, Bart. & alij, ad l. non impoſſibile. ff. de pact. præcipuè ſi ſtatutum, aut cõſuetudo, nihil quod ſit turpe, aut quod bonis moribus vel naturæ aduerſetur contineat, vt latè explicat D. Præſes Nicolaus Euerardi in loco à pacto ad legem, &c. Vnde non ſine ratiõẽ dixit Ripa loco mox citato, quod ſubmiſſi carceribus & arreſtis, paſſim arreſtentur abſque citatione, non quidem in vim alicuius pacti, ſed in vim conſuetudinis pactum approbantis. Quæ tamen conſuetudo, cum in facto conſiſtat, niſi eſſet notoria, probari deberet. c. 1. de conſtit. libr. 6. Et hæc quidem Ripæ ſententia, proximè ad deciſionem huius quæſtionis pertinere videtur: Nam cū 5
quilibet contrahendo & renunciando, videatur ſe retuliſſe ad leges patrias, iisdemque ſeſe
confor-

De Iure Sistendi.

cōformare voluisse, l. heredes mei. §. cum ita,
& ibi Doct. ff. ad Treb. latè Alciat. reg. 3. præ-
sumpt. cap. 3 2. certè debitor qui huic priuile-
6 gio fori renunciat, voluisse videtur, quod cō-
suetudo vel lex patria, in hanc renunciatiōe
more suo influeret & heredem cōtineret, qui
se iniuria affici, si arrestetur die nundinarum,
conqueri non potest, cū sciat vel scire debeat,
eam esse consuetudinum atque statutorū cō-
dicionem & naturam, vt sicut luna domina-
tur corporibus, iisdemque qualitates suas im-
mittit, ita etiā cōsuetudo vel statutum dirigit
humanas actiones, & subintrat contractum,
vt secūdem eius præscripta seu obseruationē
contractum esse videatur. l. & in leg. ff. locat.
Chass. ad consuet. Burg. des droictz à gés ma-
ries. Rubri. femme mariée. §. 2. ad verb. selō la
generale coustume. nu. 1. 2. 3. & seq. Cessante
verò consuetudine, aut statuto, quamuis ani-
mus hic multum fluctuet, non ausim à com-
muni opinione recedere, quæ est in proximis
terminis; qđ si debitor in instrumento expres-
se conuenit, quod si statuto die non soluerit,
possit incarcerari; præsupposito quod tale pa-
ctum valeat; heres debitoris quamuis nō sol-
uat, non tamen poterit in vim illius pacti in-
carcerari, quia hæc promissio, iurisque renun-
ciatio, cohæret personæ, & ideo ad heredē nō
transit. Ita decidunt Bar. num. 1. Iason nu. 13.
& alij ad d. l. si decesserit: tum etiā quia plus
potest statutum quam pactum. Bart. ad l. om-
nes. ff. de Iustit. & iur. & quando verba pacti
sunt

sunt dubia, cōtra eum qui ex pacto se fundat,
& apertius de herede dicere potuisset, fit in-
terpretatio. l. veteribus. ff. de pact. Et quamuis
hoc quod dixi, heredem contineri renuncia-
tione, si modo alias statutum iuuet ipsam re-
nunciationem, eidemque adfistat, intelligunt
quidam, vt tamen heres prius citetur. Bald. ad
l. per diuersas. C. mand. Ange. & alij ad l. intra.
ff. de re iudic. doceaturque quod heres est. Ca-
strenf. ibid. Ego tamen puto, quod arrestum
non impediatur, ne abeundi occasio instrua-
tur, & quod etiā de iure suffecerit, summarie
iudicem informare, amplioemque probatio-
nem offerre: quemadmodum & in huiusmo-
di negociis & rebus lex summarie, & secundū
qualitatem negocij, procedendum esse monet,
vt sumptus litium, qui multos consumunt, e-
uitentur, & sic non fiat diuersus processus, vt
ait Rod. Suarez ad l. post ré. extensione 1. nu.
3. vers. ego seruabam. ff. de re iud. & elegarius
in 5. limitatione eiusdē l. nu. 5. vers. consilium
est. Quod in nostra hac prouincia dubium nō
habet, vbi, vt inferius dicemus, moribus rece-
ptum est, creditorem suo periculo arrestare eū
posse, qui legitima exceptione munitus est, li-
cet in progressu causæ certum sit quod debet,
tanquam fundamentū intentionis suæ, pro-
bare, arrestatum heredem esse, adeoque perso-
nam illius esse talem, contra quam executio
eiusmodi fieri possit. Inno. in c. quia. de iudic.
Bal. ad l. si quis curialis. C. de episc. & cle. Latè
quoque lib. 1. forēs. instit. c. 4. tractat Imbertus.
vtrum

De Jure Sistendi.

utrum instrumentum, aduersus heredem, in vim pacti, executioni mandari possit; & tandem ait non posse, si pactum merè personale est, nisi tamen per statutum probetur: veluti si caueatur statuto, debitorem eiusve heredem prehendi, & in carcerem mitti posse, quod etiam nunc probaui.

Quando arrestatus videtur priuilegio fori tacite renunciaffe. Cap. 14.

ARGUMENTA.

Dicens se arrestari non posse, declinatorie excipit, & ante litem contestatam hoc opponere debet. nu. 1.
Jus renocandi domum, an & quando proponi debeat, ante litem contestatam. nu. 2.

Tempus arresti facti spectamus, sicut & contractus & delicti, quo ad condicionem personarum. nu. 3.

Laicus post delictum factus clericus, a quo Iudice veniat puniendus. nu. 4.

Exceptio declinatoria post litem contestatam superueniens, an opposita proffit. nu. 5.

ET hæc quidem de expressa renunciatione immunitatis aut priuilegij: Tacite autem renunciaffe videtur arrestatus huic priuilegio, aut immunitati, si ante litem in materia arresti contestatam, non excipiat, quod illic arrestari non potuit; quia hæc est exceptio declinatoria, quæ ante litem contestatam opponi debet, & postea opponi non potest. l. ita demum. C. de procur. c. inter. de except. Is enim qui dicit se arrestari non posse, aduersus Iudicem arrestantem excipit, & se coram eo, in vim dicti arresti,

arresti, conueniri nō posse contendit, aut cer-
rè dicit, quod licet fortè iure cōmuni propter
contractum conueniri posset, tamen propter
priuilegium suum nō tenetur ibi litigare, aut
respondere. Sic & Inno. Io. Andr. & alij ad c. fi.
de foro comp. & potissimum Sossinus ibi. 7. q.
in princ. decidunt, quod ius reuocandi domū,
cui istud est simillimum, debet ante litem cō-
testatam proponi; quod tamē limitat duobus
modis, Primo vt procedat quando ius reuocā-
di domum, competebat ante litem cōtestatā,
secus si cepit competere post litem cōtestatā,
quia tunc potest proponi, etiam post litem cō-
testatam, iuxta not. per Iason. ad d. l. ita demū.
Secundo vt procedat quando omnia adhuc
sunt integra; sed si is, cui competit ius reuocā-
di domum succubuit per aliquam interlocu-
toriam sententiam super aliquo articulo, nec
appellauit, tunc amittit hoc priuilegium. Spe-
cul. in tit. de renūc. §. 1. vers. quod si is. Ex qui-
bus duabus limitationibus, videretur etiā hic
dici posse, quod si quis esset arrestatus, ante-
quam fieret clericus aut scolaris, aut alias ta-
lis, qui arrestari non posset, & postea fieret nō
arrestabilis, non valeret tamen arrestatio, &
posset adhuc excipi contra eandem, vel saltē
ea resolueretur; quod non puto esse verū, quia
debemus spectare tēpus arresti facti, sicut spe-
ctamus tēpus contractus, l. rutulia. ff. de cō-
trahen. empt. & tēpus delicti, l. 1. ff. de pōn.
& per arrestum videtur arrestatus fuisse prae-
uentus à Iudice arrestante. l. si quis posteaquā.
ff. de

ff. de

De Jure Sistendi.

ff. de iudic. vbi est clarus & apertus textus, cuius verba sunt hæc. Si quis postea quam in ius vocatus est miles vel alterius fore esse ceperit, in ea causa ius reuocandi domum non habebit, quasi præuentus. & vbi ceptum est iudicium ibi finiri debet. l. vbi ceptum. eo. tit. & glo. ibi notat quod sufficit eum potuisse in ius vocari tempore citationis. l. penult. ff. de iurisd. omn. iud. l. incola. ff. ad municip. quia per citationem tam realem, quæ fit per arrestum, quam per verbalé inducitur præuentio. Bald. in l. officiales. C. de episc. & cleri. & factum legitimè non retractatur, etiã si postea casus superueniat, à quo incipere non potest. c. factum legitimè. de reg. iur. lib. 6. Verum est quod Bar. in tract. de iurisd. nu. 8. decidit, quod si laicus is, qui delictum admisit, post admissum delictum clericus fiat, debet puniri per Iudicem ecclesiasticum, & non per Iudicem laicum, nisi in fraudem factus sit clericus; Sed Bald. & alij ad d. l. officiales. suppleunt, vel etiam nisi à Iudice seculari, per citationem fuerit præuentus, aut nisi fuerit degradatus. Illud tamen verum est, quod etiam in illis casibus non poterit puniri delinquens postea factus clericus, à seculari Iudice, ea pœna, quam non posset sustinere propter ordinem, & sic non puniretur ab eo corporaliter, sed hæc pœna cõmutabitur in aliã. l. hos accusare. §. vlt. ff. de accus. nisi esset ordine postea motus, quia tunc ab omni clericali priuilegio excidit. c. degradatio. de pœn. lib. 6. & ita in suprema Curia Parisiensi iudicatum fuisse

fuisse anno 1371. refert Costalius ad d. l. si posteaquam. Probatur etiam hæc nostra decisio apertè in l. cum quædam puella. ff. de iurisd. om. iud. vbi dicitur quod licet puella, durante lite nubat, & sequatur domicilium & conditionem mariti, tamen hoc nõ subtrahit illam à iurisdictione Iudicis qui illud matrimoniũ præuenit, & coram quo illa nondum nupta litem contestata fuit; & quod priuilegium fori, post præuentionẽ accedens, nõ proficit præuento, vt iudicatis imperium declinet; Quod igitur dicitur exceptionẽ declinatoriam, quæ post litem contestatam superuenit, postea opponi posse, intelligo de ea exceptione, quæ verè quidem competebat ante litem contestatã reo, sed non sciuit illam sibi cõpetere, nisi post litem contestatam, veluti si ignorans tempore arresti facti, iã erat legatus factus, aut si ignorauit hoc priuilegiũ sibi & sui generis hominibus competere, quia ignorans non consentit, & iurisdicctio sine consensu, aut per errorẽ, non prorogatur, vt est elegãs textus in l. si per errorem. ff. de iurisd. om. iudi. De quo errore cum constat, facillè apparet, etiam secundæ limitationi Soffini non esse locum propter eãdem rationem.

An arrestatus præstando cautionem de iudicio sisti, priuilegio fori renunciasse videatur. Caput 15.

ARGUMENTA.

Cautio de iudicio sisti quomodo intelligatur. nu. 1.

*M**Can-*

De Iure Sistendi.

Cautio de iudicato soluendo, nō prorogat iurisdictio-
nem Iudicis. nu. 2.

Satisfans de parendo mādatis Iudicis, an renunciet
fori privilegio. nu. 3.

Qui petit sibi caueri de refundēdis expensis, aut sol-
uit sportulas, non videtur ob hoc in Iudicem con-
sentire. nu. 4.

DISPVTARI etiam posset, an schola-
ris vel alius quisquā per hoc privilegio
suo renunciasset, & forum Iudicis loci in quo
arrestatus est, approbasset aut prorogasse videa-
tur, quod cautionem praestat de iudicio sisti i-
bidem? Et paucis dicendum est, quod non, se-
cundum Barto. in l. si conuenerit. ff. de iurisd.
omn. iudi. quia ea cautio intelligitur, nisi Iu-
dex ex iusta causa recusetur. Nam & in authē.
offeratur. C. de litis contestata. post satisfactionē,
datur adhuc tempus ad deliberandum, an reus
Iudicem adhuc recusare velit; & ibi not. Zas.
nume. 2. quod non solum potest reus mutare
voluntatem, aut litem contestatam si promi-
sit iudicio stare, & si satisfecit de stando in li-
te, vsque ad finem, verum etiam si copiam li-
belli petiit, & genus actionis sibi exhiberi, qd
rationem habet; quia praestando cautionē istā
de iudicio sisti, intelligitur promisisse non so-
lum respectu principalis debiti petiti, sed etiā
respectu exceptionis declinatoriæ, postea per
eum proponendæ. Et idem est si caueat de iu-
dicato soluendo, secundum Bart. in l. vir bo-
nus. ff. iudic. solui. quia intelligitur, quod pro-
mittit soluere iudicatum, si inuentum fuit q,
exce-

exceptiones declinatoriæ, & aliæ per eū proponendæ inuentæ fuerunt, de iure nõ esse receptibiles, & non aliter. Et Bald. ad l. 2. C. de bon. auctor. iudi. poss. dicit, quod qui satisfat de parendo mandatis Iudicis, non renunciat 3
priuilegio fori, sed inest condicio, si de iure tenetur. Et ideo, inquit Felinus, in ca. inter monasterium. nu. 9. de sent. & re iudi. cum quidã rusticus subditus Capitanei Pisani, præstitisset satisfactionem, de parendo mandatis Iudicis, respondi, quod adhuc poterat allegare incompetentiã, quæ satisfecisset. Et confirmatur hoc per l. si quis libellos. C. de appel. vbi si quis libellos appellatorios inferat corã Iudice appellationis, & desistat antequam sit acceptũ iudicium, non cogitur perseuerare in lite. Sed aliud est, si omnino constaret de voluntate arrestati, quod veller approbare Iudicem loci arresti, & posset illum approbare; clericus enim non potest, c. si diligenti. de for. comp. Et quãuis Doc. distingūt in d. l. si cõuenerit, inter satisfactionem necessariam & voluntariam, vt ex illa non inducatur approbatio iudicij, ex ista verò sic, vt per Alex. latè in l. quidam consulebant. ff. de re iudic. Tamen longè satius & securius est, vt arrestatus præstando illam cautionem protestetur, quod non intendit consentire in Iudicem, nisi quatenus teneatur. Et prædictam resolutionem etiam tenet Anfrerius Decisio. Capell. Theolof. 180. incip. Item fuit quæsitum, si aliquis fuit conuentus. Vbi etiam addit, quod non videtur consentire in

De Iure Sistendi.

4 Iudicem, si petat sibi cauere de refundendis expensis, aut si sportulas soluat. Videmus enim has cautiones, ab initio preſtari apud Iudicem ab eo, qui ius reuocandi domum habet. l. 2. ff. de iudic. cap. fin. de for. compet. & D. Antho. ad cap. 1. de iudic. nec tollitur exceptio declinatoria per illum actum, quem pars facit ante litem contestatam, idem D. Anton. in d. ca. inter. Sed eam distinctionem puto hic non esse necessariam si non aperte constet, aut colligatur quod arrestatus voluit in Iudicem illius loci consentire; quia qui satisfat de iudicio sisti ibidem, licet ultro faciat, vt per eam satisfactionem ab arresto relaxari possit, tamen quodammodo necessitate coactus facit, quod aliter relaxari & domum ad suos redire non potest, & si aliter possit euadere, vtique non preſtaret eam cautionem, & sic est hic quaedam causatiua necessitas in eo, licet non coactiua, qd sufficit ne aliquo modo videatur per hanc in Iudicem illum consensisse.

Quæ sint necessaria vt debitor vel quis alius arrestari possit. Cap. 16.

ARGUMENTA.

- Extraneus tantum, aut ciuis suspectus arrestari potest.* nu. 1.
Spectus debitor quando dicatur. nu. 2.
Arrestatio non fit, nisi creditore postulante. nu. 3.
An sit ante arrestationem, apud Iudicem facienda summaria aliqua probatio de debito. nu. 4.
Res aliena arrestari non potest. nu. 5.
Res

Res apud debitorem inuenta, eius esse praesumitur.

numero

6. & 8.

Vxor quo pacto suarum rerum arrestationi se opponat.

nu. 7.

Pendente altercatione super proprietate rei, an arrestatio recte fiat.

nu. 9.

Bona debitoris si apud tertium existant, quid iuris.

numero

10.

Res pignori obligata, an arrestari possint. nu. 11.

NON dubium est, quin graui iniuria afficiatur, qui ex causa non legitima sistitur seu arrestatur, cuiusve bona nullo iure detinentur, quod sequenti capite latius dicemus: Et ideo antequam creditor ad arrestum deueniat, curare debet Iudex, ut citra omnem iniuriam causa instituat. Nam ut Plato ait, legum sanctio huic respicit, ut felicissimi ciues sint, ac maxime inter se amici; qui sane amici nonquam erunt, si mutuis iniuriis vexentur, & si quam minimae haec sint atque paucissimae. Igitur qui bona vel personam alicuius, sistere vel arrestare intendit, obseruare debet principio, quod non nisi forensis & extraneus sisti vel arrestari potest; Ciuis enim coram suo Iudice conueniri, iuxta consuetum iudiciorum ordinem debet: & si de dilapidatione suspectus esse incipiat, ut sunt nonnulli, quorum largitio fundum non habet, & de quibus illud Claudiani „dictum videri potest, *Præcepit illa manus, fluuios superabat Iberos, Aurea dona vomens,* &c. tunc interdici ei potest, ne bona sua alienet. Quæ tamen interdictio non temere, sed

M iij   plenè

De Jure Sistendi.

plenè causa cognita fieri debet, citato eo, cui interdictio facienda est, vt l. in causa. §. causa cognita. ff. de minor. l. si deserta. C. si propter pub. pensit. Sicut etiam fieri solet, quâdo adolescenti perditto & luxurioso, mulieriq; luxuriosè viuenti, bonis interdicitur, l. si verò. §. adolescens. ff. mād. l. mulieri. ff. de curat. furios. Quod si verò hic suspectus ciuis debitor, iam abitur quoque paret, etiam bona illius sisti possunt, cū ipse eo casu rectè detineatur. Bart. & alij ad l. de pollicitationib. in fin. ff. de pollicita. Bal. ad l. per diuers. C. mandat. & ad l. si fideiussor. §. fin. ff. qui satisf. cog. vbi latè laf. Roma. conf. 241, inci. Spectabiles. Alex. conf.

2 101. lib. 2. Suspectus autem dicitur, si officina eius præter cōsuetum morem clausa maneat. Bart. Angel. & alij ad l. sciendum. ff. qui satisf. cog. si iā exercet ludos, iure prohibitos; si sub grauib. vsuris pecuniam accipit; si bona sua mobilia teneat loco secreto, vnde facile auferri possunt; si multis fideiussorib. se implicat; vel si quid aliud faciat, ex quo Iudex in credulitatem suspicionis adduci potest; De qua re, vt intelligo, latè Io. Bapt. de S. Seuerino, in tract. de suspect. debit. quæst. 6. num. 1. 2. & aliis, & (quem ego vidi) Paulus Paris. eleganti conf. 99. & conf. 1. lib. 3.

3 Secundo hoc priuilegium creditori nō datur, nisi fuerit postulatum. arg. l. 4. §. hoc iudicium. ff. de dam. infect. quia ad priuatam partis vtilitatē, Iudex non impartitur officiū suū nisi fuerit imploratum. d. §. hoc iudicium, ne ipse

ipse qui inter utramque personam litigatorum
(ut ait Constantinus in l. vbi. C. de fals.) medius
esse debet, se quodammodo partem constituere
videatur. Inter postulandum verò, aliqualem fi-
dem facere oportet Iudici de debito, vel per o-
stensionem instrumenti obligationis, ut censuit
Barbatus cons. 9. col. 10. lib. 2. vel per testes, si
fortè syngrapha ad manum non adsit, vel de-
niq; alia aliqua legitima & summaria proba-
tione, per quam Iudex aliquo modo credere po-
test, verum esse quod asseritur. Rebus. ad con-
stit. reg. tom. 1. art. 6. gl. 3. nu. 43. Sed an solum
iuramentum creditoris sufficiat, dubitatum
fuisse video: Ange. enim ad l. nemo carcerem.
C. de exact. trib. & Angelum imitatus Imola
ad l. 2. ff. solut. matr. illud existimant sufficere,
propter periculum quod est in mora: quia ubi-
cunque periculum est in mora, ad probationem
sufficit iuramentum, gl. & Inno. ad c. quoniã.
extra ut lite non contes. iuxta l. eorũ. ff. de dãn.
in fe. l. qui bona. §. si quis. eo. tit. ne si aliã pro-
bationes requirantur, quæ sæpe admodum, no-
bis ad manum non sunt, debitor interim aufu-
giat. Roman. ad d. l. si fideiussor. §. fin. Salic. ad
l. vnicam. C. de prohib. sequest. Io. Bapt. d. lo-
co. q. 6. nu. 18. quam opinionem Castrẽs. qui-
dem per totum mundum seruari ait; sequiturque
eam Paulus Paris. cons. 107. nu. 54. lib. 3. quia
non fit plenum præiudicium debitori, qui sola
cautione arrestum dissolvere potest. Sed aliud
visum fuit Bald. ad d. l. apertissimi, nu. 9. C. de
iudic. & cons. 285. nu. 3. & 4. lib. 1. Alexã. sibi

De Jure Sistendi.

contrario, in d. l. 2. Iasoni etiam sibi aduersanti, in §. 1. institu. de act. Alij verò multa simul requirunt, scilicet quod de debito aliquo modo constet, & quod præterea creditoris iuramentum accedat: quod iuramentum nõ quidem Seruienti seu Apparitori qui arrestat, sed apud Iudicem præstetur, teste Rebuffo d. loco, art. 6. gl. 3. nu. 61. Sed vt eodẽ loco subdit, nu. 43. in multis locis, & iam si nihil Iudici ostendatur, nihilque iuretur, ad solam partis & creditoris assertionem conceditur arrestum, à la charge (vt dicunt pragmatici) es despens, dommages & interestes, de la partie que fait arrest. quod & in hac patria obseruari videmus: existimat tamen illam consuetudinẽ esse corruptelam, sicut per Senatũ eiusmodi arrestationem dicit se vidisse declarari nullam, quæ arrestatio ad solam partis assertionem facta erat; quia pars quæ eam arrestationem fieri desiderat, nihil fortè habet, cũ sit inops: Et ideo post ignominiosam istam arrestationem, non esset alteri parti, tam graui ignominia affecta satis consultum. Arbitror autem ego consuetudinem defendi posse, sed non inconcoctè accipiendam esse; Iudex enim rationem personarum habere debet, & quid in huiusmodi negociis æquum sit, prudenter discuriet, iuxta ea quæ not. Hippol. de Marsil. ad l. quæstionis. ff. de quæf. vbi admodum multos casus refert, qui Iudicis arbitrio cõmittuntur, & relinquuntur; Quid enim si actor sit vir prob. & inops, qui satidare pignoribus, aut fideiussorib. non potest,

potest, an idcirco iure suo excludetur, & impu-
nita erit malitia rei? Absit à iure iniquitas. I-
deoq; hoc totum, vt dixi, religioni Iudicis re-
linquendum esse censuit Bald. ad c. significa-
uit. circa medium de testib. per l. si creditores.
ff. de priuil. credit. l. 3. ff. de cond. ca. dat. l. in om-
nibus. ff. de iudi. Et quemadmodum Iudex
potest eo casu, in quo id iure scriptum nō est,
cum sibi æquum videbitur, iubere cauere, idq;
ex arbitrio sibi à lege dato. l. quod si Ephesi. ff.
de eo quod cert. lo. Castren. ad l. stipulationū.
l. de verb. ob. ita etiam omittere, & remittere
potest cautionem, si ex iusta causa sibi videat-
ur. Latè Tiraquel. de retract. §. 1. gl. 18. num.
45. cum seq. Sanè cum debitor dicitur suspe-
ctus de fuga, tunc Bald. ad l. apertissimi. C. de
iudic. dicit suspicionem per solum iuramen-
tum non probari, nisi prius summarie probē-
tur aliqua causę inducentes suspensionē, puta,
quod non possideat immobilia, vel quod ali-
quid ex his concurrat, ex quibus superius di-
ximus huiusmodi suspicionem generari: Et
ideo Iudex cautus esse debet, ad interrogandū
de causis suspensionis, quæ si verisimiles repe-
riantur, poterit procedere ad arrestum vel ca-
pturam vt ibi per eum, quem refert & sequit-
ur Vitalis in tract. clausul. in verb. Nihil no-
uari dilatione pendente, Dec. consil. 75. Ca-
stren. conf. 40. Anchor. conf. 85. & super ista
suspensione recipi possunt testes, debitore non
citato, ne fuga instruatur, vt ait Bal. ad l. con-
sentaneum. coll. 5. ver. Quæro vna cū Brutio.

M v

C. quom.

De Iure Sistendi.

C. quom. & quand. iudi. Felynus ad c. Rodulphus. de rescrip. coll. penul. in 3. fallent.

Sunt etiam qui requirunt, quod saltē summarie constet, quod tempore cōtracti debiti, debitor erat idoneus soluendo, & quod sibi aliqua calamitas insignis euenit, aut aliter inops factus est. Si enim eius condicio non est mutata, imputet sibi qui cum eo contraxit. Qua de re multa refert in suis memorabilibus Catel. Cotta, ad verbum Debitor. Sed quia consuetudo nostra hoc non admittit, abundeque superius ea de re dictum fuit, articuli illius tractationem, ne actū agam, hoc in loco prætermittam.

- 5 Illud verò indubitatum est, quod quemadmodum res aliena pignori dari, aut hypotheca supponi non potest, quoniam in rem alienam, debitor ius nō habet, l. aliena. l. rem alienam. ff. de pig. act. Ita etiam res quæ nō est debitoris, arrestari, & sisti non potest; quia creditor in eam ius non habet, vt nec debitor ipse, & nemo alterius odio prægrauari debet, c. nemo debet. de reg. iur. lib. 6. Et sicut executio sententiæ fieri nō debet in rebus alterius, quā ipsius cōdemnati, siue sint res alterius quo ad proprietatem & possessionē, siue quo ad possessionem tantum, siue quo ad proprietatem tantum, vt not. ff. de re iud. l. à diuo Pio. §. si super reb. & pulchrè Bal. ad d. l. ob maritorū. circa prin. C. ne vxor pro mar. ita quoq; neq; arrestatio, quæ (vt superius diximus) speciem aliquam executionis continet. Sed an si dñium
rei

rei debitori superueniat, arrestatio confirmabitur, alterius est loci, tractaturque ad d. l. rem alienam. & latè à Conano libr. 4. cap. 13. nu. 6. Sed nos ea de re latius suo loco proprio, inferius dicemus. Præsumitur tamen quod res 6
pertineat ad debitorem, quæ apud eum reperitur. l. siue possidetis. C. de probat. Doctor. in cap. cum ecclesia. de caus. possess. & proprietate. & quidem præcipuè quoniam non principaliter, sed duntaxat incidèter de dominio quæritur. Innoc. ad cap. illud. de præsumpt. Imol. ad cap. ex literis, de probat. Bald. ad l. 2. C. eo. tit. Castrensis. consil. 6. consil. 94. consil. 320. consil. 177. & consil. 30. Quo pacto Rebuffus d. loco, numero 52. iudicatum fuisse testatur, aduersus quædam generum, qui se arresto opposuerat, dicens esse suum equum, qui apud focerum repertus fuit, nec aliter probauit. Sic est in bonis vxoris & mariti, quia res existentes in domo, in qua indifferenter habitant maritus & vxor, potius præsumuntur viri, quam vxoris, propter præminentiam. Vnde oportet quod vxor probet eas esse suas. l. si ego. §. dotis. ff. de iur. dot. vbi est text. not. in quo decisum est, quod vxor id hodie potest probare, per scripturam priuatam mariti, si modo veritas aliqua ratione etiam aliter ex circumstantiis, vel ex ipsarum rerum qualitate appareat, vt quia sunt vestes muliebres, vel alia muliebria ornamenta, quæ vxores consueuerunt habere, tanquam res parapharnales, vt ait Baldus ad d. l. ob maritorum. versic. sed nonne. Nam ex
quo

quo sunt ad vsum eius deputata, eaque possidet, praesumitur esse earum domina. vt l. pen. ff. de condit. iustit. l. 1. ff. fami. ercisc. quod ego etiam tunc puto esse verum, in his rebus, quando mariti scriptura non concurrat. Quod amplius est, si vxoris bona arrestentur, possit vxor etiam propria auctoritate iniicere manus in res suas detentas per maritum, scilicet ne occupentur per creditorem, licet prima facie id esse videatur contra l. si quis in tantam. C. vnde vi. & l. extat. ff. quod met. caus. & ca. fin. eo. titu. Sed verè non aduersatur hoc factum legis dispositioni; quia quauis possessio fuerit in virum translata, tamen propter communionem vitæ, ipsa dicitur possidere, & possessionem suam continuare. l. aduersus. C. de crimin. expil. hered. quod & Chassanæus de bonis vxoris, à fisco propter delictum mariti apprehensis, respondit ad consuet. Burg. tit. des confiscations. §. 4. num. 4. versic. In publicatione. Quinimo in grauiore casu testatur Baldus ad d. l. ob maritorum. in fin. res dotales capi non posse, etiam pro debito vtriusque simul, quando scilicet alienari nō possunt: vnde si possent alienari, & vterque se suaque obligasset, alio iure vtendum foret. Salicet. verò eodem illo loco, versic. Quæro quid si domus, &c. disputat an res mariti esse praesumantur, quando ipsa domus non erat mariti, sed vxoris in quam maritum induxit; Quod quidem dici posse videbatur, quasi possessio domus, in maritum translata fuerit, & sic etiam res in
ea exi-

ea existentes possidere dicatur, quamvis è cō-
trario verisimile sit, eam possessionem domus
cui insistit, ad maritum non transtulisse. Sed
hanc quæstionem aliis finiendam terminan-
damque reliquit. Sanè ex his quæ latè notat
Alciat. regul. 3. præsumpt. cap. 26. mihi vide-
tur, quod arbitrium Iudicis plurimum in his
potest, qui perpendet, vtrum maritus pau-
per fuerit, vxor verò diues, vel an supelle-
ctilem induxerit in domum vxoris, nec ne, &
alia pleraque huiusmodi, vt sic præsumat bo-
na illa, vel vxoris, vel mariti esse, aut fuisse.
Quid igitur, an pendente hac altercatione su-
per proprietate rei, arrestatio fieri poterit? Bal-
dus dicto loco, versic. Quæro nunquid, & c. af-
ferit pendente protestatione, missionem in
bonorum possessionem fieri non posse, & fa-
ctam non subsistere, quia Iudex perperam &
inordinate procedit. §. super hoc. in authent.
vt nulli iudic. Sanè ex dispositione l. à diuo
Pio. §. si super rebus. ff. de re iudic. satis appa-
ret, quod Iudex summariam cognitionem su-
per hac re adhibere debet; & si alia sint res
quæ arrestari possint, debet in his arresti po-
testas exerceri, aliis dimissis, ne creditor diu
cogatur super eiusmodi quæstione litigare, te-
ste Raphaelè Iafone, & Zasio ibi.

Quoniam verò superius diximus, etiam so-
lius possessionis rationem esse habendam, ex
communione sententia videtur, quod si debi-
tor diu ante arrestum transtulit bona hæc in
tertium, tunc prius agi debet reuocatoria, vel
restit-

De Jure Sistendi.

restituatur res. Sin autem alienauit, cum sciret quod arrestarentur, tunc ista vitiosa possessio non prodest opponenti, nec vlla reuocatoria actioe opus est, sed recta via auocari possunt. Quae omnia ad d.l. ob maritorum, notat eleganter Albericus contra vicinos, & amicos, dicentes eiusmodi bona esse sua, vt amicus, vel
11 vicinus executionem euadat. Quod si res debitoris apud creditorem alium pignori obligata existat, poterit nihilominus (ni fallor) arrestari, & arrestata post sententiam vendi ac distrahi à nouo isto creditore, si modo creditori priori, cui pignori data fuit, debitum exsoluat, d. l. à diuo Pio. §. quod si res; vbi dicitur, quod in causam iudicati, creditor cogitur exhibere pignus suum conuentionale, vt in eadem causam distrahatur; sed ius pignoris, durat creditori, in quamcunque manum res perueniat, donec pecunia ei soluatur, quod latius ibi cum aliis explicat Zasius.

Vtrum arrestum indebitè factum, ex alia iusta causa confirmari possit.

Caput 17.

ARGUMENTA.

Tenuta minus rite concessa reuocari an debeat. numero 1. & 11.

Spoliatus quando ante omnia sit restituendus. nu. 2.

Confirmare, minus est quam de nouo dare. nu. 3.

Debitum iustum, si soluatur, pretextu ordinis non seruati, executionis non rite facta, vel quia per vim ab executore est exactum, vel per metum promissum.

sum, non repetitur.

nu. 4.

Facta multa tenent, qua non facta prohibentur. 5.

Captura an resoluat, qua nulla fuit, si modo aliter de veritate debiti constare possit. n. 6. & 10.

Causa non iustificata in propositione, non potest iustificari in probatione. nu. 7.

Creditor si plura bona exequendo vendat, quam exposcit debitum, an tota executio concidat. nu. 8.

Index qui de facto processit, de facto iterum reuocare poterit. nu. 9.

Jus constante iudicio, vel postea adueniens, non prodest actori. num. 12.

Lex nihil frustra facit. nu. 13.

PRÆCEDENTI quaestioni proxima est hæc, an omnia omnino corruant, & ipso iure nulla sint, si arrestum aliter atque oportet factum sit? Pone enim debitum ob quod arrestabatur persona, vel res debitoris, nullum fuisse; nihilominus tamen ipsum arrestatum, alia ex causa, vel antiqua, vel de nouo superueniente, eidem arrestanti obligatum fuisse. Habet hæc quaestio vtrinque suos assertores, neque adeo leuis visa fuit veteribus, quin eam magna ingenij fatigatione, ne dicam magna contentione, examinandam duxerint. Sunt enim non pauci, summæ auctoritatis interpretes, qui existimant arrestum quod est nullum, ex alia causa iustificari posse: & licet non loquantur proprie de arresto, loquuntur tamen de captura, quæ arresto est proxima. Et quidem in primis Aymo Crauetta, consil. 46. incip.

cip.

cip. De stilo ciuitatis Gracionopolis. versi. ad
istud respondeo. num. 7. dicit fuisse quosdam
in carceratos pro debito vnius floreni, quæ in-
carceratio fuit indebita, & contra stylum illius
ciuitatis, petebantque propterea relaxatione;
sed creditor obiiciebat, nõ debere eos relaxa-
ri, quoniã erant obligati adhuc in alio debito,
iuxta tenorem aliarum literarum, & si carce-
rati non essent, deberent nunc de nouo incar-
cerari vigore illarum literarum, & respondet
tandem Aymo, relaxãdos non esse, motus ex
verbis Angeli & Alex. ad l. si finita. ff. de dam.
infect. dicentium quod tenuta minus ritè cõ-
cessã, reuocari non debet, quando si concessa
non esset, de nouo esset concedenda. Quod
dictũ refert, & sequitur Iason ad l. à diuo Pio.
§. in venditione. ff. de re iudic. & in l. si pacto.
num. 5. C. de pact. Decius ad cap. cum cessan-
te. de appell. & consil. 191. & 449. In qua opi-
nionẽ etiam est Castrens. consilio penult. libr.
1. his verbis: Postremò etiam si non ritè facta
fuiſſet dicta captura, si tamen constat de debi-
to, quia confitetur, vel alio modo apparet, de-
bet sustineri. l. fin. §. fin. ff. quod met. caus. Pa-
ris. cons. 99. num. 34. libr. 3. Nam & in causa
2 possessionis recuperãdæ, licet spoliatus sit an-
te omnia restituendus: tamen si de proprietate
manifestè constat, existimant omnes, quod
est deneganda restitutio. cap. cum ecclesia. de
caus. possess. & propriet. cap. cum super. de re-
stit. spol. Ira & hic deneganda est restitutio, in
pristinam libertatem, si de debito constat, ex
quo

De Iure Sistendi.

4 Etiam, confirmandam esse à Iudicibus, quādo aliās de non iure aduersarij constat. Quo modo & Ias. cum multis aliis. ad l. si pacto. C. de pact. & Ioā. Neuizanis consil. 77. respondent, quod si debitor habet bona, contra quæ prius debebat fieri executio, & eo nō obstante carceretur, posteaque soluit creditori, non potest postquam fuit relaxatus repetere solutū, prætextu ordinis non seruati, illegitimeque factę executionis. Rursumque Castrensis ad l. si cū nulla. §. si. ff. de re iud. ait, qđ quando præcessit sententia, & in eius executione fuit omissum aliquid quod non erat omittendum, tūc non restituitur debitum exactum. Qua in re Fulgos. consil. 178. incip. Iacob. col. 1. Iaffredū conclus. 130, Mathæ. de Afflict. in consti. Circa violentiarum, sequaces habet; Idemque repetit cons. 19. libr. 1. Cui accedit, quod consil. 51. libr. 1. incip. Sapientia, consuluit Barba. qđ exactum per vim ab executore, non rescinditur, nisi quatenus est indebitū; & quod illud quod promittitur per metum, si de se est licitū & iustum, valet. Hippol. ad l. patre. col. 12. ver. Item etiam. ff. de quæst. Bald. cons. 328. li. 1. q. repetitur cons. 40. libr. 4. Præpositus ad c. vt debitus. coll. 12. vers. non obstat. de appel. Albericus quoque ad l. si ante. §. si. & ad l. si de vi. ff. de iud. asserit; quod si notoriè de debito constat, & Iudex nō seruato ordine iudiciario, per executorem cogat debitorem, vel soluere vel tradere, non potest cōtrauenire debitor, quia per talem solutionem vel traditionem extin-

ctum

Etum est ius creditoris, quod iniquum esset retractare: quia inordinata executio non retractatur, & qđ debite fieri potuit, non rescinditur propter indebitum modum; adeoque etiā propter auctoritatem Iudicis multa facta tenent, quæ alias fieri prohibentur. l. 1. §. biduū. ff. quando appell. sit. l. 1. ff. si quis ius dic. non obt. Bal. in d. l. si. §. si. Sic & Socyn. in tract. de citat. Si, inquit, quidam erat debitor meus in diem, & ego timēs ne antequam dies solutionis veniret, fugā caperet, feci pro calumnioso debito eum capi, & in carcerem duci, hac cogitatione, vt dum de eo disputatur, cedat dies veri debiti, propter quod eum arrestare, & in carcere retinere possum, iure hoc facio: quoniam quæ sunt nulla, non defectu materiæ, sed formæ, possunt habilitate materiæ postea superueniente, scilicet vero debito, confirmari, & reconualescere, iuxta ea quæ not. Castrē. ad l. sed eximendi, §. item si is. ff. ne quis eum. & Vannutius, in tracta. de null. proces. in vlti. par. num. 35. lib. 3. ait, non esse retractandam capturam, si aliàs de debiti veritate ex confessione capti cōstare potest: & Rebuffus ad ord. reg. tomo 1. art. 6. gl. 3. nu. 45. versic. Primò. in fi. & Io. Constant. ad ord. reg. art. 66.

Contrariam verò partem sustinet Bal. consil. 208. incip. Ista captura. & consil. 231. incip. In causa carcerati. libr. 4. quia captura vel detentio iniuriosa confirmari non potest, sed infirmandum est, quod sine ratione processit. d. l. si cum nulla, l. 1. §. hæc verba. ff. ne vis

N ij fiat,

- 7 fiat. l. cum vnus. ff. de bon. auct. iud. possiden.
& causa legitimè non iustificata vel intentata
in propositione, non potest iustificari in pro-
batione. l. 1. §. fin. ff. de iureiur. & ideo, inquit,
debitor relaxandus est, pronunciarique debet
derentio iniquè & perperam esse facta, quia
forma non est seruata, & emissio formæ, red-
dit actum ipso iure nullū, & in qualibet mi-
nima parte, viciat totum actum, etiam si is re-
spiciat piam causam. l. cum hi. ff. de transact. l.
hac cōsultissima. C. de testa. lat. cons. 162. lib.
8 2. Hippol. cons. 64. Et sicut cum creditor plu-
ra bona sub hasta distrahit, quā debitum eius
postulat, tota venditio retractatur, vt volunt
Afflict. decis. 358. Bertran. cons. 279. libro 3.
Guid. Pape cons. 43. lib. 3. cōs. 403 Calcanus
cons. 123. Ita & istiusmodi illicita detentio, seu
arrestatio, quæ de facto processit, debet etiam
de facto retractari, sicut de indebita exactiōe,
cons. 179. lib. 6. dicit Alex. quia initium cu-
iusque rei est inspiciendum. l. j. ff. de origi. iur.
cum similib. & quod ab initio non valuit, tra-
ctu temporis non conualescit. l. quod ab ini-
tio. ff. de reg. iur. c. non firmatur. eo. tit. libro 6.
10 Quam sententiam sequitur Paulus Paris. sibi
contrarius cons. 101. lib. 3. dum ait, capturam
minimè iustificatam, aut nulliter factam, im-
primis declarandam esse, ipso iure nullam, &
debitorem omnino esse relaxādum. Nec ob-
stat, inquit, quod postea celsit dies obligatiōis
& solutionis, & consequenter, q. poterit iuste
carcerari, & in carceribus commēdari; quoniā
ista non

ista non impediunt relaxationē & restitutionem ad pristinam libertatem, qua fuit spoliatus: Primitus enim declarandum erit dictam capturam fuisse nullam, & minus iustē factā, & ante omnia debitorem relaxandum, pristinaeque libertati restituendum esse. Quo facto postmodum potest iuris ordine de nouo procedi, iuxta decisionem Bart. ad l. quarundam, §. omnia. ff. de acq. rer. do. Sequitur Roman. d. conf. 24. 1. & in ea re consentiētem sibi habet Decium conf. 75. Bal. conf. 229. incip. De iure communi. lib. 4. Parid. de Puteo lib. de syndicato in verbo, Captus. qui vnanimi cōsensu, respondent, quod preposteratio ordinis vitiat capturam, etiam si superueniāt probationes, & quod ex actis, probationib. aut alia causa iustificari non potest, quando legitimus ordo non fuit seruatus, sed debet pronunciarī ipso iure nulla, aut certē Iudex, debet cōtrario imperio arrestum relaxare, & debitorem dimittere; quia vis spoliatiua propriæ libertatis dicitur capto inferri, qñ iuris ordo nō seruatur, vt ait Cepola conf. 19. nu. 3. quia talia adferre post iniquam arrestationem, est ædificare sine fundamento. d. l. si cum nulla. Decius ad c. ex ratione. de appel. Felyn. ad c. cū dilecta. §. ordo scripturæ. ante fin. de rescr. Si enim fundamentum est malum, debet destrui quicquid est superædificatum. c. cū Paulus. j. q. j. vt pulchrè in hoc eodem casu respondet Anchora. conf. 292. inc. Videretur, nu. 4. Nec obstat, inquit, l. fin. §. si. ff. qđ met. caus. quæ loquitur in vi cō-

De Jure Sistendi.

pulsiva, quæ qualem qualem in se habet consensum: sed aliud est in vi ablativa libertatis, pro qua etiam prædo agit, c. cū quis. de restit. spol. quia sicut iniuste & violenter priuatus sua possessiōe, debet ante omnia restitui, c. cōquerente. de rest. spol. ita etiā priuatus propria libertate. Accedit iterum in eandem sententiam Roman. consil. 320. incip. Hæc istorum quinque, docēs capturam indebitè factam, de facto irritandam. Nam, inquit, in simili, si sine ordine iudiciario Iudex processerit ad possessionem vnius, alteri dādā, certè illam de facto auferre poterit, quia quæadmodum nimis facilis fuit in mittendo, ita facilis esse potest in reuocando, sicut in l. 1. §. nunciatio. ff. de no. ope. nunc. latius ostendit, reuocata (ita enim appellat) de facto datā, de facto reuocari; & in eā sententiam adducit text. in l. fin. §. nullo tempore. ff. de lib. hom. exhib. vbi decisum est, nullo tempore liberum hominem nō ritè carceratum detineri, nullamque super ea re temporis prolongationem vel dilationem esse concedendam, in qua opinione, etiam Alex. conf. 19. lib. 3. fuisse videtur, eandemque; & Io. de Neuiza conf. 52. nu. 43. probat.

Sanè in tanto opinionum fluctu atque diuersitate, si quid meum iudicium hic potest, existimo vtranque sententiā probabiliter cōciliari posse, scilicet, quod si manifestè constet, arrestationem non ritè esse factam, etiam si postea causa superueniat, pronunciandum esse, nullam & inualem, & aduersus legem,
aut

aut consuetudinem concessam, eundemque arrestantem in expensas, & id quod interest condemnandum, qui per nouam istiusmodi causam, ius absolutionis, ex iniqua arrestatione, debitori acquisitum auferre non potuit, sibi que acceptum ferre debet, qui ex causa illegitima arrestum fieri procurauit. Nam sicut Rex pugnaturus contra aduersarium regem, prius congregat exercitum, & sic sese praelio committit: ita quoque & creditor, futurusque actor, non nisi prae paratus ad iudicium accedere, & sic debitorem arrestare debet; Nec refert, optimae existimationis sit creditor, reus uero perfidus & deploratus: quia quantumuis praesignis actor, non probet, & causam suam non iustificet, reus absoluitur. Alciat. ad l. qui accusare. nume. 25. cum seq. C. de edend. ea que in re non qualitas rei, sed ius actoris consideratur. l. 1. ff. si pars hered. pet. l. fin. C. de rei uendit. Adde etiam, quod ea quae de nouo emergunt, nouo indigent auxilio. l. de aetate. §. ex causa. ff. de interrog. act. & ius iudicio constante, vel postea, adueniens, non debet actori proficere. cap. ultimo, ut lite pendent. not. in l. si rem. §. ultim. ff. de pign. act. cum in iudicium non uenerit, l. non potest uideri. ff. de iudic. l. quaesitum. ff. de pecul. & ideo merito reus absoluitur. Quo pacto enim Iudex ex alia causa iustificabit arrestum, de qua ipse creditor non cogitauit, aut qua suo tempore non expressit? Ceterum propter eiusmodi debitum de nouo appa-
rens,

De Jure Sistendi.

13 rēs, existimo detinendum & minimè relaxandum esse dictum debitorem, qui si esset relaxatus, denuo capi vel arrestari posset: Lex autem nihil facit frustra. Quam conciliationē, vel maius nouam tertiam hāc meam opinionem, abundè ex his stabiliri posse existimo, quæ eleganter & fusè ad d.l. non potest videri. ff. de iudic. notat Castrensis: quæque consil. 46. refert Aymo Crauetta, aliaque quædam, quæ ad huius rei confirmationem pertinent cap. inferius dicam.

Qua actione teneatur qui personam autres alterius indebitè arrestari fecit. Caput 18.

ARGUMENTA.

- Iniuria magna afficitur is, qui indebitè arrestatur.*
numero 1.
Iniuria est, fideiussorem idoneum respuere. n. 2.
Mercatores ex fide promissorum dependent. nu. 3.
Mercator etiam lucrum cessans petit. nu. 4.
Creditor malè arrestans an ius crediti amittat. n. 5.
Debitor non ritè arrestatus, an approbet arrestum dando fideiussores. nu. 6.
Protestatio ubi non sit necessaria. num. 7.

QVONIAM verò iniquam arrestationem retractando, Iudex non plenè satisfacit parti tam ignominiosè arrestatæ: illud quoq; queri potest, qua ratione teneatur, qui vel personā, vel bona alicuius, nullo iure detinuit vel arrestauit? Et sanè quod iniuriarum teneatur, ex l. si creditores. in fin. ff. de priuile. cred. &

cred. & ex l. pen. C. qui bo. ced. pos. responde-
 runt Alex. consil. 19. in fi. lib. 3. Ioan. de Neu-
 zanis consil. 52. num. 29. Petr. de Bellapertica,
 Albe. & Salic. ad l. ab executione. C. quor. ap-
 pel. non recip. Henningus Godden consil. 38.
 nu. 6. & probatur in l. j. & penu. C. qui bo. ced.
 poss. Quo modo & ipse Vlpi. ait, eum qui ali-
 cuius rem per iniuriam occupauerit, vel non
 debitorem, quasi debitorem appellauerit, in-
 iuriarum teneri. l. item apud Labeonem. §. si
 quis bona. & §. seq. de iniur. & quod amplius
 est, etiam is qui duntaxat recusat fideiussorē
 idoneum recipere, actione iniuriarū tenetur,
 l. si verò. §. j. ff. qui satisda. cog. Ratio autē hęc
 est, quod eiusmodi detentio sine iniuria fieri
 nequit, c. ex parte, de verb. signific. Alciat. ad l.
 1. nu. 9. C. de in. integ. resti. las. ad l. 4. §. condē-
 natum. nu. 31. ff. de re iud. Curt. in tract. de se-
 quest. q. 8. Et quidem præcipuè grauis est viro
 nobili, vel potenti alicui mercatori qui sæpe
 ex sola fide creditoque pendet, quod pulchrè
 d. consil. nu. 8. asserit Neuizanus. Et grauibus
 personis metus infamię propemodum maior
 est, quàm metus mortis. l. isti quidem. §. penu.
 ff. quod met. caus. non solum quā metus infam-
 ię est de præsentī, sed etiam in futurum. glo.
 in verb. seu mulier. d. §. penult. & minor coër-
 tio personæ, maior cęsetur omni pœna pecu-
 niaria. Hosii. ad c. tui. vt lit. non contest. & Iu-
 stinus Goblerus in suo quodam consil. in ter-
 minis: loquens de arrestatione iniuste facta.
 Tum verò nō dubium est, quin ad damna, &

N v id quod

id quod interest teneatur, vt not. Io. Constan-
tinus ad ord. reg. arti. 77. versic. quid si iniuste
appareat. per l. si oleum. ff. de dol. & Alexan. d.
loc. Quinimo si is qui arrestatus fuit, erat mer-
4 cator, non solum damni accepti, verum etiã
lucricessantis ratio habenda est, l. 3. §. fin. l. so-
cium qui. ff. pro soc. Cardin. ad clem. 1. q. 8. de
vsur. Roman. consil. 517. Alexan. ad l. diuor-
tio, & ad l. infulam. §. vsuris. ff. solu. matrimo.
Socyn. conf. 179. lib. 2. Dec. consil. 16. latè Re-
buff ad l. vnicam. gl. vlt. nu. 23. C. de sent. quã
5 pro eo quod inter. prof. Neq; desunt qui exi-
stimãt, iniuriosum, imperitum, seu imprudẽ-
tem istiusmodi creditorem, in pœnam huius
temeritatis, quã certè cohibenda & restringẽ-
da est, omne ius sui crediti in vniuersum amit-
tere. Bal. ad c. causam matrimonij. in fi. de of-
fic. deleg. & consil. 115. lib. 1. antiquã impress.
incip. proponitur. & in noua impressiõe 212.
Iason ad l. 2. ff. de iurisd. omn. iud. col. antep.
Dec. conf. 75. vers. 1. Rochus de Curte ad c. at
si clerici. in 3. notab. de iudic. Cotta ad verb.
Creditor faciens detineri debitorem. Quod
tamen ego minus durum & acerbum esse cen-
seo, præcipuè cum Iudicis auctoritate, vel mo-
re solito, licet nõ ritè & pro vero debito arre-
stum factum sit, aliasq; etiam non amittit
creditor ius suum, nisi quando vel sine Iudice,
id quod suum, vel sibi debitum est, reposcit,
vel ius sibi dicit. l. extat. ff. qd met. caus. l. cre-
ditores. ff. ad l. Iuliã de vi: satisfq; punitur hæc
eius temeritas, modo ante dicto. Videat tamẽ
& cau-

& cautè animum adiiciat debitor ne maiore facilitate & imprudentia, hisce auxiliis excidat. Socy. enim confi. 113. incip. Quoniam in causa. lib. 3. respondet, quod capture licet iniquæ consentire cēsentur illi, qui vltro præstāt fideiussores, de nō recedendo. Nec obstat, inquit, quod dici posset, quod detentus videtur dare fideiussorem quodammodo compulsus, cū aliàs non relaxaretur; quia præsumitur pro iudice, quod imò relaxaret eum, si aliquo modo de causa instrueretur. Nec est verisimile quod violentia ei inferretur, præcipuè in actu apud Iudicem factò, iuxta not. ad l. nō est verisimile. ff. quod met. caus. Quo modo & Bal. ad l. 2. C. de ser. fug. ait, quod captus iniuste, si nō reclamet, valet contra eū sententia & executio. Sanè vix est, vt in hanc sententiam accedere possim: Nam qui satisfat, certè vt euitet detentionem satisfat, non vt aduersus iniuriosum arrestantem non agat, cum sciat ius suum sibi durare. Ideoque actus satisfactionis animū & intentionem satisfactis egredi non debet. l. nō omnis. ff. si cert. pet. & hæ protestatiōes magis sunt vtilis, quàm necessariæ. l. 4. §. si in venditione. ff. quib. mo. pig vel hypoth. sol. Bart. ad l. 2. §. quod diximus. ff. si quis caut. Aret. conf. 162. Panor. in c. plerumq; de rescript. & in ca. ex transmissa. vbi etiam Fely. de præscrip. Castrenf. conf. 27. incip. In causa desertionis, ita vt vbi lex aliam coniectionem nō remissi iuris habere potest, earū omisio ad extinctionē actionis debitori cōpetentis, nullo modo sufficiat.

ficiat.

De Iure Sistendi.

ficiat. Quam sententiam, & humaniorem & veriore[m] esse asserit Iason ad l. de pupillo. §. si quis ipsi. nu. 2. vers. Ista secunda opinio. col. 3. ff. de no. op. nunciat. Et cum protestatio fiat duntaxat ad iuris nostri conseruationem. l. si. ff. quib. mo. pig. vel hypoth. sol. certè licet fuerit prætermissa, dummodo postea de iniustitia rei gestæ constet, non debet tollere ius partis; sicut aliàs multis locis. vbi protestatio nulla intercessit, sola impedimenti probatio sufficit. l. 2. in prin. ff. si quis caut. l. scire oportet. §. sufficit. in verb. ignoscendum ei est. ff. de excus. tut. l. quibus diebus. in princ. & ibi Bar. ad finem. ff. de condit. & demonstrat. Semper tamen cõsultius est protestatione vti, etiam si aliàs eo tempore quo interponitur ad evitandam iniuriam, seu infamiam, apud improbum creditorem nõ prodesset. Declarat enim affectum & intentionem debitoris, tam ini-quo facto reluctantem, abundansq[ue] cautela nõ nocet, hoc præcipuè seculo, quo vel minima occasiõe in abyssum & veluti labyrinthũ litium incidimus, vnde faciliè nos etiã in iusta causa, extricare non possumus.

Arrestatio per quem fieri debeat.

Caput 19.

ARGVMENTA.

Bona debitoris sine solenni ritu in creditorem transferri non possunt. nu. 1.

Pæna arrestantis propria auctoritate debitorem nõ fugitivum. nu. 2.

Appa.

*Apparitor utrum absque mandato Iudicis aliquē
arrestare possit.* nu. 3.

*Iniuriarum actio non semper reponit debitori famā,
etiā si secundum ipsum indicetur.* nu. 4.

Consuetudo in arrestis attendenda. nu. 5.

*Principes an sine expresso Iudicis mandato per ap-
paritorem arrestari possint.* nu. 6.

Apparitor an apparitorem subdelegare queat. n. 7.

PER quem verò arrestū fieri debeat, qua-
ri posset; Nam bona aduersarij tui in te
transferri citra solennem ordinem, frustra de-
precaris, inquit, Gordianus l. si pacto. quo pce
nam. C. de pact. Sanè constat neminem in iu-
dicio exhibendum esse, nisi de cuius exhibitio-
ne Iudex pronūciavit, l. si. C. de exhib. & trās.
reis. Et si quis debitorem non fugitium pro-
pria auctoritate arrestauerit, vel detinuerit,
vel res illius, debitum perdit, & pœnis corpo-
ralibus subiicitur, secundum Math. de Af-
flict. ad constit. reg. incip. Duram & diram. in
3. notab. vers. incip. Quid autē de illo. Ideoq;
existimant Interpretes Apparitorem, seu (vt
vocat) Seruientem, absque mandato & præ-
ceptione Iudicis, nisi periculū sit in mora, non
magis debitorem alicuius detinere & arresta-
re, quam vinculis mancipare, & in carcerē du-
cere posse. Bal. ad d. l. fin. & ad l. si quando. 1 2.
q. C. de testib. arg. l. 2. C. si in causa iudic. pign.
capt. sit. Mansuerius in sua praxi, tit. de execu.
& subhast. vers. Item seruiens. quod & in Frā-
cia quoque moribus receptum esse asserit Re-
buffus,

buffus, ad consti. reg. to. 3. tit. de citat. art. 2. gl. 4. nu. 10. dū ait, quod licet quis eo ipso quod factus est Apparitor, potest statim sine alia cōmissione, ad solam partium requisitionē aduersarium citare; capere tñ, prehendere, vel arrestare sine Iudicis mandato non potest, quod res illa grauior sit, & non nisi cum iactura aliqua rei familiaris, eiusque qui arrestatur ignominia & infamia fieri solet. Sunt tamen qui existimāt creditorem simpliciter cum Apparitore publico, personam aut res sui debitoris sistere & arrestare posse; quasi scilicet eiusmodi Apparitor mandatum Iudicis ad eiusmodi actus habere videatur. Pirrhus ad consue. Aurel. tit. de exec. & locat. §. 8. in fin. Sed hoc nisi periculum sit in mora, periniquum ac durum foret. Homines enim imperiti, & nonnunquā etiam improbi, nulla facta distinctione, sæpe
4 graues viros iniuria afficiūt, quæ sola iniuriarum actione, non semper ex integro eradica-
tur, inanisq; sæpè ad id quod interest, est actio, quam excludit inopia eorū qui arrestant. arg. c. olim. de rest. spol. l. nam & is. ff. de dol. Non me latet quot & quibus in locis ea licētia Seruientib. tribuatur, sed rectēne an perperam, aliorum iudicium feret. Sæpe occurrit memoriæ meæ, scelerati illius Medij, vnus ex parasitis Alexandri, dictum: Is enim solet alios adhortari ne metuerent quoduis crimē in quēuis intendere, aut iniuriam facere, adiecitque scelerato præcepto causam appositam, vt maximè, inquit, sanet vulnus qui delatus est, ma
netta.

net tamen cicatrix. Non arbitror quenquam esse diabolum tam impium, qui re magis nefariam posset suggerere. Idem & hic fieri posset si homo grauis calumniosè à paupere arrestetur, sine causæ cognitione. Nihilominus cū Imberto c. 1. insti. forensium: consuetudinem cuiusque loci spectadam esse arbitror, quæ in eiusmodi negociis omnia potest, teste Io. Constantino ad constit. reg. art. 10. col. 6. vers. Præterea quæro. & Iac. de Belloui. in sua praxi. tit. de fuga reor. Quo modo & Io. Befsian. ad consuet. Aluer. tit. j. §. j. ca. j. dicit consuetudinem esse apud Aluernienses quod fatelles potest facere citationes quascunq;, sine alia Iudicis commissione; quia in iurisdictionib. subalternis, plerūq; agitur de modicis causis, & inter plebeios, vnde tanta solennitas non exigitur: Et quia semel est datum generale mandatum citandi iisdem; licet vbi cessat ista consuetudo, aut verius, aut tutius est, de commissione Iudicis constare debere, secundum eum. Et certa ista consuetudo ad limites rationis & æquitatis trahenda est. Vnde Ioan. Gallus in lib. arrestorum & decisionum Parlamenti, scribit Seruietem vel Apparitorem auctoritate propria & sine expresse consensu Iudicis, Parem Fræciæ, sistere vel citare non posse. Quod si tamen vni Apparitori Iudex commisit, videtur quod ille alteri Apparitori cōsocio suo ex causa hoc negocium committere & delegare potest. vt not. Math. de Afflict. ad constit. reg. quæ inci. Citationis liberæ in §. notab.

Vtrum

De Jure Sistendi.

Vtrum Iudex per extraneum Apparitorem arrestare possit. Cap. 20.

ARGUMENTA.

Iudex an possit per priuatum quemque hominem arrestare debitorem. nu. 1.

Iudex an possit creditori licentiam arrestandi suum debitorem tribuere. nu. 2.

Iudex an possit per executores superioris Curie arrestare aliquem. nu. 3.

Salarium apparitorum arrestantium aliquem, an omnibus equale sit. nu. 4.

CÆTERTVM quia Apparitores & Seruientes, certis territorij stationib. & locis designantur; video & hoc quoq; disputatum esse, an Iudex proprio Apparitore neglecto seu omisso, alteri mandatum arrestandi & detinēdi, dare possit? In simili quæstione Cardi. Alexandrinus, & Abbas ad c. cum sit Romana. de appel. responderunt, posse Iudicem
1 priuatum hominem, qui Apparitor non sit, eligere, eidemque citandi & in ius vocandi auctoritatem dare, proprio etiā Apparitore neglecto. Et quod amplius est. Bal. ad l. vt perfectius. C. de excep. annal. col. fin. in ea opinio-
2 ne versatur, vt existimet, posse Iudicem parti aduersæ mandare, vt aduersarium suum citet. quod & Bart. variis locis, & Specul. in titu. de citat. §. sequitur, col. 1. secutum esse animaduerto. Sic etiam Iudex potest dare licentiam parti, quod capiat possessionem, constituendo eum executorē in propria causa, teste Bart. Alex.

Alex. & aliis ad l. iustè. ff. de acquir. poss. & l. as. ad l. iubere cauere. ff. de iurisd. omn. iud. ita tamen vt per epistolam, vel aliàs sufficiēter, aduersario qui citatur, de mandato & commissione Iudicis constare possit. Baldus ad l. si vt proponis. C. quom. & quand. Iudex & ad d. l. vt perfectius; de cuius decisionis veritate, cumulatissimè agit Rebuffus, ad constit. reg. to. 3. tit. de citat. in præfat. numer. 80. cum mult. seq. & Robert. Maranta in tract. ord. iudiciar. parte 6. §. incip. Proposui. numero 44. Tum verò Angelus in tractat. malefic. ad verb. Petro, publico & iurato nuncio. nu. 4. vers. Tertiò citatus. respondet, quod licet nuncius sit Curia deputatus, per què citatio fieri possit, licere tamen Iudici, proprio illo nuncio neglecto, superioris Curia nuncio vt, eidemque citandi; seu in ius vocandi potestatem dare: quæ in re & Bart. quoque in extrauag. ad reprimendum, ad verb. per nuncium, consentientè habet. Simpliciter tamen Chassanæus ad consuet. Burg. tit. de iustit. & iur. §. 6. num. 5. vers. Sed tamen existimat Iudicem non posse mandata sua mittere executioni per alium, quàm per nuncium publicum illius prouinciæ vbi est Iudex. Sed quia Bart. allegat, videtur hoc intelligere, vt cuilibet Iudici inferiori, nuncio publico totius prouinciæ, vt liceat. Sanè in ciuile est proprium nuncium negligere, & panem filiorum extraneis tribuere. Vnde animaduertere debet Iudex, quod nō omne quod licet honestum est, l. non omne. ff. de regu. iur. & æquum

est ne

De Iure Sistendi.

est ne creditores ex malicia mittāt diabolicos
executores, qui omnia debitorū bona in ex-
pensis executionis & arrestationis cōsumant,
& si Iudex consentiat, conuenit non plus eos
recipere, quā si creditor Apparitoris illius
4 qui eo in loco, in quo debitor est, opera vsus
fuiisset. Rebuffus ad ord. reg. tomo 2. titul. de
lit. requis. glo. 4.

Vtrum Apparitores magni Senatus v-
bique arrestare possint. Cap. 21.

ARGUMENTA.

*Apparitores magni Consilij iussa eiusdem vbique
exequuntur.* nu. 1. & 4.

*Apparitores magni Consilij vtrum inferiorum ma-
gistratum sententias mandare queant executio-
ni.* nu. 2. & 5.

*Appellari an possit ab executiōe Apparitoris supre-
mæ Curia. sententiam inferioris Iudicis exequen-
tis.* nu. 3. et 6.

*Iudex superior an in territorio Iudicis inferioris sibi
subditi, de omnib. causis cognoscere possit, de qui-
bus potest ipse inferior.* nu. 7.

HINC etiam dubitatum fuisse video, v-
trum aulici & magni Consilij Appari-
tores, qui certum territorium nō habent, pas-
sim & vbique munus suū in tota ditione ex-
ercere, sistereque aut arrestare debitorem, & e-
ius bona possint. Ioan. Imbertus Instit. foren.
lib. 1. c. 1. pauca quædam huc pertinentia an-
notasse videtur. Alibi, inquit, Apparitores cer-
tis territorij stationibus, quas nos balliagia di-
cimus,

cimus, designantur, in quib. omnia ad eorum
 munus pertinentia absque Iudicis venia pos-
 sunt gerere. Alibi verò nulla locorum lege vel
 condicione, utique intra territorij proprii, id
 est Ressortus, fines coercetur. Itaq; Apparitor
 vni destinatus prefecturę, quam Senetchalliã,
 seu Bailliagium vocamus, in alterius ditione
 suis partibus fungi non potest, data etiã à ma-
 gistratu, qui illi ditioni præest, copia. Quod si
 quid aduersus ea fiat, omnino irritum erit, si
 modo appellatio ab eo interponatur. Deinde
 verò adiicit, magni Consilij Apparitores, eius
 Consilij decreta in omni Gallia exequi posse,
 quippe qui in hoc concessu in regia agunt, v-
 biuis locorum in regno iudicant. Proinde eo-
 rû officiales, res ab iis iudicatas, citra loci præ-
 finitionem possunt executioni tradere. Porro
 magis ambigua est quaestio, vtrû Consilij Ap-
 paritores alias quàm ipsius sententiã, manda-
 re queant executioni. Nam cum ex his Appa-
 ritorib. quidam debitæ pecuniæ solutione in-
 dixisset, ab eo debitor appellauit ad supremã
 Paris. Curiam, apud quam appellans, eam so-
 lam grauaminis causam adduxit, quod appa-
 ritor ille, ius non habebat id faciendi: verum
 Curia rem interiore Cõsilio pronunciauit a-
 gitandam. Hæc ille. Non est absimile, quod de
 eadem re Petr. Rebuff. to. 3. ad constit. reg. tit.
 de citat. art. j. gl. j. num. 4. scriptum reliquit, q
 Apparitores magni Consilij, possunt vbique
 Cõsilij iussa exequi. Sed iussa inferiorum ma-
 gistratum exequi nõ possunt, si ad hæc præ-
 facti

O ij

fecti

fecti à Consilio non sint. Vnde, inquit, interdum vidi appellari ab executione facta ab Apparitore magni Consilij, eo q̄ sententiam inferioris Iudicis executioni demandat. Nam sicut Iudex extra territorium habetur tanquā priuatus. l. 3. ff. de offi. præsid. sic & oēs Viatores, vbi præfecti non sunt. Vnde in territorio in quo præfecti sunt, virgam deferre possunt regulariter, extra verò non possunt, nisi dum iussa Consilij exequuntur. Et quemadmodum ipse Senatus Principis, suam cuiq; ciuitati & loco inferiori relinquit cognitione & iudicationem, nullaque ratione paucissimis duntaxat casibus exceptis, de causis apud inferiora tribunalia agitandis sese intromittit, quando inferioris illius magistratus negligētia nō accusatur & detegitur. qua de re multa ad tit. de supplend. neg. præl. in Decret. & ad l. per minorem. ff. de iudic. annotant Interpretes: Ita multò minus inuito inferiore aliquo magistratu Apparitor Senatus seu Consilij actus istiusmodi arrestationis & prehensionis facere potest. Quid igitur est quod dici solet, Iudicem superiorem in aliquo territorio, posse cognoscere de omnibus causis de quibus cognoscere potest inferior in eodem territorio, teste Innocent. ad capit. cum ab ecclesiarum. de offic. delegat. & notant Doctor. ad l. j. ff. de offic. præfec. urb. ? & rursus quod Iudex maior facit cessare iurisdictionem minoris. Bart. ad l. fin. ff. de offic. procons. Alexan. ad l. iudicium soluitur. ff. de iudi. quodque pro regula

tradunt

tradunt nostri, quod Iudex inferior in eodem loco habet iurisdictionem accumulatiuè, nō priuatiuè, teste Aret. conf. 102. Ang. ad d. l. 1. §. si quis. ff. de appel. & iudices speciales in ciuitate, non præiudicant potestati loci. l. nec quicquam. ff. de offic. proconf. Non ineleganter hunc nodum dissoluit Anchoranus ad ca. volentes. de offic. leg. dum ait, Iudicem minorem maiori cedere in his quæ apicem seu culmen dignitatis, & venerationem spectant, nō etiã in his quæ cōtentio sã iurisdictionis existunt, per §. nulla. in auth. de defens. ciuit. col. 3. Quo modo Episcopus in sua ciuitate poterit exercere iurisdictionem suam, superueniente legato, sed eo præsentē solenniter benedicere nō poterit. Tum verò quando inferioris & superioris iurisdictiones ita cōstitutæ sunt, vt altera per alterã iuuetur, & vt specialis iurisdictione generali adiungatur tunc magis cumulatio, quàm priuatio iurisdictionum dici potest. vt l. fi. C. de iurisd. omn. iud. Sed vbi iurisdictiones istæ sunt planè diuersæ, vnus Iudex etiam maior, non intromittit se de iurisdictione Iudicis inferioris, ne iudicia cōfundantur. l. hac consultissima. C. de testa. Et his quidem cessantibus, si vel statutum, vel consuetudo, vel præscriptio, vel priuilegium existat in contrarium, vt est in his ditionibus, Iudex maior, & Senatus de iurisdictione inferiorum locorum, ciuitatum, aut magistratuū, se non intromittit, vt not. latè Felyn. ad cap. pastoralis. de offic. ord. Eodem igitur modo,

O iij

& Ap-

De Jure Sistendi.

& Apparitores sese immiscere rebus, ad alios inferiores pertinentibus non possunt. Ordine enim cuncta in Repub. fieri comparatum est, ea ratione, quam natura quoque rebus ostendit, unde harmonia, seu concors rerum symmetria exurgit.

De pœna Apparitoris extra territorium arrestantis. Cap. 22.

ARGUMENTA.

- Apparitor quando carcerari potest. nu. 1.
Regij Viatores, an possint ab inferiori magistratu in-
carcerari. nu. 2.
Cautela pro eo qui fecit arrestum perperam. nu. 3.
Index inferior quando animadvertat in Apparito-
rem regium. nu. 4.
Apparitor egrediens limites sue potestatis tenetur
iniuriarum. nu. 5.

CVLPA est, ut ait Pomponius, immiscere se rei ad se non pertinenti. l. culpa. ff. de reg. iur. Apparitor igitur qui in loco & intra limites suæ functionis nō manet, sed pro libidine sua, quod ad se non pertinet, & in alio loco ubi hoc illi permissum non est, arrestare audet, adeoque alienæ rei citra legis administriculum sese immiscet, culpa carere non potest: turbato namque ordine facit quod sua minus interest; nisi fortè propter periculum fugæ debitoris, ut ait Paris de Puteo, in tract. de syndic. ad verb. clericus. cap. 2. Sed qua ratione & quo modo, hæc culpa, quæ pœnam vti que requirit. l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. coerce-

coercebitur, quibusque tãdem vinculis reprimetur audax, hoc & temerariũ facinus, quãri solet. Sanè Ludouicus Romanus, qui pro ætate sua multa in iure & in foro, diligenter considerauit, ad l. nolle adire. nu. 3. versic. quinimo nedum. ff. de acq. hered. respondit, eius modi apparitorem & nũcium vinculis mancipari, & in carcerem conici posse. Nam & Iustinianus, executorem qui clericum ad vetitum tribunal laici Iudicis euocauit, ab Episcopo loci, in loco decanica detrudi posse constituit. authen. causa quæ. C. de episco. & cler. quod & Bal. ibi, versi. vltimè nota. sequitur cũ glo. in §. j. in authent. apud quos oport. caus. dic. monach. col. 6. Porro autem Petr. Rebuffus ad ord. reg. tomo 2. titul. de literis requisit. glo. 3. num. 3 2. versi. non poterit, scribit quod non potest dominus loci detrudere in carcerem Viatorem Regium exequẽtem literas regias, sine literis requisitoriis, vt fuit pronũciarum Burdegaliæ, prout refert Boerius q. 8. Sed arrestare equum illius poterit, inquit, nisi Seruiẽs executioni à se perperam & sine permisso Iudicis factæ renunciaret; quia tunc nõ debet equus eius teneri; Ideo cautela est, quando Seruiens temerariè & perperam fecit executionem, vt illi renunciaret, secũdum eundem Rebuffum. Cæterum Ioannes Imbertus Ruppelanus, Instit. forens. cap. j. secutus Fabrum ad l. in officiales. C. de offic. rect. prouinc. per illum textum asserit, verum quidẽ esse quod Iudex loci communiter manum in Appari-

O iij toris

toris huiusmodi equum iubet iniiciendam, quo ad iudicio se sistat: & ei nonnunquam diē dicit, vt per se respondeat; aliquādo verò carcere detentum causam dicere cogit, quoties iniussu illius Iudicis aliquem iurisdictioni eius mancipatum, Apparitor apprehenderit, vt pro iudicātis arbitrio eius temeritas mulctetur. Verum Iudex alijs quā Regius, non potest in Apparitores Regios animaduertere: Ita vt quis Iudices inferiores ius persequendi aut ad summū prehēdēdi hos Apparitores haberēt, per d.l. in officiales. oportet tñ eos ad Senatū, qui iustā pœā infligere posset, transmittere. l. 2. C. de offi. mag. mili. Atqui Guid Pape nobilis Gallix practicus, non absimilem questionem tractans quæst. 328. incip. Seruiens. respondit Iudicem inferiorem posse punire Seruientem Curix, dummodo hoc significet Curix illius superiori. Quæ sentētia Guidois, nō tam multum ab his quæ dicta sunt ex Rebuffo & Imberto, discrepat, quā fortē aliquibus prima facie videtur; Nā si carceri mancipatus aut aliter detentus sit Apparitor, Iudex qui manus in eum iniecit, Senatui hoc quod factum est significabit, & repenti remittet illic puniendum. Cæterum si Senatus non repetat, aut non respōdeat, vel aliter dissimulet, correctio inferioris in eiusmodi Apparitorem procedet, teste Chassa. ad consuet. Burg. des iustices & droictz. Rubr. L'amēde de simpl. recouffe. §. 7. ad verb. L'amēde. nu. 43. versic. Quinta conclusio. Tutius est sanē hocca

hoc casu eueniente, certum Senatus respon-
sum expectare: Pluraque de his, d. loco apud
Boerium vide. Ad actionē iniuriarum quod
attinet, nihil hæsitandum est; huiusmodi enim
Apparitor per illicitam arrestationem & lu-
dici & parti læsæ iniuriam facit. cap. ex parte,
de verbo. sign.

Quæ sit pœna eius, qui se Apparito-
rem esse simulat, cum non sit.

Caput 23.

ARGUMENTA.

Nuncius falsus de falso tenetur. nu. 1.

*Comitem, Doctorem, seu Magistratum se simulans
cum non sit, falsi crimen contrahit.* nu. 2.

*Tabellionis officio fungens, qui nunquam Tabellio
fuit, qua pœna puniatur.* nu. 3.

*Jurisdictionem non habens, sed habere simulans, quo
modo puniatur.* nu. 4.

*Apparitores, ut plurimum maligni, infames, ac vi-
les sunt.* nu. 5.

*Apparitor simulans se mandatum arrestandi ha-
bere qua pœna teneatur.* nu. 6.

ANTIQUITAS nihil aliud existima-
bat esse Deum; quam prodesse morta-
libus; ex quo prouerbiū natum est, Homo
homini Deus. Sed quoniam paulatim abun-
dare cepit iniquitas, & refrigescere charitas,
ut est apud Mathæum 24. cap. Homo homini
lupus factus est, milleque nocendi artes adin-
uentæ sunt, quibus fraude & dolo, alter in al-
terius fortunas irrumpat, & proximi honorē

o v conuel-

conuellat; Quo pertinet sceleratū & detestandum hoc factum eorum qui sub auctoritate publica, quo pecuniam subdole emungāt, & ab imperitis hominibus, nescio quid extorqueant, simulant se Apparitores esse, cum nō sint, auctoritatemque & potestatem arrestandi, accepto ob eā causam salario, sibi vsurpāt. Memini paucis hinc diebus, misellum quendam & simplicē rusticum, eiu smodi lupo prædam fuisse, simulanti scilicet se Regium Apparitorem esse, eoque titulo innocentem illū hominem ad iniquissima quæque adigenti. Sed quæ sit huius tam nefarij facti pœna videamus. Et Vlpianus quidem, Qui nomine Prætoris, inquit, literas falsas reddidisse, dictū me falsū proposuisse dicitur, ex hac causa actione pœnali in factum tenetur, quanquam legis Corneliæ reus sit. l. qui nomine. ff. ad l. Cornel. de fals. Sicut generaliter nuncius falsus, de falso tenetur, teste Bart. ibi. & Alex. ad l. Diuus. de custod. reor. Specul. de execut. versicul. sed quæritur. Iason ad §. quadrupli. Instir. de act. Felin. ad cap. tertio loco. de probat. & nominatim Matthæ. de Afflict. loquēs de eo qui simulat se esse Apparitorem Curia. In constitutio. regni, quæ incipit, Duram & diram. Et in simili, appellans se Comitem, Doctorem, Magistratum, cum non sit, actumque aliquē facit his congruentem tantum, non minus falsi crimen contrahit, quam si alienum sigillum aut nomen, cum alieno incommodo sibi vsurpasset, l. si quis. & ibi Doctor.

Doctor. C. de aquæduct. libro 11. ad cap. j. de
magistrat. ad c. tam literis. de testib. l. vnica. C.
de mendic. Valid. Chassan. ad consuetu. Burg.
Des iustices & droictz. Rub. mesiers, ad verb.
de leurs rapports. numer. 6. & 7. Grauius sanè 3
Hypol. de Mars. ad l. eiusdem. col. 2. nu. 6. ad
l. Cornel. de ficar. eum qui nūquam Tabellio
fuit, si vt Tabellio instrumentum conficiat,
morte plectendum esse, respondit. Iuxta sen-
tentiam Bald. ad l. data opera. C. qui accus. nō
poss. Ex quo dubia redditur Angeli opinio,
ad l. si vacantia. C. de bon. vacant. libr. 10. exi-
stimantis eum qui iurisdictionem non habet, 4
sed simulat, pœnæ falsi obnoxium nō esse. E-
go cum Modestino respondeo, huiusmodi si-
mulatorem, pro admissi qualitate secundum
l. Corn. de fals. grauissimè esse puniendum. l.
eos. §. fin. ff. ad l. Cornel. de fals. licet hac in re
opiniones Doctorum varient, & Senatus ipse
Tholosanus quid constituendum esset, anxie
dubitauit, vt apud Aufrerium decis. 401. vide-
re licet. Et in hac quidem sententia etiam D.
Damhouderium in Enchirid. rerum crimina.
cap. 123. num. 10. fuisse video. Sed vt Appari- 5
torum ipsorum malicia & infamis vita sæpe-
numero abundat in Republica, quo nomine
multum conqueritur Andreas de Iseruia, in
constit. Neapolit. de assig. lit. citat. num. 5. in
lectura peregrin. Suntque vt plurimum viles
personæ, vt ait Robert. Marant. in tractat. de
ord. iudic. part. 6. nu. 43. tit. de citat. Ita quoq;
ad falsitatem non dissimilem, non raro decli-
nant,

De Iure Sistendi.

nant, & mandatum arrestandi se habere iactant, falso & contra veritatem; vt hac mentita fide, à debitore mandatum veluti redimente, aliquid accipiant; Quod qui faciunt, proculdubio crimen concussionis contrahunt. l. j. ff. de concuss. & non solum ad quadrupli restitutionem obligati sunt, falsumq; committunt, sed & concussionis nomine etiam alias, criminaliter puniuntur. l. quod euitanda. ff. de condict. ob turpem causam. Iason ad d. §. quadrupli. Odofredus ad l. iubemus. C. ad l. Iuliam repet. Barto. ad l. j. C. de naucl. libr. 1. 1. text. & glo. in l. si quis concusserit. C. ad l. Iul. de vi. Vnde etiam in simili respondet Paris de Puteo in tract. de syndic. cap. 7. de Syndic. iudic. nume. 7. quod officialis qui, vt componat cum eo de cuius delicto nihil omnino constat, poenam minatur, tenetur iniuriarum: Et quod Iudices qui simulant se habere mandatum capiendi, torquendi, molestandi, idque falso, extra ordinem puniuntur, falsiq; admissi nomine tenentur.

De Apparitore metu, pecibus, vel sordibus corrupto, & arrestum non faciente. Caput 24.

ARGUMENTA.

- Luxuries & auaritia homines plerumque ad scelera adigunt.* nu. 1.
Metus omnis turpis est in Iudice. nu. 2.
Iudex negligens aut iustitia non administrans grauius punitur. nu. 3.
Appa

Apparitoribus arrestum commissum non facientibus quo modo Partibus consulatur. nu. 4.

Apparitores improbi ab officio sunt remouendi. n. 5.

Remoueri quis potest ab officio ob solam negligentiam. numero 6.

Iudex contra Apparitorem improbum summarie procedit. nu. 7.

Remotus ab officio, an amplius ad idem, vel aliud admitti possit. nu. 8.

Seruientem seu Apparitorem delinquentem, an Iudex remoneat, an verò is qui illum constituit. n. 9.

DVÆ sunt res, inquit Cicero, quæ maxime homines ad maleficiam impellunt, luxuries, & auaritia, Vñ cū pleriq; Apparitores aut poculis aut nūmis nimum addicti sint, adeo ut in quibusdā, neq; pecuniæ modus est, neq; cupiditatum, quos nulla præda vnq; improbè parta minuit, sed auget potius, atq; inflamat: frequenter accidit, q̄ cum arrestandi seu sistendi mandatum receperūt, vel pecunia corrupti, vel amore familiaritatis & computationis excæcati, dissimulant, officiumque suū non faciunt, magno Reipubli. malo, & graui creditorum periculo, ac detrimento. de quibus his verbis scribit Carol. Molinaus, ad 2. part. consuetu. Paris. titu. 2. §. 52. glo. 1. nume. 184. Notæ enim sunt expilationes Apparitorum prædialium, præsertim hoc tempore quo nō solum officia multiplicantur, sed non nisi ingenti precio habentur, & iam ridiculæ sint antiquæ sanctæ cōstitutiones, de eorum salariis editæ,

editæ,

editæ; nec hoc solum, sed multò plus exigunt à pauperib. rusticis, quibus breue téporis spacium, & vsurarias dilationes subinde vendūt, ne pignora transferant, aut ne vili distrahant. Haftenus ille. Alios verò metus & potentia debitoris, extra limites iustitiæ & propriæ functionis, in transuersum agit, contra dictū Ecclesiastici ca. 7. de Iudice loquentis; Noli fieri Iudex, nisi valeas virtute perrumpere iniquitates, ne forte extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in agilitate tua. Ideo quæ idem Molinæus d. loco iterum subiicit, Necessè esse ad rectam & debitam & à Deo præceptam politiam, non solum iudicandi officia, sed quæcunque vel minima iustitiæ ministeria, idoneis & fidis, gratis concedere, quemadmodum & beneficia omnia, & dignitates ecclesiasticas. Sic enim fieret, vt nefario, & cauponario rerum sacrarum & magistratum quæstu sublato, totum regnum, & præcipuè maiestas ipsa Regis, non solum coram omnib. hominib. sed etiam coram Deo & angelis & sanctis eius, magnopere floureret & prosperaret, & omnibus tam spiritualibus quàm temporalibus opibus, & maxima pace lætaretur. &c. Defectus verò iustitiæ & licentia peccandi, facit eiusmodi Apparitores verè esse quod de eis scribunt veteres, quod sunt vt plurimum viles, voraces, prauis, auari, pertinaces, & proterui. Paris de Put. in tractat. de syndic. ad verb. familia. 1. Bal. ad l. si vt proponis. C. de exec. rei iudic. Frederic. de Senis cōf.

119. Tyraq. de retract. §. 8. glo. 9. & probatur
satis in l. j. C. de muner. libro 12. & in l. j. C. de
privileg. eor. qui in pal. milit. & in l. omnes. C.
de episc. & cle. Hos igitur & sua quoque pœna
iusta manet. Nam si Iudex negligens vel cor-
ruptus, & parti requirenti iustitiam non ad-
ministrans, tam graviter coërceatur & punia-
tur. l. j. C. de desert. l. fin. C. pub. lætit. latè Paris
de Puteo in d. tractat. de syndicat. ad verb. ne-
gligentia. cap. j. aliisque locis multis, quanto
magis hoc genus hominum ignobile & vile,
nisi Apparitores Regios excipias, qui hono-
ratiore fortè aliquibus videntur, licet aliquã-
do non sint, puniri debet. Sanè qualescunque
sint, quãdo arrestum facere nolunt, aut ne fa-
ciant latitant, & se subducunt, potest pars in
eum casum contra eos protestari, condem-
nabuntur eidem parti executionem seu arre-
stum requirenti, ad expensas, damna, & id
quod interest, vt ait Rebuffus ad ord. reg. to.
j. tract. de sent. execut. art. 8. glo. 5. & tomo 3.
in tract. de citat. in præfat. num. 80. Ita vt non
multò aliter sese loco ipsius debitoris consti-
tuere videantur, quàm Iudex pro arrestatione
requisitus, & negligens, vel iustitiam non ad-
ministrans. l. fi. & ibi Doc. ff. de var. & extraor.
cognit. pulchrè Castrens. cons. vlt. vers. secun-
da causa est. libr. j. cap. Dominus noster. 23. q.
2. Sed & diui Principes Gratia. Valer. & Theo-
dos. huiusmodi executores qui officium suũ
facere cessauerunt, ab executione remouen-
dos, aliosque in locum eorum supponendos
esse

De Jure Sistendi.

esse rescripserunt; vt sciant causas à se nō esse
diludēdas, nec lucri gratia aliquod eis vicium
6 imponendū. l. j. C. de sport. Quo modo, quod
amplius est, in multis aliis casibus, ex sola ne-
gligentia, nō dico malicia, & improbitate vel
corruptiōe, eum qui publicam aliquam fun-
ctionem sustinet, ab officio remoueri, notat
7 Bellouisius in sua praxi, sub titul. de citat. Ad
quam quidem remotionem & arbitrariam
coërtionem, ex ea enascentem non ordina-
rio & solenni ritu seu ordine iudiciorum, sed
summarie, de plano, velo leuato, & sine stre-
pitu procedendum esse testatur Bald. ad d. l. fi.
8 Sed an venia digni sint, vt postea elapso ali-
quo temporis spacio, denuo ad suas functio-
nes admitti possint, quæsitum fuisse scio. Sa-
nè, si propter admissum istiusmodi delictum
per sententiam Iudicis remoti sunt, quia Iu-
dex semel suo officio est functus, restitui ab eo
non possunt, l. si quis decurio. & ibi Bald. C.
de fals. & in terminis decidit Chassanæus, des
iustices & droictz. Rubr. Messiers & Sergens.
§. 6. nu. 50. quemadmodum & quilibet alius
officialis propter negligentiam vel culpam in
officio commissam, remorus, non admittitur
ad aliud officium, & alios honores. l. quicun-
que. C. de diuers. offic. libro 12. etiam si pro-
pterea ad omne damnum parti illatū, ad sum-
ptus omnes, & ad id quod interest, teneantur,
præstito aduersus ipsos in litem iureiurando,
vt not. Paris de Puteo, in tractat. de syndic. ad
verbum, negligentia. cap. 4. Quinimo quod
magis

magis est, capit. 2. existimat eiusmodi Officialem absolutorium rescriptum impetrare non posse, neque contineri hunc sub generali indulto Principis ciuibus concessio, sed simpliciter remoueri, etiam officio eius adhuc durante, l. si aliqui. C. de suscept. l. iudices. C. de dignit. Sed breuius de his Alberic. ad l. si quos. C. de offic. præfec. præf. orient. versic. sed nunquid. ait eos qui ob delictum suum remoti sunt, ipso iure ad idem vel aliud officium, assumi iterum non posse. l. placet. in fin. C. de episcop. & cler. cap. dictum. § 1. distinct. Ceterum de gratia & ex speciali dispensatione Principis, qui sibi manum non claudit, possunt; quod & vsu quoque receptum videmus.

Elegans autem est quæstio, quis huiusmodi Apparitorem remouebit, ipse Iudex inferior, an potius Princeps, vel alius quispiam qui ex priuilegio sibi à Principe concessio, illū constituit? Et quidem Ioan. Fabri ad l. si. C. de offic. præfe. urb. quem refert & sequitur Ioan. Constan. ad constitut. reg. artic. 10. incip. Que suyuant. circa fin. responder, quod Seneschali non possunt auferre officia Seruientibus vel Officialibus qui delinquent in suis officiis, quæ non habent ab eis, sed à Principe, vt l. j. C. de offic. præf. Augustal. quamuis ipsos in officio delinquentes punire possint. l. si quis. §. si quos. & ibi latè Bart. ff. de pœnis. Sed & Paridem de Puteo in tract. de Syndic. ad verb. potestas. num. 2. in hac quoque sententia fuisse reperio, dum ait, quod is Officialem remouet,
 P qui

De Inre Sistendi.

qui ipsū creauit: secus si fuerit creatus à Principe, vel ab alio superiore. Qua de re plura ibi apud eundem Paridem videre licet. Non melatet, quàm sint sepe refractarij, in quos deponendi & remouendi potestatem nō habet vir clarissimus Præfectus vrbis, qui horum opera etiam in summo capitis sui discrimine & vite periculo vti debet. Sed quisquis remouendi potestatem habet vel non habet, vtiq; remoueri eos publicè atq; priuatim expedit. Nam si in officiis suis cum aliorum detrimēto grassentur, vel delinquant, periculum est illius qui hos constituit, & propter malam electionem, his non soluendo existentibus, ex propriis facultatibus damnum illatum refundere tenetur, teste Ioan. Constan. d. loco. Paride de Puteo etiam d. loco c. j. cum c. 2. num. 3. & Ange. ad l. ne diu ff. de pœn.

Arrestatus an credere Apparitori debeat. Caput 25.

ARGUMENTA.

Apparitori an et quando credatur literis sui officij non ostensis. nu. 1. et 4.

Apparitor esse presumitur qui pixidem defert. n. 2.

Offendens Apparitorem non habentem signum, an eodem modo puniatur. nu. 3.

Pro nuncio presumitur in his qua officium eius concernunt. nu. 5.

Mandatum an presumatur. nu. 6.

Apparitori an sit credendum, cōsuetudo docet. n. 7.

VTRVM verò is, qui arrestatus est, credere debeat Apparitori, se Apparitorē esse,

esse, sistendique potestatem habere, asserenti, dubium esse posset. Bartol. in tract. quom. & l. maies. crim. proced. in verb. per nuncium. responder, credendum esse Apparitori, etiam si non ostendat literas sui officij, in loco & iurisdictione intra quam est Apparitor, ca. cum dilecti, de dolo & contu. præcipue si aliquod signum habeat, cuiusmodi alij Apparitores habere solent. Nam eo ipso quod quis defert tale signum, præsumitur quod sit Apparitor. Boer. quaest. 170. num. 4. Innoc. ad c. quoniam contra. de probat. Perus. ad capit. cum parati. coll. 6. num. 10. de appell. Rebuff. ad constitu. reg. tomo 3. tit. de citat. art. j. glo. 2. nu. 3. versi. creditur. Sicut econtra Salicet. ad l. sanctum. ff. de rer. diuisio. & Salicetum etiam secutus Chassan. ad consuetu. Burg. rubri. j. §. 7. num. 25. versicul. pro sexta limitatione. responder, quod si quis offendat, nuncium vel apparitorem non habentem signum, in ea qualitate, hoc est, tanquam offendens nuncium & personam publicam, non punitur: multumque ait signum eiusmodi operari, ut illi qui se apparitorem esse dicit, credatur vel non credatur. glo. ad l. magis puto. §. ne tamen. ad verb. Viatorem. ff. de reb. eor. quamuis aliàs Regiis & prouinciarum executoribus. non nisi ostensis literis, in grauioribus causis credatur, quare de re plura dicto loco, nume. 27. Chassanæus. Sed hæc in citatione verbali dubium vix habent: Nam si Apparitor vel signum istiusmodi habet, vel pluries potestatem hanc sciente

De Iure Sistendi.

debitore exercuit, fidem ei adhibere debet.
Bald. ad l. exemplum, in fin. C. de prob. Abbas
& Felin. ad cap. super his. de fid. instrum. quia
facilis hoc casu est recursus ad ipsum Iudicē, à
quo quæ sit apparitoris illius qualitas cogno-
sci potest, teste Paulo Parisio consil. 17. nu. 11.
libro 4. Ceterum de citatione reali, in qua si
ius scriptum sequaris, causæ cognitio (vt di-
ximus) requiritur, & ad quā expressum man-
datum Iudicis est necessarium, maior esse pos-
set dubitatio, vtrum credatur Apparitori, se
apparitorē dicenti, & mādaturū arrestandi se
habere alleganti. Sunt enim qui id negant;
sunt etiam qui affirmāt ex eo, quod nisi præ-
sumeretur precedens commissio, sequeretur
quod nuncius falsum scienter committeret. l.
qui nomine. ff. de fals. Roma. singul. 3. 13. quæ
quidem præsumptio minimè est accipienda,
5 l. merito. ff. pro soc. & pro nuncio præsumitur
in his quæ officium eius concernunt. l. 2. C. de
execu. & exact. libr. 12, glo. & Doct. ad d. cap.
cum parati. Vtramque sententiam suis argu-
mentis ac rationibus, validè vtrinque sufful-
tam, libr. præsumptio. regul. 3. cap. 14. refert
Alciatus, tandemque etiam opinatur, in reali
citatione, quæ aliqualem causæ cognitionem
desiderat, necessarium esse, vt de ea in actis
cōstet. Sed si Iudex in vim illius realis citatio-
6 nis, ad vltiora procedat: tunc, inquit, præsu-
mi potest mandatum præcessisse. l. si filius fa.
vbi Bald. & Salicet. C. de petit. hereditar. Ego
verò in ea sententia versor, vt existimem ad
leges

leges scriptas quod attinet in citatione reali, quam prehensionem seu arrestationem aut impedimentum rectius dixeris, commissio- nem & commissio- nis illius demōstrationem esse necessariam, vt quis arrestari possit, nisi tamen periculum sit in mora, quod superio- ribus capitibus fufius à nobis dictum fuit. Sed vbi consuetudo diuersa est, vt plerumque hic vbiq; est, periculo arrestari procurantis, ne- cessum est cum qui arrestatur & impeditur, nuncio etiam non ostendenti mandatum pa- rere, modo insignia apparitorum gerat, aut pro tali publicè habeatur; quia consuetudo in his sequenda est. Baldus ad l. neminem. C. de exhib. re. Iason in d. §. quadrupli. & ibi Fab. Idem Bald. ad l. si quando. C. de testibus. 12. q. Cornæus consilio 2. in fin. lib. 4. Qua tamen in re, prudenter cauere solent magistratus, vt intra triduum actio aduersus arrestatum intē- datur, poteritque in eiusmodi rebus eam mo- derationem Iudex adhibere, quam existima- bit proposito negotio maximè cōuenire, arg. l. qui pro tribunali. ff. de re iudi. Porro autem eundem hunc articulum latè suo more expli- cat Tyraquel. de vtroque retract. Latius verò & eleganter Hyppolit. ad l. de vniquoque. nu. 115. cum seq. de re iud. quos si libet vide.

Apparitori referenti se aliquem arre-
stasse, an sit credendum. Cap. 26.

ARGUMENTA.

Apparitores an corā testibus arrestare debeāt. n. 1.

P ij

Appa-

De Jure Sistendi.

Apparitor an apparitori testis esse debeat. nu. 2.

Judici aut Arbitro soli non creditur. nu. 3.

Apparitori soli an credendum sit, Iudicis arbitrio relinquitur. nu. 4.

Apparitoris falsam relationem facientis poena. n. 5.

Apparitoris falsitas quo pacto conuincatur, relatione. nu. 6.

E ADEM quoq; ratione dubitari potest, utrum soli Apparitori credendum sit, qui se debitorem ipsum, vel res eius arrestasse affirmat? Rebuffus ad constit. reg. tomo 3. art. j. gl. 2. & moribus & legibus Gallorum receptum esse testatur, ne apparitores executionem faciant, nisi duos testes adhibeant, qui testificari de illo actu possunt; quia cum ipsi regulariter viles sint. l. prohibitum. l. defensionis. C. de iur. fisc. lib. 10. falsaque relationes facere, ut not. Doctor. ad cap. quoniam contra. de probat. & pro modico vini dolio, sepe deiserare soleat; teste Hostiensi in sua summa. Rubric. de contu. §. qualiter, versic. contra. Ideo duos debent adhibere testes; Nam in ore duorum aut trium stat omne verbum. cap. cum esses. c. relatum. de testam. Et isti testes non possunt esse Apparitores. quia ut ille idem ait, vnus pro altero, etiam falsum deponere posset; Nam ut vetus habet adagium, muli mutuo se scabiunt. Non tamen requiritur subscriptio testium, sed sufficit apparitorem referre se arrestasse talem in praesentia Ioannis & Petri testium. Idem Rebuffus d. tomo 3. art. 2. glo. 4. nume. 16. versic. Quinimo requiritur. Porro ad leges scriptas quod

quod attinet, sunt etiam non inferioris loci interpretes, qui existimant nuncio seu Apparitori sine testibus credendum non esse, per l. ult. C. de bo. vacant. lib. 10. & quod vnus vox nec condemnat nec iustificat. cap. admonere. § 2. quæst. 2. etiam si (vt ait Constantinus Imperator) præclaræ Curia fulgeat honore. l. iurifurandi. C. de testibus. & si soli Iudici, aut arbitro non creditur. l. ne in arbitris. §. penu. C. de arbitr. & d. capit. quoniam. certè multò minus apparitori soli credi debet, cum magis pro Iudice præsumatur, l. 2. C. de offic. ciuil. iudic. pro apparitore verò nequaquam. l. ne diu. C. de pœn. quos & Salicet. ad ad l. tres denunciationes. C. quom. & quand. iud. & Philip. Francus in cap. cum teneamus. col. ult. de appell. viles & ribaldos vocant. In qua sententia fuit etiam glo. ad d. cap. quoniam. dum ait, soli nuncio publico & iurato credi in foro ciuili secundum consuetudinem. At de iure communi, inquit, videtur, non esse ei credendum, nisi aliter de veritate legitimè constet. Alij putant credendum huic esse, si non fuerit negatum, posseque debitorem iuramento euadere, si iuret se arrestatum vel citatum non fuisse. Hostiensis ad d. cap. quoniam. Ioann. Fab. ad l. ea quidem. C. de accusat. glo. in cap. proposuisti. ad verbum, non probatur. § 2. distinct. Alij verò dicunt, non esse ei credendum in rebus magni præiudicij, Bald. ad l. magis puto. §. illud. ff. de rebus eor. & ad d. cap. cum parati. Lucas de Penna, ad d. l. 1. C. de Curial.

libro 12. Constat autem ex his quæ ante diximus, arrestationem maximi præiudicij esse. Alij hoc totum, an apparitori soli credendum sit, iudicis arbitrio & religioni relinquunt. Quid enim, inquit, si Apparitor sit vitæ diffamata, & debitor integerrimus? Considerabit itaque Iudex qualitatem personarum atque negocij, & huic vel illi magis credet, vel iuramento ab eo exacto, vel etiam non exacto. Hostiens. ad d. cap. cum parati. & ibi etiam Panormit. Archid. ad cap. proposuisti. & ad cap. venerabilibus. de sent. excom. lib. 6. latè Petr. Jacob. tit. de act. de constit. pecu. coll. penult. versic. nec etiam deberet credi. Alij denique simpliciter asserunt Apparitori esse credendum, per l. j. §. cura carnis. ver. quies. & ibi Bald. ff. de offic. præfec. vrb. & d. l. magis puto. §. ne tamen. & l. si quis decurio. C. de fal. & l. apparitores. C. de exactor. tribut. libro 10. Quam opinionem Decius, Imol. & Philip. Franc. in d. c. cum parati. communem esse testantur? Nam & Seruienti & Apparitori creditur super eo, quod inuenerit tales ludentes, vel animalia damnum facientia. Barto. ad l. ea quidem. C. de accusatio. maximè si ad inquisitionem illius rei fuerit deputatus, vt ait Paris de Puteo latè de Syndi. ad verb. notorium. cap. vlt. num. 3. Tyraquellus quoque de vtroque retract. §. 8. glo. 9. in princip. nu. 11. versic. & hæc quidem. hanc opinionem (quâ tum ad ius commune attinet) verio rem esse asserit; sed id tamen cum moderationib. quæ sequuntur.

tur. Primò vt is Apparitor sit publicus & iuratus. glo. ad d. §. cura carnis. Bald. ad l. 2. C. de sport. non quod in quolibet actu iuramentum præstare debeat, sed satis est eum in principio iurasse se fideliter officium suum executurū, vt fieri solet & debet. Baldus ad d. l. magis pu- to. §. illud. & ad d. l. 2. Secundò vt ei credatur, si istiusmodi negocium ad officium eius per- tineat, vel ex eo dependeat. Cyn. ad d. l. ea qui- dem. Bartol. Bal. ad d. §. cura carnis. latè Chaf- sanæus ad consuetud. Burg. titul. de iustitia. §. 6. in glo. par leur sermens. Quid autem si arre- status vel pars falsam esse Apparitoris relatio- nem probauerit, quomodo Apparitor punietur? certè Rebuffus d. tomo 3. articu. 5. glo. 4. versi. quid si pars. responder, quod si pecunia corruptus hoc fecerit, pœna legis Corneliæ de falsis punietur. l. j. §. sed & si quis ob renun- ciandum. vbi glo. & Doctor. ff. ad l. Corne. de fal. quæ hodie in multis Iudiciis, & in Fran- cia, est pœna mortis. Si verò non pecunia cor- ruptus, sed quadam iniuria vel simplicitate falsum commiserit; ad id quod interest, actio- ne in factum, & ad mulctam tenebitur. l. qui nomine. ff. de fals. quam legis decisionem esse ad hoc singularem dicit Romanus sing. 313. & Guido Pape quæst. 44. incip. testis. in fi. suo- que officio priuari debet. Baldus ad cap. si. de dol. & contumac. argum. §. fin. in authent. de arm. quando ex simplicitate vulpina, qua vti solent, hoc fecit: secus, si ex simplicitate co- lumbina, quæ dolum & fraudem non nouit.

De Iure Sistendi.

Chassan. ad consuetu. Burg. tit. j. §. 6. ad verb. de leurs rapports. per l. 2. C. de sportu. Iason ad §. quadrupli. de act. Mihi ad eam ré maxime accommodata videtur. l. si aliquid. C. de suscept. libr. 10. quæ vetat ne quis eorum qui semel de huiusmodi crimine cõuicti sunt, idem officium rursum gerat. Quo loco constitutionem de notariis, tributorum susceptoribus, & aliis quibuscunque in officio constitutis, intelligit Ioan. de Platea antiquus & non indoctus interpres; eoque etiam pertinet quod in l. Iudices. C. de dignit. lib. 12. constituit Imper. dum ait; Iudices qui se furtis & scelerib. fuerint maculasse conuicti, ablati codicillorũ insignibus, & honore exuti, inter pessimos quosque & plebeios habeantur, nec sibi post hac de eo honore blãdiatur, quo seipos indignos iudicauerunt. Rursum in l. 2. C. de palat. sacr. larg. libr. 11. Nullus, inquit, Theaurariorũ semel deprehensus euersor, quocũque pacto, aut repetat miliciam suam, aut aliam. Multa autem huc pertinentia, elegantè tradidit Antonius Capycius decis. nona Neapol. 121. incip. In causa officij. quo loco exactè inquirit, & latè disputat, an hæc officij priuatio ipso iure fiat, an verò sententiam requirat; qua ratione falsitas Apparitoris cõuincatur, & cui bona ipsius applicari debeat.

Quis salarium Apparitoris soluere ei debeat. Caput 27.

ARGUMENTA.

Expēsas soluere debet, qui actum fieri desiderat. n. 1.

Instru-

Instrumentum fieri mandans Tabellioni solvere tenetur. nu. 2.

Bovitruturanti, os non est claudendum. nu. 3.

Apparitor plus accipiens quam salarium, quo pacto puniatur. nu. 4.

Pœna extra casum suum non sunt extendenda. n. 5.

Apparitori, qui operam dedit ut arrestaret, si ex pœnitentia creditoris desistat, nihilominus salarium debetur. nu. 6.

MULTOS passim reperias, qui lites libenter suscipiunt, sed ægrè aliquid in has expendant. Quo modo & in hac quoque materia arresti, qui arrestum sollicitat, & operam Apparitoris exquirunt, nō rarè eo facto, nodum in scyrpo quærunt, & ab ipso debitore arrestato salarium peti volunt. Sed istorum hominum sordes, vnus ex multis, ad §. quadrupli. Institut. de act. confutat Faber, qui ea in re Ioannem Zasium & alios sibi consentientes habet, quod executor seu apparitor, non à debitore, quem vtique inuitum detinet vel arrestat, sed à creditore arrestum postulante, salarium suum exigere debet. Nam vt ait Vipianus quo loco de exhibitione agit, ille tenetur ad expensas, cuius gratia celebratur actus, l. sed & si. §. j. ff. ad exhibend. Expressius verò hæc Accursium secutus ad l. cum sæpe. C. de erog. milit. annō. tradidit antiquus interpres Iacobus Rebuffus, Si quis, inquit, perit custodiam militarem in sui fauorem aut defensionem, sumptus præstare debet; Sin autem custodia in eius odium vel detrimentum postulatur,

latur,

De Iure Sistendi.

- latur, puta quia est arrestatus, vel aliàs custoditur, eo casu non ipse sumptus præstat, sed is qui fecit illum detineri, quia gratia ipsius fit, ideoque tenetur, non multò aliter quam
- 2 tenetur solvere tabellioni, is qui ad suam defensionem iurisque proprii tuitionem, instrumentum fieri mandat. Quam sententiam etiam Ioannem Constant. ad ordin. reg. articu. 183. vers. & reprobat. Ioann. Fabrum, secutum esse video; quippe quod reus ipse nunquam solueret, & interim apparitoribus, qui ex hoc suo officio victum corradere debent, soluendum est, ne boui trituranti claudatur
  - 3 os. capit. cum secundum. de præb. & tandem non inueniatur, qui munus istiusmodi subire velint. Et hac quidem occasione Chassanaus ad consuetudinem Burg. tit. 1. Rubri. de l'amende de simpl. recouffe. §. 7. ad verb. l'amende. nume. 44. disputat, nunquid apparitores possint sibi ipsis soluere, & pignora propria eorum auctoritate, à reo capere pro eorum salario; quod quidem prima facie fieri posse videbatur, per §. tripli. Institut. de act. & per ea quæ not. Iacob. Bellouif. ad §. illud. in authent. de exhib. & trans. reis. versic. quæritur decimo septimo. &c. secutus tamen lasonem ad d. §. quadrupli. in 2. notab. eam consuetudinem iuri communi & æquitati naturali aduersam esse ait; quam etiam Faber ibi numero 10. versicul. & nota quod. &c. licet non nihil fluctuans per abusum irrepisse referat.
  - 4 spondet. Quod si talis Seruiens excedat salarium

rium sibi taxatum (qua de re ex nouellis constitutionibus multa colligi possunt. authent. vt litig. in exord. & in authen. de sanct. episc. §. sportularum. & in authen. de iudicibus, §. nullo quoque; & de his excessibus grauiter conqueritur Molinæus ad 2. partem consuet. Paris. titul. 2. glo. j. §. 52. nume. 184.) etiam ad quadrupli restitutionem eum teneri, d. loco, numero 6. asserit Iason. Sed cum hodie partim noua constitutione Caroli Quinti Augu. partim statutis particularibus locorum, salaria certa apparitoribus præfixa & constituta sint, an etiam hodie si plus exegerint & receperint, in quadruplum condemnabuntur? videtur quod ita damnari debet, cum eadem fit ratio, & grande delictum est in publicis officiis exercere quæstum ex arbitrio proprio; & vix quicquam minus ferendum est in republica, quam furtum huiusmodi manifestum. Faber putat satis æquum esse, quod etiam hodie coërceatur temeritas istorum nunciorum pœna quadrupli; sed putat de rigore durum esse, cum pœnæ extra casum suum non sint extendendæ. l. interpretatione. ff. de pœn. exi-
stimatque propterea cum Ioanne de Platea, extra ordinem istos coërcendos atque puniendos esse; Cæterum Iason tenet contrarium, putans posse extendi pœnam quadrupli, etiam ad casum statuti, cum non possit dari diuersa ratio, vtpote quod idem sit crimen nuncij excedentis legem, & excedentis statutum. Zasius verò ibi numero 5. putat hanc
discor-

5

De Jure Sistendi.

discordiam ita esse componendam; quod si
pœna, excedenti nuncio est in statuto expres-
sa, tunc vera est assertio Fabri, quia cessabit
pœna quadrupli, cum generi per speciem de-
rogetur. cap. generi. de regu. iur. l. sanctio le-
gum. ff. de pœn. Si autem non est specialis pœ-
na opposita in statuto, pœna quadrupli lo-
cum habet; quasi dicat, quod casus omissus
à statuto, remanet in dispositione iuris com-
munis. l. commodissime. & ibi Doctor. ff. de
lib. & posthu. Sanè si Apparitor operam de-
dit vt arrestaret, & creditor pœnitentia ductus
ab arresto desistat, nihilominus salarium de-
betur. argum. l. sed addes. §. fin. ff. loc. & quod
singul. suo 66. incipien. stante statuto. notat
Romanus.

De eo qui arrestum violat. Cap. 28.

ARGUMENTA.

- Debitor arrestatus sine custodiam sequi nolit, quid
iuris sit. nu. 1.*
- Violasse arrestum quis dicatur. nu. 2.*
- Arrestatus recedens non obstante arresto, quibus ca-
sibus non puniatur. nu. 3. 5. & 6.*
- Juramentum an per Principem laicū relaxari queat.
numero 4.*
- Juramentum quod occasionaliter tendit in damnum
salutis corporalis, non est servandum. nu. 7.*
- Juramentum debitoris de non recedendo sine licentia
creditoris, quid operetur. nu. 8.*
- Actus omnis an prima vice absumatur. nu. 9.*
- Mulier ob libidinem vitandam fugies, pœna fra-
tri arre-*

Et Eli arresti non tenetur.

nu. 10.

Arrestatus fugiens, an sine noua citatione condemnari possit.

nu. 11. et 13.

Iuramento reuertentis ad carceres creditur, dicentis se ob iustam causam aufugisse.

nu. 12.

QUID autem si debitor arrestatus sequi nolit, & iussus ire in arrestum refractarius sit, atque ire recuset? Iacobus Bellouisus in sua praxi iudiciaria, sub rubric. de inquisitione, in fine, versicul. Iuxta hoc quaeritur, ait, quod punitur ac si iuisset & arrestum fregisset; quia, inquit, non licet Praetorem contemnere, iuxta notat. ff. de iurisd. omn. iudi. l. si familia. & ff. de his qui not. infam. l. debuit. & ff. de arbitr. l. litigatores. & ff. de no. oper. nunciat. l. stipulatio. §. opus autem nouum. & ff. de interrog. act. l. de aetate. §. qui tacuit. & ff. ne quis eum. l. si per alium. circa princip. ad quod etiam allegatur l. relegati. §. penulti. ff. de poen. l. in seruorum. §. j. & l. aut damnum. §. quis. eo. titul. & ff. de re milit. l. 3. §. in bello.

Porro autem qui arrestum frangit pro arbitrio Iudicis acriter punitur. l. j. ff. de effract. & expil. quæ lex licet loquatur in eo qui violat carcerem, tamen idem est & hic; quia Oldrad. consil. 65. incip. Hic agitur; dicit, quod rumpens arrestum equiparatur rumpenti carcerem; & eum sequitur Mendosius in tractat. de monitor. quæst. 8. numero 6. Violasse autem siue fregisse arrestum dicitur, qui ad ecclesiam, ne in arresto detineatur confugit, posteaquam arrestatus fuit, vt notat Guido Pa-

pe fin.

3 pe singulari suo primo. Sed ob non seruatum arrestum molestari non debet, qui ex necessaria causa ad superiorem accessit, secundum eundem Guidonem in tracta. de appel. quasi vlt. numero 108.

Idem quoque est si Principis auctoritate recessit; eleganter enim respondit Guido quaestio. 194. incip. Princeps. quod princeps temporalis, ei qui iurauit tenere arrestum in aliquo loco, potest dare licentiam recedendi ex causa, & inhibere ei, ne in arresto maneat, atque sic contra iuratum promissionem dispensare. Dicens quod ita vidit obseruari & praticari per l. fin. ff. ad municip. & l. fin. ff. de remilit. Et quia is qui non obedit Principi morte dignus est. cap. 2. de maior. & obediens. multique casus existunt in quibus Princeps laicus dispensare potest, vt not. Speculator in titulo de dispensat. §. siue quoque; Et quia in iuramento auctoritas superioris semper intelligitur esse excepta. cap. venientes. extra. de iureiurand. Sanè ego de hac decisione vtcunque dubito; Nam licet verum sit quod Princeps ex causa possit laxare iuramentum ad hoc vt is qui iurauit seruare arrestum, non puniatur, si non seruet, quia auctoritas Principis semper intelligitur excepta. d. capit. venientes. & cap. petitio. eod. titu. Et quamuis Aufrerius decis. Capellæ Tholos. 402. dicat eum non esse periurum, qui iurauit soluere certa die, & non soluit, verante domino temporali; si modo veret ex iusta causa; Tamen quo ad animam at-

mam attinet, existimarem hoc iuramentum ab Episcopo cū causæ cognitione esse laxandum, aut cum eo dispensandum, sicuti hodie de consuetudine generali hoc Episcopis permitti testetur idem Guido quæsti. 140. circa finem. In illis. n. quæ ad animam pertinent Episcopi cura & dispensatio propria est. Et licet causa possit esse iusta, tamen ne ex violatione iuramenti labes aliqua animæ aspergatur Episcopum absolueret aut dispensare conuenit & tutius est iuxta ea quæ latè notat Roman. consi. 326. incip. In præsentī consultatione, & latius dicemus c. seq. num. 4.

Sic & is qui à loco in quo arrestatus erat recessit, & mox rediit antequam de violato arresto accusatus fuit, non ita punietur. Etenim Ludouicus Carrerius in sua praxi criminali, in 3. iudicio. numero 30. decidit quod is, cui est assignatus locus pro carcere, sub fideiussoribus, si decessit & statim rediit, non tenetur ad pœnam. Et videtur ea sententia confirmari posse ex eo, quod non videtur diuertisse aut recessisse is, qui statim redit. Verba Iulij Pauli sunt hæc. Si in breui reuersa est vxor, nec diuertisse videtur. l. 3. ff. de diuort. l. plerique. ff. de iure dot. Et hoc credo verum si ultro rediit, & nullum præiudicium per hoc sit factum creditori. Sed si iurasset seruare arrestum, neque recedere à loco, puto eum perjurum esse licet statim redierit, cum sua sponte contrauerit iuramento & sine causa: & ideo tamen non possit puniri tanquam violator

Q

lator

lator arresti, si non iurasset; poterit tamen puniri tanquam violator iuramenti, quia iuravit, & iuramento contrauenit, eoque nomine punietur, vel à Iudice laico, vel etiam à Iudice ecclesiastico; quia iuramentū adiicit forū foro, & vtriq; Iudici punitionem periurij defert, saltem per modum p̄ventionis. cap. fin. & ibi not. Doct. de foro compet. lib. 6. vbi hoc latè quoque demonstraui.

- 6 Tertiò idem videri posset de eo qui cum esset arrestatus, subito metu pestis recessit; si forte in loco quo erat, supra modum grassabatur. Primò; quia in omni re subintelligitur clausula rebus in eodē statu manentib. l. quarto. §. inter locatorem. ff. loc. & ideo superueniens tam vehemens pestis, debet eum excusare, vt in simili notat Socyn. consi. 215. lib. 4. Bauerus in tractat. de iuramento. versic. 72.
- 7 Secundò, quia etiam si iurasset non recedere ab arresto, tamen iuramentum quod occasionaliter tendit in damnum salutis corporalis, non est seruandum. Ioan. Andr. Cardi. D. Anton. Panor. Felyn. in c. si verò. de iureiur. & Egid. Bellamera consi. 16. incip. Factum est tale. Tertiò. quia pestis est fugienda. ca. negociatorem. 88. distin. & sicut excusat ne quis in loco infecto comparere teneatur, si est citatus. cap. quorundam. 74. distin. Corn. consil. 109. lib. 2. & consil. 131. libro 4. Ita etiam debet excusare ne quis in eo loco cū periculo vitæ suæ manere teneatur: & qui absentat se ex causa pestis, habetur pro præsente. Roman. consil.

263. incip. Viso puncto. Quibus tamen non obstantibus, viderur contrarium in hoc casu esse verius; tametsi enim periculum vitæ imminerebat ei ex pette, non tamen sine licentia à Iudice & creditore impetrata recedere debuit, c. presentium. & ibi D. Card. nā qui sine licentia recedit, contumax reputatur, & pro delinquente habetur, cap. j. & ibi Decius, de iudic. glo. in l. contumacia. ff. de re iudi. & sicut magistratus aut Iudex ipse mansit in eo loco, ita vani timoris allegatio, eum non excusaret. l. vani. ff. de regu. iur. quod etiam ponderare videtur Ioann. Neuizanus consil. 51. num. 23. dum argumenta superius in contrarium relata limitat, si Iudex aut aduersarius est in loco, & licentia ab eo peti posset. Et sanè si idem aduersarius vel creditor est inhumanus, asper, durus, & intricabilis, Iudicis officio incumbet, vt malicię ipsius non nimium indulgeat. l. in fundo. ff. de rei vend. sed arrestum in alium vicinum locum transferat, vel indēnitati creditoris arrestantis alio modo honesto consulat. Quod si creditori iuravit debitor se non recessurum sine illius permissione, antequam ei satisfecerit, vel cum eo composuerit, & postea creditor ei permiserit abire, intelligitur de prima vice; Ita vt si abierit & redierit, non potest amplius abire, nisi ille creditor iterum abeundi potestatem fecerit: quasi scilicet illa permissio sit cōsumpta prima vice & abitione, vt not. Bart. ad l. adulter. §. vltim. in princip. ff. de adult. Tyraquel. ad l. boues.

Q ij

bous,

- boues. §. hoc sermone. numero 90. versiculo, Quadragesimo nono. ff. de verb. signific. Oldra. quem citat Alberic. ad l. ult. coll. 2. versic. prædicta etiam faciunt. C. de remissi. pign. licet contrarium velit Calderinus, in sua disputat. incip. Ex octo studentibus, & Fely. voluerit vtrumque cōcordare in c. 2. versic. fallit tertio. de truga & pac. meminitque illius Tyracquel. d. loco, in tertia limit. nu. 9. cum seq. Illud tamen obseruādum est, quod si muliereo casu quo licitè ob debitum capta fuit, à carcere aufugit vel arrestum fregit, metu libidinis
- 10 Commentariensis antedicta pœna non tenetur, sicut cum permissione custodis ad templum iuit, & rediit. Bald. ad l. j. versic. Sed pone. C. de ædil. actio. Nam etsi hoc permitti non debeat, tamen non ex eo quæ capta est, sed Commentariensis punietur. Boerius quæst. 217. in fin. Aliud est in eo qui carcerem verè relinquere voluit, qui si in ipso actu fugæ deprehenditur, tenerur ac si exiisset, teste eodè Boerio, quæst. 215. nume. 12. & si fugit ruptis compedibus, inquit, etiam si ostium fuisset apertum, punitur ludicis arbitrio, & pro confesso habetur; adiicitq; ibi, nu. 22. arrestatum debitorem, licet citari denuo non debuerit ex
- 11 iuris dispositione, pro more tamè, per plateas ciuitatis à qua aufugit ad tres dies breues citari, visaque contumacia & defectu attento eūdem, etiam si citatio ad notitiam eius nō per-
- 12 uenerit, cōdemnari. Quod si verò reuertatur, credetur iuramento eius, dicētis se ob iustam
causam

causam fugisse. Cyn. ad l. fin. C. de requir. reis.
Cornæus consi. 58. lib. 2. Hyppolit. sing. 115.
nisi iudici aliud videatur. Quoniam verò vt
superius diximus solet in Romana Curia fieri
arrestum, ne quis loco discedat, sub pœna ex-
communicationis, quærit Quintil. Mendos.
in tract. de monitor. q. 9. vtrum arrestatus illi-
centiatus recedens, possit ilicò excommuni-
cari, absque alia citatiõe? Et videtur quod sic,
quia eo ipso quod cõtrauenit, videtur esse ex-
communicatus; ergo alia citatio vel monitio
requiri non debet. cap. reprehensibilis, ibi, nisi
fortè talis sit culpa, & c. de appel. & ibi glo. Io.
Andr. & alij. & c. præterea. 2. de appel. vbi sen-
tentia excommunicationis sub cõdicione su-
spenditur, si ante condicionis euentum fuerit
appellatum. Ergo si non appelletur, vt in casu
nostro, non suspenditur, & aliud dicendū est:
& sic statim vel elapso termino, vel impleta
cõdicione, vel confitito de contrauentione, est
excommunicatus, vt per Lapum alle. 73. De-
cium consi. 145. Sed tamen his non obstan tibi.
Idem Mendosius tenet contrarium, prout etiã
in terminis tenet Rota decisi. 822. incipi. Sciẽ-
dum est, quod quando aliquis, in antiq. & So-
cyn. consil. 20. quod est inter consil. Curtij se-
nioris, positum, num. 17. vers. sed infra facilli-
mam. Idem etiam dicere possumus in iudicio 13
ciuili, quod licet quis violauit arrestum, tamẽ
non incidit ilicò sic in pœnam violati arresti,
quin debeat prius citari, & ad eam pœnã con-
demnari, vel saltem declarari, quod incidit in
Q iij eandem;

De Jure Sistendi.

eandem; ideo quod posset illi defensio & exceptio aliqua competere, iuxta ea quae d. conf. 20. inter conf. Curtij latè deducuntur.

Quantam mulctam seu pœnam Satelles violationi arresti apponere possit. Caput 29.

ARGUMENTA.

Arbitraria pœna aut mulcta impositioni quâdo loci sit. nu. 1.

Pœna & mulcta sunt cōmoda iurisdictionum. nu. 2.

Mulctandi modum esse arbitrarium, quomodo sit accipiendum. nu. 3.

Pœna violati arresti etiam ab alterius territorij iudice irrogari potest. nu. 4.

Iudex an pœnam & mulctā augere & minuire possit. nu. 5. et 7.

Arrestu violati pœna cui veniat adiudicanda. numero 6. et 9.

Pœna etiam ex leuissima contumacia imponi potest. nu. 8.

QUOD proximo capite diximus eum qui arrestum violat arbitrio Iudicis puniri posse, minorem difficultatem habet, si (ut plerunque fieri solet) satelles debitorem arrestauerit, eundemque à loco in quo arrestatus est, sub certa pœna aut mulcta non recedere iusserit. Arbitrariae enim pœnae aut mulctae impositio, solet esse subsidiaria, vbi certa aliqua prius comminata aut declarata non fuit, l. j. §. exploratores. & ibi Bart. ff. de effrac. Alexan. in l. si quis id. ff. de iurisd. omn. iud. l. 2. C. de crim.

de crim. sacrileg. & Matth. de Afflict. in Con-
stitu. regn. incip. Disputatur. in 2. notab. Sed
quoniam plerique satellites ex magnitudine
multarum dominorum suorum beneuolen-
tia captant, & quo plures & maiores fecerint,
tanto gratiores se illis esse experiuntur, nimis
bene intelligentes illud quod ait Bartolus &
alij, ad l. j. ff. solut. matr. quod poena & multa
sunt commoda iurisdictionum, & Roman.
conf. 70. Ideo illud quoque extra propositum
non est, si quaeratur, an in potestate atque arbi-
trio satellitis sit, quantam velit poenam, aut
multam apponere, videlicet aut cetum flo-
renorum, aut cetum coronatorum, aut centum
realium, aut anglotorum aureorum, aut ma-
iorem? Et sane quoniam non potest maior es-
se auctoritas satellitis, quam Iudicis, cuius au-
ctoritate fit arrestatio, etiam si ex consuetudi-
ne loci, non semper speciale mandatum, ad eam
faciendam habere debeat, (vt superius est o-
stensum) ob oculos ponenda est, elegans illa
constitutio, Arcadij & Honorij Imperatorum,
quam de modo multarum ad Messalam Prae-
fectum praetorio miserunt, in haec verba; Eos
, qui ordinario prouincias iure moderantur,
, erga eorum personas, quos culpa reddit ob-
,noxios vltra duarum vnciarum auri summam
, condemnare non patimur. Proconsularem
, verò potestatem si multandi necessitas im-
,minebit, senarum vnciarum auri summa co-
,hibebit. In qua forma etiam Comes Orietis,
, atque praefectus Augustalis erit. Caeteri verò

Q. iij   specta-

spectabiles Iudices, & qui vice nostra admi-
 nistratiōis gubernacula susceperit, ultra tres
 auri vncias, sibi intelligant licentiā denega-
 tam. l. eos. C. de mod. multct. Sub proconsulari
 autem potestate intelligit etiā Episcopos, ibi
 Accurs. ad verb. procōsularem. Vncia verō au-
 ri quanta fuerit, vide Didac. cap. 3. & 4. in libr.
 nummit. veter. Alcia. lib. 4. c. 2. 1. dispunct. Bu-
 daum de Asser. & alios. Et ideo quod nōnulli
 dicunt, modum multctandi esse arbitrarium,
 3 ita accipit Alciat. in l. aliud est fraus. nu. 16. ff.
 de verb. sig. dum legitimum modum iam de-
 signatum, in d. l. eos. non excedat; minorem
 autem imponere eos posse non dubitat. in l. ff.
 qua pœna. nu. 1. eod. illo tit. Sed hæc elegans
 multctarum cōsideratio, iterum ferè in diffue-
 tudinem abiit, & ab incerto Iudicis arbitrio
 pendere cepit, vt testantur Alexand. consi. 35.
 num. 5. libr. 2. Iason ad l. j. §. quod prætor in fi.
 ff. ne quis eum qui in ius voc. Specul. in tit. de
 senten. prolat. §. species. vers. sed nūquid titu-
 lus. Maranta de ord. iudic. parte 4. in 5. princi-
 4 pali distin. nu. 69. Ob quam aut similem pœ-
 nam vel multctam, etiam ab alterius territorij
 Iudice, si comprehendatur, puniri eum posse
 arbitror, Iuxta not. per Matth. de Afflict. ad
 consti. incip. De pacter enorum. in 5. notabili.
 Sed quoniam pœna est commensuranda deli-
 cto. l. omnes peregrini. C. commu. de success.
 & quia Iudex sicut pœnam & multctam etiam
 ordinariam in præcepto, ex causa augere po-
 test. Hostiensis in §. de multctā. in tit. de sentē.
 & re

& re iudic. Ita quoque eam aut remittere, aut moderari, atq; minuere potest. l. illicitas. §. si. ff. de offic. præsid. Maranta. de ord. iudic. parte 6. capit. incip. Expedita secunda parte. nu. 32. boni iudicis officio incumbet iusto temperamento, ita se hac in re arbitrum cōstituere, vt neque nimium remissus, neq; nimium seuerus fuisse videatur, personarum & circumstantiarū rei, rōne habita atq; expēsa. l. respiciendum. l. aut facta. ff. de pœnis. eandemq; in dubio, fisco adiudicabit. l. Iulianus. §. his quoq; C. de sacros. eccle. Bart. in l. j. C. de excusa. muner. lib. 11. Bald. in c. quæ sunt regal. Quod si dicas, remissionem mulctæ inferioribus iudicibus non permitti, sed illustrioribus & maioribus tantum, vt ait Rebuffus, tomo 3. ad ord. regias. tract. de appel. artic. 118. gl. vna. & art. 14. num. 20. respōdeo eam sententiam etiam ipso Rebuffo teste, à glos. & Doctorib. reprobari in l. & in mulctis. C. de appell. & ab Ang. in tract. malefic. ad verb. qui iudex. versi inci. quero an contumacia. num. 26. Cui decisioni standum est, nisi cōsuetudo aut statutū, aliud inducat; maximè cum causa minuēdi subest, vt per Afflict. ad constit. incip. Et quæ ad decus. in 10. notab. aut cum ex causa recessit arrestatus, quæ etsi sufficiens nō fuit, aliquo tamen modo probabilis fuit, veluti propter nō satis iustum metum hostium, aut pestis, aut belli, aut insidiarum, & si quid his sit simile. Quamuis enim mulctæ possit imponi, etiam ex leuissima offensione, & contumacia, aut

Q V   praua-

præuaricatione, vt ait Curt. ad d. l. j. §. j. nu. 13. ff. si quis ius dic. non obtemp. tamen indigestæ voluntati satellitis, indulgere, & talē multam ab homine arrestato, quem ille fortassis odio prosequitur, exigere quantā ipse voluerit, res esset plena iniquitatis, & appellatione digna. Quæ modo & in simili dicimus, quod multa aut pœna, si parti sit applicanda, debet regulari, secundum interesse & damnum partis aduersæ. l. 2. ff. si quis in ius voc. non ierit. Ioan. Constant. ad ord. reg. art. 121.

Vtrum aduersus multam seu pœnam violati arresti, præscribatur.

Caput 30.

ARGUMENTA.

Actiones pœnales & multa certi tēporis spacio præscribuntur. nu. 1.

Multa ob spretum Iudicis præceptum commissæ, post annum non potest exigi. nu. 2.

Arrestatus ob pœnam violati arresti post annum conueniri non potest. nu. 3.

Pœnam violati arresti post annū non posse peti, quo pacto intelligendum sit. nu. 4.

Iuramenti violati persecutio, anno non concluditur. numero 5.

ADVERSVS actiones pœnales & multas, certi temporis præscriptiones, à lege inductas esse constat. Actioni enim iniuriarum, anno præscribitur. l. si non conuicij. C. de iniur. Actiones prætorix ultra annum exerceri non possunt. Insti. de perpet. & tēpor. act. in

act. in princi. Qui pecuniam accepisse dicitur,
vt alij negocium faceret intra annum ratum,
quadrupli conueniri potest. l. j. ff. de calum. Is
qui vim fecit, intra annum vt rem recte con-
uenietur. l. 2. C. vnde vi. Adulterij accusatio
post quinquenium continuum non auditur.
l. quinquennium. ff. ad l. iul. de adult. Accusa-
tio peculatus quoq; trium annorum est. l. pe-
culatus crimen. ff. ad l. iul. pecul. Bona propter
contumaciam seu delictum confiscanda, intra
quinquenium a fisco vindicari oportet: & sic
de similibus. Et vt Ioan. Imbertus Insti. foref. ²
lib. j. c. 33. quoque responder, multa ob spre-
tum Iudicis preceptum, vel mandatum, aut ob
delictum aliquod comissa, post annum exigi
non potest; allegans ad hoc Bart. in l. vnica. ff.
si quis ius dicen. non obtemp. qui tamen hoc
non dicit. Vnde a simili dici posse arbitror,
quod si quis violauit arrestum recedendo a lo-
co, a quo sub pena recedere non debuit, aut
non recedere promisit, quod post annum ex
hac pena, qua per satellitem fuit imposita, ³
aut comminata, conueniri, aut puniri non po-
test. Quo modo & Guido Pape quaest. 359.
incip. de preceptis, dicit quod precepta pae-
nalia, qua faciunt Iudices, de quid faciendo
vel non faciendo, ligant quidem; sed si talis
non obediens, non mulsetur, aut conuenia-
tur, intra annum, elapso anno mulsetari aut
(vt ipse loquitur) inquastari, non poterit, per
d. l. vnicam. §. 2. facit l. non solum. §. fin. cum
l. seq. ff. de alien. iud. mut. causa facta. Quod
intel-

De Iure Sistendi.

- 4 intelligo esse verum quando is qui violauit arrestum redit, & est conuenibilis in loco arresti, aut quando illic habet bona, ex quibus multa capi possit. Nam sicut agere non valenti, non currit præscriptio. l. sicut. C. de præscript. 30. annor. & à tempore præscriptionis, subducuntur ea tempora, quibus quis legitime impeditus fuit. l. 3. §. vlt. l. hi tamen. ff. de accusat. Ita quoque iniquum foret, Iudicem excidere sua multa aut pœna per lapsum anni, si fortè is qui arrestum violauit, aufugiat, vt comprehendi non possit, nullaque bona habeat, ex quibus ea præstari posset. Quo respexisse videtur Barto. ad d. l. quinquennium, dum ait, quod prædictum quinquennium est utile, quo ad initium; & Ang. ibi, quod quinquennium illud non currit, non valentib. accusare. Idque adeo verum esse videtur, vt etiam si contingat violatorem arresti post annum mori, heres eius in conscientia non tenetur. Nam vt Bal. ait ad d. l. 2. C. de vectig. conscientia non ligat, quos natura non ligat; & ideo inquit, sicut res quæ incidit in commissum, post quinquennium peti non potest, ita quoque si delinquens moritur, infra quinquennium, in foro animæ non tenetur; Et qua ratione post annum non datur, eadem ratione, quia pœnalis est, in heredem non datur. l. in honorariis. ff. de oblig. & act. glo. vlti. in d. l. unica. nisi lite contestata cum defuncto. Nihilominus si & iuramentum quoque addiderit arrestatus, & illud violauerit, alio iure vtendum esse

esse censeo, quia violati iuramēti persecutio-
nem & pœnam anno concludi, non legi : &
pinde Iudex vel laicus vel ecclesiasticus, diu-
turniorem querelam habet.

Arrestanti Apparitori, an resistere liceat.

Caput 31

ARGUMENTA.

- Captura est admodum ignominiosa. nu. 1.
- Nobilem aut potētem mercatorem arrestare plus est,
quàm aliquem plebeium. nu. 2.
- Arrestatio etiam licita, debet esse absque iniuria. 3.
- Armis an resistere possit is qui illegitimè ob debitum
capitur. nu. 4. & 6.
- Judiciale exequenti, violenter resisti potest. nu. 5.
- Arrestatus iniquè, an possit impunè è carcerib. ef-
fugere. nu. 7.
- Iniuste arrestatum è carcere eximens, an teneatur
Edicto, Ne quis eum, &c. nu. 8.
- Arrestatus perperam, etiam post tempora appella-
tioni præstituta appellare potest ab arresto. nu. 9.
- Arrestatus potest arrestantem contra se testimoniū
ferentem ut inimicum reprobare. nu. 10.

SANE in modo & forma arrestandi, di-
cretum esse Apparitorem conuenit, vt
etiam, quando arrestatus arrestum cautione
dissolueret non potest, ratione feratur eamque
sequatur. Nam vt superius diximus, arresta-
tio & captura cuiq; est admodū ignominiosa
adferens grauamen irreparabile, teste Bald. ad
l. si clericus. C. de episc. audiend. & multò ma-
gis infamat nobilem, quàm plebeium, famo-
sum

sum mercatorem, quàm alium. Neuizanis
confi. 5 2. num. 8. versic. prædictis tamen non
obstantibus. præsertim cum nos propensiores
esse conueniat ad iuuandum mercatores pere-
grinos. Alexã consil. 130. incip. super eo. ante
fin. lib. 7. multumque in huiusmodi negociis
defertur, nobilitati seu integritati personæ,
Odofred. ad l. j. C. de custo. reor. Alber. ad l. i. ff.
eod. Luc. de Penna, ad l. quoties. C. de dig. libr.
12. Barb. cõf. 62. lib. j. Quo modo & ipse quo-
que I. C. Claudius Saturninus, in l. aut facta. ff.
de poen. ait, in delictis atque iniuriis æstimã-
dis, personarum rationem maximè esse ha-
bendam. Et quamuis licita sit arrestatio, tamè
3 esse debet non iniuriosa, Petrus de Bellape-
rica, in l. ab executione. C. quor. appel. non re-
cip. Angel. ad l. fin. ff. quod met. caus. vbi alle-
gat pulchrum text. in l. si bene. ff. de vsur. ibi,
Contumeliosum se non exhibeat, sed moderatum,
& cum efficacia benignum, & cum instantia hu-
manum. Ideoque Nizellus in cõcor. Bart. 105.
ait, quod est periculosum ponere iurisdictionem
in manus ignorantium, qui ad capturas
procedunt, non inspecta vel habita qualitate
personarum, quod vtique in magnum dede-
cus arrestati redundat. Neuizan. d. loco, nu-
4 mero 25. Et propterea, si quis illegitimè &
perperam ob debitum capitur, potest etiam
1 cum armis resistere. l. prohibitum. C. de iur. fil.
libr. 10. Afflict. in constitut. Castellani in 3. q.
Paris de syndic. in verb. captura. Iason ad l. j. §.
2 quod Prætor. ff. ne quis eum qui. & rursum
caus

Zafio

Zafio ad § quadrupli. Institu. de act. l. omnes.
C. de decur. libro 10. §. fin. in auth. quo. oport.
episc. Thomaf. Gram. voto j. num. 15. & vo-
to 32. num. 24. Non multò aliter quàm Iudici
malè exequenti violenter resisti potest, nò so-
lum pereum qui iniuriam patitur, sed etiam
per tertium cuius nihil interest, vel vicinos: gl.
ad c. ex literis. in verb. denunciatis. de offic.
deleg. Specul. in titul. de citat. §. sed nunquid.
Felyn. ad d. c. ex literis. Dec. consil. 469. nu. 3.
Afflict constitut. Neapo. lib. j. rub. 8. num. 78.
Petrus à Duennas reg. 190. amplia. 8. Istud ta-
men mihi semper periculosum visum fuit Nā
etiamsi iniuste detentus posset resistere cum
armis, tamen se conijcere in eam disputatio-
nē, an iniustitia fuerit notoria nec ne, res pe-
riculo plena est, à quo omnes merito abhor-
tere debent. Anchor. ad cap. ea quæ fiunt. de
regu. iur. libro 6. coll. 3. Et quamuis sint qui
existimant iniuste captum, posse se defendere
etiam occisis satellitibus, iuxta ea quæ notat
Hyppol. in pract. crimin. §. attingam. nume-
ro 40. Lucas de Penna ad d. l. prohibitū. Ne-
uizan. d. consil. numero 11. neque hoc tamen
periculo caret, neque in civili causa arresti lo-
cum habere existimo: De qua re Boerius quæf.
170. latius agit.

Sunt præterea in ea sentētia plerique sum-
ma auctoritatis viri, quod is qui iniquè deti-
netur, cautim & impunè è carcere fugere po-
test, in quē iniuria coniectus fuit. glo. in clem.
pastoralis. in verbo, per violent. & ibi Doct. de
sent.

sent. & re iudic. Bartol. ad l. relegat. ff. de pœn. Alexand. consil. 144. libr. 2. Socyn. ad l. j. col. 2. num. 73. ff. ne quis eum. Iason ad l. admonēdi. in lectur. ordin. col. 18. versicu. tertio limita. & iterum in repetit. num. 175. ff. de iureiur. quia hæc omnia magis ad iniuriæ damniq̄ue iniuriosi & iniusti depulsionē, quàm ad fraudem, vim & iniuriam pertinent. Neuizan. consil. 61. num. 37. versu. confirmo quia, & c. etiam si iurasset non aufugere, sed ibi manere. Aret. consil. 14 Hyppol. ad l. j. num. 104. ff. ad l. Cornel. de ficar. & ad l. j. ff. de quæst. Quod ego non puto esse verum. Nam vt Panorm. ait, ad cap. inter alia, in fin. de immunit. eccle. qui iniuste detinetur, & relaxatus iuravit ad carceres redire, non potest contrauenire iuramento sed debet prius absolutionem impetrare, nisi periculum mortis immineret; etiam si iuramentum ex parte eius cui præstitum est, foret illicitum, vt cap. j. cap. 2. cap. si verò. & c. de debitoribus. de iureiur. Nam & iuramentum per metum præstitum, absolutionem requirit. cap. ad aures. & cap. sequē. de his quæ vi met. caus. quia sine periculo salutis æternæ & corporis, seruari potest. vt cap. cum contingat. de iureiur. glo. ad cap. j. & ibi Docto. In dubio autem illi sententię adherendum est, qua magis consulitur animæ salutis. cap. consilium. de obseruat. ieiun. c. iuuenis. de sponsal.

8 Tum verò vi eximens istiusmodi debitorem ex carcere non tenetur edicto, Ne quis eum, & c. Iason ad l. j. §. quod Prætor. nu. 11. & ibi Do-

ibi Doctor. alij. ff. ne quis eum. & ad l. quoniã.
C. de appell. latè Iason cont. 20. lib. 3. Mihi ve-
rò magis Bart. Angel. & Romani sententia d.
loco placet, existimantium eum qui vi eripit
arrestatũ, parti arrestanti iniquam causam fo-
uenti, ad damni refusionem, & ad id quod in-
terest nõ teneri. Nihil enim verè interest, cum
nihil debeat, & damnum quod quis culpa
sua sentit, sentire non videtur. l. non videtur.
ff. de reg. iur. Sed quantum ad Iudicem attinet,
tenetur, ne res publica quotidianis istiusmo-
di violentiis, perturbationibus atque diuexa-
tionibus distrahatur & commoueatur, nisi tã
notoriè esset iniqua hæc detentio, vt palam &
vulgo nota sit omnibus. Sanè etiam si ita es-
set, sentiant alij quod velint, ego vix admitte-
rem particularem istam & priuatã rationem
carceres aperiendi & inuadendi, d. §. quod
Prator. & l. vlti. §. cum in eum. illo titulo, quia
aliqualis cognitio requiritur. Addunt non-
nulli, quod vbi in his rebus locus esset appel-
lationi, iniuste detentus, etiam post tempo-
ra appellatiõis præfixa, prouocare potest, quia
grauamen istud habet tractum successiuum;
& qui in arresto detinetur adhuc quotidie &
de præsentia grauatur. Iason ad d. l. eum qui.
§. in popularibus. ff. de iureiur. Angel. de ma-
lesic. ad verbum, Qui Iudex. numero 13. Sic
& exceptio habet tractum successiuum, quã-
tumuis dilatoria, quandocunque etiam post
litem contestatam opponi potest. Archidiaconus
ad cap. hortamur. 3. quæstio. 9. & à grauamine
R quod

De Iure Sistendi.

quod semper est in fieri, cum semper sit, semper prouocare & appellare licet. c. ex parte. de appell. & ibi pulchrè Philipp. Franc. versicu. quinto & vltimo infertur.

- 10 Postremò adde, quod iniustè arrestatus potest in alia lite, contra arrestantem excipere, si in testem producat, quod sit eius inimicus: quia detineri faciens aliquem in aliquo loco, aut in vinculis, censetur cum eo inimicitias contraxisse. Bald. ad l. in ipsius. 2. not. C. fam. ercisc. & ad l. ignorat. C. de exhib. Felyn. ad c. cum oportet. de accusat. Hyppol. consil. 26. non multò aliter, quàm is qui aut bona alterius tollit, aut domo alium expulit. cap. idem quis. de rest. spol. Marc. Anton. ad l. fin. nu. 7. cum seq. ff. de quaest.

Arrestanti resistens, eundemque verberans, quo pacto puniatur.

Caput 32.

ARGUMENTA.

- Resisti Apparitori an liceat.* nu. 1.
Iniuria facta Apparitori, censetur Principi & Iudici facta. nu. 2.
Resistentis Apparitori violenter, qua sit poena. nu. 3.
Apparitori dicenti se percussum esse an credatur. 4.
Apparitor an possit debitorem resistantem occidere. numero 5.
Creditori an liceat debitorem vim inferentem interire. nu. 6.

QUEMADMODUM iniusta arrestatio neque culpa neque poena caret, ita
&c. 10

& is qui legitimè arrestatur, resistere non debet; Et sicut iniuste ac perperam arrestati vel detenti magna est excusatio; ita legitimæ detentioni sese opponentis, nulla iusta defensio esse potest. Ideoque si is qui arrestatur, ausu temerario vel verberibus excipiat, vel iniuria aliqua afficiat Apparitorem aut Seruientem munus suum exequentem, utique hæc vis & iniuria Principi atque Iudici illata censetur, Bart. ad l. iniuria. §. j. ad l. item apud Labeonem. §. item. ad l. lex Cornelia. ff. de iniur. Paris de Puteo in tract. de syndic. ad verb. familiaris. c. 3. nu. 11. refertque Guido Pape decis. 557. incip. aliquis verberat, &c. eos qui sic Apparitoribus resistunt, & vim illis adferunt, in gallia, aut capite, aut certe manus illius amputatione, qua facinus admissum fuit, puniri. Bartolus verò ad l. si quis. §. si quos. ff. de pœnis. & hunc cæteri secuti interpretes ad l. j. C. ne quis in sua causa. pœnam arbitrio Iudicis huic delicto statuendam esse arbitratur, etiam aduersus eum, qui ipsius illius Iudicis Apparitorem læsit, nulla scilicet familiaritatis, domesticitatis, vel fauoris exceptione hac in re suffragante.

Porro autem an plena fides adhibenda sit viatori asserenti se percussum esse à debitore, & aliter non probanti, quæritur. Et quidem communi calculo probatam video negatiuam partem. Antoni. Imol. Panorm. Philip. Franc. ad cap. cum parati. de appel. Petr. Jacob. in sua praxi. tit. de constit. pecu. Castrenf. consi. 165. incip. Visis & ponderatis. lib. 2. Card. ad clem.

R ij

j. quæst.

De Iure Sistendi.

j. quaest. 8. de dol. & contumac. Ang. ad §. quadrupl. Insti. de act. Guido Pape sing. 409. lal. ad l. properandum. §. & si quidem. col. 2. vers. adde. C. de iudic. Imol. ad l. si finita. §. si plures. ff. de damn. infect. Stephan. Bertrandi consil. 249. incip. quoniam. col. j. libr. j. Matthæus de Afflict. ad constitut. regn. Sicil. incip. In civilibus. in 2. notab. Tyraquel. de utroq; retract. §. 8. glo. 9. nume. 14. Quia factum hoc non est inter ea. quæ officio ipsius connexa sunt, neque ad illud pertinet, sed priuatum est tatum, ut aiunt Cornæus consil. 79. libro 3. Ripa ad c. j. de iudic. Bertrand consil. 234. lib. 3. Alexā. ad l. sciendum. ff. de verb. obliga. Nicolaus de Milis, in suo dictionario, ad verbum, nūcius. Noluerunt enim maiores nostri, hanc patere inimicitis viam, ut quem quisque odisset, eū testimonio proprio posset tollere. Ementuntur enim sæpe in eos quos oderunt. Cicer. pro Font. l. omnibus C. de testib. quamuis cōsuetudinem huic iuris dispositioni plurimum & vbiq; ferè detraxisse fateatur: quod & Guido q. 628. incip. non debet. & q. 557. incip. aliquis, probat. Et inter hos quoque sunt qui existimāt, quod etiam ex iure cōmuni, in arbitrio Iudicis positū atq; collocatū est, cui potius credi debeat, apparitori ne, an debitori. Ad cuius rei decisionē, plurima ex circumstantiis, rerumque ac personarum qualitatib. desumi possunt; & non tam alienum ab officio est hoc factum, quā vulgo existimatur, quippe quod ratiōe officij fiat hæc iniuria, adeoq;
etiam

etiam ad Principem atque Iudicem pertinet.

Quid igitur si resistentem & vim inferentē, 5
 vel etiam adiecta violentia paulatim fugien-
 tem, Apparitor interimat? Amadeus Iustinus
 in tractat. de Syndic. in præfat. num. 100. vers.
 sed pone miles. Cyn. ad l. fin. C. de requir. reis.
 cum aliis multis respondent, factum Appari-
 toris esse impunitum; cauendum tamen mo-
 nent, ne Iudices, vel Seruientes ad eiuſmodi fa-
 cta facile decurrant; quod ea res non raro ci-
 uium animos commouerit, & ex stulta qua-
 dam atque imprudenti misericordia, plebem
 parum aut nihil per se intelligentem, ad sedi-
 tionem concitauerit. Quod amplius est existi- 6
 māt omnes licere etiam creditori debitorem
 inſequenti, eundem debitoreſistentem, vim
 inferentem, aut telo se defendentem, si aliter
 eum allequi non possit, occidere. Hyppoli. ad
 l. j. in princ. nu. 101. ff. ad l. Cornel. de sic. Salic.
 ad l. si ve allegas. C. illo ritu. quod & ad procu-
 ratorem quoque creditoris ibi extendit Bald.
 Sed cum Deus tanta grauitate nobis ob ocu-
 los posuit hoc præceptum, *Non occides*, non
 facile ad huiusmodi subsidia deflectamus. I-
 deoq; Ioan. Imbert. Instit. forens. libr. 2. c. j. di-
 cit. quod si quid violentius aduersus resistentē
 fecerit Apparitor, non tenebitur. l. quemad-
 modū. §. vlt. ff. ad l. Aquil. & quod licet si Ap-
 paritori mandatum sit, vt quem ducat in car-
 cerem, is autem se defendat. potest Apparitor
 eum interficere, Io. Fab. ad l. si seruus. C. de his
 qui ad eccle. confug. hoc tamen intelligēdum

De Jure Sistendi.

esse, si aliter eum Apparitor non posset prehendere, sine metu maioris vulneris aut mortis: & quod ea de re tutius esset impetrare à Iudice potestatem.

De his qui arrestatos eximunt, aut in præiudicium creditorum occultant.

Caput 33.

ARGUMENTA.

Debitorem arrestatum eximens, debitum eius creditori arrestanti solvere cogitur. nu. 1.

Consulens debitori ut fugiat, an teneatur. nu. 2.

Occultans debitorem alienum, quo modo obligetur. numero 3.

Vxor non tenetur, si recipiat vel occultet maritum criminiosum, vel eundem debitorem calet. nu. 4.

Occultator an & quando compelli potest, ut debitorem occultatum exhibeat. nu. 5.

SED quoniam non solum ipsi debitores, qui resistunt Apparitori & Iustitiæ, hoc suo tam temerario facto creditori suo præiudicant, verum etiam, & hi qui eis subsidium, opem, consilium, vel auxilium præbent, quo facilius elabantur, & sine quib. diu latere non possent malo publico, arg. l. j. ff. de recept. fur. pauca quædam, quatenus præsentis materiæ ratio postulat, etiam de his in medium mihi adferenda videntur.

1 Principiò itaque, is qui carceri mancipatū, aut clausum, arrestatum vel detentum è manibus familiæ Prætoris, Apparitoris, seu etiam carcere & vinculis eximit, succedaneum se facit de-

cit debito eius, qui sic elapsus est, eodemque modo creditori ad cuius postulationem detentus seu arrestatus fuerat, omne æs alienum solvere cogitur, atque si fideiussorio nomine se pro eodem ante obligasset. l. quoties. C. de exact. trib. libr. 10. Quoties, inquit Constantinus, quis & privati debitor inuenitur, & fisci, abreptus ab vno officio, teneatur ad vniuersi debiti solutionem. Qui eum abstulerit, coercetur, ac totius summæ exactorem in se suscipiat, qui eundem auellendum, subtrahendumque crediderit. Accursius quidem ad legis illius explicationem videtur existimare quod fauore fisci hic aliquid constitutum videatur; sed communis sententia est hæc, quod sicut textus ipse de debitore priuari loquitur, ita etiam de eo intelligatur. Bal. ad l. addictos. circa fin. C. de episco. audien. Io. Fab. & alij ad §. item aduersus. Inst. de act. Bart. Ang. Castré. ad l. sed eximendi. §. j. ff. ne quis eum qui. Ias. ad l. j. §. is viderur. ff. si quis ius dicent. non obtemp. nihilque æquius esse aut dici posset, quàm quod is in obligationem incidat, debitumque soluat, qui ut alter ab obligatione de facto eximeretur, & creditor debito spoliatur, operam dedit, etiam si postquam exemisset eum, in potestatem illius creditoris rursus reduceret; Nam per talem reductionem, eximens non censetur liberatus obligatione, quam eximendo contraxit, cum ex hoc tam improbo facto, semel aduersus ipsum ius creditori quaesitum fuerit, coniunctaque sit eius obligatio priori,

De Jure Sistendi.

Boerius q. 2 17. num. 12. Ange. ad d. l. quoties.
Salyc. ad l. in bonæ fidei. nu. 16. versic. tene ta-
men mēti. C. de reb. cred. l. ad d. §. is videtur.
Roman. ad l. admonendi. ff. de iureiur. à quib.
omnib. tamen ad §. pœnales. nu. 49. Instit. de
act. recedit Gomeſius, ea potissimum ratiõe,
quod per præsentiam debitoris res reducit
ad pristinum statum. l. quãuis. ff. de in ius vo-
cã. l. hoc edicto. ff. de alien. iud. mut. caus. fact.
Quæ Gomeſij ratio non satis firma & genera-
lis est, quippe quod ipse debitor fortè nō tam
sit soluendo, quàm is qui eum exemit, adeoq;
interesse potest creditoris etiã ipsum eximen-
tem obligatū esse. Quod in specie nō multum
abſimili responder Castrens. ad l. Stichum. §. si
mandato. ff. de fideiussor. Sed & Ulpianus, in
eum, inquit, qui vi exemit, in factū iudiciū
datur, quo non id continetur, quod in veri-
tate est, sed quanti ea res est ab actore æstima-
ta, de qua controuersia est. l. si per alium. §. si.
ff. ne quis eum qui. Quibus verbis. refutatis a-
liorum opinionib. exiltimat inter alios Pha-
nutius, in tractat. de in litem iur. part. j. cap. 4.
num. 5. versic. reiecto itaque, &c. Iuramentum
permitti atque deferri creditori, de eo quod
putauerit sua interesse, debitorem exemptū
non fuisse. Quinimo, inquit, non videtur cō-
ueniens, quod eximens possit excipere, quod
exemptus nihil deberet creditori prætenso,
per regulam iuris, quod de iure tertij nemini
excipere licet, l. loci corpus. §. cōpetit. ff. si ser-
uit. vendic. & latius Bald. ad l. cum seruum. C.
de ser.

de ser. fugit. Socyn. consi. 88. lib. 4. tãto minus eius rei disquisitio ad ipsum pertinebat, an creditor calumniosè arrestaret vel non. Quid enim si arrestatus, ex qua causa arrestatus est, debitor non sit; ex superuenienti tamen causa iusta & vera, iuxta ea quę superius diximus, sisti, detineri, recommedari & arrestari possit?

Eadem quoque videtur ratio eorum, qui ² scientes prudētēsq̄ faciunt fugere eum debitorem, quem alioqui creditor sistere & arrestare potuisset, vel quia hoc futurū significant ut arrestetur, vel ut fugiat, & creditorem fallat, equos suos commodato concedunt, Anchor. consi. 340. nume. 6. incip. viso themate. Ioan. de Auan. consi. 55. incip. quia dubia. nu. 4. Curtius ad l. admonendi. nu. 102. ff. de iureiur. l. ad l. j. §. quod prator. ff. ne quis eum. & omnium latissimè apertissimeque Hyppolit. de Marfil. sing. 137. incipi. in iure clarum est, &c. Benevutus in tracta. de decoct. cap. incip. circa propositam, num. 23. & 25. Boer. q. 215. quia qui causam damni dat, damnum vidisse videtur, l. nihil interest, ff. ad l. Cornel. de ficar. Qua ratione & Ulpianus ad l. j. §. j. ff. de eo per quem fac. er. actionem in factum ad id quod interest, aduersus eum cõcedit, cuius causa factum est, quo minus quis iudicio sistat. Et rursum, Si compeditum seruum meum, ut fugeret solueris, inquit, an de dolo actio danda sit? & ait Quintus Murius apud eum notās, si non misericordia ductus fecisti, furti teneris: si misericordia, in factum actionem dari

R V debe-

De Iure Sistendi.

debere. l. & eleganter. §. item labeo. ff. de dol. malo. Ad cuius quidē responsi interpretationem notat Bal. quod misericordiæ motus excusat à dolo, sed nō impedit quo minus is qui fugæ auctor est, obligetur ac teneatur: quia hæc misericordia in aliorum præiudicium tendens, non est regulata secundum limites rationis: quippe quod dum per fugam vni consulit quod soluere debuisset, alteri, qui iustum debitū amittit, maiore iniquitate & inæqualitate damnum infert. Qua de re nōnulla huc pertinentia scribit Capola confi. 14. quem vide. Ideoque quamuis multi sint, qui existimaret oppido durum esse quod quis ex sola persuasione consilioque & auxilio fugæ, ad æris alieni exolutionem teneretur; si quis tamen in ipsam rationem quæ Consultos mouit, altius intueri velit, facile intelliget, omnia hæc æquitati atque rationi naturali esse consentanea; & quidem potissimum inter mercatores, quibus si malè ceciderit fortunæ alea, quid reliquum est, nisi vt bis fiant miseri, & quod re sperata frustrati sunt, & quod tantum irriti laboris exhaustum, non sine dolore meminerunt? Quo etiam pertinent vulgatæ iuris regulæ de fraudulento consilio, de persuasione fugæ, & reliquis multis similibus huc pertinentibus. cap. nullus ex consilio. de reg. iur. libro 6. l. consilij. ff. eod. titul. l. j. §. persuadere. ff. de seruo corrup. l. j. & ibi Doctor. C. de seruo fug. Et quamuis aliqua ratione excusari posset, qui homini crimen capitale committenti
consu-

consultit, vt fugiat in locum sacrum, qua de re disputant interpretes, quod plerunque tandē Deus & Iudex reperit nocentes; tamen quia hic agitur de particulari damno creditoris, qui fortē nunquam debitum suum assequetur, iam elapso debitore, æquum est, vt iste auctor fugæ in periculum omne succedat, si nō debitor ipse iam fugæ accinctus fuerat, iuxta notat. per Doct. ad d. l. consilij. Pulchrē Bald. consil. 222. incip. in quæstione D. Milani. libr. 3. & pleraq; eodem pertinentia scribit in cōsilio 382. libro 5.

Eodem etiam loco esse existimant eos qui ³ debitorem iam iā sistendū & arrestādum occultant, vt tandem elabatur; Iason ad §. pœnales. Institut. de act. num. 103. Salic. ad l. fin. C. de oper. libert. quippe quod vbique eadem est ratio. Et in simili, si quis seruum fiscalem putauerit occultandum, inquit Imper. non solum eum restituere, sed etiam duodecim libras argenti pœnæ nomine fisci iuribus dependere compellitur. l. penul. C. de ser. fugi. Et quicumque seruum fugitiuum in domo vel agro in scio domino receperit, eum cū alio pari, vel 20. solidis reddit. l. quicumque. eod. titul. Apertius verò in l. fin. C. de oper. libert. textus ait, eum qui alienum libertum occultat, loco ipsius ad operarum præstationem teneri. Et a libi constituit Arcadius Imperat. eos qui aliorum personas cum detrimento aliorum occultant, ad quadruplum teneri. l. 3. C. de assessor. Et licet Bald. decidit consilio 382. numero 7. libro

De Iure Sistendi.

libro 5. vbi tenet quod scienter occultans debitorem alienum, non facit se succedaneum vel consortem, debiti vel periculi; tamen iis constitutionibus motus Zasius, eandem quaestionem, ad d. §. pœnales. num. 33. pertractas, ait, Sed quaeras, si aliquis occultat debitores meos, ne possim eos conuenire, id quod saepe contingit, an iste receptor vel occultator teneatur edicto, Ne quis eum, &c. ? Bald. ad l. fin. C. de oper. liber. putat eum obligari ad totum debitum, qui debitorem occultat; quamuis tandem in eo subsistat, & nihil affirmet: Iason putat, quod mihi plus placet, quod eiusmodi occultatores teneantur edicto, Ne quis eum, &c. quia satis dicuntur eximere, qui creditores frustrantur, morantur vel eis facultatem agendi auferunt. d. l. sed eximendi. 2. respons. Hac ille. Iasonis verò verba sunt hæc. Forrè non esset ponere os in cælum, tenere q; in quaestione supra formata, contra illum cõpetat actio in factum ex edicto, Ne quis eum qui, &c. propter generalitatem verbi *Eximere*, secundum quod declarat text. in d. l. sed eximendi. in principi. iuncto §. Prætor ait. vel qd̄ saltem, quia non interuenit vis, sed tantum dolus, cõpetat actio in factum ex edicto, De eo, per quem factum, &c. & contra Baldum in d. l. fin. quod imo teneatur soluere, tenet & forrè melius ibi Salyce. Crederem etiam quod isto casu provideatur creditori, mediante tit. Si quis ius dicenti, &c. hoc modo, quia Iudex præcipiet illi occultati ne impediatur executionem,

nem, & si contemneret præceptum, posset iudex procedere ad multas & alia remedia, quæ ad l. j. d. tit. Si quis ius dicenti, &c. notari solent. Hactenus Iason. Baldi sententiam amplecti dicitur Innocentius ad ca. pastoralis. de offic. deleg. & Seuer. in tract. de debit. suspect. q. 10. Hyppol. sing. 43. incipi. Debitor. in fin. propterea quod omnia iura superius adducta, loquuntur in casu suo speciali. Primò scilicet in debitore tributorum. l. quoties. C. de exact. trib. Secundò quando quis debitorem vi eximit. l. penult. ff. ne quis eum. Tertiò quando quis impedit reum vel actorem venire ad iudicium. l. fin. ff. de eo per quem fact. Cum igitur in his casibus sit speciale, & specialiter prouisum, sequitur quod in contrarium est ius commune, ius singulare, ff. de legib. Tum verò nemo cogitur prodere secretum. l. idem. §. si tibi iudicium. ff. de condic. ob turp. cau. adeoque cum semel debitorem occultare cœpit, fidemque ei dedit, quod eum non iudicabit, turpe esset fidem fallere. l. j. ff. de pact. quæ etiam hosti seruanda est. c. noli. 23. q. j. putantque plerique titulum ff. de Receptorib. in ciuilib. causis locum non habere, ut refert Beneuutus d. loco. nume. 28. versic. extra quæro. Cæterum hæ rationes non sunt satis firmæ, ut communem opinionem conuellant: quia ubicumque ratio legis est amplior vel generalior dicto seu disposito, tunc ad amplitudinem rationis extenditur ipsa dispositio. l. regula. §. fin. & ibi Barto. & Bald. ff. de iur. & fact. ignor. l. 2. §. si mater. ff. ad Tertul. præ-

De Jure Sistendi.

tull. præcipuè quia interest publicè ne isti debi-
tores, & fraudatores sic elabantur. In fauorem
aut publicum etiam pœnalis dispositio exi-
dentitate rationis extenditur: sicut & in mul-
tis aliis casibus huc pertinentibus, quos ad lo-
cum à rat. leg. larga seu ampla, notat Nicolaus
Euerardi Et quâuis regulariter nemo secretum
prodere cogatur, non tamè ideo in necem a-
liorum eiusmodi debitorem occultare & exe-
cutionem impedire potest; nâ sicut aliud est,
nô accusare reum, & occultare reum; ita aliud
est, non prodere debitorem, & occultare de-
bitorem. Edictum verò de receptatoribus, nō
habere locum in causis ciuilibus, non est mi-
rum, cum plerunque corporalem pœnam, aut
certè aliam huic non admodum dissimilem
inferat, ad quam nec ipse quidem debitor est
4 obligatus. In eo sanè cōuenit cum hac nostra
materia, quod sicut vxor recipiens & occultas
maritum criminofum, non tenetur, teste An-
gel. in tract. malefic. ad verbum, dicto malefi-
cio, nu. 25. Specul. de donat. inter vir. & vxor.
§ fina. ita quoque nec hoc casu obligabitur, si
occultet virum debitorem. Ceterum an in re-
liquis amicis atque consanguineis, illud ad-
mittendū sit, dubito. Nam vbi est metus mor-
tis, naturalis ratio mouet, ac veluti vrget atq;
impellit, inuitosque propemodum eo trahit,
vt consanguineorum saluti, id est, nostro san-
guini, consulamus; quæ quidem ratio in hac
causa non adeo militare videtur. Qua tamen
in re animi pèdeo, atq; subsisto; tu Tyraquel.
de rem,

de temper. pœn. causa 20. 21. & 22. vide. In eo
 conueniunt omnes, quod si debitor alia bona
 habet, in quæ missio fieri potest, non compelli
 occultatorem, vt debitorem exhibeat: verū
 si bona debitoris non sufficerent, de dolo, vel
 iniuriarum actione agi posse. quā sententiam
 etiam Boerius decis. 174. cū Beneuuto d. loco
 probat; lateque & eleganter de ea singul. suo
 17. incip. Diligēter nota, disputat Petrus Gerardi
 de Petra. Nam si simpliciter ad exhibēdum
 debitorem tenetur, citra distinctionē &
 moderationem, frustra inducta esset iuris di-
 spositio, & multarum ciuitatum consuetudo
 seu vsus, quod ob civile debitū, nemo ex do-
 mo sua vel aliena (vt latius superius dictum
 fuit) inuitus trahi potest. l. plerique. ff. de in ius
 voc. Porro autem de his qui violēter & nobis
 inuitis apud nos latitant, nulla est dubitatio.
 Bald. ad l. in delictis. ff. de noxal. quia propo-
 situm & animus maleficia distinguūt. leg. 1.
 ff. de ficar.

Ab Arrestatione an appellare liceat.

Caput 34.

ARGUMENTA.

- Appellare ab arrestatione an liceat. nu. 1. & 3.
- Appellatio à Decreto Iudicis interposita, an et quā-
do executionem suspendat. nu. 2.
- Appellare an possit debitor, si pecunia sibi debita
sub manu sui debitoris, per creditorem arrestetur.
numero 4.

SVNT nonnulli moribus mitiores, qui ta-
met si se iniuste arrestari sentiunt, appel-
lare po-

lare potius ab arrestatione, quàm Apparitori arrestati resistere, aut vim inferre malunt. Sed an in ea appellatione audiendi sint, & quatenus ea illis profit, dubitari posset: mouetque eam quaestionem Guido Pape singul. suo 32. sed non soluit, & licet Speculatorem ad hoc alleget in §. j. in princ. de appell. Is tamen nullam illius quaestionis mentionem facit. Appellare tamen arrestum posse arbitror, per ea quae notat Baldus ad l. si clericis. C. de episcop. audiē. vbi dicit in simili quod à captura, quae est realis citatio, appellari potest; cum sit grauamen cohaerens personae, quod per expectationem sententiae diffinitivae (maximè si non res sed persona arrestata est) reparari non potest; arg. l. 2. C. de abolit. Non tamen, inquit, Iudex appellansem ideo statim dimittet, sed expectabit donec per superiorem sibi mādetur; Quia vbi appellatur à Decreto Iudicis, quo respicit Decretum apprehensionis vel arrestationis, non prohibetur aliquid innouari contra appellationem, donec superior inhibeat. c. non solum. de appell. in 6. maximè vbi periculum est in mora, vel fuga, vt hic, vbi omnis utilitas arresti, ex relaxatione dissolueretur; quia tum appellatio interim nō suspendit executionē, l. fin. ff. de appell. recip. Specul. in tit. de appell. §. in quibus DD. in cap. qua fronte. de appell. Quam sententiam confirmat quoque Ludouicus Carerius in tract. de criminib. post prin. cap. inci. Decimus quartus. vbi dicit, quod licet citatio verbalis non admittat appellationem, ci-

nem, citatio tamen realis, benè admittit, allegans Bald. d. loco, & cum eodem subiiciens quod captus aut detentus potest appellare, etiam si iam diu captus esset, quia quotidie sustinet novum grauamen dum detinetur, & in successiuo grauamine, sicut est istud, semper & quodocunque appellare licet. c. ex parte. de appel. & ibi Doct. & pulchrè Philip. Franc. in d. c. ex parte. versic. quintò & vltimò inferitur. Iason ad l. Prætor. §. fin. ff. de no. op. nunc. & excipere. Archidia. in cap. hortamur. 3. q. 9. & de eiusmodi appellatiõe ab arresto videtur loqui Dominus Præses Nicolaus Euerar. cõfil. 2. incip. Visis scripturis. Sed hanc appellatiõis rationem mores nostri ignorare videntur quibus receptum est, vt arrestatus coram Iudice cuius auctoritate arrestatio est facta, proponat causas grauaminis per arrestum sibi illati, seu nullitatis eiusdem, & si Iudex aliter contra eum pronúciat, appellatur ad superiorem illius, sicut in aliis causis fieri solet.

Sic & Paul. Paris. consi. 39. incip. Non possunt. lib. j. de simili arresto loquens ait, q. si creditor arrestari faciat pecuniam, quam quidam alius debitori suo debet, & prohibeat, quo minus debitori suo soluat, potest debitor appellare, ne priuetur sua possessione, pendente appellatione. ca. cum personæ. de priuileg. lib. 6. cap. j. extra vt lite penden. Sed ne hoc quoque mores nostri receperunt, secúndum quos quotidie videmus fieri, quod pecunia debitoris sub aliis arrestatur. & causa arrestationis co-

S ram lu-

ram Iudice arrestante primò instituitur.

Quæ sit vis & quis effectus arresti.

Caput 35.

ARGUMENTA.

Arrestatio an & quando inducat litis pendentiam.
numero 1. § 4.

Iudicium coram uno Iudice ex necessitate intentatum, an ad alium Iudicem transferri postea queat.
numero 2.

Condictio ex L. Diffamari. C. de ingen. manum. intentata, an inducat litis pendentia exceptione. 3.

Arrestatio an producat pignus pratorium. nu. 5.

Arrestatam rem detinens, eam præscribere non potest. nu. 6.

Arresto durante an res arrestata alienari possit. n. 7.

CVM de vi & effectu arrestationis quaritur, prætereos qui ex superioribus capitibus apparere possunt vnus effectus esse videtur, qui inducit litis pendentiam. Nam in simili decidit Nicolaus Anthonius in additione ad Octavianum Vestrium lib. 4. cap. j. nu. 9. per petitionem, vt quis carceribus mæcipetur, ac per ipsam capturam sequentem litis pendentia inducitur: & ratio esse videtur, quod sicut per citationem verbalem dicitur iudicium esse ceptum. §. si. Instit. de poen. rēp. litig. & res definit esse integra. l. si quis postea. ff. de iudic. cap. relatum. de offic. deleg. Iaffred. decis. 60. etiam si litis contestatio nondum interuenit, D. Anthon. in capit. aduersario. in 3. notab. de except. Ita longè fortius per citatio-

NERA

nem realem, id est per capturam seu arrestationem, quæ præualet; ut notant Doctores ad l. ult. ff. de leg. 1. In contrarium tamen allegari posset, quod quando coram vno Iudice iudicium est inceptum ex necessitate, ut quia metuitur fuga Rei, aut actio tempore peritura est, aut quæ alia similis necessitas urget, potest etiam coram alio Iudice hoc iudicium agitari. Bald. & Angel. ad d. l. ceptam. arg. l. sed etsi restituitur. §. edium. versicu. sed & si dies. eod. titu. de iudic. Qua ratione plerique neoterici respondēt ad l. quamuis. ff. de damno infect. Quod si poteram te cōuenire Perusij & Afsisij, & incepti te cōuenire coram Iudice Afsisij ex necessitate, quia timebatur de fuga tua, potero te postea cōuenire, coram Iudice Perusino. Sed hæc posteriores rationes non placent Ioanni Baptistæ Caccialupi in tract. de debitor. suspect. quest. 15. vbi dicit, quod licet in d. l. sed etsi restituitur, permittatur quod iudicium alibi finiat, non tamen ibi expressè dicitur, quod non sit inducta litis pendentia. Adde quod Felinus ad cap. cum sit generale coll. 4. de foro compet. in simili respondet, quod si diffamatus ab aliquo, plures iudices habeat, & cōditionem competentem ex l. diffamari. C. de inge. ma. coram vno Iudice intentauerit, veluti petendo perpetuum silētium imponi illi qui se illius creditorem esse iactitabat, is autē creditor coram alio Iudice eum in ius trahat, & coram illo præsumsum suum creditum perat, obstat ei litis pendentis exceptio, & coram eo

§ ij

Iudice

De Iure Sistendi.

Iudice, coram quo remediū d. l. diffamari, intentatum est, causa peragi debet. licet contrarium consuluerit Socynus consi. 94. lib. 3. Cuius opinio ex eo satis conuellitur, quod ex ea sequeretur, quod quoties diffamatus plures haberet Iudices, cōditionem ex d. l. diffamari, à lege cōcessam, aduersarius facillè eluderet, & ad aliud tribunal causam traheret, Iudicis, que auctoritatem cōtemneret, contra l. si prætor. ff. de iudi. Qua de re tamen magna distinctione vsus est Blarerius ad d. l. diffamari. cap. 4. circa finē, quem vide. Et hæc sententia confirmatur satis in d. l. vbi ceptum. & exemplum huius potest poni in eo, qui curauit aliquem hic arrestari, & arrestatus posita cautione relaxatus ab arresto vel per procuratores suos dū manet in arresto, vocat eum in ius coram alio Iudice ex d. l. diffamari. & arrestans excipit, quod eum hic præuenit, per capturā vel arrestationem, & quod, cum per hoc sit hic inducta litiſ pendentia, debet hic finiri; Aliud esset si arrestatio non esset facta ad finem consequendi debitum, sed ad finem declarationis iuris sui, aut liberationis; vt ecce scholaris huius Vniuersitatis Louaniensis intellexit, quendam ciuem Mechliniensem hominem laicum iactitare quod ipse scholaris est ei in magna summa obligatus. Et quia per hanc iactitationem bonum nomen ipsius denigratur, repertum hic Louanij, auctoritate Domini Cōseruatoris priuilegiorum eiusdem vniuersitatis facit arrestari ad finem, vt si quam arrestatus actionem

nem aduersus eum habeat, illam coram magnifico Domino Rectore Vniuersitatis, suo siquidē Iudice, intra certos dies, sub pœna perpetui silentij proponat, iuxta dispositionem d.l. diffamari. Sanè hoc casu arrestum non inducit litis pendentiam respectu materię principalis coram D. Conseruatore. Quinimò arrestatus proponens suam actionem corā eodem magnifico Domino Rectore, facit quod arrestari curans, petit: sed solum inducitur litis pendentia, respectu materiæ d.l. diffamari.

Secundus effectus est, quod ex arresto videtur induci, pignus prætorium. Quia pignus prætorium nihil aliud est quàm pignus quod à Prætorē siue à Iudice datur, quodque Prætor aut Iudex nulla præcedente sententia ex iusta causa capi iubet, l. 2. C. de prætor. pign. l. non est mirum. ff. de pign. actio. & apprehensionē rei requirit. l. 3. §. j. ff. de reb. eor. Quę omnia etiam in arresto, vel re arrestata cōcurrunt. Ex quo sequitur primò, quod si aliquo casu res arrestata furto esset amissa, vel aliquo alio modo ablata, daretur actio & persecutio quasi hypothecaria aduersus possessorē illius. l. vlti. C. de prætor. pignor. Secundò quod sicut debitor reficiendo expensas, & cauēdo de iudicio sisti, recuperat missionē in possessionem, authent. ei qui. C. de bon. auctorit. iudic. poss. c. j. de dolo & contum. lib. 6. Ita quoq; & is cuius res arrestata fuit, recuperat rem arrestatam, sicuti inferius dicetur. Est enim arrestatio tem-

porale, & prouisionale tantū impedimentū;
non quidē propter se, sed propter aliud inuē-
tum, videlicet, vt is cuius res arrestata est cogat-
tur illic ad soluendum, non vt de illius rei do-
minio aut proprietate disputetur, Id quod e-
tiam est in prædicta missione in possessione. l.
is cui. ff. vt in possess. leg. Vnde Carolus Molinæus
ad secundam partem consuetudinū Parisiensium. titul. 2. glo. j. ad verbum, arrest ou
brandon. multa recēset in quibus arrestum &
missio in possessionem conueniūt, & in qui-
6 bus differūt, quem vide; & inter cætera notat,
quod neque missus in possessionem, neq; de-
tinens arrestum, præscribere potest, cū & sciē-
tia rei alienæ & titulus & animus possidendi
deficiat. Cyn. ad l. j. C. vbi in rem actio, Panor.
num. 44. & alij ad c. quoniam frequenter. §. fi.
7 extra, vt lite non contest.

Tertius effectus est, quod res ista arrestata
durante arresto, in præiudicium arresti, obli-
gari, vendi aut alienari non potest, non magis
quàm si pignus primò obligatum vni, postea
alteri obligetur. cap. qui prior. de reg. iur. in 6.
l. qui prior. ff. qui pot. in pign. aut si res alteri
obligata in causam iudicati, vel pignus iudi-
ciale acceptum sit. l. à diuo Pio. §. si super re-
bus. ff. de re iudic. Sed quo minus sine præiu-
dicio illius qui illam curauit arrestari, obliga-
ri, vel alienari possit, nihil verat, cum etiam
res sequestrata possit obligari & alienari, quia
obligatio & alienatio, respiciunt dominium
rei, cui sequestrum non præiudicat. l. licet. §. j.
ff. de

ff. de pos. l. interesse. ff. de acqui. posses. & questio possessionis ad quam magis pertinet non facit rem litigiosam. glo. in cap. fin. 11. quas. j. latè Marcus Anthonius Natta consil. 2. libr. j. cessatq; hic ratio ob quã res in iudiciũ deducta alienari non põt, videlicet, ne aduersarius fatigetur diuersis iudiciis. l. nulli. C. de iudic.

In causa arresti quis sit actor, aut reus.

Caput 36.

ARGUMENTA.

Causa rei fauorabilior multò est quàm actoris. nu. 1.

Actor quis esse dicatur. nu. 2. & 3.

Agens stimulatus & per alium prouocatus dicitur sustinere partes Rei. nu. 4.

CVM de forma & modo procedendi in materia ista arresti agimus, illud in primis videndum est, quis hic actoris, aut rei personam sustinet, quod alicuius momenti est, multa enim reo permittuntur, quæ actoribus non licet, multoque fauorabilior est causa rei, quam agentis. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur. c. cum iura. eod. tit. lib. 6. & fauorabiliores sunt leges ad absoluendum quam ad condemnandum. l. Arrianus. ff. de act. & oblig. Et quidem prima facie is qui arrestatur aut detinetur, aut cuius bona arrestantur aut detinentur, videtur esse actor: quia actor esse dicitur qui alium ad iudicium prouocat. l. in tribus. ff. de iudic. l. libertus à patrono. ff. de in ius voc. sicut facit is qui arrestatur; prouocat enim arrestantem prior ad iudicium, petes ab eo proponi causas

S iij arresti

De Jure Sistendi.

arresti facti, & sustinens arrestum veluti male, perperam, sine causa & illicitè factum, cassari, tolli, & amoueri, ipsumque arrestantem in expensas, damna & interesse condemnari. Id quod censisse videtur Romanus consil. 217. incip. res ista. dicens eum esse actorem, qui petit capturam declarari illicitam, & capi facientem facit ad hoc citari. & Bart. in l. de pupillo. §. vlt. nu. 3. ff. de no. op. nunc. dicit quod excommunicatus aut bānitus petens reuocari tennam datam contra se, vel petēs remissionem, dicitur agere. Sed in contrarium est veritas, quod non sit cēsendus actor is qui arrestatur, sed ille qui arrestat: quia vt ait Angel. ad l. non cogendum. §. qui procuratori. ff. de procur. agēs stimulatus, dicitur sustinere partes Rei: Et Iurisconsultus in l. si pupillus. §. j. ff. de priuileg. cred. non obscurè indicat eum qui petit tennam reuocari, reum potius esse, quam actorē. De quo per Decium in cap. intelleximus, nu. 9. de iudic. Et cum certum sit quod arrestatus non nisi compulsus hanc actionem necessariam suscipiat, sequitur ipsum verè & legitime, vt primitus prouocatum per arrestum, Reū, minimè autem Actorem dici oportere. Et quamuis in illo solo articulo incidenti videatur agere dū causas arresti exigit, & arrestum laxari postulat; quia tamen in principali articulo, ob quem arrestum positū est, se defendit, Reus est, vt cui veluti nullum debitū exigenti, definitio actionis applicari non potest. §. j. insti. de act. Quod latissimè etiam cō-

firma-

firmari & comprobari potest ex his quæ diligenter scribit Bart. Blarerius ad l. diffamari. c. 4. num. 7. C. de ingen. manu. vbi per multa argumenta ostendit, eum qui diffamatus est ab aliquo, & contra eum agit ex d. l. diffamari, ad hoc vt ei præfigatur terminus causas diffamationis proponendi, aut alioqui perpetuum silentium sibi imponi, non esse actorem, sed reum: qui casus huic nostro simillimus est.

Statutum quo cauetur, quod in causa Arresti de triduo in triduum procedi debet, quo pacto intelligatur.

Caput 37.

ARGUMENTA.

Tempus elapsum habet vim tacite renunciationis. numero 1.

Statutum vt de triduo in triduum procedatur an in fauorem rei sit introductum, eiq; renunciare possit. nu. 2. & 6.

Dilatio alicuius fauore ordinata potest ab eo sperni. numero 3.

Terminus alicui datus, ab eo præueniri potest. numero 4. & 8.

Index an cogi possit à partibus vt vel ordinariè vel summarie procedat. nu. 5.

Statutum vt in causa extranei creditoris summarie procedatur pium est, & fauore creditoris introductum. nu. 7.

Dies termini an contineatur in termino. nu. 9.

EX consuetudine seu statuto quarundam ciuitatum receptum est, quod in causa

S V arre-

arresti de triduo in triduum, adeoq; extra ordinem procedi debet. Accidit autem nuper, quod is qui arrestatus erat, seruiente triduo ad respondendum, aut duplicandum paratus non erat, arrestans autem sustinebat eum secludendum esse, & articulata sua pro confessaris discernenda esse, propterea quod statuto aut consuetudini arrestatus non satisfecerat, & sic tacite renunciauerat; quia tempus habet vim tacite renunciationis, si quis illud labi sinat, ut ait Tyraquel. in libr. de retracta. conuent. §. j. glo. 2. ad verb. au tel temps. num. 42. & Bald. ad l. 2. C. de rescind. vend. & quod in potestate iudicis non est, tempora à statuto præfinita, in præiudiciū partis aduersæ producere & prorogare. §. si verò solum. in fin. in auth. de nup. maximè cum modus iste procedendi de triduo in triduum, videatur esse traditus pro forma, quam relaxare non licet l. j. C. de usufru. Arrestatus nihilominus contradicebat, & sustinebat non teneri se de triduo in triduum procedere nisi vellet, sed permittendum sibi esse ut ordinariè, & ordinariis diebus iudiciorum ad instar aliarum causarum procedere posset; Consultus à iudicibus respondi pro arrestato pronunciandum ac iudicandum esse: & ita iudicatum fuit à Scabinis oppidi Louaniensis. Et ratio quæ me tunc mouebat, & quæ me adhuc mouet est, quod hoc triduum in dubio præsumitur fuisse constitutum fauore arrestati. l. cum tempus. ff. de regu. iur. videlicet, ne is diu ab vxore, à domo, à liberis, à negociis suis in
extero

extero loco, ingenti suo incommodo atque
tadio detineretur; non etiam favore arresta-
tis, cui satis esse debet quod in loco habitatio-
nis suæ propriæ, debitorem suum extraneum
quietè & commodè detinere & cōuenire po-
test, etiam si eum nō priuet ordinaria ratione
procedendi, quam ipse cogereetur obseruare, si
eundem suū debitorem in loco domicilij il-
lius cōuenisset & forum illius secutus fuisset;
Plura enim specialia simul concurrere aut pe-
tinon debent. l. si quando. C. de in offi. testam.
Et proinde nihil vetat, quo minus debitor ar-
restatus huic favori pro se introducto renun-
ciare possit. l. pen. C. de pact. nemo enim co-
gitur inuitus beneficio pro se introducto uti.
l. in inuitum. ff. de reg. iur. & alioqui quod fa-
uore arrestati introductum est, in odium ip-
sius retorqueretur, contra l. quod favore. C. de
legib. Quo loco eleganter notat Bald. versicu.
incip. Tertiò exemplificatur, quod dilatio or-
dinata favore alicuius, potest ab eo sperni si
expedit sibi, non differre. Et quod si Princeps
concedat alicui quod in causa sua summarie
procedatur, si processit ordinarie, per hoc non
potest impugnari iudicium, propter d. l. quod
fauore. Et hoc iterum repetit ad l. nulla. vers.
pone mandatur. ff. de legibus. & Rebuffus ad
concord. tit. de forma mand. apostol. ad verb.
post mensem, ait quod si ante mensem con-
feratur beneficium potest mandatarius illud
acceptare si velit, cum ille mensis introductus
sit favore ipsius, cui potest renunciare. cap. si
dili-

3

dili-

- 4 diligenti. de foro compe. Et in simili videmus quod quādo tempus est adiectum favore pupilli, potest pupillus aut eius curator, tempus illud præuenire. l. 3. §. duæ causæ. ff. de Carbo. edict. & l. diui fratres. in princ. ff. de liber. caus. Et debitor qui stipulatus est terminum soluendi, potest illum præuenire, & inuito creditore ante soluere, Bartol. & Iason in l. stipulatio ista. §. incertam. ff. de verbor. oblig. l. quod quis. ff. de actio. l. quod in diem. ff. de sol. & heredes mariti, qui habent annum de iure ad restituendam dotem mobiliarem vxori, possunt ante annum reddere eandem. Bald. in auth. ei qui. C. de bon. auth. iudic. possid. Sed magis ad propositum vrget decisio Romani consi. 133. incip. in præsupposito casu. vbi dicit, quod quāuis Iudex in causa in qua summarie procedere debuit, ordinarie procedere incepit, potest tamē pars illa, cuius favore ordinatum fuit vt summarie procederetur, petere vt deinde ordinarie procedatur, nisi semel consenserit; quo casu etiam hoc potest, modo Iudex consentiat; & allegat glo. singularem ad clem. sæpe. ad verb. partib. de verbo. sign. quæ etiam hoc notabiliter dicit. Quia licet D. Cardinalis ibi, existimet Iudicem etiam inuitum cogendum esse vt consentiat, tamen videtur verior esse sententia glof. & Bonifacij atque Imolæ ibi, quod nō tenetur, ne auctoritas iudicialis fiat ludibrio, cōtra l. si prætor. ff. de iudic. & glo. in §. si quis autem non implens. in verb. admonitus. in auth. de hered. & falcid.

falcid. & ne in potestate partiū sit Iudici præscribere formam procedendi quam volunt, & in ea re sapius illo inuito, mutare rationem litis, procedendo nunc ordinariè, nunc extraordinariè, quod absurdum foret. Neq; obstat quod Ulpianus ait. Si plures concordant qualiter sententia proferatur, Iudex debet sequi eorum voluntatē. l. si conuenerit. ff. de re iudi. quia ut ait Castren. sibi in princip. hoc intelligitur quando concordant, q̄ condemnandus absoluat, vel econuersò, quod absoluendus condemnetur, vel quod condemnandus, in quantum facere potest, cōdemnetur. In quib. casib. non illuditur Iudici neque maiestati iudiciorum; neque interest Iudicis cōdemnetur reus, an absoluat, & aut pro qua parte. Et cū hæc variatio & mutatio bonis morib. aduerferet, præallegatum Ulpiani respōsum in eo locum non habet, iuxta notata per Zafiu ibi. Qua responsione etiam aliis omnibus pro contraria parte allegatis facillè satisfieri posse videmus. Sed quādo partes solum in vno aut altero actu non contradixerunt, tūc quia singulares actus iudiciorum sunt per se perfecti, sicut habemus titulos singulares & separatos de actibus iudiciorum, licet in vno actu non contradixerunt, in aliis tamen contradicere poterūt, quia separatorum, separata est ratio, l. si maritus. C. de don. inter vir. & vxor. & de vno ad alterum non infertur. Sed si tam arrestans quā arrestatus esset extraneus, plus vtiq; subesset dubitationis, quia sicut arrestati interest

terest

terest in loco extraneo non diu detineri, ita etiam arrestantis interest, in loco illo non diu litigare.

Quibus tamen non obstantibus adhuc puto idem esse, ideo quod in arbitrio arrestantis fuit debitorem arrestatum, vel in loco domicilij eius convenire, vel alio loco illum arrestare. Et proinde sicut deberet ferre molestiam diutius in domicilio debitoris litigandi & ordinariè procedendi, si eum illic convenisset, & in ius vocasset; ita quoque durum & acerbum ei videri non debet, si in loco arresti, ordinarium iudiciorum tramitem, postulante id arrestato, sequi cogatur: nisi fortè in loco arresti facti, statutum sit, quod in causa alicuius extranei creditoris, summarie & extra ordinem procedi debeat, id quod pium & æquum est, & favore creditoris introductum, à debitore ei tolli non debet. c. indultum. de reg. iur. in 6. l. id quod nostrum. ff. eo. tit. sicut & in simili dicimus, quod si tempus est adiectum solutioni favore creditoris, debitor ante illud tempus invito creditore solvere non potest. la. f. num. 3. & alij ad d. §. incertam.

8 Quod si verò is qui debitorem arrestavit, triduum illud prævenire, causaq; arresti positi, citius exhibere velit, existimo sanè id illi posse, si alioquin dies iuridica sit, & arrestati non interfit. Nam & in simili decidit Bartol. Blarerius, ad d. l. diffamari. C. de ingen. manu. cap. 6. nu. 125. quod is cui Iudex præfixit terminum ad agendum, potest illum terminum præve-

præuenire, & comparere, parte ad hoc vocata,
& citata, neque præiudicium aliquod indere-
ferente.

Nec dubito quin & illud quoque hic quæ-
ri possit, vtrū dies arresti positi in hoc triduo
computetur? Sed verius est, quod si simpliciter
habeat statutum, quod arrestans debet intra
triduum exhibere causas arresti, tunc dies ar-
resti facti non computatur; quia dies termini
à quo, vel ad quem, regulariter non contine-
tur, vt latissimè omnium tradit Tyraquell. de
retract. §. j. gl. 11. vbi ponit regulam istam, cū
quindecim limitationibus. Sed si dicat statu-
tum, causas arresti esse exhibendas à tempore
arresti, vel facto arresto, intra triduum, tunc
dies arresti computatur, iuxta notata per eū-
dem in dictis limitationibus, ad quem remir-
to, & not. Panor. ad cap. super eo. 2. de appell.
& Quintil. Mendosius ad regul. cancell. 19. de
infirmis. nu. 6. quæst. 18. & Ludouic. Gomez.
ad eandem regulam, quæst. 37.

De statuto quo cauetur, quod arrestans
prima die iuridica debet exhibere cau-
sas arresti. Caput 38.

ARGUMENTA.

- Arrestante non exhibente causas arresti in termi-
no, an arrestatus sit relaxandus.* nu. 1. & 4.
*Terminus à statuto vel lege præscriptus in dubio cē-
setur esse peremptorius.* nu. 2.
*Termini peremptoriij lapsus inducit tacitam renun-
tiationem iuris.* nu. 3.

Con-

De Jure Sistendi.

Contumacia nulli nocet, nisi aduersarius eam in termino comparens accusauerit. nu. 70

Index an terminū statuti vel legis prorogare queat. 6
numero

MULTARVM ciuitatum statuta etiā disponunt quod arrestans prima die iuridica quę arrestum factum sequitur, causas arresti in iudicio proponere & allegare debet.

- 1 Quæro igitur an si id non fecerit arrestans, videatur arrestatus ideo esse relaxatus? vel relaxatus? Prima quidem facie videtur dicendum quod sic, propterea quod terminus à lege vel à statuto præfixus in dubio censetur esse peremptorius. l. statu liberum. §. Stichum, & ibi Bartol. & alij. ff. de leg. 2. & in l. ob commissā. de adulte. idem Bartol. in l. mancipiorum. ff. de opt. leg. & in l. fin. ff. de feriis, & lapsus istiusmodi termini, inducit tacitam renunciationē iuris. Roman. consil. 431. Bartol. in d. l. mancipiorum. Baldus ad l. si ea. C. de vsur. & in sua praxi criminali, titulo de appellat. quæst. 3. Quo modo & in simili videmus, quod termino peremptorio assignato elapso, nō possunt produci instrumenta. glo. in l. si eo. C. de remis. pignor. Et quod si iudex præfixerit terminum alicui ad accusandum, & is cui is terminus præfixus est, non accusat, postea nō auditur, etiam si sit minor. Bart. in d. l. mancipiorum. quia permissum ad tempus, censetur post tempus esse prohibitum, iuxta iura vulgaria, id quod in arrestante tantò procliuus recipiendum est, ideo quod antea de iure suo

tempe-

tempestiuè inquirere, & prius quam debitore suum arrestari faceret, de omnib. se informare, & veluti præparatus ad iudicium procedere debebat. l. qui accusare, & l. j. & ibi Alcia. C. de edend.

Nihilominus tamen non aliter hoc verum esse crediderim, quam si eadem illa die iuridica arrestatus causas eiusmodi arresti proponi, & allegari petierit, & in defectum allegationis earundem se ab arresto relaxari postulauerit; id quod nominatim exprimunt statuta Oppidi Louaniensis tit. de arrestamentis, cap. 8. & confirmatur per Barth. Blarerium ad d. l. diffamari. ca. 8. C. de ingen. manu. vbi dicit quod diffamans cui est statutus terminus ad proponendam suam actionem vel accusationem, lapsu ipsius termini excluditur, si diffamatus ipso termino seruiente petat declarari, illum iure suo excidisse, & vltius audiendum non esse, allegans ad hoc Bart. ad l. Titia. ff. de accus. Boer. decis. 255. cum aliis multis: id quod exemplo non caret; nam & in simili videmus, quod contumacia alicuius nunquam sibi nocet, nisi quando aduersarius eius, in termino comparuit, & eius contumaciam accusauit, l. prope- randum. §. & siquidem. in verb. absentiam accusante. & ibi Fulgos. Castrenf. Iaf. Bal. & Salycet. C. de iud. & quod testamentum ratione præteritionis, ita demum est nullum si præteritus ipse dicat & petat, non alias. l. filio præterito. ff. de iniust. testam. & ibi Doct. Falcidia rescocat ipso iure legata. l. linea margaritorum.

T

ff. ad

De Iure Sistendi.

ff. ad l. falcid. sed ita si heres petat. l. patrem. ff. de his quæ in fraud. cred. Compensatio fit ipso iure, sed ita tamen si petatur. l. vlti. C. de compens. glo. in l. scimus. C. de inoffi. testa. Et ubi-
cunque aliquis priuatur suo feudo, aut feudū redit ad Dominum, intelligitur, si Dominus feudi petat. Bal. in cap. quæ in ecclesiarum. de constit. Sicut hæc & multa alia similia congerit Tyraquel. ad l. si vnquam. ad verb. reuertatur. nu. 8. cum seq. C. de reuoc. donat.

6 Deinde verò arbitror quoq; & Iudicem ex iusta & legitima causa, terminū istum progare posse, veluti si arrestans in morbum inciderit; si à Principe vocatus fuerit, nec procuratorem mittere possit; aut si Iudex ipse absurturus sit; vel aliquis alius casus inciderit; quia cum non stat per arrestatem, quo minus causas arresti proposuerit, hoc ei imputari nō debet, c. imputari. c. cum non stat. de reg. iur. lib. 6. & notant Cynus & Bal. in l. si cum ipse. ff. de excus. tutor. de quo plura ad propositum notat idem Blarerius d. cap. 8. num. 76. cum aliis seq. vsque ad finem cap.

De insinuatione arresti, super bonis absentis facti. Caput 39.

ARGUMENTA.

Sententia contra absentem non citatum est ipso iure nulla. nu. 1.

Insinuatio per quem fieri debeat. nu. 2.

Insinuatio an sepius sit facienda. nu. 3.

Domicilia plura si habeat debitor, ad quod fieri insinua-

- Insinuatio debeat.* nu. 4.
- Insinuatio procuratori facta an sufficiat.* nu. 5.
- Insinuatio quomodo fiet, si debitor sit omnino exterius & absit.* nu. 6.

CVM sententia aduersus absentem non citatum & non auditum lata, ipso iure sit nulla. l. quæsitum. l. de vnoquoque. l. cōtra pupillum. ff. de re iudic. l. j. ff. quæ sent. sin. appell. rescin. c. j. de caus. poss. & propr. facillè intelligi potest, quod si bona absentis, in aliquo loco arrestata fuerint, nō subsistere iudicium, nisi ei cuius illa sunt, & qui in alio loco habitat, denunciatio siue insinuatio facta sit: Et proinde vsus iudiciorum vbiq; ferè inualuit, denunciationem siue insinuationē hanc fieri per apparitorem aliquem eius Curia: & sæpe quidem per literas iudicum quorum auctoritate arrestatio facta est, & coram quib. lis instituitur, eaque interpellationem quandā suscipiendæ defensionis continet, sicut & de denunciatione in casu emptionis faciendæ fieri olim D. Mudæus præceptor & collega noster obseruandus scripsit ad tit. de action. empt. & vend. in c. quādo committitur stipulatio. nu. 61. Extra territorium enim citare illi iudices non possunt. l. fin. ff. de iur. om. iud. Eodemq; modo cum de distractiōe pignoris agitur, debitoriam denunciare oportet, vt si velit solutione eius quod debetur, illam auertat. l. j. & aliis seq. C. de distract. pig. Sed quemadmodū citatio tribus vicibus fieri debet. l. tres denunciations. C. quo. & quan. iud. & quidem pri-

T ij mww

num in personā rei, si ea reperiri possit, alio-
qui verò ad illius domū. ca. j. qui matri. accus.
poss. Bart. & alij ad l. 4. §. prætor. ff. de dam. in-
fect. l. cum pater. §. penult. ff. de leg. 2. Card. in
3 clem. vnica. de for. comp. Ita quoq; & de insi-
nuatione ista dicendum esse videtur, quæ loco
citationis surrogatur; quod licet de cōsuetu-
dine videatur solum requiri, quod insinuatio
fiat domi, quasi ex eo præsumatur quod venit
ad notitiam eius, per relationē domesticorū.
Bal. ad l. meminerint. C. vnde vi. Fulg. cons.
76. incip. Factum: tamen de iure aliud esset, vt
indicat Rebuffus tomo 3. ad ord. regias. deci-
tat. art. 2. gl. 3. ad verb. ou domicile. nu. 3. Et si
4 duo vel plura domicilia habet, debet ei fieri
denunciatio atque insinuatio, quando perso-
na eius haberi non potest, ibi vbi tēpore illius,
cum familia sua degit. d. l. 4. in versi. sed domū
in qua degit. l. in lege Censoria. ff. de verb. sig.
l. j. C. de offic. diuersiud.

Quod si autem extra prouinciam sit neque
domicilium in hac patria habeat, tunc viden-
dum est an hic habeat factorem, institorē siue
procuratorem generalem rerum suarum. Nā
5 & his eo casu facta denūciatio sufficit. l. si di-
ctum. §. si præsentem. & ibi gl. ff. de euict. arg.
l. si procuratori. ff. de verb. obli. sicut & locum
tenenti, & vicario generali absentis facta suf-
ficit, vt norat Rebuff. in tract. de nominat. q.
14. nu. 59. cum seq. si modo postea de ea qua-
litate constet, aut saltem quod pro tali is pa-
lam & publicè habitus fuit, secundum eū ibi
num.

num. 71. versic. aduertendum. & hæc quidem omnia antequam iudicium accipiatur, l. qui concubinam. §. si heres. ff. de leg. 3. Si autem neminem horum habet, sed sit omnino exterus, veluti Hispanus, aut Lusitanus, aut Italus, in Hispania, Portugallia, aut Italia habitans, nescitur autem vbi, & in quo loco, ita vt literæ magistratus ad eum dirigi non possint, sed habeat hic amicos vel consanguineos, sanè illis insinuatio cum assignatione competentis termini fieri posset, vna cum publica proclamatione, sicut videmus quod quando facienda est missio in possessionem contra aliquem qui non defenditur, debent requiri eius consanguinei, & amicitia per proclama. l. item ait prætor. l. ergo. & ibi Bart. & Bal. & alij. ff. ex quib. caus. maior. l. hæc autem. §. non defendi. ff. ex quib. caus. in poss. eat. non quidem singulariter nec in facie, sed generale edictum fieri debet, quod si quis consanguineorum aut amicorum velit eum defendere, compareat tali die, coram tribunali. Panor. in ca. causam. de dolo. Alberic. in d. l. ergo. quod tamen raro in praxi seruari dicit Rebuffus ad ordin. reg. tomo 3. tit. de citat. art. 2. glo. j. nu. 7. Aut si non habet amicos æquè per edictum citari poterit. clem. j. de iudic. Castrenf. ad l. ad peremptorium. ff. de iud.

Inter plures creditores, vnius debitoris seu bona arrestantes, qui præferendi sint. Caput 40.

ARGUMENTA.

Regula, Qui prior est tempore, potior est in iure. la-

T ij

cura

De Jure Sistendi.

eum habet etiam in pignoribus, & in quibus. nu-
mero 1. 3. & 4.

Pignus pretorium quas ob causas contrahatur. nu.
Ordo temporis non facit prelationem in pignore pre-
torio, sed veritas debiti. nu. 5. & 6.

Inter plures arrestantes an & quando omnium cau-
sa par sit. nu. 7. & 8.

Intellectus. l. in iudicati. ff. de re iudic. nu. 9.

Privilegiatus praefertur non privilegiato non solum
in solutione consequenda, sed in eadem aliis facta
repetenda. nu. 10. & 11.

SVBINDE accidit quod vnius debitoris
bona, aut diuersis dieb. aut vno quidem
die sed diuersis horis arrestatur. Accidit quo-
que nonnullos ex his creditoribus ad quorum
instantiam arrestata sunt, aliis esse diligentio-
res, citiusque crediti sui fidem facere, & sen-
tentiam obtinere; ex quo magna plerumque in-
ter eos nascitur contentio, an omnes simul in
rebus arrestatis earumve precio pro rata con-
currere, an verò alij aliis praeferrī debeant?

Et sanè cum etiam in pignoribus, ad quo-
rum naturam respicit arrestationis materia,
vulgata iuris regula locum habeat, quæ est,
quod qui prior est tempore, potior est in iu-
re. c. qui prior. de reg. iur. lib. 6. vt patet ex l. 2.
3. & 10. C. qui pot. in pig. hab. quod is praua-
let, qui præuenit. l. licet. eo. titu. quod vigilan-
tibus iura scripta sunt. l. pupillus. ff. quæ in
fraud. cred. & quod inter concurrentes melior
est occupantis condicio. l. inter eos. ff. de re iu-
dic. videri posset, quod qui in arresto prior est,
aut

aut prior ad sententiam peruenit, aliis anteferri debeat.

Sed aliter in proposito negocio instituenta est consideratio; diximus enim superius quod arrestum proximè accedit ad naturam pignoris prætorij, quod contrahi solet vel ob contumaciam non sistētis iudicio, vel ob debitum non solutum. auth. & qui iurat. C. de bon. auth. iudic. poss. l. eum qui. ff. de priuileg. cred. quodque nulla præcedente sententia diffinitiuâ, de qua exequenda agatur, pendet ex officio Iudicis principaliter implorato ad cautionem, & assecurationem, aut ad præparandam litem, latitâte vel suspecto debitore. l. si finita. §. si plures. ff. de damno infect. cum similibus. Atqui hoc pignus prætorium à natura aliorum pignorum in eo recedit, quod in pignore conuento eadem semper regula est, ut is qui prærogatiuam temporis habet, iure quoque potior sit. l. & si iure. ff. qui pot. in pig. hab. l. 4. C. ad Macedo. & ratio est, quod cum sibi vigilauit, id quod ex hac diligentia assecutus est, sibi auferri non debet. l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. d. l. pupillus. Sic & pignus quod in causa iudicati capitur pro exequenda sententia diffinitiuâ, qua debitor cõdemnatus est, ex auctoritate iuris ciuilis consistit, neque vni decretum aut permissum prodest cæteris creditoribus, quorum non est par causa, ut quia fortè nondum condemnatum habeant debitorem, vel cõdemnato parcere uoluerunt, vel nouatione sententiæ dilationem

T iij ali-

4 aliquam soluendi indulgere maluerūt; Ideo-
que in hoc pignoris genere, qui tempore prior
est, potior est iure, prælationeque gaudet, si
modo verè iudicatum sit, si auctoritate eius
qui potuit iubere, decretum sit, & si captum
possessumque sit. l. j. C. si in caus. iudic. d. l. si &
iure. latè D. Mudæus in tractat. de pigno. cap.
quib. mod. pign. vel hypo. sol. num. 86. & 87.
Et ratio quare is qui primò est missus in pi-
gnus iudiciale, præferatur, est, quod missus in
pignus iudiciale dicitur esse verus possessor.
Nam creditor possidet pignus, quo casu alius
non potest concurrere eodem iure quo prior;
Duo enim simul nō possunt possidere, Ita ait
Zafius ad l. cum vnus. nume. 9. ff. de bon. aut.
iudic. possid.

5 In prætorio verò pignore, ordo tēporis præ-
lationem non facit, sed parem constituit cre-
ditorum non imparem causam habentium,
condicionem. Si plures, inquit Vlpianus,
sint qui postulent vt caueatur, omnes simul
mitti in possessionem solent; Idque Labeo
probat. Etsi prius quis in possessionē mis-
sus sit, & alius mitti desiderat, nō spectabi-
mus ordinē sed habebunt ambo possessio-
nem. Quod si iam prior possidere iussus sit,
& alius damni infecti sibi caueri desideret,
tūc enim nisi cauerit, mitteretur in possessio-
nē posterior. l. si finita. §. si plures. ff. de dāno
infect. & ibi paulo post subiicit, Cum igi-
tur plures in possessionem mittuntur, æ-
qualiter omnes quasi in totum missi, con-
cussu

cussu partes habebunt. Sic & Iulius Paulus respondit quod primum decretum interpositum, ad petitionem vnius creditoris, omnibus aliis creditoribus quoque prodest. l. cum vnus. ff. de bon. auth. iud. poss. vbi cum vnus creditor esset missus in possessionem ex primo decreto, post certos dies, venit alius creditor qui voluit etiam immitti, Deinde certis diebus post, alij quoque creditores venerunt, & voluerunt gaudere ista immisione; Primus opposebat se, dicens se esse priorem tempore, atque ideo potiore iure, voluit pabulum totum comedere, inquit Zasius ibi. Alij verò creditores voluerunt pabulari eodem pastu: Iurisconsultus tamen respondit, quod vno creditore immisso, omnes alij etiam vtuntur ista immisione, qui eam petunt; nec attenditur prioritas temporis, sed veritas debiti, quia hoc decretum permissum est in rem, magis respectu bonorum debitoris suspecti aut latitantis, quam respectu personæ imperantis. Deinde verò in pignore isto pratorio nulla est possessio, sed custodia, & detentio, & sic non respicitur ordo, sed omnes habent custodiam, vt ait Zasius d. loco, numero 11. Neque obstat si dicas quod Angelus ibi decidit, quod si debitor esset incarceratus propter debitum, alij creditores non possunt eum recommendare, vel declarare quod vellent vti eo iure quo primus, & quod etiam propter sua debita esset incarcerandus, & quod primum decretum quo contrahitur pignus

T v prato-

De Iure Sistendi.

prætorium non habet locum in libero homi-
ne. l. ob as. C. de act. & ob. Qua de re & de ve-
ritate illius postea latius dicemus, & huc non
pertinet; non enim loquimur nunc de arre-
statione personę debitoris, sed de prælatione
creditorũ in rebus illius arrestatis, & ex simi-
litudine pignoris prætorij, dicimus q̄ inter
7 plures creditores arrestantes omnium causa
par est, & eadem, non respiciendo quis primo
loco arrestari fecit, quis posteriore: p̄ qua sen-
tentiã etiam facit text. in l. si is qui. §. qui prior.
ff. vt in possess. legat. vbi idem Vlpianus sic
scribit, Qui prior missus est legatarius in
possessionem non præfertur ei qui postea
mittitur. Inter legatarios enim nullum or-
dinẽ seruamus, sed simul omnes æqualiter
tuemur.

8 Sed hæc tamen aliquo temperamẽto egẽt,
Primò enim intelligo, quod nullus ex pluri-
bus arrestari facientib. alteri præfertur, quan-
do de prælatione inter eos oritur quæstio, &
iam omnes sententias pro se obtinuerũt. So-
lent enim prudẽtes iudices in eiusmodi casu
id efficere, vt quatenus fieri posset, simul ex-
pediantur omnium lites, & tunc nulla occur-
rit ratio ob quã alteri alter præferatur ex his,
ex quib. nulli rem arrestatam speciali pigno-
ris nexu sibi obligatam habent, quiq; omnes
in prosequẽda lite instituta fuerunt æquẽ dili-
gentes & vigilantes. At si vnus reliquis dili-
gentior, aut minus intricatam litem habẽs in
pari omnium causa id effecit, vt citius quã illi
senten-

sententiam pro se obtinuerit: Alij verò proluxa
minusque expedita lite occupati longo dein-
de interuallo, sententias pro se impetrent; an-
tequam verò impetrent, is qui obtinuit senten-
tiam executionem illius ex reb. arrestatis vr-
geat, ex ultimo eum audiendum esse, nec ad ex-
pectationem aliarum sententiarum vrgendū;
Nā & in simili videmus, quod si seruus meus
erga plures delinquat, iam ego pluribus sum
debitor; sed tamen ei qui prior sententiā ob-
tinuit, seruum dedam noxæ, aut ei satisfaciā,
non posteriori, l. si quis à multis. ff. de noxal.
act. Et si dederò filios, peculiū vt negocietur,
is verò æs alienū conflauit, multis creditorib.
debere incepit, ego pater omnibus sum debi-
tor, secundum vires peculiij: hoc loco potior est
is, qui primò sententiam obtinuit, vt si à po-
sterioribus creditoribus conueniar, deduco id
q. solui priori ex iudicato. l. si verò. ff. de pe-
cul. Item si plures concurrant prætendentes
causam dominij contra possessorem, is occu-
pare, & occupādo aliis potior esse dicitur, qui
prior sententiam obtinuit, & possessor debet
eire possessam restituere, modo victor curet,
quod eum defendat contra alios concurren-
tes. l. is à quo. ff. de re iud. Quod tamen hic nō
est necessariū, hoc & Bal. ad l. si. q. 2. C. de pos.
decidit, quod si plures deposuerūt pecuniam
apud vnum mercatorē qui postea fugiat, certè
si vnus illorum fuit diligens in exigendo, &
obtinuit sententiam, alij verò non, non debet
id quod accepit per sententiam, nō etiam per
vim

De Iure Sistendi.

vim aut gratificationem, aliis communicare.

Secundò intelligo qđ omnes arrestari procurantes & sententias obtinentes concurrunt si modo omnes instent pro consequenda executione suarum sententiarum in rebus arrestatis. Et sic intelligitur text. in l. in iudicatio. ff. de re iudic. in qua Iulianus I. C. ait quod in actiōe nō debet haberi ratio eius cui reus prior condemnatus est, scilicet vt procedat, quando plures alij quibus reus condemnatus est, post obtentas sententias concurrunt in executione, & pro ea consequenda vrgent. Ita enim eum textum accipiendum esse docent Angel. Zas. & alij ibi, & Ias. ad d. l. inter eos. nume. 9. vers. incip. In vltima parte gl. vt sic etiā verum sit quod vigilatibus & non dormientibus iura subueniunt, d. l. pupillus. & c. duob. cum glo. de rescript. libro 6. l. qui autem. l. ait prator. ff. quæ in fraud. credit.

- 10 Tertiò intelligo omnium causam esse parē si nullus eorū est priuilegiatus: Nā si inter plures arrestantes, vnus velius pignoris habeat, vel priuilegio aliquo interpersonales creditores munitus est, vt sunt vxor, fiscus, ecclesia, pupillus, respublica, & si quid aliud his sit simile, vtique ille præferetur, licet posterior sententiā obtinuit, aut arrestū fecit. Et in his verū est qđ Iulius Paulus ait, *Priuilegia non ex tēpore aestimari, sed ex causa.* l. priuilegia. ff. de priuil. cred. vt priuilegiatus præferatur non priuilegiato, nō tantū in soluendo, aut solutione cōsequenda, sed etiam in repetendo. l. pecunia. C. de priuil. ff. Etc.

fil. Etenim in ea opinione expressè versantur illic Accurs. l. as. nu. 83. Zas. nu. 5. & alij in d. l. inter eos, quod priuilegiatus non solū præferatur alijs vt solutionem consequatur, sed q̄ si alteri nō priuilegiato soluta sit pecunia, possit illam repetere, non obstante, q̄ non priuilegiatus prior venit, & ad sententiam & ad executionem. & ideo textus in ead. l. inter eos. videtur his verbis. *Ex eadem causa eiusdem conditionis hominibus, &c.* Quo modo & in l. si postquam. C. vt in poss. leg.

Debitore fugiente quo pacto Commentariensis, seu custos carceris teneatur. Caput 41.

ARGUMENTA.

- Debitor frangens arrestum compelli potest redire, etiam per proprium suum Iudicem. nu. 1.
 Custos carceris est velut depositarius. nu. 2.
 Custos tenetur de negligentia. nu. 3.
 Custos si debitor fugit, tenetur nō solum debitum soluere, sed etiam interesse. nu. 4.
 Custos carceris an & quando teneatur de facto suorum. nu. 5. & 6.
 Pro officiali quando presumatur. nu. 7.
 Custos carceris quando excusetur. nu. 8.
 Custos carceris an teneatur, si debitor cum altero custode fugiat. nu. 9.

MAGNA quidem ignauia est Apparitorum, qui vel non diligenter insequuntur debitorem antequā elabi & occurrari possit; vel non satis cautè ducunt, ne vi aut dolo

dolo eximatur. Sed multo maior culpa atque infamia est, si iam carceri aut vinculis mancipatum effugere sinant: quippe quod facilius est iam captum atque comprehensum custodire, quam nōdum ductum prehēdere & detinere. Vnde & de his aliquid nos dicere conuenit, Nam de ipso debitore fugiēte satis superius diximus, quod etiam per proprium Iudicem in cuius territorio existit, & domiciliū fouet, cogi potest vt ad locū arresti redeat. de-
1 cis. Cap. Thol. 422. quod arbitrio Iudicis cuius arrestum fregit puniatur. l. fi. ff. de effract. & expilat. quod arctiore custodia detineatur. Io. de Anna. consi. 55. nu. 13. Roman. ad l. lex Cornelia. ff. ad Sylla. & alia multa similia, que hoc loco iterum repetere non expedit. Ceterū ad ipsos Commētarienses quod attinet, cum
2 loco depositariorum habeantur, vt ait Castrē. consi. 42. salariumque pro custodia recipiant, de periculo & omni culpa atque negligentia tenētur. l. qui mercedem. l. videamus. & vtro-
bique gloss. ff. locat. Barto. & alij ad l. eum qui §. epistolam. ff. de furt. Ideoque Iulius Pau-
lus Carceri præpositus, inquit, si precio cor-
ruptus sine vinculis agere custodiā, vel fer-
rum in carcerem immitti passus est, officio
3 Iudicis puniendus est. Si nescit, ob negligē-
tiam, remouendus est ab officio. l. carcere. ff. de custod. & exhib. reor. Qua ratione Bald.
consil. 177. incip. In ista captura. lib. 2. & Iac.
consi. 27. libro 3. ad subiectam materiam ele-
ganter admodum responderunt, Commē-
tariē-

tariensem seu Custodem carceris si negligenter uersatus sit, & Reus vel debitor elapsus sit, 4
non solum ad exolutionem debiti à creditore cōpelli, vt l. 3. C. de exact. trib. lib. 10. l. eū p quo. ff. de in ius voc. l. fin. in fi. in verb. domino precium reddere debere. ff. de cust. reor. vbi hoc notat Angel. & Rodericus Suarez ad declarat. 2. l. 2. fol. 2. libro 2. titul. des los emplazamientos. numer. 52. cap. incip. Sed attende; Verum etiam ad præstationem eius quod interest teneri. Io. de Auan. confi. 55. incip. Quia dubia. ad finem. Bald. ad cap. j. in 5. coll. de offic. deleg. & in cap. dilectis. coll. 7. de appel. Salic. ad l. in bonæ fidei. C. de reb. cred. quia eos custodiendos in fidem suam suorumq; recipit. Vnde etiam si non principaliter & directè 5
per eius negligentiam debitor elapsus est, sed suorum quibus custodiam illius mandauit, æquè & ipse & fideiussor ipsius teneretur. Bal. cōsil. 40. & seq. libr. j. Florian. ad l. si fornicarius. ff. ad l. Aquil. Oldrad. confi. 84. incip. Quidam dixit. arg. l. qui tamen non idoneum. ff. com. mod. §. penul. in stit. de oblig. quæ ex quas. del. quia explorare eum oportuit cuius fidei atq; innocentia essent. l. final. §. seruorum. ff. naut. caup. stabul. l. j. §. si quis igitur. eod. tit. Quod tamen ita intelligit idem Oldrad. cōsil. 92. 6
incip. Rex habet castrum, &c. & Oldradum secutus Paris de Puteo in tractat. de syndic. ad verb. Carcer. cap. 5. numer. 4. nisi illi carcerem commisisset, cuius fides & diligentia tempore commissionis & mandati omnibus cogita atque

7 ra atque spectata fuisset. arg. l. j. §. si magistratus. ff. de magistrat. cōuen. l. litis. §. si pecuniā. ff. de neg. gest. l. 3. §. si eo tempore. ff. de adm. rer. ad ciuit. pertinen. l. argentum. ff. commoda. Et quamuis generaliter præsumatur pro quolibet officiali l. j. C. de suscept. lib. 10. adeo quod alleganti eius culpam, incumbat onus probandi, l. 2. ff. de probat. Bart. ad l. si quis argentum. §. j. ff. de eden. illud tamen locum nō habet, quando aliquid factum est contra naturam officij, vt hic. Alciat. reg. 3. præsumpt. c. 15. num. 4. vers. fallit etiam. Et ideo, inquit, si carceratus euadit, lex præsumit contra custodem. l. fin. ff. de cust. reor. l. diuus. ff. de offic. præsid. nec præsumitur quod ferrum & similia possunt in carcerē deferri, sine culpa & negligētia custodis. d. l. carceri. in fi. & ideo merito tenetur creditori ad id quod interest, Aretin. conf. 38. incip. Consultissime Domine, &c. etiam si debitor per funes, aut ex aliquo altiori loco se demisisset, d. l. fin. in verb. vel se præcipitauerit. licet alio iure vtamur, si vel 8 sub terra fossis actisque cuniculis, vel alio aliquo loco abscondito, & quo minimè expectari debuisset talis casus, effugit. Amadæus in tract. de syndic. num. 99. incip. item parcitur custodi. &c. Pari ratiōe si plures debitores facta conspiratione vim Commentariensi adferant, & sic ruptis compedibus, fugiāt; nulla eius culpa erit. Paris d. loco. cap. 3. incip. An si in plures. Et in summa si adhibuit omnē diligentiam, secūdam qualitatem rerum & personarum,

sonarum, de casu fortuito, vi, & his quæ præ-
 uideri communiter non possunt, minimè te-
 netur, vt not. ad d. l. si negocia. ff. de neg. gest.
 l. si vt certo. §. nunc videndum. ff. commod.
 latè Thomaf. Gram. voto 29. incip. Summi o-
 pificis. nu. 7. Paris d. loco. nu. 6. & Anchor. cōf.
 340. In eo mihi videntur conuenire omnes, q̄
 si constabat debitorem arrestatum, verè debi-
 torem non esse, neque ex alia causa detineri
 posse, non teneri commentariensem, si is qui
 erat arrestatus fugiat. Ang. ad l. si quis sub cō-
 ditione. §. fin. ff. de cond. institu. Barto. & alij
 ad l. si pecunia. §. sed & si acceperit. ff. de con-
 dic. ob caus. Sed & Paris d. cap. 5. nu. 4. col. 4.
 ait, quod si carceratus impetrasset literas ces-
 sionis bonorum à Principe, cum mandato, qđ
 cedēdo bonis liberaretur, & aufugerit negli-
 gētia Apparitoris, antequam Iudex discerne-
 ret ipsum esse admittendum ad cessionem
 bonorum, vel non admittendum, solum te-
 nebitur Apparitor ille, ad id quod interest, nō
 ad totum debitum, si notoriū erat, ipsum de-
 bitorem non esse soluendo. Ego quidem hæc
 locum habere posse aliquo modo admiserim,
 respectu creditoris. Interim verò negligentia
 ipsius, quæ in hoc vno facto admissa, in aliis
 similib. aut maiorib. negociis periculosa atq;
 perniciosa Reipub. esse posset, vel remotione
 ab officio, vel aliter arbitrio Iudicis coercen-
 dam atque puniendam esse arbitror. d. l. car-
 ceri. Sanè si plures custodes extiterint, & vnus
 cum ipso debitore aufugiat, alter non tenebi-

V

tur,

tur, qui illum casum verifimiliter providere non potuit. l. fin. §. interdum. ff. de custod. reo. Bal. ad l. filio. §. eius. ff. de iniust. rupt. irrit. fact. restam. Qua de re plura apud Boerium quaest. 216. videre licet.

Debitor arrestatus quomodo ali, atque tractari debeat. Caput 42.

ARGUMENTA.

Carcer deputatus est ad custodiam, non ad poenam.
numero 1.

Carcer in quo est fames & sitis, cēsetur tortura. n. 2.
Iniuriarum tenetur Commentariensis, qui victum,
aut lectos denegat carcerato. nu. 3.

Mortuus in carcere, praesumitur culpa custodis per-
ruisse. nu. 4.

Debitor carceratus, cuius impensis sit alendus, nu. 5.

QVONIAM verò, vt Ulpianus ait, Carcer ad continendos homines, non ad puniendos haberi debeat, l. aut damnum. §. solent. ff. de poen. cauere debet Commentariensis, ne acerbitas adsit, sed permaneat debitor tantum sub fida custodia; nec sedis intimæ tenebras pati debet inclusus, sed vsurpata luce vegetari, id est, subleuari. l. 1. C. de custo. reor. Qua ratione Honorius Imperator, etiã illud ad Iudicis officium imprimis pertinere arbitratus est, vt de custodia captiuos subinde interroget, ne his humanitas clausis per corruptos carceris custodes negetur. l. Iudices. C. de episcop. audiē. quia incarcerationio in qua est fames & sitis, verius tortura appellatur, Bart. ad l. 1.

l. j. §. diuus. ff. ad Sylla. Et si vt Lucinius Ruffi-
nus l. C. ait, qui victum vel stratum inferri in
carcerem iudicato, non patitur, vt in pœnali,
vel iniuriarum actione cōueniri potest. l. si vi- 3
ctum. ff. de re iudic. quanto magis iniuriarum
tenetur Commentariensis, qui victum aut le-
ctos denegat debitori? Doctor. ibi, & Hen-
ning. Godden. consil. 103. nu. 14. & 15. Quod 4
si reperitur debitor in carcere mortuus, lex
præsumat culpam custodis, nisi probet eum a-
liter periisse. l. fina. ff. de custo. reor. Alciat. reg.
3. præsumpt. cap. 15. num. 4. glo. singularis in
l. cum ita legatur. §. species. ff. de leg. 2. l. cum
filiofa. §. j. ff. de leg. j. Paris in tract. de Syndica.
ad verb. tortus. cap. 3. numer. 15. Porro autem 5
cuius impēsis, hic debitor arrestatus ali & tra-
ctari debeat, quæsitum esse scio; & quod ipse
sibi subministrare expensas debeat, commu-
niore calculo probatum est. Paris de Puteo in
d. tract. ad verb. carcer. cap. 4. inci. an carcera-
tus. qui allegat l. quemadmodum. ff. ad l. A-
quil. & §. sed vnum. in auth. vt cum de appell.
cognos. cum cap. ne religiosi. extra de regular.
Felyn. ad cap. j. de libel. oblat. & ad cap. ex re-
scripto, in fin. de iureiur. Quod si verò inops
& pauper sit, vt alere se non possit, creditoris
officio incumbit, vt & alimenta & reliqua vi-
tæ subsidia porrigat arrestato. glof. ad l. fin. C.
de erog. milit. anno. Angel. ad l. minimè. C. de
appell. quod & Guido Pap. quæst. 211. incip.
Debitor non potest. vers. Sed quid si debitor.
&c. vsu probatum esse refert. Vnde solēt cauti

De Iure Sistendi.

Apparitores, non prius curam & custodiam debitoris in se recipere, quam à creditore expensarum illarum refusionem essent stipulati. Ex quo etiam intelligi potest, quo pacto accipiendum sit, quod pignus pratorium, aut iudiciale, à debitore ali debet. glos. in auth. ei qui C. de bon. auctor. iudic. poss. l. si necessarias. ff. de pign. act. hinc etiam facile intelligimus, non semper satis consultam esse arrestationem, quæ si in personam inopis debitoris facta est, cuius inopia omnem actionem excludit. l. nam & is. ff. de dol. cap. olim. de restit. spoliat. duplici damno creditor afficitur, ut qui neque id quod sibi debitum est acquirit, neque expensas vnquam recuperat; & meliorem precio maioremque voluptate, aues domesticas, vel canes venaticos domi aluisset. Boerius verò quaest. 302. nu. 2. existimat quod debitor ex elemosynis alendus est, sine periculo creditoris, nisi aliter inter creditorè & Commentariensem conuenit.

Contractus cum arrestato factus, an infirmari possit. Caput 43.

ARGUMENTA.

- Arrestati & eius qui captus est eadē est ratio. nu. 1.*
In vinculis esse quis dicatur. nu. 2.
Captus ut contrahat, an sufficiat eum deductum esse extra carcerem in domum alicuius civis. nu. 3.
Solutio, seu promissio eius, quod debetur valet, etiā si in carcere facta sit. nu. 4. & 7.
Detentus in carcere privato, contrahere aut testari non potest.

non potest, ad utilitatem detinentis. num. 5.

Vis illicita non presumitur inferri in custodia publica. nu. 6.

Contractus cum arrestato seu carcerato factus quando dicatur iustus & validus. nu. 7.

Contractus ut subsistat vel infirmetur, non inspicitur an inter arrestatum & arrestantem, seu inter alios eorum nomine fuerit initus. nu. 8.

EX his autem quæ dicta sunt, ea quoque nata est quæstio, Vtrum contractus cum arrestato vel carcerato debitore initus, iure subsistat, nulloque modo infirmari possit? Nā cum sæpe flagitiosi ac improbi custodes, durius quam par est, excipiant arrestatos, iustus videtur esse metus, quo inducatur ad promittendum. Quod autem eadem sit ratio incarcerati & arrestati, asserit Guido Pape quæstio. 253. his verbis, Si quis dedit fideiussores de tenendo arrestum, vel de non recedendo ab arresto, & iuravit non recedere, an censetur carceratus, & in vinculis detentus? credo quod sic, & pro eo videtur textus notabilis ad l. in eadem. §. in vinculis. iuncta glos. fin. & l. nec non. ff. ex quibus caus. maior. In vinculis autem etiam eos accipimus, qui ita alligati sunt, ut sine dedecore in publico apparere non possint; Et hæc sunt singularia & attendenda; quia hinc apparet, quod contractus factus per talem arrestatum, non subsistit viribus: Et ideo anno 1459. die 3. mensis Nouembris, Curia Parlamenti reuocauit quandam com-

V iij possi-

De Jure Sistendi.

positionem factam per quēdam de Roybonne, per castellanum Brisiacij, licet ille dictam compositionē ratificauerat postea extra carceres, ipse tamen adhuc existens in arresto. Haecenus ille. Illud verò an contractus cum carcerato initus, validus sit, apertius notat interpretes ad l. qui carcerem. ff. quod met. caus. Quo loco Bartol. & hunc eleganti consil. 64. incip. Casus super quo, secutus D. Praeses Nicolaus Euerardi, ait, promissionem factam in carcere, vel ipsi detinenti, vel participanti cum eo, nihil valere, non autem annullādam esse; quia regula, quod gesta per metum teneant, & sint rescindenda, hic locum nō habet. Panor. ad cap. Abbas. in 12. fallent. quod met. caus. Quod & ad dationem in solutum extendūt, Calcaneus consil. 112. coll. 2. Aretin. ad l. qui à latronibus. ff. de testa. Alexan. consil. 241. lib. 6. Felyn. ad cap. si. de treug. & pac. & Hyppol. consil. 42. adeo vt idem Aret. consil. 14. existimauerit, illiusmodi in solutum dationem aut contractum, ipso iure esse nullum. Alij tamē eum existimant valere ipso iure, quando initus non fuit in vtilitatē incarcerati; sed quod per Edictum Quod metus causa, rescindi potest. Qua de re latius Ioan. Neuizanus consil. 52. num. 46. vers. Secundum principale debitum, cum multis seq. agit, asserens nullam hic requiri protestationem, ex quo semper metus carceris durat. Decius consil. 356. Praepo. ad cap. j. quo tempo. miles inuest. per. deb. Iason ad l. qui in aliena. §. interdum. ff. de acquir. hered. e.

red. etiã si ad promissionem illam absolue- 3
dam, in domum alicuius ciuis, à vinculis ve-
luti remotam & liberã, esset deductus, secun-
dũ eundẽ Neuizanum, ibi. Quia dum adhuc
est sub custodia, nõ est in plena libertate, cum
nõ ob aliam causã, ad illam domum dedu-
ctus fuerit, quam ne postea diceret, quod in
carceribus contraxisset, Fabianus in tract. de
empt. & vendit. quæst. 13. in 3. quæstio. prin-
cip. Porrò autem Alberic. de Rosate summus
pragmaticus, quamuis ad d. l. qui à latronib.
hanc sententiã secutus fuisse videatur, quem
sequitur Angel. de Clauasio in sua summa ad
verbum, Carceratus, num. 5. tamen ad d. l. qui
carcerem. vsu receptum esse ait, quod si debi-
tor à creditore in carcerem coniectus, ei dede- 4
rit in solutum fundum aliquem, valet datio,
quantumuis in carcere facta; quia, inquit, for-
tẽ nõquam aliã carcerẽ exire posset; & quod
d. l. qui carcerem, loquitur de priuato carcere,
non de publico, qui vtique est licitus & per-
missus, & per quem idcirco neque vis, neque
metus inferri dicitur. Quam Alberici senten-
tiam, Fulgosio quoque ibidem nu. 2. placuif-
se video, dum ait, communem sententiã ef-
se veram in eo, qui iniustẽ aliquem in carcerẽ
coniecit, non si legitimẽ & rectẽ. Quo modo
& Raphael Cumanus, confi. 68. incip. In præ-
senti, circa medium, hunc contractum valere
existimat, si liberatio, & vtilitas aliqua debi-
toris appareat, & Bald. ad rubric. C. de rescin.
vend. versic. item requiritur quod ille, ait pro-

De Jure Sistendi.

missionem in carcere factam non subsistere, nisi utilis esset ipsi carcerato, puta, inquit, sitēdat ad ipsius liberationem, nō autem expressē, vel tacitē, in utilitatem indebitē carcerantis, sicut fit quando creditor suum recipit, & sic de damno vitando agit tantum; Sic & Castrensis. ad d. l. qui à latronibus respondet, licitē contrahi inter debitorem carceratum, & creditorem, qui fecit illum detineri; quia nō dicitur metu esse factum, quod fieri potuit, iure permittēte. Imola verò ibi latius distinguēs,
5 Tu, inquit, potes sic cōcludere, quod aut quis detineretur in carcere priuato, & tunc non possit contrahere, vel testari, ad utilitatem detinentis vel participantis, per not. in l. qui carcerem, sed ad utilitatem alterius sic: Quandoque verò quis est detentus in carcere publico, qui propriē est custodia. l. si quis potest. supra eod. Et tunc conclude, quod aut quis fuit detentus ritē & iustē, & tunc potest contrahere ad cuiuslibet utilitatem; quia non est verisimile, qđ in custodia publica aliquid per vim illicitam cogatur facere: Aut fuit detentus iustē, & tamen non ritē vel fortē licet erat debitor, tamen non erat casus in quo de iure capi poterat, & nihilominus de factō fuit carceratus, & tunc videtur idem dicendum, ac si in carcere priuato fuisset detētus. Et multo fortius idem dicēdum est, si nec iustē nec ritē detentus fuit, propter potentiam asserētis se creditorem. Interdum verò quis est ritē captus, sed nō iustē, vt quia captus fuit v̄tute instrumenti

menti confessati, cuius vigore ex forma statuti posset quis capi, cum re vera erat solutum, vel satisfactum, & tunc idem dicendum, ac si ritè & iustè fuisset captus, quia non est præsumptio, quod sibi fiat iniustitia, si petat se relaxari, & alleget debitum solutum, & sic non est verisimile, quod propter hoc cogetur ad aliquid illicitè faciendum; Et per hoc patet quid dicendum sit, si quis fuerit nō ritè captus, fortè non seruata solemnitate statuti, tamen hoc non fuit propter potentiā creditoris, sed fortè propter simplicitatem Iudicis qui cōcessit, existimans hoc fieri posse: Nam hoc casu videtur dicendum ac si ritè & rectè fuisset captus, quoad potestatem contrahendi & testandi: quia nō est verisimile, quod si dicat capturam nullam, & petat se relaxari, non ministretur sibi iustitia. Hactenus Imola. Eoque pertinet quod idem Guido Pape singulari 840. coll. j. dicit, quod conuentio facta in carcere, ei usque metu inita, est nulla, nisi esset detentus ex iusta causa: Verba autè Guidonis sunt hæc, Conuentio in carcere, & metu carcerum facta, est nulla. l. qui carcerè. ff. quod met. caus. vbi dicitur, qui in carcerem quem detraxit, vt aliquid ab eo extorqueretur, quicquid ob hanc causam factum est, nullius est momenti, nisi esset detentus ex iusta causa, quia tunc valeret compositio, etiam cum illo qui eum detinebat. Bartol. in l. qui à latronibus. ff. de testam. Sed quid si postea talis cōpositio facta in carcere, ratificetur, & de nouo fiat extra carceres,

V v   puta

De Iure Sistendi.

puta quia post relaxationem à carceribus, in-
carceratus fuit positus, in domo sua, in ar-
resto, an talis ratificatio, facta in domo sua
in arresto existente valeat; credo quod non,
quia talis de nouo promissio, censetur metu
carcerum facta: Haecenus Guido, adiiciens
aliquas rationes, quib. hanc suam opinionem
confirmat. Sic & Aufrer. decis. Cap. Tholos.
399. iudicatum fuisse ait, quod si incarceratus
compositione facta cum Curia, obliget se ad
soluendum id quod confiteretur se debere Cõ-
mentariensi siue custodi carceris, pro expensis
atque custodia, tenet obligatio, si modo iuste
fuit incarceratus: & vide ibi additione ad eũ-
7 dem variè loquentem. Ego sanè etiam in ea
sum opinione (vt paucis dicam quod sentio)
vt existimem cõtractum cum arrestato & in-
carcerato initum per creditorẽ, esse iustũ & va-
lidum, præcipuè si de veritate debiti constet, &
promissio in cõspectu magistratus vel Scha-
binorũ fiat. Quid enim cõsideramus metum,
quã debitor non nisi quod verè debet, & expensas
ac vsuras, quas ob morã suam soluere tenetur,
præsente auctoreq; Iudice præstare promittit,
aut quid eo nomine in solutũ tradit? Quam
iniuriam infert creditor, qui quod suum est sic
recipit, & debitorem vinculis seu arresto ex-
ptum liberat? Mihi (nisi mea me fallat opinio)
ipse Paulus satis hoc dicere videtur, ad l. si mu-
lier. in prin. ff. quod met. caus. Sed si vltra id quod
debetur, aliqua, quo citius liberari possit, pro-
misit, hic Iudicis officium intendere oportebit,
vt pro

vt pro sapiētia atq; religione æstimet factum,
 & pro qualitate rei gestæ, aut promissum re-
 scindat, aut certè moderetur. l. fi. d. tit. Eadēq;
 est ratio si iniustè arrestatus vel captus fuit; Et
 his quidem casib. nihil refert, quod non ipse
 arrestatus vel captus, sed alius pro eo promit-
 tar: quia cum huiusmodi promissio fiat incar-
 ceranti nomine carcerati, & ob liberationem
 eiusdem, perindē haberi debet, ac si facta fuis-
 set per ipsum carceratū: quippe quod fit meo
 nomine, & mea voluntate, per me fieri vide-
 tur, perindeq; habetur, ac si per me fuisset fa-
 ctum, nulloque modo per tertium aliquē fa-
 ctum censetur, l. in ædibus. § quod filius. ff. de
 donat. Pari modo submissio tertiæ personæ,
 fraudem & metū non minuit, sed arguit. Pre-
 ses d. conf. 54. Sed de his latius Gozadin. conf.
 19. Hypp. sing. 306. Decif. Cap. Tholof. 399.
 Fulg. conf. 76. Affl. decis. Neapol. 149. agunt.

De custodia & periculo rerum, quæ
 arrestatæ fuerunt. Caput 44.

ARGUMENTA.

Res que perit suo domino perit.	nu. 1.
Apparitor de qua culpa teneatur.	nu. 2.
Apparitor qui lecticas fregerat, fuit condemnatus ad damni refusionem.	nu. 3.
Apparitor tenetur etiam morsus murium in rebus arrestatis præstare, quemadmodum & fullo in vestimentis.	nu. 4.
Res arrestata si incendio pereant, an Apparitor te- neatur.	nu. 5.
	Arre-

De Iure Sistendi.

Arrestum perperam faciens, si res arrestata perierint, obligatur debitori ad earum estimationem.

numero

*Impensa quales circa res arrestatas facienda sunt. 7.
Pecunias arrestatas si Apparitor consumpserit, quo pacto creditori arrestanti succurratur. num. 1.*

- E**T si secundum communem regulam vnaquaque res pereat suo domino. l. pignus. C. de pig. act. l. damnū. C. locat. & conduct. tamen si quis vel dolo malo, vel culpa atq; ignavia circa res alterius versatus sit, periculum in eum transit, suoque iumento proprio malum sibi adfert, ex quo non nisi damni illati refusione & præstatione sese extricat. l. contract. ff. de reg. iur. Et hinc facile intelligi potest, quantam curam & diligentiam Apparitor seu Seruiens adhibere debet circa res arrestatas, fideique ipsius creditas ac commissas, utpote qui de dolo, culpa, & negligentia tenetur, non solum debitori, si fortè ille soluto debito, bona sua arresti vinculo exèpta reperat, verum etiam creditori, pro cuius indènitare arrestata sunt, nullumque aliud promptius subsidium, debitore secundum conventionem non satisfaciente, aut pacta conuenta non adimplente, habet. Qua ratione motum fuisse senatum testatur Rebuffus ad constitut. reg. Tomo j. de lit. oblig. art. 5. glo. 2. nu. 5. vers. quarto quod, &c. ut Apparitorem vnū, qui lecticas debitoris fregerat, & per fabrum lignarium (ut oportuit) disiungi non curauerat,

uerat, ad id quod intererat, condemnaret, vt
 l. lectos. ff. de peric. & commod. rei vend. Nam
 & ipse Ulpianus lib. 18. ad edictum, In gra-
 uiore casu respōdit, magistratum si damnum
 iniuria dederit, Aquilia teneri. Quia cum pe-
 cudes aliquis pignori cepisset, inquit, & fame
 eas necasset, dum non paritur eis cibaria ad-
 ferri, in factum actio danda est. Idem si dum
 putat, se ex lege pignus capere, non ex lege ce-
 perit, & res tritas corruptasque reddat, dicitur
 legem Aquilianam locum habere. l. quemadmo-
 dum. §. magistratus. ff. ad l. Aquil. Vnde & Io.
 Constantinus ad constit. reg. art. 183. vers. ad-
 de vnum notabile verbum, & c. ait, Apparito-
 rem seu Seruientem tam strictè ad custodiam
 rerū arrestatarū teneri, vt etiā morsus muriū
 ad ipsum pertineat, & periculo ipsius fiat, nō
 multò aliter, quàm de fullone dicitur, quod si
 vestimenta polienda acceperit, easque mures
 roserint, ex locato tenetur, quia debuit ab hac
 re cauere, l. item quæritur. §. si fullo. ff. locat. l.
 j. §. si rosæ tabulæ. ff. de bon. possess. secund.
 tab. quia cum hæc facilè præuideri possint, in-
 ter casus fortuitos non numerantur: Cæte-
 rum an in id quod facere possint, an potius
 in solidum condemnentur istiusmodi Ap-
 paritores, apud eundem Paridem de Puteo
 disputatum esse video, in tractat. de Synd. ad
 verbum, negligentia. cap. j. nume. 18. & 19. ad
 quem remitto. Quid igitur si domus Appari-
 toris, vna cum rebus ipsis arrestatis flammis
 exusta sit? Sanè nisi culpa eius appareat, do-
 mino

mino

mino peribunt, hoc est, debitori, adeoque etiam creditori arrestanti, nulla aduersus non culposum Apparitorem superest actio. d. l. pignus, & l. pignori. §. fin. ff. eod. titu. Existimat tamen d. loco, artic. 5. glos. 6. in fin. Petrus Rebuffus, creditorem si perperam arrestum fecit, quia saltem per indirectum causa & occasio fuit, quod res illa in domum Apparitoris illata sunt, ac deinde perierint, ad earundem aestimationem debitori esse obligatum, ut per glos. & alios, ad l. non omnis. §. si pupillus. ff. si cert. petat. per textum, in l. Titius. & ibi Iason. ff. de praescript. verbor. Cautè etiam prospicere sibi debet Apparitor, ne inutiles sumptus in rem arrestatam impendat, sed cum Iudicis potestate atque licentia omnia moderetur, Rebuffus tomo 3. in tractat. de sequest. articul. 3. glos. j. ne pecunias alienas deglutire dicatur, quod multi facere solent; & ne etiam re vera multa perperam & sine discretionè exponat, quæ nimis graue esset debitori aut creditori reddere. l. in fundo. ff. de rei vend. Quod si verò pecunias arrestatas deglutiat & consumat, debitor quidem, pro magnitudine & quantitate eiusdem illius pecuniæ liberatus est. l. quaesitum. ff. de distract. pignor. sed improbus ipse Apparitor tenetur, quod d. loco, art. 77. in fin. ex Fabri sententia respondit Io. Constantinus: Sin autem soluendo nõ fuerit, Iudex à quo cõstitutus & praefectus est, cautionib. tamè prius excusis, in subsidiũ tenetur, arg. l. j. ff. de magist.

§. pe-

con. §. penu. Insti. de satisfd. Rebuff. d. loco, art.
105. glo. 3. vers. est tamen differentia, &c.

Arrestum quare ratione relaxetur, vel dis-
soluatur. Caput 45.

ARGUMENTA.

- Solutio eius quod debetur tollitur ois obligatio. n. 1.*
Cantio de soluendo debito liquido & confessato non
liberat ab arresto. nu. 2.
Arrestum an per satisfactionem relaxetur. n. 3. et. 6.
Satisfactio tollitur sequestratio, & in possessionem
missio. num. 4.
Satisfactio qua arrestum solvatur, apud quem inter-
poni debeat. nu. 5.
Satisfactio de iudicio sisti duntaxat, an in arresto re-
laxando sufficiat. nu. 7.
Cantio iuratoria, an & quando sufficiat. n. 8. & 10.
Debitor quando incarcerari possit. nu. 9.
Satisfactio in arresto, quatenus se extendat. nu. 11.
Fideiussores idonei qui sint. nu. 12.
Judex qui fideiussorem idoneum admittit, post no-
minatores, in subsidium tenetur. nu. 13.
Fideiussores extranei, & pignora alibi sita, an suffi-
cient. nu. 14.
Arresti usus & commoditas potissimum versatur
in facilitate conveniendi debitorem. nu. 15.
Executio an sine novo processu in fideiussores arresta-
ti fieri possit. nu. 16.
Creditori qua sint observanda in cantione pro arre-
stato admittenda. nu. 17.
Fideiubens solvere id quod subductis rationibus de-
bitor debet, non tenetur si rationes non subducā-
tur.

rur.

nu. 18.

Arrestum dissolvitur per cessionem bonorum nu. 19.
 Litera dilatoria & quinquennales, quando arrestū
 relaxari faciant. nu. 20.

Arrestum an ob nullitatem evidentem & appare-
 tem parte non vocata relaxari queat. nu. 21.

- H**IS ita constitutis ordo postulat vt videamus quo modo & qua ratioe arrestū dissolui possit & quidem imprimis naturalis ac civilis ratio docet solutione eius quod debetur extingui obligationem, eaque perempta & finita tāquam causa arresti cessante, ipsum arresti vinculum relaxari. §. j. institut. quibus mod. tollit. oblig. c. cum cessante. de appellat. Quo modo & in simili respondit Marcianus retineri possessionem, donec soluta sit pecunia. d. l. si is qui bona. §. j. ff. de pign. & generaliter definit Iurisconsultus, quod si re integra fieret, in possessionem non mitteretur: id cum offertur, à possessione discedere debet. l. eum qui. j. ff. de pri. cred. Cautionem verò interponere de soluendo debito quod nunc liquidum & confessatum est, non sufficit. l. 4. §. ait prator. ff. de re iudic. l. quod si non soluere. ff. de pign. act. l. item liberatur. §. qui paratus. ff. quib. mod. pig. vel hypoth. sol. l. promissor. §. vlt. ff. de constitut. pecul. quod plurib. legib. rationib. & argumentis ostendunt, Bald. ad l. si rem. §. omnis. ff. de pign. act. & Tyraq. de vtroque retract. §. 3. ad verb. A payer. glo. 3. nu. 14. cum seq.

Porro autem si debitor arrestatus, vel rerū deten-

detetarum Dominus, ab initio neget debitū, statim arrestū dissoluitur præstita idonea cautione, de stando iuri in loco arresti, & iudicato soluendo, eligendoque ibidem, quantum ad hanc causam attinet, domicilio, persona, seu res eius utique relaxabitur. l. si fideiussor. §. si. ff. qui satisd. cog. D. Præses Nicolaus Euerardi consil. 102. incip. Venerabilis Domine. Fely. ad c. legebatur. de maior. & obed. Ioan. de Anania. consil. 21. Iason ad d. §. fin. nu. 17. cap. 2. de sequest. possess. & fruct. Anchor. conf. 85. incip. Ex theoreticis. Cornæus conf. 136. incip. visis. coll. 2. lib. 4. Rebus. ad ord. reg. tom. j. art. 6. glo. 3. nu. 55. facit etiam ad hoc l. si pecuniæ. ff. ut in possess. leg. l. si creditores. ff. de privileg. cred. tenerurque actione iniuriarum, qui oblata & præstita idonea cautione, non relaxat debitorem, teste Panor. & Fely. ad d. c. legebatur, quæ res euidenter rationem habet, quandoquidē & sequestratio, & missio in possessionem per istiusmodi satisfactionem siue cautionē tollitur. l. si fideiussor. §. fin. ff. qui satisd. cog. l. senatus. ff. de offic. præfec. vrb. l. si pupillus. §. fin. ff. de priuil. cred. l. j. §. iuret. ff. de coll. bonor. Cynus ad l. vnic. C. de prohib. sequestr.

Hæc autem cautio non apud ipsum Appa-
 ritorē seu seruientē, sed apud magistratum in-
 terponetur, qui arbitrabitur an sufficiens sit,
 nec ne, ut ait Raphael Cumanus conf. 157. in-
 cip. In causa Benedicti, col. 2. vers. Cum ergo.
 Neque refert an ipse arrestatus caueat, an ve-
 rò alius pro eo, ut ait Benedictus Curtius in

libro de arrestis amorum, post principiū: Nā quemadmodum soluendo quisque pro alio, licet inuito, & ignorāte, liberat eum, quia naturalis simul & ciuilis ratio suadet, alienā cōdicionem meliorem quidem nos facere posse, deteriorem non posse. l. soluendo. ff. de nego. gest. l. solutionem. & l. si pro me. ff. de solu. l. Stichum. §. fin. ff. de nouat. Ita quoque multo magis arrestum relaxari debet, si quis alius, vel pro volente, vel pro pignorante caueat & fideiubeat.

- 6 Quod tamen dicimus præstatione cautionis resolui arrestum, Quint. Mendos. in tract. de monitoriis quæst. 10. lib. 3. restringit his verbis. Hęc tamen limitabis nisi is qui de arrestari petit, obstinatè vel calūnio sè differat, vel subterfugiat iusto iudicis mandato parere, vnde propter denegationem, subterfugiū, vel etiam dilationē posset faciliè causæ vel negocio alicui detrimentum, vel quid sinistri parari: puta si quis arrestatus fuerit, ex quo materias seu articulos medio iuramento specificare recusat; vel iuramentum calumniæ subire noluerit, seu positionibus per verbum credit vel non credit, respondere, vel in aliqua causa examini se subiicere, vel in aliquo ex infinitis casib. in quib. alicuius præsentia, vel actio requiratur; tūc nullo modo de arrestabitur, imo contra ipsum iuxta facti contingentiam procedetur: Iura enim quo ad fieri potest, fraudib. malitiis, calumniis, & contumaciis occurrūt, ad l. si cui. ibi, per medias vias, ff. de seruit. l. in fundo.

fundo. vbi gl. dat concordant. ff. de rei vend. c. j. de iud. Card. in clem. j. in 3. notab. de rer. permut. c. calumniam. de pœn. cum vulgar.

Plerique tamē versantur in ea opinione, vt existiment, dūtaxat cautionem de iudicio sisti, non etiam de iudicato soluendo interponendam esse, si forsens aliquis recessurus, ratione debiti sistatur vel arrestetur. Ang. in l. si ab arbitro. ff. qui satisfd. cog. & in l. nemo carcerem, superius sæpe allegata, Bal. ad l. fin. §. et si præfatam. C. de iur. delib. & ad l. cū proponas. C. de bon. auct. iud. poss. Fab. Ang. & alij ad §. sed hodie. Instit. de satisfd. gl. ad l. 2. §. si dubitetur. ff. de iudic. latè Rode. Zuarez declar. l. 2. foro. ll. lib. 2. c. incip. Vltèrius nota. nu. 4. tit. de los emplazamientos. si non debitum sit confessus. Quæ sententia ratione sua non caret: quia, si persona debitoris vellet absq; dolo manere in arresto, neq; haberet alia bona, creditor deberet contentus esse cum persona eiusdem, vel eundē relaxare; & iura non astringūt aliquem ad maiorem cautionem vel fideiussionem dare, quam ipse sit obligatus. Sed non habens vnde soluat, implet cum persona sua: ergo eiusmodi cautionem dando satisfacit, etiam si non caueat de iudicato soluendo. Ideoq; etiam satis erit, si fideiussores promittant, qđ debitorem repræsèntabunt & iudici exhibebunt, quoties ab eis fuerit petitū, aliàs soluent iudicatum: quod si non fecerint, tenentur ad totum debitum, & ad totum verum interesse, ad quod principalis tenebatur, & nō habebi-

De Iure Sistendi.

tur ratio eius quantum peratur, sed quantum verè debeat, l. 2. §. in fideiussorem. & ibi gl. ff. qui satisd. cog. Rodericus d. loco, cap. incip. nunc oportune. nu. 2 1. versic. Quæro vltimus, &c. Sed tamen quorūdam mores hac cautione sola contenti non sunt, quos in eorum foro sequi oportet.

- 8 Hinc etiam facile intelligi potest, cuiusmodi ista cautio esse debeat, scilicet non iuratoria, sed datis fideiussoribus aut pignoribus: quia iuratoria cautio non dicitur sufficiens, glo. in cap. qua fronte. de appellat. & in cap. ex parte. de verb. sign. & clem. 1. de pœn. Curt. in tracta. quest. 14. Angel. ad l. postquam. §. Imperat. ff. vt leg. no. ca. Socy. ad l. j. ff. qui satisd. cog. Bal. ad l. 2. C. de vsur. & fruct. leg. Ideoque ad impediendum vel reuocandum arrestum minimè sufficit. Spec. de seq. poss. §. j. ver. Sed pone. D. Anton. & Abbas in c. 2. eo. tit. Bal. Angel. l. mol. ad l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. j. Docto. ad l. fi. C. de ord. cognit. & ad l. si constante. §. quoties. ff. sol. matr. & ad l. 2. C. de debit. ciuit. lib. 10. Quemadmodum in simili, vbi cūque heres non vult aut non potest, satisdare de soluendo legato adueniente die mittitur legatarius in possessionē, nec auditur heres cautionem iuratoriam offerēdo, d. l. filiusfa. §. idem Princeps. Quod etsi primò Roderic. d. loc. in initio tit. nu. 7. dixisset esse contra ius cōe, postea tamen, melioribus rationibus motus in c. incip. Sed attende. nu. 8. dicit esse secundum ius commune, qđ ex Fabro, latè eum articulū

in §.

in §.is quoque. Instit. de acti. tractante, sxisse
videtur. Et sic tandem si satisfacere non possit
debitor, non solum pro principali debito, ve-
rum etiam pro expensis litis, teste Rebuffo d.
tract. art. 16. gl. 10. nō dimittetur, sed propter
inopiā suam vel carceri vel custodiae traderetur;
Ad quem carcerē tūc demum perueniendum
est, qñ aliud remedium non competit, §. quid
autem. in auth. de fideiuss. Roman. conf. 24 1.
Alex. conf. 139. libr. 2. Qua de re latius quoq;
tradidit Feli. in c. quo ad cōsultationem, de re
iud. q. & vsus probat, & plurib. firmat Roder.
d. loco, c. incip. Sed attende, nu. 7. Nisi tñ is qui
arrestatus est, sit egregia persona, aut multum
nobilis, cuius iuramento stari possit: Nam &
aliās regulare est, quod istiusmodi personis ci-
uitas pro carcere detur, fideique illorum cre-
datur; & Iudex hoc faciens, nulla ratione
culpari potest, etiamsi statutum, aut lex de
debitore in carcerem coniiciendo loquatur.
Angel. ad l. nullus. C. de exhib. reis. Curt. coll.
52. & alij ad l. admonendi. ff. de iureiuran.
Odofredus ad l. j. §. fin. C. de custod. reor. Al-
bericus ad l. j. ff. eodem, Lucas de Penna, ad l.
quoties. C. de dignita. lib. 12. Angelus rursus
ad l. penulti. ff. quod metus caus. Iason ad l.
si pecuniam. §. vlt. in fin. ff. de condict. ob cau-
sam. Catel. Cotta in suis memorabil. ad ver-
bum, Carceres. & omnium elegantissimē ac
fusē Ioan. Neuizanus consil. 52. numer. 22. &
Tyraquel. in libr. de temper. pœn. causa 31. &
causa 51. cum aliis multis, ad quos breuitatis

De Jure Sistendi.

11 causa te remitto. Et quamuis alias de iure cōmuni nō teneatur satisfdare, si possideat multa immobilia. l. sciēdum. ff. qui satisfd. cog. qua de re plurima ad propositū cumulat Roderi. d. loco, cap. incip. Hęc lex situata est; vsus tamen forensis ad relaxationem arresti, vltierius postulat, quod etiam nominatim illa bona obligentur & hypothecæ subiiciātur, quo facilius meliusque creditori sit prospectum, & quia non solum ad securitatem debiti, sed ad facilitatem conueniendi, arrestatum moribus nostris pertinet.

12 Quod si fideiussoribus datis relaxari arrestum velit debitor, certē non omnes idonei erunt; Nam vt vnus ex multis tradit Rebuff. a. liorum traditiones referēs, ad consti. reg. rom. j. de sent. execut. art. j. gl. 16. nu. 17. religiosi, vsurarij, clerici, scholares, prodigi, consiliarij Principū, procuratores, leues & molesti homines, non sufficient, ne lis ex lite nascatur, & dum vnam litem euadere conamur, incidamus in plures, & qui ante cum simplicioribus egimus, nunc cum dolosis metuēdis, & maiestate sua difficilibus ad cōueniendū agamus. Ripa in c. cum N. de constit. nu. 117. l. 4. §. si ex conuentione, ff. de re iud. Boerius 315. Tum etiam hi fideiussores bona immobilia possidere debent, saltem pro quantitate debiti, vsurarum, & expēsarum litis, gl. ad d. l. si fideiussor. & in auth. de exhib. reis. §. suscepto. l. quos nos. §. j. ff. de verb. sig. l. j. ff. in ius voc. vt eat. Et hoc est quod ait Iason ad l. si constante, ff. sol.

ff. sol. matr. quod fideiussor de iudicio sisti, ut dicatur idoneus, debet habere tantum in bonis, quantum ipsa causa valet. Si tamen possidens fideiussor immobilia reperiri non possit, sufficiet in subsidiū fideiussor multis mobilibus diues, quæ facile occultari, subverti aut auferri non possunt. Ang. ad d. l. si fideiussor. Faber ad §. sed hodie. Doct. ad d. l. 2. Ideoque mercator multa mobilia possidens, sed intricatus ære alieno, non esset idoneus, quia bona non dicuntur nisi ære alieno deducto, Roderic. d. loco, num. 14. cum seq. & Ang. ad d. l. sciendum. Et si aliquis possidet bona immobilia in loco periculoso & abiecto euidēti periculo maris, nō censetur idoneus esse. Bart. ad l. 2. §. j. ff. solut. matr. & ad l. 3. §. fin. ff. de liberat. legat. sicut nec fructuarius, qui præter ususfructum nihil habet: nisi esset ususfructuarius tam magnus & pinguis, ut cessare faceret omnem præsumptionem, teste eodem Roderico d. loco, num. 271. Quid enim si pro debito centum aureorū fideiubeat is qui mille in ususfructu habet? Quid si dies ususfructus celsit? Quid si ususfructuarius omni ære alieno solutus sit? Sed ut omnia hæc ex multis causis variari, & pro qualitate rerum ac personarū, æqua vel iniqua videri possunt, benigniore sententia receptum est, ea religioni & sapientiæ Iudicis esse relinquēda, ut not. Doct. ad d. l. sciendum. l. arbitrio. l. si fideiussor. Hyppol. ad l. quæstionis. ff. de quæstion. Faber ad d. §. sed hodie. soletque Iudex discernere fi-

De Jure Sistendi.

13 deiussorem recipiendum esse, eundemq; recipere, si idoneum reperiat, quantumcunque parte aduersa, quæ nunquã contenta foret, reclamante. Periculosum est tamen Iudici partem nõ audire, quia si fideiussores sunt idonei, ipse Iudex post nominatores & certificatores, in subsidium tenetur. l. cum ostendimus. ff. de fideiuss. tutor. quod & Rebuffus per sententiam Senatus confirmatum fuisse asserit, Tomoj. de senten. execut. art. j. gl. 16. Quod si tamen nõ opponatur aduersus fideiussorem de illius inhabilitate aut insufficientia, sufficit. vt ait Iason, ad d. l. si fideiussor. nu. 4. sicut & si creditor semel non idoneum accepit, sibi imputare potest. l. 3. ff. de fideiuss. d. l. si ab arbitro. Alexã. consi. 60. lib. 5. Aliud est si tempore quo acciperetur idoneus erat, & postea desinat idoneus esse: quia quæ de nouo eueniunt, nouo auxilio egêt. l. de ætate. §. ex causa. ff. de interrog. act. l. si hominem. ff. mand.

14 Illud quoque in cõsideratione habendum erit, quod fideiussores & pignora pro cautione data minimè sufficiant, nisi imperio Iudicis illius loci in quo arrestatio facta fuit, coerceri possint. Paris. consilio 99. num. 38. libr. 3. Nam si debitor vel extraneos fideiussores, vel pignora alibi sita, obligare aut Hypothecę supponere velit, non est audiendus, l. fideiussor. §. si necessaria. ff. qui satisda. cog. & ibi Ias. nu. 8. versi. puto contrarium. Ang. ad d. l. sciendũ. §. j. Faber in d. §. sed hodie. & in §. si verò. Inst. de satisd. nu. 9. versic. credo. quippe qd sic dete-

deterior fieret cōdicio creditoris, pp difficultatem fideiussores tales excuriēdi, vel pignora illa prosequendi, cū tamen in tali conueniendi facilitate, vsus atq; commoditas arresti potissimum versetur: absurdumque esset, ad hoc creditorem cogi, vt debitorem quem presentem habet, dimittat & ad difficultatem alibi prosequendi pignora vel fideiussores se astringat. Etenim sicut multum refert quo loco debitum soluatur, & recipiatur: vnde qui plus loco petit, in pœnam legis incidit. §. plus autem. Institut. de act. quia scilicet, vt ait Iustinianus, vtilitatem quam habet promissor adimit; Ita quoque non parum refert, quo loco debitum exigatur, & cum improbo fideiussore, aut pro re pignori tradita, litigetur. Et quamuis Bartol. cuius semper ferè aqua & benigna sunt opiniones, cum nonnullis aliis, existimet ad d. l. si fideiussor. §. possessor. hoc non esse verum, si in loco omnino vicino illa bona mobilia existant: tamē Baldi, Aretini, Fulgosij, Iasonisque sententia, directò illi contraria, & vsu & moribus populi magis recepta atque probata videtur, glo. in l. fin. C. de princ. agent. in reb. libr. 12. Quod non ita præcisè intelligi velim, sed quod sufficit ea imperio magistratus illius loci esse subiecta, & coram eodem euinci posse: quod ex multis aliis pulchrè & latè explicat Rodericus d. c. incip. Vltèrius quæritur, quem omnino vide.

Isti verò fideiussores tenentur soluere si- 16

X v neno-

De Iure Sistendi.

ne nouo processu, executioq; in eos fieri poterit; Ea enim est fideiussionis istius natura & condicio, vt censeantur fideiussores vna cum principali debitore esse condemnati, l. fin. C. de vsur. rei iud. l. j. ff. iudic. sol. glo. ad cap. j. de iureiur. lib. 6. adeo vt cum ferenda sit sententia contra debitorem, citari nō debeant, quia iudicium cum ipsis non agitur. Bal. ad l. duobus. §. qui iurauit. vers. igitur. ff. de iureiur. licet tamen indirectè & per consequentiā quādam hæc sententia ipsis noceat: qua de re apud Barto. ad d. l. j. apud Odofred. ad d. l. 2. C. de vsur. rei iudic. & latius apud Tyraq. in tract. res inter alios acta, &c. videre licet. Nec obstat q. fideiussor posset habere aliquas exceptiones, quas non habuit debitor: quia, vt idem Bart. ibi testatur, in ipsa executione summarie de iis cognosci poterit. Potest tamē fideiussor id quod soluit, illicò à debitore repetere, etiam si arrestatio fuit iniqua & iniusta, neque potest ipsi obiici, quod ea de re aduersus creditorem arrestantem non excepit, nisi tamen ipsemet occasio & causa fuerit arresti malè atque perperam facti. Qua de re apud Mathæum de afflict. decis. Neapol. 149. incip. In causa magistri. num. 4. vers. tamen fuit dictum. latius videre licet.

- 17 Nonnulla verò sedulò obseruāda sunt creditori arrestum procuranti, in hac cautionis materia; quorum primum est, vt fideiussores à debitore presentatos, faciat solemniter per stipulationem se obligare: & hoc ad euitandā
dispu-

disputationem quæ est inter Doc. in clem. j. de
procurat. Nam licet D. Cardin. nu. 6. expressè
ibi decidat, quod si aliquis est arrestatus, & cu-
pit sub cautione relaxari, & offert fideiussores
supere eo quod ad requisitionem Iudicis, aut ad-
uersarij reuertetur, quod tales fideiussores ob-
ligantur, etiamsi solum fuerint præsentés, cū
veluti fideiussores actis iudiciariis inscriban-
tur & tacent, per l. cum ostendimus. §. si. ff. de
fideiuss. tutor. eandemque sententiam sequi
videatur Bonifacius ibi, num. 31. & Anchor.
nu. 4. in 4. notab. Contrarium tamen sentire
videntur & Io. de Imol. ibi, nu. 19. & Bart. ipse
in d. cum ostendimus, qui decisionem illius le-
gis existimant extra casum favorabilem pupil-
lorum de quo loquitur vel ad fideiussores qui
patiuntur se inscribi præsentés & tacetes pro
captivo relaxando ad tempus in materia cri-
minis non extēdi, quasi tunc agatur de fauo-
re reipublicæ, quæ pupillis æquiparatur. l. ré-
publicam. C. de iure reipub. & quod alias re-
gulariter fideiussor non obligatur nisi per sti-
pulationem. l. blanditus. C. de fideiuss. Stultus
verò est qui se opinionum periculo exponit.
Secundum est, quod si tales fideiussores pro- 18
mittant solvere creditori omne id & totum,
quod apparebit ipsum debitorem sibi debere,
collectis rationib. & subducto calculo cautus
sit creditor arrestari procuras, vt subducatur cal-
culum cum debitore viuento, Nam si moreretur
talis debitor, antequam rationes essent cōclusæ
& calculus subductus, fideiussores non tene-
rentur,

De Iure Sistendi.

rētur, sed essent liberati vt notabiliter dedit
Hyppol. de Marsil. singul. 304. incipient. In-
maduertant creditores. per text. in l. qui bo-
mā. §. Augerius. & ibi Iason & Castrensis
de verb. oblig.

- 19 Tertiò relaxatur arrestum per cessionē bo-
norum, per quam & carcer euitari solet. l. fi. C.
qui bon. ced. poss. Bal. consil. 424. incip. Ad e-
uidentiā. lib. 4. & ad l. j. C. d. tit. Barto. ad l. j.
ff. eo. titul. si modo in his casibus versemur, in
quibus cessio illa bonorum, quæ finib. suis re-
stricta & limitata est, locum habeat. Iason &
alij ad §. fin. Instit. de act. Socyn. in reg. 4.8. in-
cip. Cessio. Rebuffus de senten. execut. art. vlt.
gl. j. nu. 21. Quod cum fit, tenetur debitor bo-
na quæ tunc habet omnia, creditori dimitte-
re. gl. in d. l. pen. Panor. in c. Odradus, de solut.
his solis quæ ad necessitatem vestiendi perti-
nent exceptis. Quo modo & inuictissimus o-
lim Princeps noster Carolus V. August. anno
1541. die 28. Nouembris statuit, cedenti bo-
nis, non nisi lectum vnum cum suis ornāmē-
tis, item ex singulis reb. mobilib. nō preciosis,
vnam esse duntaxat miserationis gratia re-
linquendam; Satisque erit debitorem in car-
cerem missum ad petitionem vnus credito-
ris tantum, hoc beneficium cessionis impe-
trasse, quippe quod cessio tunc facta & hoc
pacto impetrata, cæteris creditoribus præiu-
dicat. l. 4. & ibi Docto. ff. de cess. bon. Salyce.
ad d. l. j. nu. 4. Guido Pape confi. 124. nume. 7.
Didacus Couarruuias libro 2. vari ar. resolu-
cap.

cap. j. nume. 5. Interim verò dum litigatur an
cessione beneficio gaudere debeat nec ne, in
carcere detineri debet, & (quod est amplius) e-
xistimat Aufrer. decis. Cap. Tholos. 28. exe-
cutionem lite pendente aduersus eum fieri
posse, nisi pro certo sciat Iudex, nulla bona
ipsum habere. Sed hanc Aufrerij sententiam
quidam non probant, ne indulto Principis
præiudicium fiat. Quod si in carcere existens,
debitoque probato aut confessato exire no-
lit, fieri etiam potest vt inuitus & ex causa
ad id cogatur: quid enim si improbus ne-
bulo, valido & vasto corpore, ex mera ma-
licia illic manere velit? Sanè Rodericus ti-
tulo, De los gouernos. capitulo incipient.
Quæro tertio, non esse hoc illi permitten-
dum ait; Qua de re abundè superius dixi-
mus.

Idem quoque dicendum videtur de literis ²⁰
dilatorijs & quinquennialibus, quia tempo-
re illo dilationum pendente, nihil est inno-
uandum, sicut & in appellatione fieri solet.
cap. non solum. de appell. libro 6. Quæ ramen
literæ, quando de dote vxoris repetenda: de
causis alimentorum quæ nullam dilationem
patiuntur. l. si longius. §. fin. ff. de iudic. de de-
bitis coram magistratu recognito: de causa
Principis, aut de aliqua alia simili agitur, vi-
res non habent, quod Tomo 2. in tract. de di-
lat. liter. artic. 2. gl. vnic. fol. 88. latius explicat
Rebuffus, magnaq; pars eorū ex d. Constitut.
Caroli V. Imper. dependet, Et cum debitores,
hac

De Jure Sistendi.

hac dilatione pendente, congrua securitate
gaudere utique debeant. c. fi. de treug. & pace,
l. vnic. C. de priuil. vrb. Constantinop. lib. 1. c.
adeo quod prehensio postea attentata reuo-
cetur. Boerius q. 296. incip. Princeps. & debi-
tor fideiussores de se presentando dare non
teneatur; Ita & relaxari quoque debet, eide
relaxationi si pertinaciter resistat creditor, ad
q. interest, & in expensas litis condemnatur, arg.
eius quod not. Bald. ad l. per diuersas. q. 15. C.
mand. Rebuff. d. loco, art. j. gl. j. in fi. Quin etiam
vt plenissimum effectum sortiantur hac be-
neficia, hac dilatione pendente, nec vsure cur-
rent, nec id quod interest prestatatur, l. non so-
lum. 2. §. illud. ff. de liber. leg. Alber. & Doc. ad
l. quoties. C. de precib. imperat. offer. Interim
tamen de soluendo debito tempore illo adue-
niente, cauendum est, l. vniuersa. C. dict. tit. &
notat Guido Pape q. 109. incip. rescripta, idq;
(vt d. sua constitutione cauit Imp.) post litera-
rum illarum impetrationem intra mensem
non enim litera illa incipiunt currere a tem-
pore presentationis, sed a tempore data & im-
petitionis earum durat, c. eam, de rescrip.
c. 2. & c. dilectus. de decim. c. si propter. de re-
scrip. lib. 6. & vt adicit Guido, ad futuros cre-
ditores non extenduntur, arg. l. Aurelius. §. Ti-
tius. & ibi Doc. ff. de liber. leg. neque ad impe-
diendam executionem sententia in Parlamen-
to lata sufficiunt, idem Guido q. 97. Quode-
go intelligo nisi de mente contraria Principis
plenè constaret, iuxta ea quæ not. ad l. item
si ver-

si verberatum. ff. de rei vend. & in c. omnes. & cap. ecclesia. de constit. Postremò si arrestum nulliter fuit positum, debet etiam parte non vocata relaxari, si modo ea nullitas euidenter appareat, neque excusari possit, vt colligitur ex his quæ notat Zassius ad l. de vnoquoque. ff. de re iudic. Sed eam viam ingredi non est satisfutum.

Arrestu resolutionis cuius auctoritate fiat. Caput 46.

ARGUMENTA.

Apparitor solus non habita licentia iudicis, arreat hodie periculo creditoris. nu. 1.

Apparitor solus debitorem non potest relaxare. n. 2.

Arrestatus an à Iudice relaxari possit, parte non vocata. nu. 3.

Iudex delegatus etiam officio finito relaxat debitorem. nu. 4.

Procurator qui ex speciali mandato sui domini aliquem arreat, absque simili mandato eundem relaxare non potest. nu. 5.

TAMETSI morib. nostris receptum esse diximus, licere Apparitori nō expectata iudicis auctoritate vel licetia periculo creditoris, debitorem sistere vel arreat, si non altiori aliquo loco cōstitutus, & excellenti aliqua dignitate decoratus fuerit: relaxare tamen & remissis vinculoꝝ acerbitatibus, sine iudice eum dimittere atque absolueri non potest. Bart. Alex. & alij ad l. neque. §. j. ff. de in ius voc. & expressè Rodericus Suarez, in decl. l. 2.

- l. 2. for. ll. lib. 2. tit. de los gouiernos. circa fine,
versic. incip. Et tenebis semper menti. nu. 4.
Nam & Iulius Paulus de custo. reor. Si quis
inquit, ex iis qui in carcerib. sunt, celeriter
& sine causa solutos à magistratib. cognō-
ueris, eos vinciri iubebis; & iis qui soluerint
mulctam dices. l. ne quis. ff. de custod. reor.
Quo responso generalem consuetudinē, pro-
bari respondit Angel. ad d. l. neque. quod Ap-
2 paritor, non habita prius à Iudice licentia, ac-
cepto que testimonio, quod veteres *Bulletans*
vocat, debitorem nō dimittit; quippe quod
maiestas & reuerentia carceris, non ex iudi-
cio & potestate priuati alicuius Apparitoris,
sed à iurisdictione suprema Iudicis, ut
quam ministri legis & Principis, dependet.
Vnde & ipse debitor, vt relaxari possit, officiu
Iudicis implorare debet. Bartol. & alij, ad l. §.
per hanc. ff. de rei vend. Et hæc quidem e ra-
tione consistunt, quam postea latius sum di-
cturus. Quod si creditor ipse nondum satisfac-
cto debito, relaxationi resistat, res dubitatio-
ne caret: quia cum Commentariensis sit loco
depositorij, vt superius dictum est, sequitur ip-
sum debitorem veluti rem depositam, alteri
quam creditori tanquam depositario, reddē-
dum aut dimittēdum, sine causa legib. proba-
ta, non esse. l. bona fides. ff. depositi. Parisi
tract. de Synd. ad verb. Carcer. c. 5. circa prin-
3 Qua ratione respōdent nostri, etiam à Iudice
relaxari debitorem nō posse, nisi citato & vo-
cato creditore, Bal. conf. 424. lib. 4. secundum
ant.

antiquam impressionem, & ad c.j. in j. lect. de Iudic. præterquam si aut de facto & notoriè iniquè in carcerem coniectus esset, aut omnino ac dilucidè cõstaret nihil eum debere. Barbat. ad d. c. j. Ioan. Bernar. Diaz, reg. 69. Quibus casibus absque vlla interlocutione relaxari debet, Alex. conf. 179. libr. j. l. nullus. in fin. C. de exhib. reis. non solum à Iudice ordinario, verum etià à Iudice delegato, & officio suo perfuncto, Roma. Consi. 320. Eodem etiam modo existimo procuratorè qui ex speciali mandato domini sui aliquem arrestari fecit, absque simili mandato eum relaxare nõ posse: Nam, vt ait Iulius Paulus; Ignorantis domini cõdicio, deterior per procuratorem, fieri non debet; nisi cum in rem suam datus est. l. ignorantis. & ibi glos. ff. de procur. Et cum ex hac arrestatione ius domino quæsitum sit: nõ potest hoc sine ipsius facto ab eo auferri. l. id quod nostrum. ff. de regu. iur. & in quodcunq; mandatum, potestas donandi vel remittendæ non venit. l. procurator totorũ. ff. de procur.

Arrestatus ex duabus causis, quarum altera tantum probata est, an relaxari debeat. Caput 47.

ARGUMENTA.

Plus repetens condemnatur in expensas damna & interesse, & Reus absoluitur. nu. 1.

Fieri quod potuit vno modo bene, si fiat alio modo male, nõd subsistit. nu. 2.

Ferendus nec iuuandus est, qui se in necessitate posuit.

Y

suit

suit.

nu. 8.

Duo vel plura quando requiruntur ad actum, uno
deficiente actus corrumpitur.

nu. 4.

Utile per inutile an & quando vitietur. nu. 5. & 11.

Quantitate minore probata quam fuerat petitum,
an sequi debeat condemnatio.

nu. 1.

Causam unam ex pluribus propositis esse veram suffi-
ficit.

nu. 7.

Iudex videns ex mala causa actum esse, & bonam
ex qua agi potuit in actis relucere, non debet reum
absolvere.

nu. 8.

Reus ad minus condemnatus, quam fuit petitum, te-
netur nihilominus ad expensas.

nu. 9.

Summam minorem inesse maiori, quomodo sit acci-
piendum.

nu. 11.

Plus re petere, quando quis dicatur.

nu. 12.

ACCIDIT subinde quod creditor per-
sonam aut res debitoris sui arrestet ex
duabus causis, veluti quia debet ei centum ex
mutuo, & ducentos florenos ex emptione pa-
ni. Quæstio est igitur an altera ex his causis non
probata, debitor aut res eius relaxari, & ar-
restans in expensis condemnari debeat?

Et sanè videri posset quod sic, Primò quia
creditor qui plus re petit, sicuti iste ex vna cau-
sa petit arrestum, ex qua non debetur, in ex-
pensas, damna & interesse cõdemnatur, adeo-
que reus absolvitur. §. & hæc. Instit. de act. c.
vnic. de plus petit. & l. j. C. de plus petit. & Ho-
stien. in sua summa. eo. titu. §. quæ poena, dicit
apertè quod iudicium & petitio non procedit.

Secun-

Secundò, quia id quod potest fieri vno modo bene, si fiat alio modo malè, nocet: nam collatio beneficij facta ex capite incongruo, non sustinetur ex capite congruo. c. ex parte. de concess. præben. Roman. consi. 335. incipi. circa primum. Et si maritus egit nomine vxoris non tanquam cõiuncta persona vt potuit, sed tanquam procurator eius, & postea non appareat de mādato, iudiciũ nõ sustinetur ex capite coniunctionis personæ, Idem Roman. consi. 466. Iason ad l. maritus. numer. 7. C. de procurat.

Tertiò, quia nõ est ferendus is qui se nimium constrinxit & posuit se in necessitate. l. si fideiussor. ff. qui satisd. cogant. sicut fecit iste, qui vnam tantum causam probare potuit, & tamen ad duarum causarum probationem, se coarctauit, sciens vel scire debens, quæ paria sunt. l. quod te. ff. si certum petat. quod actor præparatus ad iudiciũ procedere debet, sicut miles armatus ad prælium. vt notat Alciat. ad l. j. C. de eden. & quod mala electio in actionibus præiudicat. l. in heredem. §. eligere. ff. de tribut. act.

Quartò, quia quando duo vel plura requiruntur ad actũ, vno deficiente totum corrumpit. l. vlt. §. ait lex. ff. de diuort. l. si quis ita stipulatus. & ibi Bart. ff. de verb. oblig.

In contrarium tamen videtur esse veritas, Primò, quia secundum vulgatum iuris axioma, Vtile per inutile non vitatur, ca. vtile. de reg. iur. in 6. & ideo, inquit Cynus, ad l. j. quæf.

Y ij vlt. C.

ult. C. de litiscont. probata minori quantitate quam fuerit petitum, potest & debet sequi condemnatio in parte probata. Quam tamen Cyni sententiam, omnino sequi & pro indubitata affirmare non ausim, propter ea quae scribit Salycet. ad l. mora. numer. 10. in fin. ff. de usur.

7 Secundò, quia quando vna causa ex pluribus propositis vera est, hoc sufficit: Nam si in sententia expressa est vna causa, sed ea quidem falsa, sufficit aliam, quae etiam expressa est, esse veram, vt sententia sustineatur. l. Titianus. ff. quod cum eo, & §. si talis. in auth. vt cum de appella. cognos. et si in appellatiõe fuerint expressae plures causae sufficit vnã ex illis probare. c. exhibita. de iudic. cap. iam dudum. de præbend. Panorm. in c. cum causam. in fin. de appell. Et regula quae est quod cessante causa cessat etiam effectus. c. cum cessante. d. titu. de appell. non habet locum quando vna tantum ex pluribus causis cessat, & altera non cessat. l. si non lex. ff. de hered. instit. Tyraquel. latè in libr. cessante causa. limitat. 22. Et vna tantum ex rationibus legis correctã, lex ipsa non ideo correctã esse censetur. glo. & Imol. ad l. tam is. ff. de donat. caus. mort.

8 Tertiò, quia in fortioribus terminis existimant nonnulli, quod si Iudex videt ex mala causa actũ esse, & ex alia bona causa ex actis relucẽte agi potuisse, non debet Reum absoluerẽ. Iason & alij, in §. omnium. & in §. curare. Instit. de action.

Neque

Neque obstant ea quæ in contrarium sunt allegata; Nam ad primum responderi potest, quod etiam hic condemnabitur arrestari procurans in expensas si **arrestatus** aliquas facere debuit, ratione illius causæ non probatæ, quas alioqui facturus non fuisset, veluti in **deducenda iniustitia** illius causæ, & probationibus eo pertinentibus. quia respectu illius est victor, & sic adversarius debet illi cõdemnari in expensas. l. sancimus. l. properandum, C. de iudi. Et quod etiam declarari debet arrestum malè & iniquè esse factum, si arrestari procurans fecit debitorem aut res eius arrestari pro cõtum, cum tamen non debeantur sibi nisi quinquaginta vel sexaginta. Sed si fecit eum arrestari pro vna summa centum florenorum ex mutuo, & pro alia summâ ducentorum florenorum ex causa venditionis aut simili, & sic pro summis, obligationibus & actionibus diuersis, nihil inter se commune habentibus, aut à se inuicem dependentibus, certè eo casu videtur esse dicendum quod aliud est plus re petere, aliud ex diuersis causis, quarum altera probata non est, aliquem arrestare aut detinere. Quia qui in vna summa aut quantitate plus re petit, videtur vnum præcisè petere, & in eo præcisè persistere: At qui ex diuersis causis petit, respectu singularium, videtur singulare iudicium instituire, & proinde nũc habetur, atque si diuersi creditores, quorum alter, creditum suum probaret, alter non probaret, debitore aut res eius arrestari fecissent.

De Jure Sistendi.

Quo casu arrestum respectu probantis declararetur iustum & legitimū, respectu verò aliterius, iniustum & perperam factum. Et certum est quod respectu causæ probatæ & veræ, arrestatus, aut dominus rei arrestatæ, est temerarius & calumniosus litigator. Sicut & in simili contra glo. in c. præsentium. in verb. sigillatim. de testib. lib. 6. & alios in c. cum omnes. de constit. tenet Rebuff. ad ord. reg. tom. 3. tit. de expensis. nu. 21. quod quando reus victus est & condemnatus, etiam si plus fuerit peritum, & ad minus condemnatum, tenetur ad expensas, quia est temerarius litigator in eo quod debet, si non offerat. l. eum quem temerè. ff. de iudic. dicens eam opinionem in Curiis Franciæ obseruari. Et pro hac distinctione facit qd. in rebus indiuiduis vtile per inutile viciatur. l. j. §. illud. & §. Trebatius. ff. de aqua quot. & æt. l. si ego. ff. de iniusto testam. sed in rebus diuiduis aut separabilibus obtinet prædicta regula locum, quod vtile per inutile nō viciatur, etiam in eadem parte seu mēbro. l. sancimus. §. si quis autē. C. de donat. l. pecuniæ. l. placuit. ff. de vsur. Tyraq. de retract. conuent. ad fi. tit. nu. 143. Quia ita est in proposita facti specie: Nam cum arrestari procurans fundat arrestationem suam super summa maiore quàm ei verè debetur, fundat se super re non quidē natura sua indiuidua, cum summæ seu quantitates pecuniæ recipiūt diuisionem. l. quidā. ff. si cert. pet. sed super re quæ opinione & voluntate eius fit indiuidua, quia indiuisim petit
toram

totam summam, nec parte illius vult esse contentus, & super tota litem contestatus est. Sed qui arreat debitorem ex diuersis creditis, proponit res, & natura sua diuiduas, & quas ipse arrestari procuras diuersis mediis exigit, videlicet propter mutuum & propter venditionem, quæ inter se nihil habent commune; Et si vrgeas quod minor summa inest maiori, 11
l. j. ff. de verbo. oblig. quod plus in se continet, id quod minus est, cap. plus. de reg. iur. libr. 6. quod in toto pars inest. l. in toto. ff. d. tit. quod totum petens, quamlibet eius partem petere dicitur. l. si quis cum totum. ff. de excep. rei iudic. & quod proinde creditor qui fecit arrestari debitorem pro centum, quæ fortè non debebat, ille etiam quinquaginta quæ verè debebat petiisse videtur, vt sic actus qui non potest valere in eo quod plus est, saltem in eo valeat quod minus est, vt sic accipiatur interpretatio, per quam petitio valeat. l. quoties. ff. de reb. dub. cum nemo præsumatur elegisse viam, per quam petitio sua subuertatur. l. 3. ff. de restam. milit. Responderi potest quod hæc omnia quidem vera essent, nisi ex apertis verbis actoris, siue arrestari procurantis appareat, quod minore summa non est contentus, & sic in re clara non est locus coniecturis: Ideoque est quod in d. l. j. §. si stipulanti. ff. de verbor. oblig. summa minor non est in maiore ad confirmandam stipulationem, quia stipulans non vult esse contentus minore, sed voluit stipulari maiorem summam, in quam promissor

non consentiit. Sic & Salycet. l. mora. nu. 9. ff. de usur. Si inquit, peto centum. quæ mutuui, vel deposui, vel quæ dico mihi legata, verè nō fuerunt nisi quinquaginta, hæc quinquaginta non sunt pars de centum, sed debetum per se; quia mutuum, vel depositum quod peto, dico finem recepisse in centum; sed quod verè mutuatum aut depositum, aut legatum fuit, recipit finem in quinquaginta, & sic non fuit pars illius. Ponderat ergo Salycetus præcipuè intentionem agentis, an velit se figere in maiore summa, vel in minore; & nisi ita dicatur, nunquam diceretur aliquis plus re petere, aut in pœnam plus re petenti incidere; Nam semper ad euitandam & condemnationem & expensas, posset dicere se etiam de minore summa intellexisse, quod esset absurdum, videreturq; lex nō reb. sed verbis esse imposita, contra l. j. & quæ ibi notatur per Doct. ff. quod quisque iur.

Secundum quoq; argumentum in contrariū adductum nō mouet, quia hic benè facta est arrestatio, eo modo quo bñ fieri potuit; & quo ad vnâ câm. in ea arrestari procuras nō errauit. In cōtrario aut is qui egit, in vniuersum errauit, & nihil benè fecit, licet alio modo licitè agere potuisset, adeo in maiore culpa est, qui nulla ex parte id quod egit, eo modo quo egit, iustificare potest.

Et ad ad tertiū argumētum quod attinet, utique verum est q. non est ferendus arrestari faciēs qui se nimium coarctauit, & propterea in
expen-

expensas, si quæ eo nomine plures factæ sunt, condènari debet: q̄ satis abundè superius dictum est, cum regulariter non nisi in illas victus victori condemnetur. d. l. properandum, & l. sancimus. C. de iudic. Et quâuis qñ plura ad actum vnum requiruntur, vno deficiente, reliqua corruunt, id quod in quarto argumento proponitur, hic tamè ad arrestationem nō plura simul necessaria requisita fuerūt, sed vna sola causa per se suffecit, ad debitorem arrestandum, quæ probata est.

An debitor inuitus in quacunque iudicij parte oblatam relaxationem arrestari procurantis, acceptare debeat.

Caput 48.

ARGUMENTA.

Liticedens solum in expensis condemnatur. nu. 1.

Litirenuncians non propriè dicitur succumbere. n. 2.

Renunciatio vnius actionis propositæ, an & quando fieri possit, cum protestatione saluo iure proponendi aliam. nu. 3. & 5.

Instantia an & quando renunciari liceat, nisi etiam renunciatur liti & causæ. nu. 4. 6. & 7.

QVOD si creditor qui sub prætextu certi alicuius debiti, aliū arrestari fecit, eoque nomine iudiciū cū eo suscepit in medio litis expensas soluere, & personā arrestatā relaxare velit, arrestatus verò, & vsque ad finem litis in arresto manere malit, & se id iure facere contendat, dubitationem aliquam habere videtur; quia is qui cedit liti, solum in expen-

Y Y   sis con-

De Iure Sistendi.

sis condemnatur. Bart. in l. postquam liti. C. de
pact. & in auth. contra qui propriam. in 2. no-
tab. C. de non numerat. pecun. & præsumpta
temeritas in qua eousque fuit, l. eum quem. ff.
de iudic. videtur per earum expensarum solu-
2 tionem, satis puniri, maximè cum is qui liti
renunciat, non propriè dicitur succumbere. l.
aliam. vbi Bald. & Salyce. C. de his quib. vt in-
dig. Sicut renunciatio vnus actionis propo-
3 sitæ, saluo iure proponendi aliam fieri potest.
l. cum fundum. §. fin. ff. de vi & vi armat. Bart.
in l. edita. C. de edend. Ita quoq; & arrestatio-
nis relaxatio.

Nihilominus tamè his non obstantib. exi-
stimo eùdem arrestatum audiendum esse, nisi
arrestari procurans etiam omni suo iuri, vna
cum ipsa lite renunciaret, & se nihil ab arresta-
to in futurum eo nomine petiturum declaret.
Nam si solum vellet renunciare huic arresta-
tioni, & instantiæ, præiudicium faceret ar-
restato, cuius fortè interest plurimum hanc li-
tem inchoatâ potius nunc absolui, vt & nunc
de iure suo semel aliquid decidatur, quâ peri-
culum nouæ arrestationis in alio loco & in-
commoda nouæ instantiæ alibi instituendæ,
4 semper metuere. Et hoc est quod dicit Bart. ad
d. l. postquam quod renunciari instantiæ non
potest, nisi etiam renunciatur liti & causæ; Et
5 quod dicitur quod renúciatio vnus actionis
propositæ potest fieri, saluo iure proponendi
aliam, & soluèdo expensas d. l. eù fundum. in-
telligitur, modo hoc nō fiat in præiudiciū ad-
uersa-

uerfarij, idem Bart. in d. l. edita. col. 5. Bal. in l. suus. C. de repud. hered. & his verbis declarat Io. Petri de Ferrar. in sua pract. In forma libelli quo agitur, vt pacta seruentur. ad verb. Pacta. coll. vlt. Sed quod si pars aduersa contra-
6 dixerit tali renūciationi, an ea inuita fieri poterit? Distingue, aut volo liti & instantiæ causæ ex toto renunciare, & possum aduersario inuito. d. l. postquam. & l. destitisse. ff. de iudic. ita tamen si soluantur litis expensæ. Aut volo differre litis processum, & non possum, aduersario inuito. Auth. qui semel. C. quom. & quan. iud. Hactenus ille. Apertius tamen Castrés. in d. l. postquam. circa finem, sic ait, Bre-
7 uiter aduerte clarius & subtilius, Aut interest ipsius rei quod procedatur ad sententiam, & q. non desistatur à lite, per ea de quib. habetur in l. vtique. ff. de rei ven. vel quia renunciatur soli instantiæ, non iuri, & sic non finitur lis, & tunc reo non consentiente non valet renunciatio, quo minus possit reus arctare actorem ad prosequendam litem, quo vsque perueniatur ad sententiã diffinitiuam. d. auth. qui semel. Aut non interest ipsius rei quod fiat prosecutio, seu quod procedatur in causa, & tunc aut quærimus an valeat renunciatio, sine voluntate eius quantum ad hoc, vt actor nō cōpellatur prosequi si non vult, & dico quod valet. arg. l. si reus paratus. ff. de procu. vbi reus non compellitur litigare, si vult soluere, ergo & eodem modo actor non debet cōpelli prosequi, si vult renūciare, & reus ex hoc nullum
dam-

De Iure Sistendi.

damnum patitur, & **ex toto quantum** ad istū effectum, valet renūciatio etiam parte absente & non consentiente, & nullo pro eo recipiente; Aut quærimus an valeat quantum ad hoc vt ipsi reo acquiratur ius exceptionis, per quod posset repellere actorem volētem reinchoare litem, & in hoc stat substantia istius legis in quo dico quod requiritur eius præsentia, vel alterius recipientis pro eo, vel nuncius aut epistola, per ea quæ not. in l. consensu. de act. & oblig. & nō curo si alterum istorum interuenit, ante litis contestationem, vel non, cum habeat vim pacti.

Debitor an possit ab aliis creditoribus, soluto debito, pro quo arrestatus fuerat, in arresto retineri seu commendari. Caput 49.

ARGUMENTA.

- Citatus à diuersis Iudicibus an venire debeat.* nu. 1.
Depositi restitutio an impediri à tertio possit. numero 2. & 4.
Creditorum plures possunt immitti in bona debitoris. numero 3.
Creditor debitorem fugitiuum propria auctoritate capere potest. nu. 5.
Creditor arrestante non comparente, quid sit faciendum. nu. 6.
Judex laicus citare potest clericum sub condicione si sua putauerit interesse. nu. 7.
Debitor arrestatus & incarceratus, an alibi per procuratorem se defendere cogatur. nu. 8.

Domis

DOMITIVS Vlpianus lib. 5. ad Edictū
 respondit, In ius vocari non debere eū,
 qui apud Prætorē causam agit. l. 2. ff. de in ius
 voc. quasi dicat, quod pars litigans coram vno
 Iudice in vno tribunali, non potest vocari ad
 aliud tribunal, nisi fortasse aliud tribunal sit
 „ maius; Nam vt ait Iulius Paulus, Is qui ad
 „ maius auditoriū vocatus est, si litem incho-
 „ atam deserit, contumax non videtur. l. con-
 „ tra pupillum. §. fin. ff. de rei iud. Quo respōso
 Vlpiani plerique magni nominis Interpretes
 permoti existimarunt debitorē qui ad instan-
 tiam seu petitionem vnius creditoris captus,
 vel arrestatus fuit, ob aliud debitum, à reliquis
 creditoribus postea emergentibus aggrauari,
 & diutius in vinculis retineri nō posse, quip-
 pe quod is qui sic arrestatur, & vinculis non-
 nunquam mancipatur, quodammodo in ius
 vocetur, & realiter (vt aiunt nostri) citetur. l.
 plerique. ff. de in ius voc. Et sicut depositum,
 denunciatione noua per alium facta non im-
 peditur. l. pen. C. de pos. ita quoq; & arrestum
 istud, quo nunc constringitur debitor, per se
 consistit, & ideo restitutio & relaxatio arresta-
 ti, tuāquam rei alicuius depositæ, facta & de-
 nunciatione alterius creditoris impediri non
 debet, quod & Bartol. ad d. l. 2. sensisse video.
 Porro autem & ipsemet Bartol. ad l. 2. §. j. ff. de
 custo. reor. versic. Vltcrius quæro. contrarium
 sentit, & breuibus verbis elegāter ibi decidit,
 quod longa & varia distinctione, multorum-
 que argumentorum propositione ac discuf-
 sione,

sione,

De Jure Sistendi.

fione, in quaest. 6. incip. lapus. facere conatus
erat. Nihil enim est, inquit, quod repugnet
debitorem ab alio creditore recommendari, id
3 est, pro alio debito retineri. Sed quemadmo-
dum possunt plures creditores immitti in pos-
sessionem bonorum debitoris, l. si finita. §. cum
autem plures. ff. de dam. in fec. ita nihil impe-
dit, quod debitor etiam à pluribus. recommen-
dari possit. Zasius ad d. l. 2. nu. 22. versic. quid
autem si carceratus, &c. cum aliàs semper cõ-
parente aliquo tertio & de iure suo probante,
4 depositi restitutio impediatur, negeturq; etiã
5 ipsi deponenti, l. bona fides. ff. de posit. & lex si
fugæ periculum imminet, debitorem contra
communes regulas, ab ipso creditore capi, pa-
tiatur, manusque creditorum armet, ne is elã-
batur. l. ait prætor. §. si debitorem. ff. de his que
in fraud. cred. Quod certè dubitationem non
habet, si sit nova causa, ob quam vel ab eodẽ,
vel ab alio creditore arrestatur, l. sed eximen-
di, §. idem si quis. ff. ad exhib. dolusq; aut ca-
lumnia primi prætensi creditoris, secundo ve-
ro creditori, obesse non debet. Bart. in d. q. la-
pus. Guido Pape, quaest. 61. in fi. Socyn. confi.
119. lib. 3. Cæterum vt refert Paris de Puteo,
6 de Syndic. ad verb. carcer. cap. 5. nu. j. quando
non reperitur is qui debitorem arrestari fecit,
publicæ proclamationes fieri debent, vt si quis
habuerit iustam causam impediendi relaxa-
tionem compareat, eamque alleget, nemine-
que veniente dimittitur. Bart. ad l. si quis vxor-
xi. §. fugitiuũ. ff. de furt. Ang. ad l. si. de exhib.
reis,

reis. Bal. ad l. si quis. §. fin. ff. de condi. instit. l. ea quæ. ff. de in ius voc. l. si eo tempore, C. de remiss. pignor. l. j. §. cum dicitur. ff. si cui plus quam per falcid. Et eiusmodi proclamatione etiam clerici continentur, cum non sit nisi cō-
ditionalis quædam citatio dūtaxat, quæ à Iudice laico in quemvis clericū fieri potest, Bal. ⁷
ad l. testamenta. C. de testam. & ad d. l. ea quæ. ff. de in ius voc. Istam tamē proclamationem mores nostri ignorant, quia nemine impedimentum vltro præstante, debitor dimittitur. Quid autem si aliquis est incarceratus pro debito, & is citatur ab alio creditore coram alio ⁸
Iudice, an teneatur comparere? an valeat alterius Iudicis processus? Videtur quod nō, quia Vlpianus ad d. l. 2. negat eū in ius vocari posse, qui à loco nequeat discedere. Sed Zasius paucis verbis non ineleganter ad eandem l. 2. nu. 2. distinguens ait, quod si iste est iustè carceratus pro debito, & potuit mittere procuratorem, qui ipsum defenderet coram alio Iudice, tunc valet processus alterius Iudicis, & imputabit sibi incarceratus, qui se per procuratorem non defenderat, iuxta communem regulam, quod nemo excusatur absens ex quacumq; necessitate, si iusta fuit detentio, & procuratorē mittere potuisset, l. Papinianus ait. ff. de minor. & tenet processus siue alius Iudex sciuerit eum esse incarceratum, siue ignoraverit. Castren. ad d. l. 2. Bart. ad l. is qui reus. ff. de pub. Iudic. Aretin. consil. 132. Quod si verò alterum defecerit, scilicet, vel quia non esset iustè

De Jure Sistendi.

iuste carceratus, vel quia non potuisset
modè mittere procuratorem, & alius Iudex
sciens citaret eum, tunc processus esset ipso-
re nullus, l. 2. & ibi Bal. C. ex quib. caus. mal.
Sin autem Iudex ignorat, tunc processus no-
est ipso iure nullus, sed aduersus eum restitu-
tio conceditur. d. l. 2. & Doc. ad l. quæsitum. ff.
de re iudic.

Debitorem an possit Commenta-
riensis pro expensis retinere, & re-
laxationem eiusdem impedire.

Caput 50.

ARGUMENTA.

- Retentionis vsus in iure est necessarius.* nu. 1.
Præsumitur quod Commentariensis aluit captiuo.
numero 2.
*Actus in dubio præsumitur ab eo gestus, qui eum ge-
rere debuit.* nu. 3.
*Ordinarium auxilium quam diu superest ad extra-
ordinarium & subsidiarium non est recurrendu.*
numero 4.
Plus cautionis est in rem quàm in personam. nu. 5.
Actio est inanis quam excludit inopia debitoris. nu. 6.
Locupletior factus quis dicatur. nu. 7.
*Actio quando datur alius quàm iis cum quibus actio
fuit.* nu. 8.
Plura remedia quis habere potest. nu. 9.
*Retentio an habeat locum quando obligatio est in-
la aut inualida.* nu. 10.

RETENTIONIS vsus frequēs ac ne-
cessarius est in iure, vt qui in rem alienã
quid im-

quid impendit bona fide, beneficio suo iuue-
tur, non decipiatur. l. in commodato. §. sicut.
in fin. ff. commod. & c. vnic. eo. tit. Ideoque &
is qui in alieno ædificat suo nomine, necessa-
rias impensas, implorato iuxta legum subti-
litem iudicis officio, ac velut retentionis iu-
re deducit. l. domum. C. de rei vend. & qui in-
uenit bouem alienum in fundo suo, eundem-
que tenuit per aliquod tempus & aluit, licet
non pro damno sibi illato, saltem pro alimé-
tis præstitis, iure eum retinere potest. l. Quin-
tus. & l. sequet. ff. ad l. Aquil. Alciat. reg. j. præ-
sumpt. cap. 50. & ad l. sylua cædua. in fin. ff. de
verb. sig. Eadem & de commodato, pignore,
deposito, aliisque similib. dici solent; Nam &
depositum & pignus, & commodatum, pro-
pter expensas in rem factas, retineri potest. l. in
rebus. §. fin. ff. commod. gl. ad l. si quis. C. de
pos. l. Paulus. ff. de doli except. l. qui exceptio-
nem. ff. de condict. indeb.

Et hinc quoque nata est quæstio, vtrum Cō-
mentariensis debitorē arrestatum pro expen-
sis seu alimentis retinere, aut eiusdem relaxa-
tionem impedire possit? Video quod ex variis
disputationib. & contentionibus, tam in hac
quam in aliis quæstionib. orta est pertinacia:
progressi sunt quidam longissimè, & ratiun-
culis sophisticis, leuibus, inualidis, magnum
pondus rebus grauissimis detraxerunt, obor-
taque est his nubes, vel affectuum, vel ignorā-
tia, vel inconsiderationis densissima, quæ cō-
spectum veritatis adimit. Sanè cū nemo præ-
sumat

sumatur vixisse de vento. l. fin. C. de alimentis
pupili. præstan. sicut pupillus præsumitur ali-
mentatus à tutore, nisi probet se aliunde ali-
menta consecutum, vt ibi ait Imp. Alex. & si-
cut creditor præsumitur equum pignori dari
suis expensis aluisse, ex quo reperitur nutritus,
nisi contrarium doceatur, Alciat. d. c. 50. Bart.
Alex. Imol. Castrenf. Iason, Zasius, & alij ad l.
cum seruus. ff. de verb. oblig. Ita quoq; Appa-
ritor præsumitur debitori arrestato expensas
omnes subministrasse, si non aliunde de con-
trario appareat; cum sit in illius domo, aut cu-
stodia, & onus atque officium subministrandi
3 alimenta ei incumbat; Ideoque succedit, & re-
ferri potest vulgatum illud axioma, Quod ac-
tus in dubio præsumitur ab eo gestus, qui eum
gerere debuit. Bal. consi. 378. num. 2. lib. 5. Bar.
ad l. 2. C. arbitr. tutel. Barb. consi. 15. nu. 6. lib.
2. Paris. consi. 72. num. 34. lib. 2. Quæ alimen-
ta cum in vtilitatem ipsius sint conuersa, vi-
detur quod pro iisdem retineri possit. Porro
autem alia hoc loco instituenda est cogitatio.
Superius enim ostēdi, Apparitorem aduersus
creditorum qui arrestum postulauit, actionē
pro impensis intendere posse, adeo vt ad sub-
fidiarium hoc retentionis auxilium, quando
4 remedium ordinarium superest, recurrere nō
liceat. l. 4. ff. de dam. infect. d. l. Paulus. & l. si in
area. ff. de cōdict. indeb. Atqui dices vtilius est
5 se rei incumbere, quàm in personam credito-
ris agere. l. plus cautionis. ff. de reg. iur. nihilq;
obstare, quominus Apparitor vtrumque, cre-
dito-

ditorem scilicet, cuius mandato arrestauit, atque inclusit, & debitorem cui expensas subministravit, obligatum habeat; Respondeo, quod si creditor diues est, debitor verò inops, minime dici potest, plus emolumenti esse in retentione eius quam in personali actiōe aduersus eundem creditorem. Econtrà verò si creditor egeat, inanisque sit actio, quam inopia ipsius excludat, debitor autem diues sit & locuples, quod nonnunquam accidit, quantumuis res ista dubitatione non careat, propterea quod sibi imputare possit Apparitor, qui cautione aut fideiussione ab initio sibi nō prospexerit, nihilque cum debitore, quem certè inuitum abduxit & arrestauit, egit vel contraxit; tamē existimo in subsidium dictum debitorem pro impensis retineri posse, ea scilicet ratiōe, quod ex his nutritus & alitus sit, debuissetq; etiam si domi fuisset, tātum aut amplius expendisse. Antiquissima enim est iuris regula neminem cum alterius iactura fieri debere locupletiore. l. nam hoc natura. ff. de cond. indeb. l. iure naturæ. ff. de reg. iur. Dicitur autem locupletior factus qui suo pepercit. glo. in l. ex diuerso. circa medium, & ibi Doct. ff. de rei ven. Quod si quis hanc naturæ legem contempnere velit, aduersus eum iure nostro prouidetur, & lex non solum retentionem & exceptionem, verum etiam actionem in ipsum concedit, licet cum eo contractum vel actum non fuerit. l. si me & Titium. ff. si cert. petat. Nam si temerariam sine causa habeas, quamuis nullum negocium

271
 gocium tecum gesserim, mihi cōdictione te-
 neris, siue certi, siue indebiti, siue condictione
 sine causa. l. seruus quem. ff. de actio. empr. l. si
 concubina. §. non solum. ff. rerum amotar. l.
 penult. ff. de condict. indeb. l. j. ff. de condict.
 sine caus. Sed & alij, etiam nobile Iudicis offi-
 cium competere posse illis casibus aiunt, si a-
 liter succurri nequeat: quæ sententia vera est.
 Host. & Io. Andr. ad c. bonæ. de appell. quia ad
 Iudicis officium pertinet, ne quis iniquum lu-
 crum aut damnum sentiat, l. illicitas, versic. j.
 ff. de offi. Præsid. Nec refert quod quandoque
 aliter prouideri potuerit, satis enim est, quod
 in præsentia cum agitur, aliter non sit prou-
 sum. l. si. §. j. & ibi Bartol. ff. de condict. indeb.
 Alciat. ad d. l. si me. nu. 8. Vnde si negotiorum
 gestor à debitore meo exegerit, egoque ratam
 solutionem habere noluerim, eam tamen pe-
 cuniam condicere deinde potero, si aduersus
 debitorem mihi consultum aliter non sit, vt
 Castrenf. & Alexan. censuerunt ad l. dispensa-
 torem. in fi. ff. de solut. & ad l. cum fundus. §.
 si. ff. si cert. petat. Neque remedium quod for-
 tassis habuit Apparitor aduersus creditorem
 arrestantem, postea vel facultatibus lapsum,
 vel fugitium factum, si illud nunc non ha-
 bet d. l. si me. æquitatem impedit; sicut nec im-
 pediretur quando inefficacem actionē habe-
 ret. l. 2. ff. de institu. actio. Loriot. ad d. l. si me.
 nu. 4. neq; etiam mouet quod dici posset cul-
 pam imputari Apparitori, qui cautione sibi
 ante non prospexit: nam si tempore arresti fa-
 cti cre-

Et creditor adhuc diues erat, credere ei potuit; si verò non erat diues, ex Scauolæ responso constat, quod cum de in rem versione agitur, promissio & obligatio vnus non impedit actionem aduersus eum, in rem cuius conuersum fuit. l. penult. ff. de in rem vers. saltem in subsidium. Quod si verò vterque diues ac solvendo est, creditor scilicet & debitor, ita vt aliter Apparitori succursum sit, quam per retentionem, vtpote quod creditorem, cuius mandato debitorem arrestavit, convenire possit, neque nunc convenire ipsum posse desierit, æquius est vt debitor relaxetur, arg. eorū quæ not. Alciat. & Loricus ad d. l. si me. Cæterum quod de retinendo debitore dixi ita accipi velim, si ob legitimam causam arrestatus fuit. Nam & Guido Pape quæst. 44.8. in grauioribus terminis ex Iacobo Aretino respondit, quod carceratus per sententiam Iudicis absolutus, a Commentariensi pro salario & expensis de iure retineri non potest; cum in simili, si obligatio hypothecaria aut pignoratitia non valet, nullus est locus retentioni, l. cum vitiosè de pignor. Bar. ad l. j. eod. tit. Anto. Negusant. in tractat. de pignorib. in j. membr. 3. part. nu. 17. versic. quarto quaritur. Nihilominus tamè consuetudine multis in locis recepta, contrarium sæpe observari Guido monet; fortè quod iniquum foret Apparitorem conicere in hanc difficultatem vt ipse de iustitia, aut iniquitate arresti disquirat, & semper cautionem à creditore exigat, vel periculum in solvendo.

uentia ipsius sustineat, & quod huiusmodi
expensæ ritè vel perperam factæ, in rem eius
debitoris nihilominus conuersæ reperiantur.
Quæ cõsuetudo, suam quidem rationem ha-
bet, sed dura est.

De modo & ratione expensarum quas
in debite arrestatus facere, atque ab ar-
restante repetere potest. Cap. 51.

ARGUMENTA.

Qualitas, & condicio, arrestati consideranda est in
taxandis expensis quas in victu fecit. nu. 1.

Rusticorum condicio & status non est, ut equites ad
iudicium veniant. nu. 2.

Testes producens, tenetur eis providere de expensis
tineris, secundum iudicis moderationem. nu. 3.

Expensæ an sint testibus deducenda quas domi fecerit
sentiremissimè. nu. 4.

FREQUENTER etiam accidit, & vt
plurimum in hominibus admodum per-
tinacibus, vt nõ solum in arrestatione potius
manere, quàm præstita cautione relaxari ma-
lint, verum etiam vt libera voce iactitent, se
sumptu arrestari procurantis, illic mansuros
esse, delicatè quidem & opiparè victitantes,
& hoc modo (vti ipsi arbitratur) aduersarium
vexantes. Sed falluntur grauitè; Nam cum
de taxandis expensis agitur, qualitas & con-
dicio illius qui eas expensas fecit consideran-
da est; sic vt consuetudo illius seruari debeat;
vt si rusticus sit vilior victus ei sufficiat, si no-
bilis aut in dignitate constitutus lautior per-
mittatur, vt est elegans dictum gl. & aliorum,
ad l.

ad l. idemque & in fundo. §. idem Labeo ait.
ad verbum, eum oportere. ff. mandat. eadem-
que gl. Salycet. ibi dicit esse notandam, signā-
dam, & menti tenendam, maximè pro rusti-
cis, qui cum litigant veniunt equites ad iudi- 2
cium, cum tamen eorū status & condicio non
sit alia, quàm vt pedites incedāt extra opus ru-
sticum cōstituti, & ad actus iudiciarios voca-
ti, dum sint sani & satis fortes. Et hoc idē pro-
bat Felynus in c. cum omnes. coll. antepen. de
constitut. dum ait quod in taxandis expensis,
Rustico vincenti causam, non computatur e-
quus, quia debuit ire pedes. Et in simili respō-
dit Abbas in c. nobis. de iur. patron. quod pa-
tronus sustentatur ab ecclesia, secūdum qua-
litate[m] sui generis, tam in vestib. quàm in ci-
bis. Et Nicolaus de Neapol. ad l. habitatio. ff.
de vent. in pos. mitten. qui textus est bonus ad
propositum, decidit quod meliores expensæ
debent fieri familiaribus Cardinalium, quàm
aliis. Sicut in §. criminis. 25. distinct. dicitur,
quod peccatum est, pauperibus non egentib.
delicata cibaria administrare. Et cum sum-
ptuosa & nimis delicata illa dilapidatio arre-
stati, nō nisi ex maligno animo procedat, ni-
mirū vt aduersarium maiore sumptu afficiat,
minimè sanè huic malitiæ indulgendum est.
l. in fundo. ff. de rei vend. Sic & in simili deci-
dit ibi Bald. & in l. quoniam. C. de testib. & ad
l. eos. §. j. C. de appel. & Bart. ad l. si seruus ff. de
legat. j. & glo. in c. episcopus. 10. q. 2. & Panor.
in c. cum instantia. de cēsib. Ioan. Campegius
Z iiij in trac.

3 in trac. de testib. reg. 263. quod licet producēs
testes, teneatur eis providere de expensis iti-
neris, tamen istas expensas Iudex moderatur,
etiam antequam testes vocentur. c. statutum.
& ibi Philip. Franc. de rescript. libr. 6. ut si ali-
quis civis, vel honesta persona, requiratur in
testē, quam nō decet pedestrem venire, vel est
aliquis rusticus qui non vult venire pedester,
etiam si via sit brevis; attendet Iudex condi-
tionem personarum, non obstante quod sit
proprius equus illius, qui solet locare equos,
ut ex lo. Andrea & aliis, tenet Ioannes Crotus
4 in tract. de testib. parte 9. nume. 62. Vbi etiam
subiicit eam quæstionem quæ est, vtrum de-
beant deduci expensæ quas talis fecisset domi,
etiam si hæc causa exorta non fuisset. De qua
etiam scribit Philipp. Franc. & alij ad d. c. sta-
tutum. §. in super, & latè Albertus de Maleris,
in tract. de testib. nume. 84. cap. 7. Quamvis
verò arrestatus has superfluas expensas ab arre-
stari procurate repetere nō possit, existimo ta-
men quod Commentariensis aut Satelles a-
pud quem cōsumptæ sunt, iuxta distinctionē
superiore capite positam, eum donec soluan-
tur, retinere possit; exemplo cauponis aut ho-
spitis; de quo superius dictum fuit; nisi is qui
arrestatus fuit erat aut minor, aut prodigus
cui bonis interdictum fuerat.

De pacto quo alius debitum eius qui
arrestatus est, in se recipit, & non sol-
uit.

Caput 52.

AR.

A R G V M E N T A.

Satisfactum esse creditori quando dicatur. nu. 1.

Heres conveniri debet à creditoribus, nō emptor hereditatis. nu. 2.

Actio quando per pactum quæri alicui possit. nu. 3.

Debitor liberatur, si quis tertius creditori acceptanti pro eo solvere promittat. nu. 4.

Promissio de soluendo pro alio quid operetur. remissionis. nu. 5.

Juris Civilis & Canonici maior est concordia quam vulgo arbitrantur. nu. 6.

OMNIS pecunia exoluta esse debet aut eo nomine satisfactum, ut debitor cōuictus vel confessus liberetur. Satisfactum autem accipimus, inquit Ulpianus lib. 28. ad edictum, quemadmodum voluit creditor, licet non sit solutum: siue pignoribus caueri sibi voluit, siue alio aliquo modo, licet in hoc sit deceptus. l. si rem alienā. §. omnis. ff. de pig. act. Et quemadmodum quamdiu non est integra pecunia creditori numerata, etiā si pro maiore parte eam consecutus sit, nō dissoluitur pignoris vel hypothecæ obligatio. l. quamdiu. C. de distract. pign. Ita quoque & debitor, non nisi uniuerso debito soluto liberatur. l. tutor. §. Lucius. ff. de vsur. l. acceptum. C. eod. tit. l. qui Romę. ff. de verb. oblig. l. planē. ff. fam. l. erciscun. Quid igitur si cum creditor non nisi omni pecunia exoluta contentus esse vellet, debitor rem suam alicui, ea lege ut creditori solueret, vendidit aut cessit, an actio aliqua competat creditori aduersus eundem? nō loquor

Z v

loquor

De Iure Sistendi.

loquor hic de delegatione volūtaria emptoris
cessionarij, & creditoris facta, per quam vin-
culum obligationis dissolui non dubium est,
l. delegare. l. si quis. ff. de nouat. & delegat. aut
cum tertius mandato meo, & creditoris mei
consensu, se in libro creditoris, debitorem cō-
stituit, de quo multa pulchrè scripsit Curtius
senior consilio 7. incipiet. Videtur iterato. &
Bartol. in l. singularia. ff. si certum petat. Ne-
que etiam de cessione sponte consentienti &
recipienti creditori oblata, quæ non mino-
rem vim habet in re subiecta; Sed de vendi-
tione, aut cessione, ignorante vel non appro-
bante creditore, cum alio inita; quæ inter alios
acta, aliis neque obesse, neque actione aliquã
parere videtur. l. sæpe. ff. de re iud. l. stipulatio.
§. alteri. ff. de verb. oblig. q. vtiq; dicendū esse
Imper. Diocle. & Maximian. eleganti exēplo,
& his verbis rescripserunt. Cum res filio
tuo emancipato, ea condicione vt credito-
ribus tuis solueret, te donasse proponas, si
stipulatione, vel incontinenti habito pacto
huic rei prospexisti, creditoribus quidem
non cōtra eum ex placito vestro, sed aduer-
sus te competit actio. Eum verò cui tu certa
lege prædicta donasti, incerta ciuili actione,
ad placitorum obsequia vrgeri, secundum
legem donationibus dictam, conuenit. l. cum
res. C. de dona. Et in simili Antoninus Augu-
stus rationem iuris postulare ait, vt heres cre-
ditoribus respondeat, quamuis alius ea lege
merit hereditatem, vt creditoribus heredita-
riis la-

riis satisfaceret. l. Ratio iuris. C. de hered. vel
 act. vend. Rursum verò, Si genero dotem
 dando pro filia, inquit Imper. pater com-
 munis eam reddi tibi extraneo constituto
 per emancipationem, stipulatus est, nec sibi
 cessante voluntate, nec tibi prohibente iure
 quarere potuit actionem. l. si genero. C. de
 iur. dot. Nam quamuis cum pactum respicit
 ipsam rem cui cohæret, & cum re coniunctū,
 adeoque ferè intra rem est, tertio alicui actio
 quari possit, nulla tamè actio acquiritur quā-
 do aliquid extrinsecum, vt in re proposita,
 pacto includitur. Bald. ad d. l. cum res. Æmi-
 lius Ferret. ad d. §. alteri. numero 10. Et hanc
 sententiam tenet Baldus, Angel. & Salycet. ad
 l. quoties. C. de donat. quæ sub mod. Socyn.
 confil. 236. incip. placet conclusio. libr. 2. Ty-
 raq. de vtroque retract. §. j. glo. 14. numer. 16.
 Angel. confil. 243. & latè Beneuutus in tracta.
 de decoctorib. parte 5. numer. 9. & aliquid per
 Carolum Molinæum ad consuet. Paris. parte
 2. §. 55. glo. 5. num. 8. quæst. 5. & Bald. confil.
 440. libr. 3. Sed hæc vera sunt nisi ipse creditor
 qui fecit debitorem arrestari, semel contentus
 fuit, Nam si Bart. credimus ad d. l. singularia.
 quem alij ibi sequuntur. si mandauit alicui vt
 tibi soluat precium pannorum, quos à te ha-
 bui, & ille promittit ponatque se debitorem
 in libro suo, de tuo consensu, statim ego libe-
 ror. Idem notat Bal. ad l. pro debito. C. de boni
 auth. iudic. possid. & ad l. 2. C. de except. rei
 iudic. & est bonus textus, in l. inter causas. ff.
 man-

3

4

De Iure Sistendi.

mandat. & Imol. consil. 95. & Curtius senior
conf. 7. notat quod emptor liberatur per pro-
missionem alterius, de soluendo venditori, si
venditor eam promissionem acceptauit, ita
vt amplius emptorem conuenire non possit
& vide Castrenf. consil. 49. incip. peruiso pun-
cto. & consil. 50. incip. in causa quæ vertitur.

- 5 Vbi quærit an promissio de soluendo pro alio,
liberet principalem, & an inducat vim solu-
tionis, aut nouationis, aut accumulationis.
Caveat igitur debitor in eas arresti seu vincu-
lorum angustias coniectus, ne dum se libera-
re studet, noua atque maiore calamitate affi-
ciatur, ipso non soluente creditori, qui aduer-
sus ipsum emptorem seu cessionarium fidem
non seruâtem, nullam penitus actionem ha-
bet, præterquam si Notarius aut Tabellio no-
mine illorum, quorum interesse posset, stipu-
latus fuerit, vel actio à debitore ipsi cedatur.
Iason ad d. l. qui Romæ. §. Flavius. numero 9.
versi. secundò limita. & alij ad d. §. alteri. & §.
sequent. Sunt tamen qui existimant ex æqui-
tate & benignitate Canonica cum duritie iu-
ris Ciuilis Romanorum pugnante, in substi-
tutum, creditori ex hac stipulatione debitoris,
utilem actionem concedi. Socyn. consil. 236.
lib. 2. Zasius ad d. §. alteri. nume. 27. arg. l. Ca-
ius. ff. solu. matr. & l. quoties. C. de donat. qua
sub mo. qua de re admodum dubito. Nam si
bene circumspicias, multo certè rarior est in-
ter ius Ciuile & Canonicum antinomia, quàm
plerique existimant; & quâdo nihil reperitur

nomi-

nominatim cautum in contrarium, sacri canones leges civiles sequi non dedignantur. Mouet autem hanc dubitationem Tyraquel. de vtroque retract. §. j. glos. 14. numero 116. 1
verfic. si autem scire vis, &c. sed eam non dissoluit, quæ certè ad multarum aliarum difficultatû explicationem & resolutionem pertinere posset.

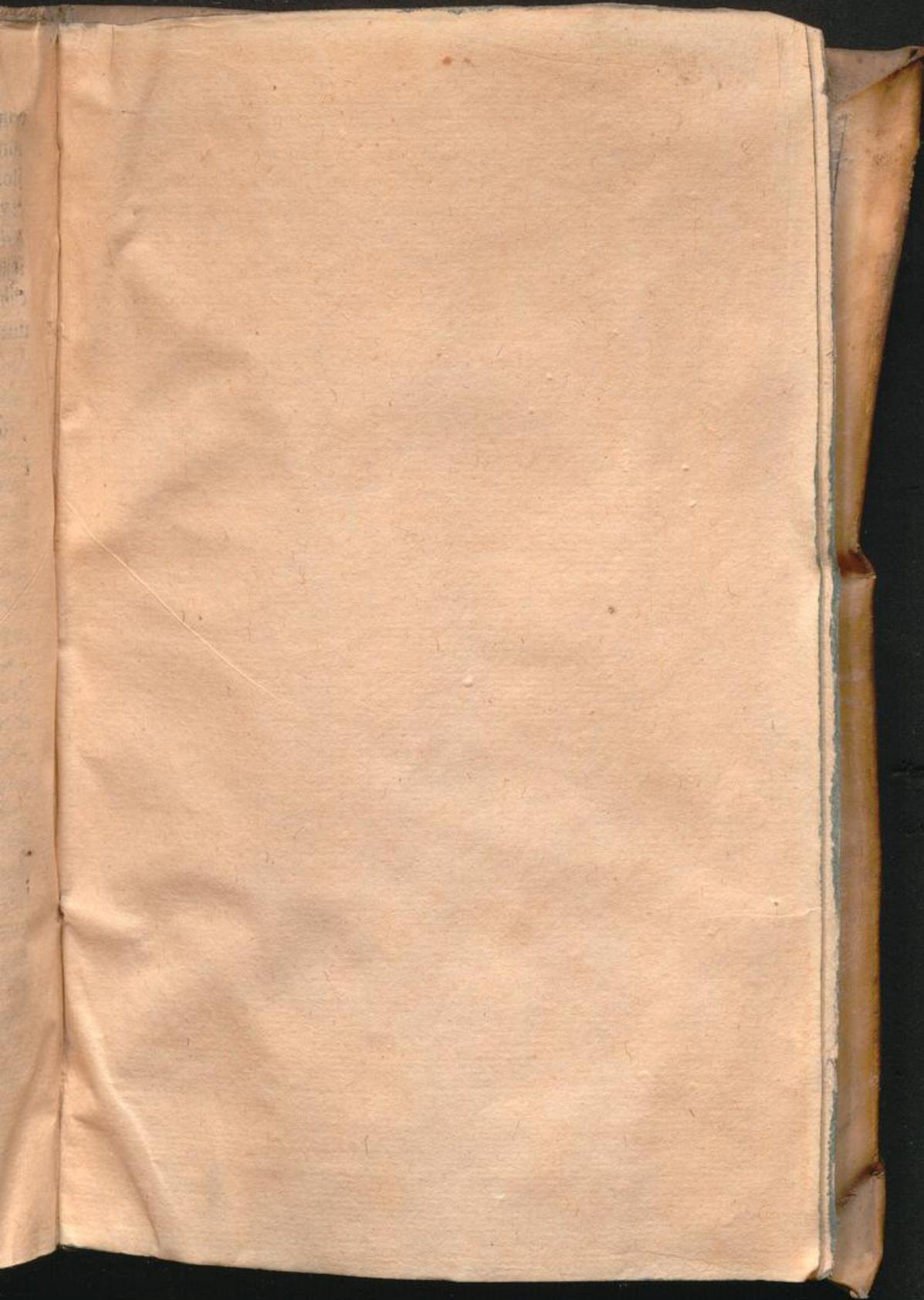
FINIS.

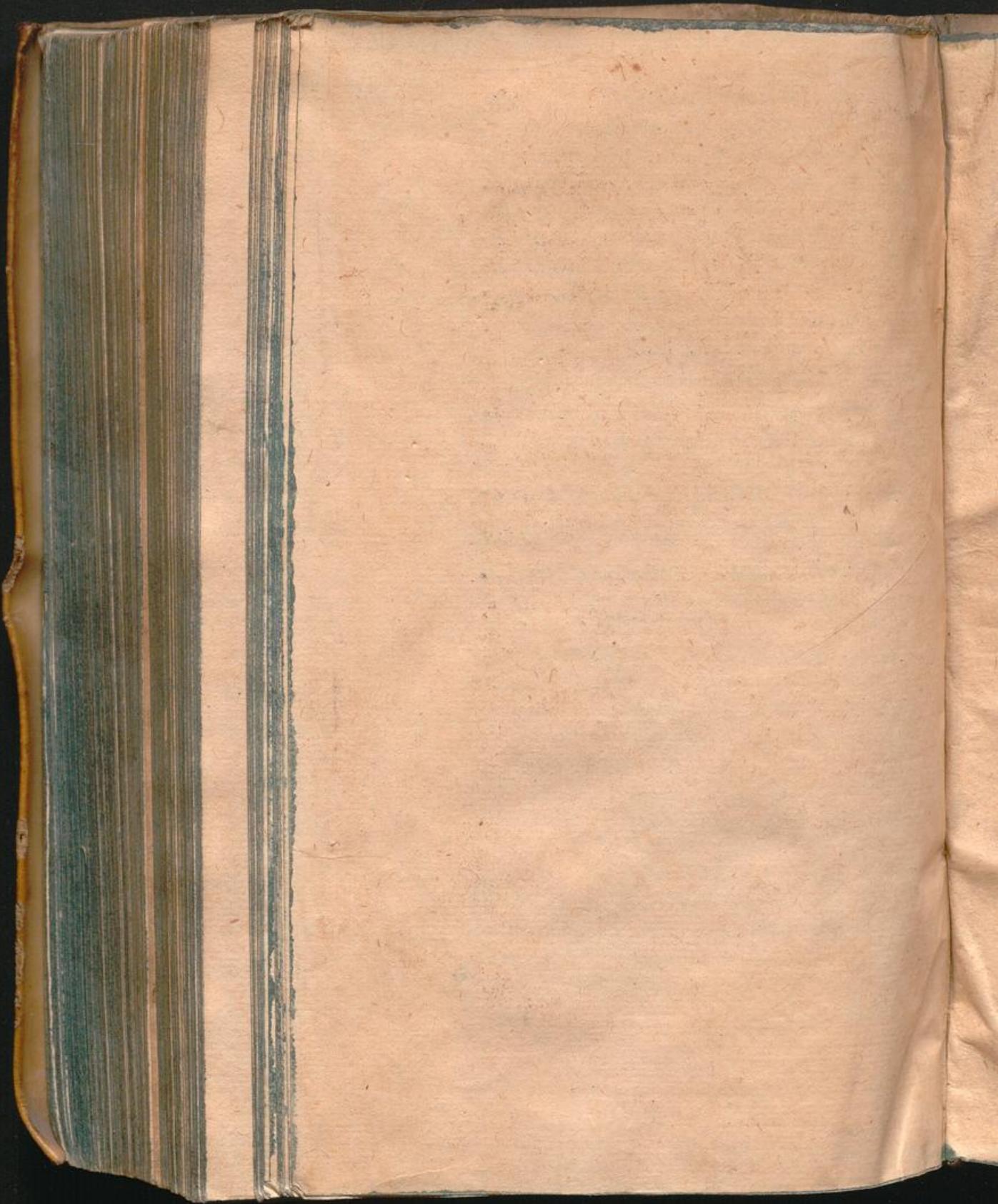
Sodtis J. W. Paderb.

Opus istud quod à Clariss. Jurisconsulto, & Catholicæ Religionis ac pietatis amantissimo viro scriptum & recognitum est, dignum prelo iudico. 1577. 7. Septembr.

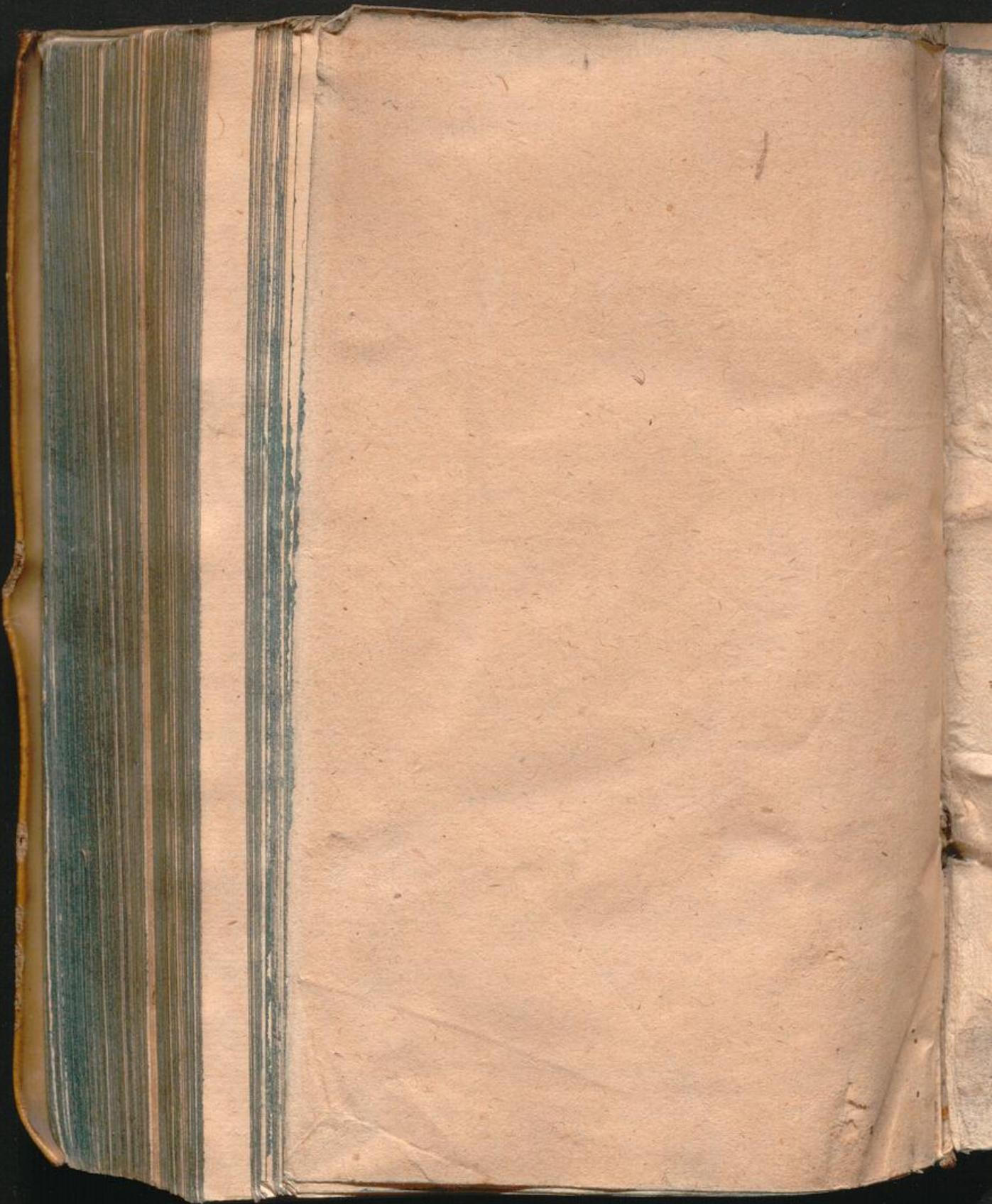
Io. Molanus, Censor.

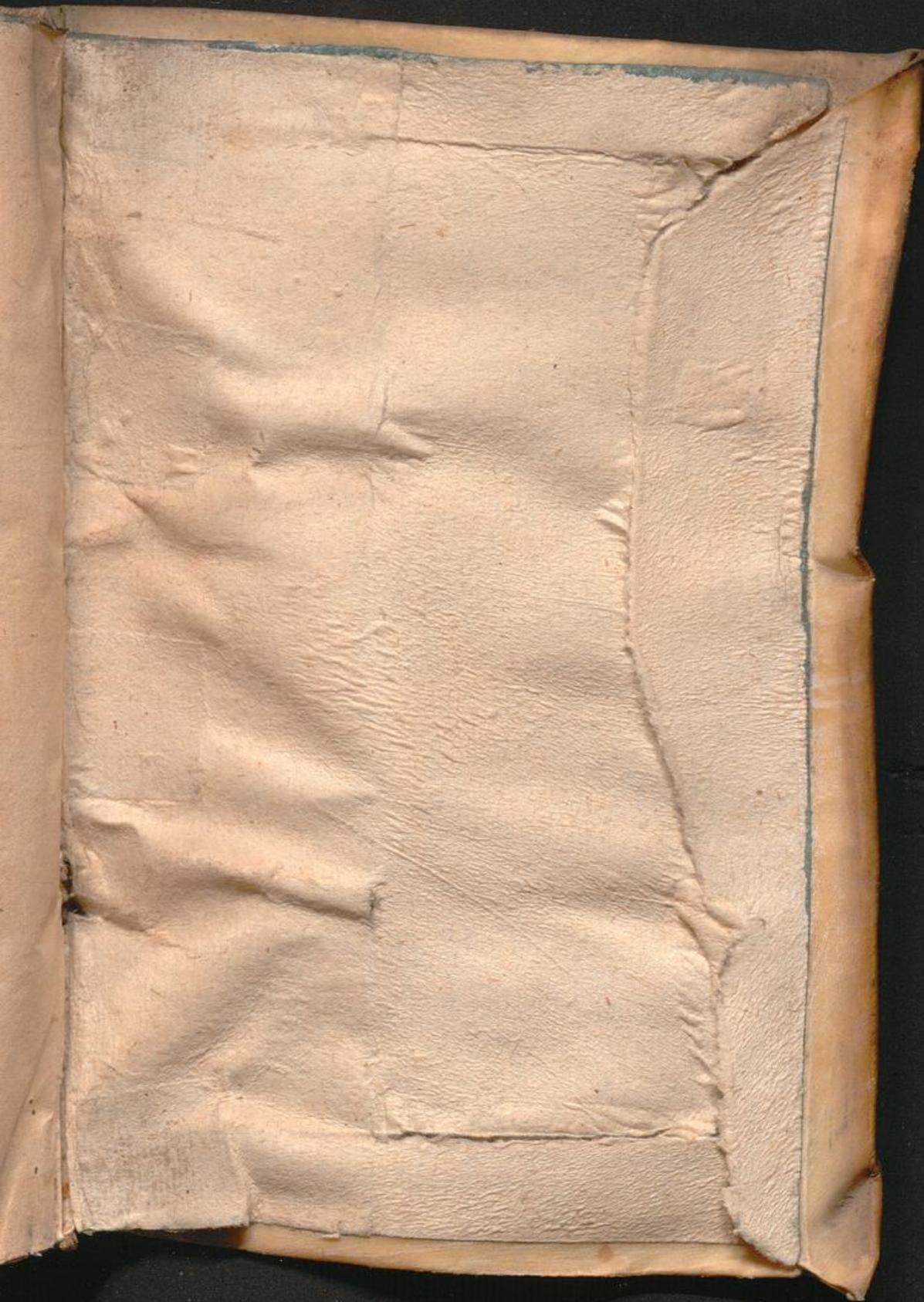

Messias
... ..

... ..
... ..

Th
4845